

Dariusz P. Kała

STO PYTAŃ DO PRAWNIKA o Ochotnicze Straże Pożarne

PORADNIK PRAKTYCZNY

TOM I

*Seria:
ABC Strażaka Ochotnika
tom 29*

Gdańsk 2012

Redaktor serii
ABC Strażaka Ochotnika: Grzegorz Pladzyk

Stan prawny na 1 maja 2012 r.

Opracowanie techniczne: Marek Jezierski
Projekt okładki: Barbara Jezierska

© Copyright by Dariusz P. Kała and Zarząd Oddziału Wojewódzkiego
Związku OSP RP w Gdańsku, Gdańsk 2012

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część tej książki nie może być powielana ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych – bez pisemnej zgody Autora i Wydawcy.

ISBN 978-83-905893-8-0

Wydanie I

Nakład: 1550 egz.

Skład i przygotowanie do druku:
6. PARAMITA, fotoinspiracja.pl

Wydawca:
Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Związku OSP RP w Gdańsku
z siedzibą w Pruszczu Gdańskim
83-000 Pruszcz Gdański, ul. Podmiejska 5
tel./fax 58-341 63 45, 58-341 90 80
e-mail: gdansk@zosprp.pl, www.zosp.gda.pl

Bohaterom,
którzy oddali własne życie,
ratując innych.

Autor

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	14
Słowo wstępne	17
I. Ochotnicza straż pożarna jako stowarzyszenie i organizacja pożytku publicznego.....	19
1. W jaki sposób OSP uzyskuje status osoby prawnej – stowarzyszenia? ..	19
2. Jaka jest procedura likwidacji OSP?	21
3. Jak OSP uzyskuje status organizacji pożytku publicznego?	23
4. Jakie są najważniejsze prawa i obowiązki OSP jako organizacji pożytku publicznego?	25
II. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP.....	27
5. Jakim podmiotem jest Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej?	27
6. Jakie są cele działania Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP? ..	28
7. Jakich członków zrzesza Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP?	29
8. Jak nabywa się i traci członkostwo w Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP?	29
9. Jakie prawa i obowiązki ma członek zwyczajny i wspierający Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP?	30
10. Jakie są władze Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP?	30
11. Ile trwa kadencja władz Związku i władz jego oddziałów?	30
12. Jakich funkcji związkowych nie można łączyć?	31
13. Jakim ciałem jest Zjazd Krajowy w jakim trybie się zbiera?	31
14. Jakie są kompetencje Zjazdu Krajowego?	32
15. Jakim ciałem jest Zarząd Główny Związku OSP RP i w jakim trybie się zbiera?	33
16. Jakie są kompetencje Zarządu Głównego ZOSP RP?	33
17. Jakim ciałem jest Prezydium Zarządu, w jakim trybie pracuje i jakie posiada kompetencje?	35
18. Jakim ciałem jest Zarząd Wykonawczy Związku i jakie ma kompetencje?	36

19. Jakim ciałem jest Główna Komisja Rewizyjna Związku i w jakim trybie pracuje?	37
20. Jakie kompetencje posiada Główna Komisja Rewizyjna?	37
21. Jakim ciałem jest Główny Sąd Honorowy w jakim trybie pracuje?	37
22. Jakie kompetencje posiada i jakie kary może wymierzać Główny Sąd Honorowy?	38
23. Jakie są oddziały Związku, jak są tworzone i likwidowane?	38
24. Jakie władze posiada oddział wojewódzki Związku?	40
25. Jakim ciałem jest zjazd oddziału wojewódzkiego i w jakim trybie pracuje?	40
26. Jakie kompetencje posiada zjazd oddziału wojewódzkiego?	41
27. Jakim ciałem jest zarząd oddziału wojewódzkiego i w jakim trybie pracuje?	41
28. Jakie kompetencje posiada zarząd oddziału wojewódzkiego?	42
29. Jakim ciałem jest prezydium zarządu oddziału wojewódzkiego i w jakim trybie pracuje?	43
30. Jakie kompetencje posiada prezydium zarządu oddziału wojewódzkiego?	43
31. Jakim ciałem jest zarząd wykonawczy oddziału wojewódzkiego i jakie posiada kompetencje?	44
32. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna oddziału wojewódzkiego i jakie kompetencje posiada?	45
33. Jakim ciałem jest sąd honorowy oddziału wojewódzkiego i jakie posiada kompetencje?	46
34. Jakie władze posiada oddział powiatowy Związku?	47
35. Jakim ciałem jest zjazd oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje? ..	47
36. Jakie kompetencje posiada zjazd oddziału powiatowego?	48
37. Jakim ciałem jest zarząd oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje?	48
38. Jakie kompetencje posiada zarząd oddziału powiatowego?	49
39. Jakim ciałem jest prezydium zarządu oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje?	51
40. Jakie kompetencje ma prezydium zarządu oddziału powiatowego?	52
41. Jakim ciałem jest zarząd wykonawczy oddziału powiatowego i jakie posiada kompetencje?	53
42. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje?	53

43. Jakie kompetencje ma komisja rewizyjna oddziału powiatowego?	54
44. Jakie władze posiada oddział gminny Związku?	55
45. Jakim ciałem jest zjazd oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?	55
46. Jakie kompetencje posiada zjazd oddziału gminnego?	55
47. Jakim ciałem jest zarząd oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?	56
48. Jakie kompetencje posiada zarząd oddziału gminnego?	57
49. Jakim ciałem jest prezydium zarządu oddziału gminnego i w jakim try- bie pracuje?	58
50. Jakie kompetencje posiada prezydium zarządu oddziału gminnego?	59
51. Jakim ciałem jest zarząd wykonawczy oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?	60
52. Jakie kompetencje posiada zarząd wykonawczy oddziału gminnego?	60
53. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?	61
54. Jakie kompetencje posiada komisja rewizyjna oddziału gminnego?	61
55. Jak powstaje mienie Związku OSP RP i jego oddziałów?	62
III. Statut ochotniczej straży pożarnej.....	63
56. Jakim podmiotem jest ochotnicza straż pożarna?	63
57. Czy każdy statut OSP zawiera te same regulacje prawne i jest taki sam?	64
58. Jakie cele ma OSP i jak je realizuje?	65
59. Jakie są rodzaje członkostwa w OSP i jak się je nabywa?	66
60. Czy kobieta może być członkiem OSP oraz członkiem władz OSP?	67
61. Czy można być jednocześnie członkiem zwyczajnym dwóch ochotni- czych straży pożarnych?	68
62. Z jakich powodów ustaje członkostwo w OSP?	70
63. Jakie prawa i obowiązki posiada członek OSP?	71
64. Jakie władze posiada OSP, jak są wybierane i ile trwa ich kadencja?	72
65. Jak są podejmowane uchwały w OSP?	72
66. Jakim ciałem jest walne zebranie członków i jakie posiada kome- tencje?	73
67. Jakie są rodzaje walnych zebrań i jak się je zwołuje?	70
68. Jakim ciałem jest zarząd OSP, jakie posiada kompetencje i w jakim trybie pracuje?	74
69. Jakie zadania i prawa posiada Naczelnik OSP?	75
70. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna, jakie posiada kompetencje i w jakim trybie pracuje?	76

71. Z czego powstaje majątek i fundusze OSP?	77
72. Jak się zmienia statut OSP i rozwiązuje OSP?	77
IV. Ochotnicza straż pożarna w systemie ochrony przeciwpożarowej.....	79
73. Czym jest ochrona przeciwpożarowa?	79
74. Co to jest Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy?	82
75. Kto jest zobowiązany zawiadomić o zaistnieniu pożaru, kłęski żywiłowej lub innego miejscowego zagrożenia?	83
76. Kto może brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych?	83
77. Czy kobieta może brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych?	84
78. Jak przeprowadza się badania lekarskie dopuszczające do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych?	84
79. Czy będąc na zwolnieniu lekarskim u macierzystego pracodawcy można brać udział w działaniach ratowniczym?	86
80. Z kim ochotnicze straże pożarne konsultują zmiany w statucie dotyczące ochrony przeciwpożarowej?	88
81. Na jakich zasadach włącza się jednostki OSP do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego?	88
82. Jaki jest teren działania jednostki ochotniczej straży pożarnej?	90
83. Jak uzyskać zwrot kosztów w przypadku prowadzenia działań ratowniczych poza terenem własnego działania?	91
84. Jakie świadczenia pieniężne przysługują strażakowi OSP oraz członkom jego rodziny w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach w których doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu?	92
85. Jaki jest tryb przyznawania świadczeń odszkodowawczych członkom OSP oraz członkom ich rodzin?	93
86. Czy członek ochotniczej straży pożarnej jest funkcjonariuszem publicznym?	98
87. Czym jest ekwiwalent pieniężny za udział w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym?	101
88. Jakie są przesłanki wypłaty ekwiwalent pieniężnego dla członków OSP?	102
89. Jak rozliczać godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym?	103
90. Komu należy się ekwiwalent?	105
91. Czy strażak ochotnik pobierający zasiłek chorobowy z tytułu zwolnienia	

lekarskiego może pobierać ekwiwalent za udział w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym?	102
92. Czy można zrzec się prawa do ekwiwalentu za udział w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym?	109
93. Czy pracodawca ma obowiązek zwolnić z pracy członka OSP w celu jego udziału w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym?	110
94. Jaki jest tryb występowania o wypłatę ekwiwalentu?	111
95. Na jakich zasadach są finansowane ochotnicze straże pożarne?	114
96. Jakie są szczegółowe zasady rozdziału środków finansowych pochodzących od zakładów ubezpieczeń i z opłat za szkolenia?	117
97. Kim jest komendant gminny ochrony przeciwpożarowej?	119
98. Jakie są zadania komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej?	121
99. Jak przeprowadza się nabór na stanowisko komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej?	123
100. Jakie są najważniejsze prawa komendantów gminnych ochrony przeciwpożarowej jako pracowników samorządowych?	124
101. Jakie są najważniejsze obowiązki komendantów gminnych ochrony przeciwpożarowej jako pracowników samorządowych?	127
102. Jakie wynagrodzenie i inne świadczenia majątkowe przysługuje komendantowi gminnemu ochrony przeciwpożarowej jako pracownikowi samorządowemu?	129
103. Kto przekazuje jednostkom ochrony przeciwpożarowej informację o pożarach, klęskach żywiołowych i innych miejscowych zagrożeniach oraz zapewnia koordynację i organizację prowadzenia działań ratowniczych?	131
104. Kiedy rozpoczyna się kierowanie działaniem ratowniczym?	131
105. Kiedy ustaje kierowanie działaniem ratowniczym?	132
106. Czym jest i na czym polega w ogólności kierowanie działaniem ratowniczym w ramach KSRG?	133
107. Jakie są poziomy kierowania działaniem ratowniczym w ramach KSRG?	133
108. Czy strażak OSP może kierować działaniem ratowniczym w ramach KSRG?	134
109. Na czym polega w szczególności kierowanie interwencyjne?	135
110. Jaka jest kolejność obejmowania kierowania działaniem ratowniczym w ramach KSRG?	136

111. Jaka jest kolejność obejmowania kierowania działaniem ratowniczym poza systemem KSRG?	137
112. Kto może wykonywać zawód ratownika medycznego?	138
Kto może wykonywać zawód ratownika?	139
114. Jaki jest zakres czynności ratownika w zakresie udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy?	140
115. Jak przebiega kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy?	141
116. Czy za działania ratownicze podczas powodzi przysługują OSP jakieś dodatkowe środki finansowe?	144
V. Zabezpieczanie imprez masowych i widowisk przez ochotnicze straże pożarne	145
117. Czy każda impreza kulturalna lub sportowa w gminie to impreza masowa?	145
118. Co to jest widowisko i czy OSP zabezpiecza je pod kątem ochrony przeciwpożarowej?	147
119. Czy OSP mają obowiązek zabezpieczać imprezy masowe i na jakich zasadach?	149
120. Co to jest instrukcja postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej?	152
121. Co zawiera charakterystyka pożarowa obiektu lub terenu związanego z organizowaną imprezą masową?	154
122. Czy strażakom ochotnikom należy się ekwiwalent za zabezpieczanie imprezy masowej?	156
123. Jak uzyskać odszkodowanie za szkodę w mieniu w związku z zabezpieczaniem imprezy masowej?	157
124. Czy ochotnicze straże pożarne mogą być organizatorami widowisk?	162
125. Czy rozporządzenie o bezpieczeństwie i higienie pracy przy organizacji i realizacji widowisk ma zastosowanie do działalności OSP?	162
126. Jakie obowiązki ma OSP jako organizator widowiska?	162
VI. Ochotnicza straż pożarna w ruchu drogowym.....	167
127. Co to jest pojazd uprzywilejowany?	167
128. Czy członek ochotniczej straży pożarnej może dawać uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze polecenia lub sygnały?	167

129.	Jakie są warunki uzyskania statusu pojazdu uprzywilejowanego? ..	169
130.	Jakie są rodzaje uprzywilejowania pojazdu uprzywilejowanego? ...	170
131.	Na czym polega szczególna ostrożność pojazdu uprzywilejowanego?	173
132.	Kto może kierować pojazdem uprzywilejowanym?	175
133.	Jak będzie przeprowadzane badanie w celu uzyskania orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym?	176
134.	Jak będzie przeprowadzać się badanie w celu uzyskania orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym?	178
135.	Jak będzie przeprowadzać się kurs dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi?	179
136.	Na jakich zasadach będzie wydawane zezwolenie do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi?	180
137.	Czy osoby posiadające uprawnienie do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi przed 19 stycznia 2013 r. zachowują je i dalej mogą kierować pojazdami uprzywilejowanymi?	182
138.	Jakie są warunki przewozu osób pojazdami straży pożarnej?	183
VII. Ochotnicza straż pożarna w postępowaniach sądowych		185
139.	W jakich rodzajach postępowań można dochodzić swoich praw w Polsce?	185
140.	Jak dochodzić swoich praw na drodze postępowania cywilnego? ...	189
141.	Jak strażak ochotnik może uzyskać zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym?	191
142.	Jak strażak ochotnik może uzyskać pomoc adwokata lub radcy prawnego z urzędu w postępowaniu cywilnym?	195
143.	Jak ochotnicza straż pożarna jako osoba prawna może uzyskać zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym?	197
144.	Jak ochotnicza straż pożarna może uzyskać pomoc adwokata lub radcy prawnego z urzędu w postępowaniu cywilnym?	200
145.	Jak strażak OSP lub ochotnicza straż pożarna może uzyskać zwolnienie z opłat za dokonanie czynności notarialnych?	201
146.	Jak zaskarżyć do sądu radę gminy jeśli nie podjęła uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu?	202
147.	Jak zaskarżyć do sądu radę gminy która podjęła uchwałę w sprawie wysokości ekwiwalentu, która narusza uprawnienie lub interes	

prawny OSP lub strażaka ochotnika?	203
148. Jak zaskarżyć do sądu wójta jeśli pomimo podjęcia przez radę gminy uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu, nie wydaje zarządzenia i nie wypłaca ekwiwalentu?	205
149. Co to jest cywilne postępowanie uproszczone i jak przebiega?	206
VIII. Ochotnicza straż pożarna w krajowym rejestrze sądowym.....	211
150. Jakie wnioski może składać OSP w krajowym rejestrze sądowym i jakie w związku z tym ponosi opłaty?	211
151. Jakie dokumenty należy złożyć w krajowym rejestrze sądowym w związku ze zmianą statutu OSP?	213
152. Jakie dokumenty należy złożyć w krajowym rejestrze sądowym w związku ze zmianą zarządu OSP i komisji rewizyjnej?	214
153. Jak należy wypełniać formularze do krajowego rejestru sądowego?	215
154. Jak należy uiszczać opłaty sądowe związane wpisami i zmianami w krajowym rejestrze sądowym?	215
155. Jak uzyskać odpis, wyciąg, zaświadczenie z krajowego rejestru sądowego?	217
156. Jakie są opłaty za wydanie odpisów, wyciągów i zaświadczeń z krajowego rejestru sądowego?	221
IX. Umowy w działalności ochotniczych straży pożarnych.	222
157. Jak stosować umowę najmu w działalności OSP?	222
158. Jak stosować umowę o dzieło w działalności OSP?	228
159. Jak stosować umowę zlecenia w działalności OSP?	232
160. Jak stosować umowę komisju w działalności OSP?	235
161. Jak stosować umowę pożyczki w działalności OSP?	237
162. Jak stosować umowę użyczenia w działalności OSP?	237
163. Jak stosować umowę sprzedaży w działalności OSP?	239
X. Inne pytania.....	248
164. Czy OSP może prowadzić zbiórkę publiczną?	248
165. Jakie są zasady i wymogi przeprowadzenia zbiórki publicznej?	249
166. Czy ochotnicza straż pożarna może handlować alkoholem?	253
167. Jakie są zasady zatrudniania kierowców pojazdów samochodowych OSP?	255
168. Jakie towary przeznaczone na cele ochrony przeciw-pożarowej można zakupić z 8 % stawką VAT?	257

169. Jak przekazać darowiznę na OSP?	260
ANEKSY PRAKTYCZNE	265
A. Wzory umów	265
1. Umowa sprzedaży	265
2. Umowa o dzieło	268
3. Umowa najmu lokalu	272
4. Umowa o świadczenie usług na podstawie art. 750 Kodeksu cywilnego.....	277
5. Umowa użyczenia	281
6. Umowa pożyczki niepieniężnej	284
7. Umowa pożyczki pieniężnej	288
8. Umowa komisu	292
B. Pisma procesowe	297
1. Wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych w sprawach cywilnych – osoba fizyczna	297
2. Wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych w sprawach cywilnych – osoba prawna	299
3. Zwolnienie z kosztów notarialnych – osoba prawna	301
4. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu – osoba prawna	303
5. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu – osoba fizyczna	304
6. Oświadczenie o dochodach osoby fizycznej	305
7. Pozew w postępowaniu uproszczonym	308
C. Druki KRS.	311
1. KRS – ZK	311
2. KRS – Z20	313
D. Inne pisma.....	317
1. Wniosek o przeprowadzenie zbiórki publicznej	317
2. Wniosek o jednorazową sprzedaż napojów alkoholowych	317
E. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej.	319
Źródła prawa	344
Bibliografia	349
Orzecznictwo	353

WYKAZ SKRÓTÓW

- Dz. U. Dziennik Ustaw
- k.c. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm.),
- k.k. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553),
- k.p.c. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 z późn. zm.),
- k.r.s. krajowy rejestr sądowy,
- KSRG Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy,
- k.w. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 46, poz. 275 z późn. zm.),
- NSA Naczelny Sąd Administracyjny,
- ONSAiWSA „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych”,
- OSA „Orzecznictwo Sądów Administracyjnych”,
- OSP Ochotnicza Straż Pożarna,
- OSNP „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy”,
- OSNKW „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa”,
- OSNPG „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Prokuratura Generalna”,
- OSPiKA „Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych”,
- p.r.d. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Tekst jednolity – Dz. U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908 z późn. zm.),
- r. KSRG Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. z 2011 r., Nr 46, poz. 239),
- SN Sąd Najwyższy,
- u.k.r.s. Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym

- (Tekst jednolity Dz. U. z 2007 r., Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.),
- u.k.s.c. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.),
- u.p.o.s. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Tekst jednolity Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 z późn. zm.),
- u.ppoż. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.),
- u.p.p.w. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.),
- u.pr.sam. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591),
- u.PSP Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 12, poz. 68 z późn. zm.),
- ust. ustęp,
- WSA Wojewódzki Sąd Administracyjny,
- ZOSP RP Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

SŁOWO WSTĘPNE

Ochotnicze straże pożarne to jedne z najbardziej trwałych i żywotnych instytucji funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Pomimo zmian ustrojowych, gospodarczych, społecznych OSP nieustannie od ponad 100 lat zapewniają pomoc z zakresu szeroko rozumianej ochrony przeciwpożarowej. Są one także ostoją lokalnej kultury, tradycji i zwyczajów oraz krzewicielem patriotyzmu.

Funkcjonowanie obecnego systemu ochrony przeciwpożarowej jest praktycznie niemożliwe bez wsparcia ochotniczych straży pożarnych. Coraz więcej jednostek OSP jest włączanych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Jednostki pozostające poza KSRG zwiększają swój materialny stan posiadania, liczebność kadry ratowniczej i podejmują starania o włączenie do KSRG. OSP już dawno przestały wykonywać zadania stricte związane z gaszeniem pożarów. Coraz więcej działań związanych jest z walką z powodziami, zdarzeniami na drogach, ratownictwem medycznym, chemicznym itd.

Obecnie OSP działają w formie stowarzyszeń niezależnych formalnie od instytucji państwowych, opierając swą działalność na ochotniczym zaangażowaniu swych członków. Instytucje rządowe i samorządowe, na których spoczywa obowiązek zapewnienia obywatelom bezpieczeństwa przeciwpożarowego, wspierają OSP finansowo i organizacyjnie.

Pomysł napisania książki zrodził się z faktu, że ponad 17 tysięcy jednostek OSP w Polsce, działając jako stowarzyszenia strażaków ochotników, nie ma możliwości finansowych, aby zatrudnić etatowego prawnika. Natomiast codzienne funkcjonowanie OSP wielokrotnie wymaga takiej fachowej pomocy. Celem tejże książki jest przedstawienie w formie pytań i odpowiedzi najważniejszych zagadnień prawnych związanych z funkcjonowaniem OSP w Polsce. Aneksy praktyczne mają umożliwić podejmowanie samodzielnych działań w oparciu o obowiązujące przepisy prawne, bez bezpośredniej pomocy

prawnika (np. zawieranie umów cywilnoprawnych, wstępowanie na drogę sądową itd.).

Tytuł książki ma charakter umowny. Nawiązuje on do popularnej frazy „Sto pytań do...”, która ma sugerować wielość zagadnień związanych z danym obszarem życia społecznego, na które poszukuje się odpowiedzi. Pytań w książce jest więcej niż tytułowe sto pytań.

Książka zawiera odpowiedzi na zagadnienia wybrane przez Autora, które w jego opinii mają fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych. W żaden sposób nie jest to publikacja odpowiadająca na wszystkie pytania prawne, które pojawiają się w codziennym funkcjonowaniu OSP. Wiele pytań Autor musiał pozostawić bez odpowiedzi z racji na ograniczenia objętości książki. Intencją Autora jest jednak rozszerzenie zakresu pytań i odpowiedzi w kolejnych wydaniach książki.

Dariusz P. Kała

ROZDZIAŁ I

Ochotnicza straż pożarna jako stowarzyszenie i organizacja pożytku publicznego

Pytanie nr 1. W jaki sposób OSP uzyskuje status osoby prawnej – stowarzyszenia?

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej¹ ochotnicza straż pożarna i Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach². Zgodnie z art. 17 ust. 1 u.p.o.s ochotnicza straż pożarna uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisania do krajowego rejestru sądowego.

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności. Opiera swoją działalność na pracy społecznej członków. Do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Prawo do utworzenia ochotniczej straży pożarnej jako stowarzyszenia, przysługuje obywatelom polskim mającym pełną zdolność do czynności prawnych i nie pozbawionym praw publicznych. Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności. Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do ochotniczej straży pożarnej i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że w składzie zarządu ochotniczej straży pożarnej większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych. Małoletni poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do ochotniczej straży pożarnej według zasad określonych

---

¹ Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 178, poz. 1380 ze zm., dalej jako u.ppoż.

² Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 ze zm., dalej jako u.p.o.s.

w ich statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz OSP. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna OSP zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki. Cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą zrzeszać się w ochotniczych strażach pożarnych, zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich. Cudzoziemcy nie mający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą wstępować do ochotniczej straży pożarnej, której statut przewidują taką możliwość.

OSP podlega obowiązkowi wpisu do krajowego rejestru sądowego (KRS). Osoby w liczbie co najmniej piętnastu, pragnące założyć ochotniczą straż pożarną, uchwalają statut OSP i wybierają komitet założycielski. Statut OSP określa w szczególności: nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji, teren działania i siedzibę stowarzyszenia, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu, sposób rozwiązania się stowarzyszenia. Statut OSP może zawierać także inne postanowienia.

Komitet założycielski składa do sądu rejestrowego wniosek o rejestrację wraz ze statutem, listą założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli, protokół z wyboru komitetu założycielskiego, a także informację o adresie tymczasowej siedziby stowarzyszenia. Wniosek o wpis do KRS składa się na urzędowym formularzu.

Sąd rejestrowy to sąd rejonowy (sąd gospodarczy), obejmujący swoją właściwością obszar województwa lub jego część³. Do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego⁴

---

³ Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Tekst jednolity – Dz. U. z 2007 r., Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.), dalej jako u.k.r.s.; zob. M. Tarska, Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz, Warszawa 2009.

⁴ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), dalej jako k.p.c.; zob. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I–V, red. T. Ereciński, Warszawa 2012.

o postępowaniu nieprocesowym. Wniosek składa się do sądu właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia. Wniosek o zarejestrowanie OSP sąd rejestrowy rozpoznaje niezwłocznie, a rozstrzygnięcie powinno nastąpić nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku. Sąd rejestrowy wydaje postanowienie o zarejestrowaniu OSP po stwierdzeniu, że jego statut jest zgodny z przepisami prawa⁵ i założyciele spełniają wymagania określone ustawą. Ochotnicza straż pożarna uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisania do krajowego rejestru sądowego. Postępowanie w sprawach o wpis ochotniczej straży pożarnej do krajowego rejestru sądowego jest wolne od opłat sądowych. O wpisaniu OSP do krajowego rejestru sądowego sąd rejestrowy zawiadamia założycieli oraz organ nadzorujący, przesyłając jednocześnie temu organowi statut.

Pytanie nr 2. Jaka jest procedura likwidacji OSP?

Zgodnie z art. 36 ust. 1 i 2 u.p.o.s. stowarzyszenie może być rozwiązane na podstawie własnej uchwały lub przez sąd. Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP, rozwiązanie OSP uchwała walne zebranie członków większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej 1/2 ogólnej liczby członków. Wniosek o rozwiązanie OSP może składać zarząd OSP z własnej inicjatywy lub na zgłoszone mu żądanie co najmniej 1/2 ogólnej liczby członków. Zawiadomienie członków OSP o terminie walnego zebrania, na którym ma być rozpatrywany wniosek w sprawie rozwiązania OSP, powinno być doręczone wraz z porządkiem obrad co najmniej na 30 dni przed terminem zebrania. W razie rozwiązania OSP walne zebranie wyznacza komisję likwidacyjną w składzie 3 osób. W przypadku niemożności zwołania walnego zebrania, uchwałę o rozwiązaniu OSP podejmuje sąd rejestrowy, wyznaczając likwidatora. W przypadku jeśli statut OSP lub uchwała ostatniego walnego zgromadzenia członków nie określa kto jest likwidatorem, likwidatorami są członkowie zarządu OSP.

Obowiązkiem likwidatora jest przeprowadzenie likwidacji w możliwie

---

⁵ Prawo do interpretowania przepisów statutu stowarzyszenia służy przede wszystkim jego władzom i organom, zaś do kompetencji nadzorujących działania stowarzyszenia organów administracji i niezawisłych sądów należy ocena, czy interpretacja przyjęta przez organy stowarzyszenia odpowiada obowiązującemu prawu, czy praktyka stosowania przepisów statutu przez stowarzyszenie nie prowadzi do sytuacji, których prawo zaakceptować nie może, zob. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., I PRN 28/95, OSNP 1996, nr 11, poz. 163.

najkrótszym czasie, w sposób zabezpieczający majątek likwidowanego stowarzyszenia przed nieuzasadnionym uszczupleniem. Likwidator w szczególności powinien:

- 1) zawiadomić sąd o wszczęciu likwidacji i wyznaczeniu likwidatora, z podaniem swego nazwiska, imienia i miejsca zamieszkania (formularze KRS-Z61, KRS-ZR),
- 2) dokonywać czynności prawnych niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji, podając do publicznej wiadomości o wszczęciu postępowania likwidacyjnego,
- 3) po zakończeniu likwidacji zgłosić sądowi wniosek o wykreślenie stowarzyszenia z krajowego rejestru sądowego (formularze KRS-X1, KRS-X2).

Likwidator może podać do wiadomości publicznej informację o wszczęciu postępowania likwidacyjnego poprzez wywieszenie stosownego zawiadomienia w urzędzie gminy, budynku sądu lub lokalu stowarzyszenia lub zamieszczeniu ogłoszenia w gazecie lokalnej lub ogólnokrajowej. Czynności jakie może przeprowadzić likwidator to: sporządzenie sprawozdania finansowego na dzień otwarcia likwidacji, spis inwentarza i majątku likwidowanej OSP, ściągnięcie należności od dłużników, zaspokojenie wierzycieli, likwidacja rachunku bankowego, archiwizacja dokumentów OSP i przekazanie ich właściwym podmiotom, sporządzenie sprawozdania finansowego na dzień zamknięcia likwidacji, przekazać pozostały majątek na cel określony w statucie OSP, zgłosić do urzędu statystycznego informacji o likwidacji celem aktualizacji ewidencji REGON, przekazanie informacji o likwidacji do urzędu skarbowego. Jeżeli likwidacja nie zostanie zakończona w ciągu roku od dnia jej zarządzenia, likwidatorzy przedstawiają przyczyny opóźnienia sądowi, który w razie uznania opóźnienia za usprawiedliwione przedłuża termin likwidacji lub zarządza zmianę likwidatorów (art. 37 u.p.o.s.).

Majątek zlikwidowanego stowarzyszenia przeznaczają się na cel określony w statucie lub w uchwale walnego zebrania członków (zebrania delegatów) o likwidacji stowarzyszenia. W razie braku postanowienia statutu lub uchwały w tej sprawie, sąd orzeka o przeznaczeniu majątku na określony cel społeczny (art. 38 u.p.o.s.). Według wzorcowego statutu OSP pozostały po rozwiązaniu majątek, stanowiący własność OSP może przejść na własność np. właściwej gminy, Związku OSP RP lub innej osoby. Sprzęt i urządzenia przeciwpożarowe będące własnością komunalną przechodzą do dyspozycji

samorządu terytorialnego. Koszty likwidacji pokrywa się z majątku likwidowanego stowarzyszenia.

Pytanie nr 3. Jak OSP uzyskuje status organizacji pożytku publicznego?

Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie⁶. Do organizacji pozarządowych zalicza się także nie działające w celu osiągnięcia zysku stowarzyszenia, w tym ochotnicze straże pożarne (art. 3 ust. 2 u.p.p.w.).

Ochotnicza straż pożarna może realizować zadania publiczne w takich sferach jak np.: podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, ochrona i promocja zdrowia, działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, porządek i bezpieczeństwo publiczne, ratownictwo i ochrony ludności, pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą.

Działalność pożytku publicznego nie jest, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 u.p.p.w., działalnością gospodarczą, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, i może być prowadzona jako działalność nieodpłatna lub jako działalność odpłatna (art. 6). Działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest działalność prowadzona przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 u.p.p.w., w sferze zadań publicznych za które nie pobierają one wynagrodzenia.

OSP może być organizacją pożytku publicznego, która spełnia łącznie następujące wymagania:

- 1) prowadzi działalność pożytku publicznego, lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa,

---

⁶ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.). – dalej jako u.p.p.w. – zob. J. Blicharz, A. Huchla, Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2008, dostęp w google books.

- 2) może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego,
- 3) nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznacza na działalność na rzecz ogółu społeczności,
- 4) ma statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i nie podlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru, przy czym członkowie organu kontroli lub nadzoru:
  - a) nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej,
  - b) nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,
  - c) mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji w takim organie zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenie w wysokości nie wyższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni,
- 5) członkowie organu zarządzającego nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe,
- 6) statut lub inne akty wewnętrzne OSP zabraniają:
  - a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”,
  - b) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków orga-

---

⁷ Stowarzyszenie ubiegające się o nadanie mu statusu organizacji pożytku publicznego powinno w treści statutu zamieścić postanowienia dotyczące zakazów, o których stanowi art. 20 pkt 7 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.) – zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2005, III CZP 16/05, OSNC 2006, nr 3, poz. 49 z głosem aprobującą T. Palmirski, Głosa do uchwały SN z dnia 11 maja 2005 r., III CZP 16/05, „Palestra” 2007, nr 5-6. W obecnym stanie prawnym chodzi o zakazy z art. 20 ust. 1 pkt 6 lit. a-d. u.p.p.w.

- nów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności, jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
- c) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika z celu statutowego,
  - d) zakupu towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich lub po cenach wyższych niż rynkowe (art. 20 ust. 1 u.p.p.w.).

OSP mogą uzyskać status organizacji pożytku publicznego pod warunkiem, iż działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności prowadzona jest nieprzerwanie przez co najmniej 2 lata (art. 22 ust. 1 u.p.p.w.).

OSP uzyskuje status organizacji pożytku publicznego z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego. W celu dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym należy złożyć formularze KRS-Z20 oraz KRS-W-OPP. Zgłoszenie tych zmian podlega opłaceniu⁸. Do wniosku o zmianę w KRS należy dołączyć zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności członków zarządu i komisji rewizyjnej oraz zmieniony statut. W załączniku KRS-W-OPP należy wpisać kod Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)⁹. Można go znaleźć np. poprzez wyszukiwarkę internetową¹⁰. Ochrona przeciwpożarowa posiada kod PKD: 8425Z.

Pytanie nr 4. Jakie są najważniejsze prawa i obowiązki OSP jako organizacji pożytku publicznego?

Organizacji pożytku publicznego przysługuje, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, zwolnienie od:

- 1) podatku dochodowego od osób prawnych,
- 2) podatku od nieruchomości,
- 3) podatku od czynności cywilnoprawnych,

---

⁸ Patrz pytania nr 150 i 156 o opłatach przy KRS-ie.

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. z 2007 r., Nr 251, poz. 1885 z późn. zm.).

¹⁰ <http://www.kody-pkd.pl/>

- 4) opłaty skarbowej,
- 5) opłat sądowych - w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego.

Organizacja pożytku publicznego może, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, nabywać na szczególnych warunkach prawo użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego (art. 24 u.p.p.w.).

W organizacji pożytku publicznego mogą wykonywać pracę osoby skierowane do odbycia służby zastępczej, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach¹¹.

Jednostki publicznej radiofonii i telewizji umożliwiają organizacjom pożytku publicznego nieodpłatne informowanie o ich działalności na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

Podatnik podatku dochodowego od osób fizycznych może, na zasadach i w trybie określonym w przepisach odrębnych, przekazać 1 % podatku obliczonego zgodnie z odrębnymi przepisami na rzecz wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego. Otrzymane przez organizację pożytku publicznego środki finansowe pochodzące z 1 % podatku dochodowego od osób fizycznych mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego (art. 25-27 u.p.p.w.).

Organizacja pożytku publicznego sporządza roczne sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności¹².

Organizacja pożytku publicznego sporządza roczne sprawozdanie finansowe, na zasadach określonych w przepisach o rachunkowości¹³.

Organizacja pożytku publicznego podaje sprawozdanie merytoryczne i finansowe do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty, w tym poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej.

---

¹¹ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej (Dz. U. z 2003 r., Nr 223, poz. 2217 z późn. zm.).

¹² Zob. D.P. Kała, Sprawozdanie merytoryczne i finansowe OSP jako organizacji pożytku publicznego, „Strażak” 2011, nr 10.

¹³ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 152, poz. 1223 z późn. zm.). – zob. E. Walińska (red.), Ustawa o rachunkowości. Komentarz, Warszawa 2011.

ROZDZIAŁ II

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP

Pytanie nr 5. Jakim podmiotem jest Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej?

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP (dalej jako ZOSP RP) jest stowarzyszeniem o charakterze ogólnopolskim, samorządnym, trwałym, który posiada osobowość prawną. Związek zrzesza ochotnicze straże pożarne i inne osoby prawne w celu reprezentowania ich interesów oraz propagowaniu i realizacji celów statutowych. Związek jest kontynuatorem chlubnych tradycji ruchu strażackiego wyrażających się w niesieniu bezinteresownej pomocy ludziom i służeniu Ojczyźnie. Związek wykonuje zadania o charakterze użyteczności publicznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego, wspiera różnorodne formy pracy kulturalno-oświatowej, popularyzuje dorobek historyczny ruchu strażackiego, rozwija działalność artystyczną i sportową w ochotniczych strażach pożarnych. Siedzibą Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

Związek działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach¹⁴, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej¹⁵, innych ustaw oraz Statutu ZOSP RP¹⁶. Terenem działania Związku jest Rzeczpospolita Polska. Dla właściwej realizacji celów statutowych Związek może prowadzić działalność także poza granicami RP. Związek może współpracować i należeć do zagranicznych i międzynarodowych organizacji ochrony przeciwpożarowej.

Związek posiada hymn, znak i flagę organizacyjną. Związek, jego od-

---

¹⁴ Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 z późn. zm. – zob. P. Sarnecki, Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz, Kraków 2007.

¹⁵ Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.

¹⁶ Statut dostępny na stronie internetowej ZOSP RP: <http://www.zosprp.pl/?q=node/341>.

działy oraz ochotnicze straże pożarne posiadają sztandary, pieczęcie, mundury, dystynkcje i odznaki. Uchwały w tych sprawach podejmuje Zarząd Główny ZOSP RP. Pismem Związku jest miesięcznik „Strażak”¹⁷.

Związek opiera swoją działalność na pracy społecznej. Do prowadzenia swoich prac zatrudnia pracowników. Prezydium Zarządu Głównego ZOSP RP określa zasady zatrudniania pracowników.

Pytanie nr 6. Jakie są cele działania Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP?

Celem Związku jest: działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami; rzecznictwo i reprezentowania członków Związku wobec organów administracji publicznej oraz udzielanie pomocy w realizacji zadań statutowych; wykonywanie zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego zleconych przez organy administracji publicznej; współtworzenie i opiniowanie aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej, działanie na rzecz ochrony środowiska, informowanie o występujących zagrożeniach pożarowych i innych miejscowych zagrożeniach oraz sposobach zapobiegania im; rozwijanie i upowszechnianie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury oraz tradycji; rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu, wychowywanie dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem wychowania do bezpieczeństwa; przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz dyskryminacji osób i grup społecznych; rozwijanie współpracy regionalnej i międzyregionalnej; działanie na rzecz integracji europejskiej i rozwijanie kontaktów oraz współpracy między społeczeństwami; promowanie inicjatyw i liderów lokalnych; inicjowanie i promowanie dialogu społecznego oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych; upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz bezpieczeństwa państwa; niesienie pomocy humanitarnej ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju oraz zagranicą.

---

¹⁷ Strona internetowa czasopisma: <http://www.strazak.org.pl/content/view/495/265/>

Pytanie nr 7. Jakich członków zrzesza Związek OSP RP?

Związek zrzesza członków zwyczajnych i członków wspierających. Członkami zwyczajnymi są ochotnicze straże pożarne oraz inne osoby prawne niemające celów zarobkowych, które zgłosiły przystąpienie do Związku, zobowiązały się przestrzegać postanowień statutu i zostały przyjęte. Członkami wspierającymi są osoby prawne inne niż niemające celów zarobkowych, które zadeklarowały pomoc w realizacji celów Związku i zostały przyjęte.

Pytanie nr 8. Jak nabywa się i traci członkostwo w Związku OSP RP?

Uchwały w sprawach przyjęcia w poczet członków zwyczajnych, skreślenia ich z listy członków i wykluczenia ze Związku podejmuje właściwy terytorialnie zarząd oddziału gminnego Związku. Jeżeli na danym terenie brak oddziału gminnego Związku uchwały w ww. sprawach podejmuje właściwy terytorialnie zarząd oddziału powiatowego Związku, a w jego braku właściwy terytorialnie zarząd oddziału wojewódzkiego Związku.

Uchwały w sprawach przyjęcia w poczet członków wspierających, podejmują wybrane przez wnioskujących zarządy oddziałów Związku lub Zarząd Główny Związku. Skreślenia z listy członków wspierających i wykluczenia ze Związku dokonuje zarząd przyjmujący członka wspierającego.

Odwołania od uchwał w sprawach ww. rozpoznaje zarząd oddziału wyższego szczebla. Uchwały Zarządu Głównego są ostateczne.

Utrata członkostwa następuje w razie:

- 1) rozwiązania Ochotniczej Straży Pożarnej lub innej osoby prawnej będącej członkiem Związku,
- 2) skreślenia z listy członków na skutek:
  - a) wystąpienia ze Związku,
  - b) nieopłacania składki członkowskiej przez okres 2 lat,
- 3) wykluczenia na skutek:
  - a) działania na szkodę Związku,
  - b) nieprzestrzegania postanowień statutu.

Uchwały władz Związku i uchwały władz jego oddziałów zapadają zwykłą większością oddanych głosów, w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania z zastrzeżeniem § 71 ust. 1 statutu Związku, który

dotyczy zmiany statutu Związku, połączenia z innym stowarzyszeniem, rozwiązania Związku¹⁸.

Pytanie nr 9. Jakie prawa i obowiązki ma członek zwyczajny i wspierający Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP?

Członek zwyczajny ma prawo wybierać i być wybieranym do władz Związku za pośrednictwem swoich przedstawicieli oraz korzystać z pomocy oraz obiektów i urzędzeń Związku. Członek wspierający ma prawo brać udział w działalności Związku z głosem doradczym.

Do obowiązków członka należy czynne uczestniczenie w działalności Związku bądź jej wspieranie, propagowanie zasad ochrony przeciwpożarowej, przestrzeganie postanowień statutu, regulaminów¹⁹ i uchwał władz Związku, regularne opłacanie składek członkowskich. Członek wspierający opłaca składkę członkowską w zadeklarowanej przez siebie wysokości.

Pytanie nr 10. Jakie są władze Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP?

Władzami Związku są: Zjazd Krajowy, Zarząd Główny²⁰, Prezydium Zarządu Głównego²¹, Główna Komisja Rewizyjna²², Główny Sąd Honorowy²³, Zarząd Wykonawczy²⁴.

Pytanie nr 11. Ile trwa kadencja władz Związku i władz jego oddziałów?

Kadencja władz Związku i kadencja władz jego oddziałów trwa pięć lat i kończy się z chwilą wyboru nowych władz. Wybory władz Związku i wybory władz jego oddziałów odbywają się w głosowaniu jawnym. Władza uprawniona do przeprowadzenia wyborów może uchwalić ich tajność.

---

¹⁸ § 16 statutu ZOSP RP.

¹⁹ Wykaz regulaminów: <http://www.zosprp.pl/?q=content/regulaminy>.

²⁰ Obecny skład: <http://www.zosprp.pl/?q=content/zarząd-główny-związku-osp-rp>

²¹ Obecny skład: <http://www.zosprp.pl/?q=content/prezydium-zarządu-głównego-związku-osp-rp>

²² Obecny skład: <http://www.zosprp.pl/?q=node/774>

²³ Obecny skład: <http://www.zosprp.pl/?q=node/775>

²⁴ Obecny skład: <http://www.zosprp.pl/?q=content/zarząd-wykonawczy>

Wybór nowych władz Związku i władz jego oddziałów powinien nastąpić nie wcześniej niż trzydzieści dni przed upływem pięcioletniego okresu kadencji władz i nie później niż trzydzieści dni po upływie pięcioletniego okresu kadencji władz.

Pytanie nr 12. Jakich funkcji związkowych nie można łączyć?

Przedstawicielami do Zarządu Głównego i zarządów oddziałów Związku nie mogą być osoby zasiadające we władzach innych stowarzyszeń, których zakres działania odpowiada celom Związku. Nie dotyczy to osób powołanych w skład Zarządu Głównego, albo zarządów oddziałów jako przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub instytucji współpracujących ze Związkiem. Przedstawicielami do Zarządu Głównego i zarządów oddziałów Związku nie mogą być także osoby skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z winy umyślnej.

Członkowie Komisji Rewizyjnej (Główniej, oddziału wojewódzkiego, oddziału powiatowego, oddziału gminnego) nie mogą być członkami Zarządu (odpowiednio: Głównego, oddziału wojewódzkiego, oddziału powiatowego, oddziału gminnego), małżonkami członków tego Zarządu ani pozostawać z członkami tego Zarządu w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia. Członkowie Komisji Rewizyjnej (Główniej, oddziału wojewódzkiego, oddziału powiatowego, oddziału gminnego) nie mogą być skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z winy umyślnej.

Członkowie Głównego Sądu Honorowego i sądu honorowego oddziału wojewódzkiego nie mogą być odpowiednio członkami Zarządu Głównego i Główniej Komisji Rewizyjnej oraz zarządu oddziału wojewódzkiego i komisji rewizyjnej oddziału wojewódzkiego. Nie mogą być także skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z winy umyślnej.

Pytanie nr 13. Jakim ciałem jest Zjazd Krajowy w jakim trybie się zbiera?

Zjazd Krajowy jest najwyższą władzą Związku. W Zjeździe Krajowym biorą udział z głosem decydującym – delegaci wybrani na zjazdach oddziałów wojewódzkich oraz z głosem doradczym – przedstawiciele członków wspierających, członków ustępujących władz Związku i osoby zaproszone.

Zjazd Krajowy może być zwyczajny lub nadzwyczajny. Zwyczajny Zjazd Krajowy zwołuje Zarząd Główny raz na 5 lat. Nadzwyczajny Zjazd Krajowy zwołuje Zarząd Główny:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na żądanie Głównej Komisji Rewizyjnej,
- 3) na pisemny wniosek co najmniej 1/3 ogólnej liczby zarządów oddziałów wojewódzkich Związku.

Zjazd nadzwyczajny powinien się odbywać w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od podjęcia inicjatywy, zgłoszenia żądania lub wniosku. Zarząd Główny, Główna Komisja Rewizyjna oraz zarządy oddziałów wojewódzkich mogą wnioskować o włączenie określonych spraw do porządku obrad Nadzwyczajnego Zjazdu Krajowego. Zarząd Główny zawiadamia delegatów o terminie i porządku obrad Zjazdu Krajowego co najmniej na 30 dni przed jego odbyciem.

Pytanie nr 14. Jakie są kompetencje Zjazdu Krajowego?

Do kompetencji Zjazdu Krajowego należy:

- 1) rozpatrywanie sprawozdań z działalności Związku i jego władz oraz udzielenie absolutorium Zarządowi Głównemu na wniosek Głównej Komisji Rewizyjnej,
- 2) uchwalanie programów działania Związku,
- 3) powołanie w skład Zarządu Głównego Związku przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem w liczbie nieprzekraczającej 1/5 liczby wszystkich przedstawicieli zarządów oddziałów wojewódzkich określonej uchwałą Zarządu Głównego,
- 4) zatwierdzenia składu Zarządu Głównego,
- 5) określenie liczby członków Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Honorowego oraz ich wybór spośród delegatów na Zjazd,
- 6) rozstrzyganie w sprawach uchwał zjazdów oddziałów wojewódzkich zawieszonych przez Zarząd Główny,
- 7) podejmowanie uchwał w innych sprawach wnoszonych przez władze Związku i delegatów.

Pytanie nr 15. Jakim ciałem jest Zarząd Główny Związku OSP RP i w jakim trybie się zbiera?

Zarząd Główny jest naczelną władzą uchwałodawczo-nadzorczą Związku. W skład Zarządu Głównego wchodzi przedstawiciele wszystkich zarządów oddziałów wojewódzkich, w liczbie określonej przez Zarząd Główny. Skład Zarządu Głównego zatwierdzany jest przez Zjazd Krajowy²⁵.

Posiedzenia Zarządu Głównego zwołuje prezes Zarządu według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku. Pracami Zarządu kieruje prezes. Szczegółową organizację i tryb pracy Zarządu Głównego określa regulamin zatwierdzony przez Zarząd Główny. Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej mogą uczestniczyć w posiedzeniach Zarządu z głosem doradczym²⁶.

Pytanie nr 16. Jakie są kompetencje Zarządu Głównego ZOSP RP?

Do kompetencji Zarządu Głównego należy:

- 1) wykonywanie uchwał Zjazdu Krajowego,
- 2) uchwalanie planów działalności i budżetu Związku oraz zatwierdzanie sprawozdań z ich wykonania,
- 3) przedstawianie i opiniowanie wniosków mających na celu podniesienie stanu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego w kraju oraz projektów aktów normatywnych dotyczących tej problematyki,
- 4) podejmowanie uchwał w sprawach przedstawionych przez Prezydium Zarządu Głównego,
- 5) zawieszanie uchwał zjazdów oddziałów wojewódzkich sprzecznych ze statutem lub uchwałami władz Związku,
- 6) ustalanie zasad wyboru delegatów na zjazdy oraz określenie liczby delegatów na Zjazd Krajowy,
- 7) określenie wysokości uzasadnionych kosztów z tytułu pełnienia funkcji we władzach Związku,
- 8) ustalanie zasad opłacania składek członkowskich i sposobu ich uiszczania,
- 9) podejmowanie innych czynności w zakresie działania Związku.

---

²⁵ Zob. § 20 pkt 4 statutu ZOSP RP.

²⁶ Zob. § 30 ust. 2 statutu ZOSP RP.

Zarząd Główny może udzielać Prezydium Zarządu Głównego pełnomocnictw do zmian w budżecie Związku.

Zarząd Główny określa w drodze uchwały liczbę przedstawicieli wszystkich zarządów oddziałów wojewódzkich wchodzących w skład Zarządu Głównego²⁷, liczbę przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem, wchodzących w skład Zarządu Głównego²⁸; zawiesza uchwały zjazdów oddziałów wojewódzkich²⁹; zwołuje Nadzwyczajny Zjazd Krajowy³⁰; wnioskuje o włączenie określonych spraw do porządku obrad Nadzwyczajnego Zjazdu Krajowego³¹; zawiadamia delegatów o terminie i porządku obrad Zjazdu Krajowego co najmniej na 30 dni przed jego odbyciem³²; odwołuje ze swojego składu przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem i powołuje na ich miejsce innych przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub instytucji współpracujących ze Związkiem³³; dokooptuje do swojego składu nowych członków na miejsce członków ustępujących lub członków, którzy utracili mandat przedstawiciela z chwilą zaprzestania reprezentowania danej instytucji lub organizacji (chodzi o przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub instytucji współpracujących ze Związkiem)³⁴; wnosi sprawy na Zjazd Krajowy³⁵; określa liczbę członków Prezydium Zarządu oraz wybiera jego skład, w tym prezesa i wiceprezesów³⁶; powołuje Komisję ds. Młodzieży oraz może powoływać inne komisje problemowe lub zespoły zadaniowe jako jego organy doradcze³⁷.

Zarząd Główny ma prawo żądać od zarządu oddziału wojewódzkiego zwołania nadzwyczajnego zjazdu oddziału wojewódzkiego³⁸.

---

²⁷ Zob. § 22 ust. 2 statutu ZOSP RP.

²⁸ Zob. § 20 pkt 3 statutu ZOSP RP.

²⁹ Zob. § 20 pkt 6 statutu ZOSP RP.

³⁰ Zob. § 21 ust. 3 statutu ZOSP RP.

³¹ Zob. § 21 ust. 5 statutu ZOSP RP.

³² Zob. § 21 ust. 6 statutu ZOSP RP.

³³ Zob. § 22 ust. 3 statutu ZOSP RP.

³⁴ Zob. § 22 ust. 5 statutu ZOSP RP.

³⁵ Zob. § 20 pkt 7 statutu ZOSP RP.

³⁶ Zob. § 23 ust. 1 statutu ZOSP RP.

³⁷ Zob. § 23 ust. 3 statutu ZOSP RP.

³⁸ Zob. § 37 ust. 3 pkt 4 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 17. Jakim ciałem jest Prezydium Zarządu, w jakim trybie pracuje i jakie posiada kompetencje?

Prezydium Zarządu jest jedną z władz Związku. Zarząd Główny określa liczbą członków Prezydium oraz wybiera jego skład, w tym prezesa i wiceprezesów. Przedstawiciele organizacji, stowarzyszeń lub instytucji współpracujących ze Związkiem nie mogą stanowić więcej niż 1/5 ogólnej liczby członków Prezydium.

Posiedzenia Prezydium zwołuje prezes Zarządu według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 1 raz w kwartale. Pracami Prezydium kieruje prezes. Szczegółową organizację i tryb pracy Prezydium określa regulamin zatwierdzony przez Zarząd Główny. Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej mogą uczestniczyć w posiedzeniach Prezydium z głosem doradczym³⁹.

Do kompetencji Prezydium należy:

- 1) kierowanie bieżącą pracą Związku,
- 2) nadzorowanie działalności gospodarczej, 2a) decydowanie o innych podstawowych sprawach Związku niezastrzeżonych dla Zjazdu Krajowego i Zarządu Głównego,
- 3) wykonywanie uchwał Zarządu Głównego,
- 4) koordynowanie działalności oddziałów Związku,
- 5) opracowywanie projektów planów działalności i budżetu Związku,
- 6) uchylanie uchwał zarządów oddziałów wojewódzkich sprzecznych ze statutem Związku lub uchwałami władz Związku,
- 7) rozstrzyganie odwołań od uchwał zarządów oddziałów wojewódzkich,
- 8) nadawanie odznak i wyróżnień,
- 9) uchwalanie regulaminów, instrukcji i wytycznych,
- 10) nadawanie sztandarów oddziałom wojewódzkim Związku.

Szczegółową organizację i tryb pracy zarządu oddziału wojewódzkiego i jego prezydium określa regulamin uchwalony przez Prezydium Zarządu Głównego⁴⁰. Ponadto Prezydium może przedstawiać Zarządowi Głównemu sprawy co do których Zarząd podejmuje uchwały⁴¹. Prezydium może otrzymać od Zarządu Głównego pełnomocnictwo do zmian w budżecie Związku⁴².

---

³⁹ Zob. § 30 ust. 2 statutu ZOSP RP.

⁴⁰ Zob. § 42 ust. 2 statutu ZOSP RP.

⁴¹ Zob. § 24 ust. 1 pkt 4 statutu ZOSP RP.

⁴² Zob. § 24 ust. 2 statutu ZOSP RP.

Prezydium Zarządu przedstawia opinię Prezesowi Zarządu Głównego w sprawie powołania Zarządu Wykonawczego⁴³. Prezydium może upoważnić Zarząd Wykonawczy do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd⁴⁴ do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań⁴⁵.

Pytanie nr 18. Jakim ciałem jest Zarząd Wykonawczy Związku i jakie posiada kompetencje?

Zarząd Wykonawczy jest jedną z władz Związku. Jest on powoływany przez Prezesa Zarządu Głównego po zasięgnięciu opinii Prezydium Zarządu Głównego w liczbie od jednego do trzech członków. Zarząd Wykonawczy podejmuje decyzje w zakresie zwykłego zarządu⁴⁶ i zarządza majątkiem Związku. Prezydium Zarządu Głównego może upoważnić Zarząd Wykonawczy do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań. W ww. sprawach prezes Zarządu Głównego bądź Zarząd Wykonawczy mogą udzielać pełnomocnictw stosownie do swoich kompetencji. Członkom Zarządu Wykonawczego przysługuje prawo do używania tytułów dyrektora i zastępców dyrektora. Prezes Zarządu Głównego uprawniony jest do uchylania decyzji Zarządu Wykonawczego. Szczegółową organizację i tryb pracy Zarządu Wykonawczego określa regulamin zatwierdzony przez prezesa Zarządu Głównego.

---

⁴³ Zob. § 27 ust. 1 statutu ZOSP RP.

⁴⁴ Zob. przypis nr 46.

⁴⁵ Zob. § 27 ust. 2 statutu ZOSP RP.

⁴⁶ Na bazie art. 201 Kodeksu cywilnego uznaje się, że „Kodeks nie wyjaśnia, jakie czynności mieszczą się w granicach zwykłego zarządu rzeczą wspólną. Decydują o tym okoliczności konkretnego przypadku, rodzaj rzeczy, jej przeznaczenie itp. Chodzi o czynności prawne i faktyczne, które związane są z bieżącą eksploatacją rzeczy, korzystaniem i pobieraniem pożytków z niej, dokonywaniem czynności mających utrzymać ją w dotychczasowym stanie (nakłady konieczne). Zakres zwykłego zarządu zależy od rodzaju rzeczy i innych okoliczności, np. znaczenia czynności dla całokształtu stosunków związanych z rzeczą. Dlatego ta sama czynność może mieścić się w granicach zarządu jedna rzeczą, a przekraczać je w odniesieniu do innej rzeczy, a nawet, w zależności od okoliczności w odniesieniu do tej samej rzeczy, ale w różnym czasie” – por. P. Księżak, Komentarz do art. 201 Kodeksu cywilnego, w: Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Osajda, Warszawa 2011, opubl. Legalis.

Pytanie nr 19. Jakim ciałem jest Główna Komisja Rewizyjna Związku i w jakim trybie pracuje?

Główna Komisja Rewizyjna jest jedną z władz Związku i jednocześnie organem kontroli wewnętrznej Związku. Główna Komisja Rewizyjna jest wybierana przez Zjazd Krajowy spośród delegatów na Zjazd Krajowy i w liczbie przez niego określonej⁴⁷. Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej wybierają ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczących i sekretarza. Może ona dokonać zmian w swoim składzie dokooptowując nowych członków spośród delegatów na miejsce ustępujących lub odwołanych w liczbie nie przekraczającej 1/3 jej składu.

Posiedzenia Głównej Komisji Rewizyjnej zwołuje jej przewodniczący według potrzeb nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku. Członkowie Głównej Komisji Rewizyjnej mogą uczestniczyć w posiedzeniach Zarządu Głównego i jego Prezydium z głosem doradczym.

Pytanie nr 20. Jakie kompetencje posiada Główna Komisja Rewizyjna?

Do kompetencji Głównej Komisji Rewizyjnej należy: kontrolowanie całokształtu działalności Związku, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej, nie rzadziej niż raz w roku, składanie Zjazdowi Krajowemu sprawozdań z działalności oraz wniosków w sprawie absolutorium dla Zarządu Głównego, przedstawianie Zarządowi Głównemu uwag i wniosków dotyczących działalności Związku.

Główna Komisja Rewizyjna może żądać od Zarządu Głównego zwołania Nadzwyczajnego Zjazdu Krajowego⁴⁸ oraz może wnioskować o włączenie do jego porządku obrad określonych spraw⁴⁹.

Pytanie nr 21. Jakim ciałem jest Główny Sąd Honorowy i w jakim trybie pracuje?

Główny Sąd Honorowy jest jedną z władz Związku i jednocześnie organem rozstrzygającym spory i skargi wewnątrz Związku. Główna Sąd Ho-

---

⁴⁷ Zob. § 20 pkt 5 statutu ZOSP RP.

⁴⁸ Zob. § 21 ust. 3 pkt 2 statutu ZOSP RP.

⁴⁹ Zob. § 21 pkt 5 statutu ZOSP RP.

norowy jest wybierany przez Zjazd Krajowy spośród delegatów na Zjazd Krajowy i w liczbie przez niego określonej⁵⁰. Członkowie Głównego Sądu Honorowego wybierają ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczących i sekretarza. Główny Sąd Honorowy może dokonać zmian w swoim składzie dokooptowując nowych członków spośród delegatów na miejsce ustępujących lub odwołanych w liczbie nieprzekraczającej 1/3 jego składu.

Organizację i tryb postępowania przed Głównym Sądem Honorowym określa regulamin uchwalony przez Główny Sąd Honorowy.

Pytanie nr 22. Jakie kompetencje posiada i jakie kary może wymierzać Główny Sąd Honorowy?

Do kompetencji Głównego Sądu Honorowego należy: rozpatrywanie i rozstrzyganie spraw członków władz Związku oraz członków władz oddziałów wojewódzkich, dotyczących naruszania zasad statutowych i programowych, przyjmowania postaw godzących w dobre imię⁵¹ Związku lub postępowania niezgodnego z zasadami koleżeństwa i solidarności organizacyjnej oraz rozpatrywanie i rozstrzyganie odwołań od orzeczeń sądów honorowych oddziałów wojewódzkich.

Główny Sąd Honorowy może wymierzać: karę upomnienia, karę nagany, karę wystąpienia z wnioskiem o pozbawienie funkcji pełnionych we władzach Związku.

Pytanie nr 23. Jakie są oddziały Związku, jak są tworzone i likwidowane?

Związek może posiadać oddziały: wojewódzkie, powiatowe (obejmujące jeden lub więcej powiatów) oraz gminne (obejmujące jedną lub więcej gmin).

Oddziały Związku są tworzone przez oddziały niższego szczebla. Od-

---

⁵⁰ Zob. § 20 pkt 5 statutu ZOSP RP.

⁵¹ Ochronie prawnej podlega dobre imię osoby prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2006 r., I CSK 169/06, Legalis oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2007 r., II CSK 392/06, OSP 2009, Nr 5, poz. 55). Działaniem naruszającym dobre imię osoby prawnej jest publikacja materiałów powodujących pogorszenie wizerunku osoby prawnej i narażających ją na utratę zaufania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2008 r., II CSK 111/08, „Wspólnota” 2009, Nr 7, s. 30) – por. P. Sobolewski, Komentarz do art. 43 Kodeksu cywilnego, w: Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Osajda, Warszawa 2011, opubl. Legalis.

działy gminne są tworzone przez co najmniej dwóch członków zwyczajnych Związku. W przypadku gdy na terenie gminy działa tylko jeden członek zwyczajny Związku i gmina ta nie jest objęta działaniem żadnego oddziału gminnego to członek ten działa w strukturze oddziału powiatowego zgodnie z § 12 ust 2 statutu Związku⁵². Zarząd oddziału powiatowego ma w tym przypadku uprawnienia zarządu oddziału gminnego. Oddział może być zlikwidowany w braku uzasadnienia organizacyjnego lub statutowego dalszego istnienia. Uchwałę w sprawie likwidacji oddziału podejmuje zarząd oddziału wyższego szczebla. W sprawach nieuregulowanych odrębnie do władz oddziałów stosuje się odpowiednio⁵³ postanowienia dotyczące władz Związku.

⁵² § 12 ust 2 statutu Związku: Jeżeli na danym terenie brak oddziału gminnego Związku, uchwały w sprawach: przyjęcia w poczet członków zwyczajnych, skreślenia ich z listy członków i wykluczenia ze Związku podejmuje właściwy terytorialnie zarząd oddziału powiatowego Związku, a w jego braku właściwy terytorialnie zarząd oddziału wojewódzkiego Związku.

⁵³ Problem zwrotu „odpowiednio” (stosować prawo) stanowił przedmiot wielu wypowiedzi w piśmiennictwie i orzecznictwie, zarówno w bardziej ogólnej płaszczyźnie: np. J. Nowacki, „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, nr 3, s. 367-376; tenże, *Analogia legis*, Warszawa 1966; L. Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów*. Komentarz, Toruń 2002, s. 299-302, a ostatnio A. Błażnio-Parzych, *Przepisy odsyłające systemowo (wybrane zagadnienia)*, „Państwo i Prawo” 2003, nr 1, s. 43 i nast. oraz R. Hauser, *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa – uwagi porządkujące*, „Przegląd Prawa i Administracji”, t. LXV, Wrocław 2005, s. 151 i nast., zaś w judykaturze np. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2000 r., I KZP 50/00, OSNKW 2000, z. 3-4, poz. 16, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r., I KZP 6/06, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 29 lipca 2010 r., II SA/Gd 166/10; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2000, III CZP 41/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 57, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 maja 2010 r., IV SA/Wa 346/10; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 lipca 2010 r., II FSK 516/09; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 14 stycznia 2010 r., II SA/Bk 603/09, Lex nr 554968; w płaszczyźnie wzajemnego stosunku Kodeksu karnego i Kodeksu karnego skarbowego: Z. Siwik, „Odpowiednie” stosowanie przepisów kodeksu karnego w prawie karnym skarbowym, „Przegląd Prawa i Administracji”, t. XXIII, Wrocław 1987, s. 97 i nast. oraz glosa G. Łabudy i T. Razowskiego do postanowienia SA we Wrocławiu z dnia 16 maja 2002 r., Prok. i Pr. 2003, nr 3, s. 101 i nast.). Według poglądów nauki prawa i odwołujących się do nich orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów administracyjnych należy wskazać, że przez zwrot „odpowiednio” (stosować przepisy prawa) rozumie się, że niektóre przepisy wskazane do odpowiedniego zastosowania, należy stosować bez żadnych zmian w ich dyspozycji do wskazanego zakresu odniesienia, niektóre przepisy należy stosować z pewnymi zmianami w ich dyspozycji do wskazanego zakresu odniesienia, a niektóre przepisy nie mogą być stosowane w ogóle do wskazanego zakresu odniesienia (por. J. Nowacki, „Odpowiednie”..., s. 370-371, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r., I KZP 6/06).

Pytanie nr 24. Jakie władze posiada oddział wojewódzki Związku?

Władzami oddziału wojewódzkiego Związku są: zjazd oddziału wojewódzkiego, zarząd oddziału wojewódzkiego, prezydium zarządu oddziału wojewódzkiego, komisja rewizyjna oddziału wojewódzkiego, sąd honorowy oddziału wojewódzkiego, zarząd wykonawczy oddziału wojewódzkiego.

Pytanie nr 25. Jakim ciałem jest zjazd oddziału wojewódzkiego i w jakim trybie pracuje?

Zjazd oddziału wojewódzkiego jest najwyższą władzą oddziału wojewódzkiego. W zjeździe uczestniczą: z głosem decydującym – delegaci wybrani na zjazdach oddziałów powiatowych i z głosem doradczym – przedstawiciele członków wspierających Związku oraz członkowie ustępujących władz oddziału wojewódzkiego i osoby zaproszone.

Zjazd oddziału wojewódzkiego może być zwyczajny lub nadzwyczajny. Zwyczajny zjazd oddziału wojewódzkiego zwołuje zarząd oddziału wojewódzkiego raz na 5 lat. Nadzwyczajny zjazd oddziału wojewódzkiego zwołuje zarząd oddziału wojewódzkiego:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na żądanie komisji rewizyjnej oddziału wojewódzkiego,
- 3) na pisemny wniosek co najmniej 1/3 ogólnej liczby zarządów oddziałów powiatowych,
- 4) na żądanie Zarządu Głównego.

Postanowienia § 21 ust. 4-6 statutu ZOSP RP stosuje się odpowiednio. W związku z tym nadzwyczajny zjazd oddziału wojewódzkiego powinien się odbyć w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od podjęcia inicjatywy, zgłoszenia żądania lub wniosku. Zarząd, komisja rewizyjna oraz zarządy oddziałów powiatowych mogą wnioskować o włączenie określonych spraw do porządku nadzwyczajnego zjazdu oddziału wojewódzkiego. Zarząd zawiadamia delegatów o terminie i porządku zjazdu wojewódzkiego co najmniej na 30 dni przed jego odbyciem.

Pytanie nr 26. Jakie kompetencje posiada zjazd oddziału wojewódzkiego?

Do kompetencji zjazdu oddziału wojewódzkiego należą:

- 1) rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu oddziału wojewódzkiego i sądu honorowego oddziału wojewódzkiego,
- 2) rozpatrywanie sprawozdań i wniosków komisji rewizyjnej oddziału wojewódzkiego i udzielanie absolutorium ustępującemu zarządowi wojewódzkiemu,
- 3) uchwalenia programu działania oddziału wojewódzkiego,
- 4) zatwierdzanie składu zarządu oddziału wojewódzkiego,
- 5) określanie liczby członków komisji rewizyjnej oddziału wojewódzkiego i sądu honorowego oddziału wojewódzkiego oraz ich wybór spośród delegatów na zjazd oddziału wojewódzkiego,
- 6) wybór delegatów na Zjazd Krajowy spośród delegatów na zjazd oddziału wojewódzkiego zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego Związku,
- 7) rozstrzyganie w sprawach uchwał zjazdów oddziałów powiatowych, zawieszonych przez zarząd oddziału wojewódzkiego,
- 8) podejmowanie innych uchwał w sprawach wnoszonych przez władze oddziału wojewódzkiego i delegatów.

Zjazd oddziału wojewódzkiego powołuje w skład zarządu wojewódzkiego przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń i instytucji współpracujących ze Związkiem w liczbie nieprzekraczającej 1/5 przedstawicieli wszystkich zarządów oddziałów powiatowych⁵⁴.

Pytanie nr 27. Jakim ciałem jest zarząd oddziału wojewódzkiego i w jakim trybie pracuje?

Zarząd oddziału wojewódzkiego jest jedną z władz oddziału wojewódzkiego i jednocześnie jest władzą uchwałodawczo-nadzorcą oddziału wojewódzkiego. W skład zarządu oddziału wojewódzkiego wchodzi przedstawiciele zarządów oddziałów powiatowych w liczbie ustalonej uchwałą zarządu oddziału wojewódzkiego na wniosek jego prezydium.

Zjazd oddziału wojewódzkiego powołuje w skład zarządu wojewódzkiego przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń i instytucji współpracujących ze Związkiem w liczbie nieprzekraczającej 1/5 przedstawicieli wszystkich

---

⁵⁴ Zob. § 38 ust. 2 statutu ZOSP RP.

zarządów oddziałów powiatowych⁵⁵. Zarząd oddziału wojewódzkiego może odwołać przedstawiciela organizacji, stowarzyszeń i instytucji współpracujących ze Związkiem i na jej miejsce powołać innego przedstawiciela organizacji, stowarzyszenia lub instytucji współpracujących ze Związkiem. Przedstawiciele organizacji, stowarzyszeń i instytucji współpracujących ze Związkiem tracą mandat przedstawiciela z chwilą zaprzestania reprezentowania danej instytucji lub organizacji. Zarząd może dokooptować do swego składu nowych członków na miejsce członków ustępujących lub przedstawicieli (tracących mandat na skutek zaprzestania reprezentowania danej instytucji) w liczbie nie przekraczającej 1/3 ustalonego składu zarządu oddziału wojewódzkiego.

Zarząd oddziału wojewódzkiego wybiera prezesa, wiceprezesów, sekretarza i skarbnika⁵⁶. Pracami zarządu kieruje prezes. Szczegółową organizację i tryb pracy zarządu określa regulamin uchwalony przez Prezydium Zarządu Głównego.

Posiedzenia zarządu zwołuje prezes według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku. Prezes zarządu reprezentuje oddział wojewódzki⁵⁷.

Pytanie nr 28. Jakie kompetencje posiada zarząd oddziału wojewódzkiego?

Do kompetencji zarządu oddziału wojewódzkiego należy:

- 1) wykonywanie uchwał zjazdu oddziału wojewódzkiego i władz Związku,
- 2) rozpatrywanie wniosków mających na celu poprawę stanu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego,
- 3) uchwalanie planów działania i budżetu oddziału wojewódzkiego oraz sprawozdań z ich wykonania,
- 4) podejmowanie uchwał w sprawach przedstawionych przez prezydium zarządu oddziału wojewódzkiego,
- 5) zawieszanie uchwał zjazdów oddziałów powiatowych sprzecznych ze statutem lub uchwałami zwierzchnich władz Związku,
- 6) ustalanie liczby delegatów na zjazd oddziału wojewódzkiego,

---

⁵⁵ Zob. § 38 ust. 2 statutu ZOSP RP.

⁵⁶ Zob. § 39 ust. 1 statutu ZOSP RP.

⁵⁷ Zob. § 43 ust. 1 statutu ZOSP RP.

- 7) wybieranie za swojego grona przedstawicieli wchodzących w skład Zarządu Głównego i odwoływanie ich,
- 8) podejmowanie inicjatyw dotyczących zmiany statutu Związku,
- 9) podejmowanie innych czynności w zakresie działania zarządu oddziału wojewódzkiego.

Zarząd oddziału wojewódzkiego określa liczbę członków prezydium oraz wybiera jego skład, w tym prezesa, wiceprezesów, sekretarza i skarbnika. Przedstawiciele organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem nie mogą stanowić więcej niż 1/5 ogólnej liczby prezydium powołanego przez zarząd. Zarząd powołuje komisję ds. młodzieży oraz może powołać inne komisje problemowe lub zespoły zadaniowe jako organy doradcze.

Nadzwyczajny zjazd oddziału powiatowego zwołuje zarząd oddziału powiatowego m.in. na żądanie oddziału wojewódzkiego Związku⁵⁸.

Pytanie nr 29. Jakim ciałem jest prezydium zarządu oddziału wojewódzkiego i w jakim trybie pracuje?

Prezydium jest jedną z władz oddziału wojewódzkiego. Skład prezydium, liczbę jego członków, prezesa, wiceprezesów, sekretarza oraz skarbnika wybiera zarząd oddziału wojewódzkiego. Posiedzenia prezydium zwołuje prezes według potrzeb, nie rzadziej niż 1 w kwartale. Pracami prezydium kieruje prezes. Szczegółową organizację i tryb pracy prezydium określa regulamin uchwalony przez Prezydium Zarządu Głównego.

Prezes zarządu oddziału wojewódzkiego reprezentuje oddział wojewódzki oraz powołuje po zasięgnięciu opinii prezydium zarządu oraz zarząd wykonawczy w liczbie od jednego do trzech członków.

Prezes zarządu może udzielać pełnomocnictw stosownie do swoich kompetencji w zakresie reprezentacji oddziału wojewódzkiego, powołania zarządu wykonawczego.

---

⁵⁸ Zob. § 50 ust. 3 pkt. 4 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 30. Jakie kompetencje posiada prezydium zarządu oddziału wojewódzkiego?

Do kompetencji prezydium należy:

- 1) kierowanie bieżącą pracą oddziału wojewódzkiego oraz wykonywanie uchwał władz Związku i zarządu oddziału wojewódzkiego,
- 2) koordynowanie działalności zarządów oddziałów powiatowych Związku,
- 3) opracowanie projektów planów działalności i budżetu oddziału wojewódzkiego oraz przedstawianie sprawozdań z ich wykonania,
- 4) nadawanie sztandarów oddziałom powiatowym i gminnym Związku oraz OSP należącym do Związku,
- 5) uchylanie uchwał zarządów oddziałów powiatowych sprzecznych ze statutem lub uchwałami zwierzchnich władz Związku,
- 6) rozstrzyganie odwołań od uchwał zarządów oddziałów powiatowych,
- 7) inicjowanie i prowadzenie innych działań wynikających z postanowień statutu,
- 8) przyznawanie i nadawanie odznak i wyróżnień w ramach uprawnień przyznanych przez Prezydium Zarządu Głównego.

Prezydium może przedstawiać zarządowi oddziału wojewódzkiego sprawy w których zarząd podejmuje uchwały⁵⁹. Prezydium przedstawiam prezesowi zarządu opinię w sprawie powołania zarządu wykonawczego⁶⁰. Prezydium może upoważnić prezesa bądź zarząd wykonawczy oddziału wojewódzkiego do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd⁶¹ do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań⁶².

Pytanie nr 31. Jakim ciałem jest zarząd wykonawczy oddziału wojewódzkiego i jakie posiada kompetencje?

Zarząd wykonawczy jest jedną z władz oddziału wojewódzkiego. Zarząd wykonawczy w liczbie od jeden do trzech członków powołuje prezes zarządu oddziału wojewódzkiego po zasięgnięciu opinii prezydium zarządu oddziału wojewódzkiego.

---

⁵⁹ Zob. § 40 pkt 4 statutu ZOSP RP.

⁶⁰ Zob. § 43 ust. 1 statutu ZOSP RP.

⁶¹ Zob. przypis nr 46.

⁶² Zob. § 43 ust. 2 statutu ZOSP RP.

Zarząd wykonawczy podejmuje decyzje w zakresie zwykłego zarządu⁶³ i zarządza majątkiem oddziału wojewódzkiego. Prezydium zarządu wojewódzkiego może upoważnić zarząd wykonawczy do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań. W sprawach tych zarząd wykonawczy może udzielać pełnomocnictw stosowanie do swoich kompetencji.

Członkom zarządu wykonawczego przysługuje prawo do używania tytułów dyrektora i zastępców dyrektora. Prezes zarządu oddziału wojewódzkiego uprawniony jest do uchylania decyzji zarządu wykonawczego oddziału wojewódzkiego. Do organizacji i trybu pracy zarządu wykonawczego ma odpowiednie⁶⁴ zastosowanie regulamin Zarządu Wykonawczego⁶⁵ Związku zatwierdzony przez Prezesa Zarządu Głównego Związku.

Pytanie nr 32. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna oddziału wojewódzkiego i jakie kompetencje posiada?

Komisja rewizyjna jest jedną z władz oddziału wojewódzkiego Związku i jednocześnie organem kontroli wewnętrznej oddziału wojewódzkiego. Komisja rewizyjna jest wybierana przez zjazd oddziału wojewódzkiego spośród delegatów na zjazd oddziału wojewódzkiego, który także określa liczbę jej członków⁶⁶. Członkowie komisji rewizyjnej oddziału wojewódzkiego wybierają ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczących i sekretarza. Komisja rewizyjna może dokonać zmian w swoim składzie dookooptowując nowych członków spośród delegatów na miejsce ustępujących lub odwołanych w liczbie nie przekraczającej 1/3 jej składu⁶⁷. Posiedzenia komisji rewizyjnej zwołuje jej przewodniczący według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku. Członkowie komisji rewizyjnej mogą uczestniczyć w posiedzeniach zarządu oddziału wojewódzkiego i jego prezydium z głosem doradczym⁶⁸.

Do kompetencji komisji rewizyjnej oddziału wojewódzkiego należy:

---

⁶³ Zob. przypis nr 46.

⁶⁴ Zob. przypis nr 53.

⁶⁵ Jako jednej z władz Związku.

⁶⁶ Zob. § 36 pkt 5 statutu ZOSP RP.

⁶⁷ Zob. § 44 ust. 3 statutu ZOSP RP.

⁶⁸ Zob. § 44 ust. 3 statutu ZOSP RP.

- 1) kontrolowanie całokształtu działalności oddziału wojewódzkiego, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej, nie rzadziej niż jeden raz w roku,
- 2) składanie zjazdowi oddziału wojewódzkiego sprawozdań ze swej działalności oraz wniosków w sprawie absolutorium dla zarządu oddziału wojewódzkiego,
- 3) przedstawianie zarządowi oddziału wojewódzkiego uwag i wniosków dotyczących działalności oddziału,
- 4) współdziałanie z komisjami rewizyjnymi oddziałów powiatowych i nadzór nad ich działalnością.

Zarząd oddziału wojewódzkiego na żądanie komisji rewizyjnej zwołuje nadzwyczajny zjazd oddziału wojewódzkiego⁶⁹.

Pytanie nr 33. Jakim ciałem jest sąd honorowy oddziału wojewódzkiego i jakie posiada kompetencje?

Sąd honorowy oddziału wojewódzkiego jest jedną z władz oddziału wojewódzkiego Związku i jednocześnie organem rozstrzygającym spory i skargi wewnątrz oddziału wojewódzkiego. Sąd honorowy jest wybierany przez zjazd oddziału wojewódzkiego spośród delegatów na zjazd oddziału wojewódzkiego, który także określa liczbę członków sądu honorowego⁷⁰. Członkowie sądu honorowego wybierają ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczących i sekretarza.

Do kompetencji sądu honorowego należy rozpatrywanie i rozstrzyganie w pierwszej instancji spraw członków władz oddziałów powiatowych i gminnych dotyczących naruszenia zasad statutowych i programowych Związku, przyjmowania postaw godzących w dobre imię⁷¹ Związku lub postępowanie niezgodne z zasadami koleżeństwa i solidarności organizacyjnej.

Sąd honorowy może dokonać zmian w swoim składzie dokooptowując nowych członków spośród delegatów na miejsce ustępujących lub odwołanych w liczbie nieprzekraczającej 1/3 składu⁷².

Sąd honorowy może wymierzać następujące kary:

---

⁶⁹ Zob. § 37 ust. 3 pkt 2 statutu ZOSP RP.

⁷⁰ Zob. § 36 pkt 5 statutu ZOSP RP.

⁷¹ Zob. przypis nr 51.

⁷² Zob. § 31 ust. 3 w związku z § 47 ust. 2 statutu ZOSP RP.

- 1) upomnienia,
- 2) nagany,
- 3) wystąpienia z wnioskiem o pozbawienie funkcji pełnionych we władzach Związku.

Organizację i tryb postępowania przed sądem honorowym określa regulamin uchwalony przez Główny Sąd Honorowy⁷³.

Pytanie nr 34. Jakie władze posiada oddział powiatowy Związku?

Władzami oddziału powiatowego Związku są:

- 1) zjazd oddziału powiatowego,
- 2) zarząd oddziału powiatowego,
- 3) prezydium zarządu oddziału powiatowego,
- 4) komisja rewizyjna oddziału powiatowego,
- 5) zarząd wykonawczy oddziału powiatowego.

Pytanie nr 35. Jakim ciałem jest zjazd oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje?

Zjazd oddziału powiatowego jest najwyższą władzą oddziału powiatowego. W zjeździe oddziału powiatowego uczestniczą: z głosem decydującym – delegaci wybrani na zjazdach oddziałów gminnych i z głosem doradczym – przedstawiciele członków wspierających, członkowie ustępujących władz oddziału powiatowego i osoby zaproszone.

Zjazd oddziału powiatowego może być zwyczajny lub nadzwyczajny. Zwyczajny zjazd oddziału powiatowego jest zwoływany przez zarząd oddziału powiatowego raz na pięć lat. Nadzwyczajny zjazd oddziału powiatowego zwołuje zarząd oddziału powiatowego:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na żądanie komisji rewizyjnej oddziału powiatowego,
- 3) na pisemny wniosek 1/3 ogólnej liczby zarządów oddziałów gminnych,
- 4) na żądanie zarządu oddziału wojewódzkiego.

Postanowienia § 21 ust. 4-6 statutu ZOSP RP stosuje się odpowiednio. W związku z tym nadzwyczajny zjazd oddziału powiatowego powinien się odbyć w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od podjęcia inicjatywy, zgło-

---

⁷³ Zob. § 33 w związku z § 47 ust. 2 statutu ZOSP RP.

szenia żądania lub wniosku. Zarząd oddziału powiatowego, komisja rewizyjna oddziału powiatowego, zarządy oddziałów gminnych oraz zarząd oddziału wojewódzkiego mogą wnioskować o włączenie określonych spraw do porządku nadzwyczajnego zjazdu oddziału powiatowego. Zarząd oddziału powiatowego zawiadamia delegatów o terminie i porządku zjazdu powiatowego co najmniej na 30 dni przed jego odbyciem⁷⁴.

Pytanie nr 36. Jakie kompetencje posiada zjazd oddziału powiatowego?

Do kompetencji zjazdu oddziału powiatowego należy:

- 1) rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu oddziału powiatowego i komisji rewizyjnej oddziału powiatowego oraz udzielanie absolutorium ustępującemu zarządowi oddziału powiatowego na wniosek komisji rewizyjnej oddziału powiatowego,
- 2) uchwalanie programów działania oddziału powiatowego,
- 3) zatwierdzanie składu zarządu oddziału powiatowego,
- 4) określenie liczby członków komisji rewizyjnej oddziału powiatowego oraz jej wybór spośród delegatów na zjazd oddziału powiatowego,
- 5) wybór delegatów na zjazd oddziału wojewódzkiego spośród delegatów na zjazd oddziału powiatowego w liczbie określonej uchwałą zarządu oddziału wojewódzkiego,
- 6) rozstrzyganie w sprawach uchwał zjazdów oddziałów gminnych zawieszonych przez zarząd oddziału powiatowego,
- 7) podejmowanie uchwał w innych sprawach wnoszonych przez władze oddziału powiatowego i delegatów.

Pytanie nr 37. Jakim ciałem jest zarząd oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje?

Zarząd oddziału powiatowego jest jedną z władz oddziału powiatowego i jednocześnie władzą uchwałodawczo-nadzorczą oddziału powiatowego. Zarząd oddziału powiatowego składa się z przedstawicieli zarządów oddziałów gminnych w liczbie określonej uchwałą zarządu oddziału powiatowego na wniosek prezydium. Skład zarządu oddziału powiatowego jest zatwierdzany

---

⁷⁴ Zob. § 21 ust. 4-6 w związku z § 50 ust. 4 statutu ZOSP RP.

przez zjazd oddziału powiatowego⁷⁵.

Zjazd oddziału powiatowego powołuje w skład zarządu powiatowego przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń i instytucji współpracujących ze Związkiem w liczbie nieprzekraczającej 1/5 przedstawicieli wszystkich zarządów oddziałów gminnych. Zarząd oddziału powiatowego może odwołać przedstawiciela organizacji, stowarzyszeń i instytucji współpracujących ze Związkiem i na jej miejsce powołać innego przedstawiciela organizacji, stowarzyszenia lub instytucji współpracujących ze Związkiem. Przedstawiciele organizacji, stowarzyszeń i instytucji współpracujących ze Związkiem tracą mandat przedstawiciela z chwilą zaprzestania reprezentowania danej instytucji lub organizacji. Zarząd może dokooptować do swego składu nowych członków na miejsce członków ustępujących lub przedstawicieli (tracących mandat na skutek zaprzestania reprezentowania danej instytucji) w liczbie nie przekraczającej 1/3 ustalonego składu zarządu oddziału powiatowego⁷⁶.

Zarząd oddziału powiatowego wybiera prezesa, wiceprezesów, sekretarza i skarbnika. Posiedzenia zarządu oddziału powiatowego zwołuje prezes według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku.

Pracami zarządu oddziału powiatowego kieruje prezes. Szczegółową organizację i tryb pracy zarządu określa regulamin uchwalony przez Prezydium Zarządu Głównego⁷⁷.

Zarząd oddziału powiatowego przedstawia sprawozdanie ze swej działalności na zjeździe oddziału powiatowego⁷⁸.

Pytanie nr 38. Jakie kompetencje posiada zarząd oddziału powiatowego?

Do kompetencji zarządu oddziału powiatowego należy wykonywanie zadań Związku na terenie powiatu, w szczególności:

- 1) wykonywanie uchwał zjazdu oddziału powiatowego i zwierzchnich władz Związku,
- 2) rozpatrywanie wniosków mających na celu poprawę stanu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego w powiecie,

---

⁷⁵ Zob. § 49 pkt 3 statutu ZOSP RP.

⁷⁶ Zob. § 20 pkt 3 i § 22 ust. 3-5 w związku z § 52 ust. 2 statutu ZOSP RP.

⁷⁷ Zob. § 42 w związku z § 55 statutu ZOSP RP.

⁷⁸ Zob. § 49 pkt 1 statutu ZOSP RP.

- 3) uchwalanie planów działalności i budżetu oddziału powiatowego oraz zatwierdzanie sprawozdań z ich wykonania,
- 4) podejmowanie uchwał w sprawach przedstawionych przez prezydium zarządu oddziału powiatowego,
- 5) zawieszanie uchwał zjazdów oddziałów gminnych, sprzecznych ze statutem lub uchwałami zwierzchnich władz Związku,
- 6) ustalanie liczby delegatów na zjazd oddziału powiatowego,
- 7) wybieranie ze swego grona przedstawicieli wchodzących w skład zarządu oddziału wojewódzkiego i odwoływanie ich,
- 8) podejmowanie inicjatyw w zakresie zmian statutu,
- 9) podejmowanie innych czynności w zakresie działania zarządu oddziału powiatowego.

Zarząd oddziału powiatowego określa liczbę członków prezydium zarządu oddziału powiatowego oraz wybiera jego skład, w tym prezesa, wiceprezesów, sekretarza i skarbnika. Zarząd powołuje komisję do spraw młodzieży oraz może powołać inne komisje problemowe i zespoły zadaniowe jako organy doradcze.

Zarząd zwołuje zwyczajne i nadzwyczajne zjazdy oddziału powiatowego⁷⁹ oraz może wносить różne sprawy na zjazd oddziału powiatowego⁸⁰.

Prezes zarządu oddziału powiatowego reprezentuje oddział powiatowy i zarządza jego majątkiem⁸¹ oraz może powoływać po zasięgnięciu opinii prezydium zarządu oddziału powiatowego, zarząd wykonawczy oddziału powiatowego w liczbie od jednego do trzech członków. W przypadku gdy oddział powiatowy prowadzi działalność gospodarczą powołanie zarządu wykonawczego jest obowiązkowe. W przypadku powołania zarządu wykonawczego prezes zarządu oddziału powiatowego zachowuje kompetencje w zakresie reprezentacji i nadzoru, a zarządowi wykonawczemu przekazuje kompetencje w zakresie zarządczo-wykonawczym.

⁷⁹ Zob. § 50 ust. 2 i 3 statutu ZOSP RP.

⁸⁰ Zob. § 49 pkt 7 statutu ZOSP RP.

⁸¹ Pojęcie majątku występuje w znaczeniu węższym jako ogół aktywów majątkowych przysługujących określonej podmiotowi. Na aktywa te składają się jego majątkowe prawa podmiotowe, ewentualnie także pewne chronione prawnie, a korzystne sytuacje faktyczne (np. posiadanie). W znaczeniu szerszym majątek to nie tylko aktywa, ale i pasywa danego podmiotu. Pasywami są różnorodne obowiązki spoczywające na podmiocie. W drodze wykładni ustala się, w jakim znaczeniu wyraz majątek został użyty w danej instytucji prawnej, zob. Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2005, s. 139. Przenieść do innych miejsc gdzie mówi się o majątku.

Prezes zarządu bądź zarząd wykonawczy oddziału powiatowego (jeżeli został powołany) podejmuje decyzje w zakresie zwykłego zarządu⁸². Prezydium zarządu oddziału powiatowego może upoważnić prezesa zarządu oddziału powiatowego bądź zarząd wykonawczy oddziału powiatowego do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań.

Prezes w zakresie reprezentacji oddziału powiatowego, zarządu jego majątkiem, powołania zarządu wykonawczego, zarządu zwykłego lub czynności przekraczających zwykły zarząd oraz zarząd wykonawczy w zakresie zwykłego zarządu lub czynności przekraczających zwykły zarząd mogą udzielać pełnomocnictw.

Prezes zarządu oddziału powiatowego uprawniony jest do uchylania decyzji zarządu wykonawczego oddziału powiatowego.

Zarząd oddziału powiatowego uchwałą określa liczbę delegatów na zjazd oddziału powiatowego wybieranych spośród delegatów (członków zwyczajnych Związku) na zjazd oddziału gminnego⁸³. Zarząd oddziału powiatowego może żądać zwołania nadzwyczajnego zjazdu oddziału gminnego⁸⁴.

Pytanie nr 39. Jakim ciałem jest prezydium zarządu oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje?

Prezydium jest jedną z władz oddziału powiatowego. Zarząd oddziału powiatowego określa liczbę członków prezydium zarządu oddziału powiatowego oraz wybiera jego skład, w tym prezesa, wiceprezesów, sekretarza i skarbnika⁸⁵. Przedstawiciele organizacji, stowarzyszeń i innych instytucji współpracujących ze Związkiem nie mogą stanowić więcej niż 1/5 ogólnej liczby członków prezydium zarządu⁸⁶.

Posiedzenia prezydium zwołuje prezes według potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz w kwartale. Pracami prezydium kieruje prezes. Szczegółową organizację i tryb pracy prezydium określa regulamin uchwalony przez prezydium Zarządu Głównego.

---

⁸² Zob. przypis nr 46.

⁸³ Zob. § 60 pkt 5 statutu ZOSP RP.

⁸⁴ Zob. § 61 ust. 3 pkt 4 statutu ZOSP RP.

⁸⁵ Zob. § 52 ust. 1 statutu ZOSP RP.

⁸⁶ Zob. § 20 ust. 2 w związku z § 52 ust. 1 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 40. Jakie kompetencje posiada prezydium zarządu oddziału powiatowego?

Do kompetencji prezydium zarządu oddziału powiatowego należy:

- 1) kierowanie bieżącą pracą oddziału powiatowego, wykonywanie uchwał zarządu oddziału powiatowego i zarządu oddziału wojewódzkiego oraz władz Związku,
- 2) koordynowanie działalności zarządów oddziałów gminnych,
- 3) opracowywanie projektów planów działalności i budżetu oddziału powiatowego oraz przedstawianie sprawozdań z ich wykonania,
- 4) uchylanie uchwał zarządów oddziałów gminnych sprzecznych ze statutem lub uchwałami zwierzchnich władz Związku,
- 5) rozstrzyganie odwołań od uchwał zarządów oddziałów gminnych,
- 6) inicjowanie i prowadzenia innych działań wynikających z postanowień statutu,
- 7) przyznawanie i nadawanie odznak oraz wyróżnień w ramach uprawnień przyznanych przez Prezydium Zarządu Głównego.

Zarząd oddziału powiatowego składa się z przedstawicieli zarządów oddziałów gminnych w liczbie określonej uchwałą zarządu oddziału powiatowego na wniosek prezydium oddziału powiatowego⁸⁷.

Prezydium może wносить na zjazd oddziału powiatowego sprawy, co do których zjazd oddziału powiatowego podejmuje uchwały⁸⁸.

Prezydium przedstawia opinię prezesowi zarządu oddziału powiatowego w sprawie powołania zarządu wykonawczego oddziału powiatowego⁸⁹.

Prezydium może upoważnić prezesa zarządu oddziału powiatowego bądź zarząd wykonawczy oddziału powiatowego do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd⁹⁰ do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań⁹¹.

---

⁸⁷ Zob. § 51 ust. 2 statutu ZOSP RP.

⁸⁸ Zob. § 49 pkt statutu ZOSP RP.

⁸⁹ Zob. § 56 ust. 1 statutu ZOSP RP.

⁹⁰ Zob. przypis nr 46.

⁹¹ Zob. § 56 ust. 2 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 41. Jakim ciałem jest zarząd wykonawczy oddziału powiatowego i jakie posiada kompetencje?

Zarząd wykonawczy oddziału powiatowego jest jedną z władz oddziału powiatowego.

Zarząd wykonawczy może być powołany przez prezesa zarządu oddziału powiatowego w liczbie od jednego do trzech członków, po zasięgnięciu opinii prezydium zarządu oddziału powiatowego. W przypadku gdy oddział powiatowy prowadzi działalność gospodarczą powołanie zarządu wykonawczego jest obowiązkowe. W przypadku powołania zarządu wykonawczego prezes zarządu oddziału powiatowego zachowuje kompetencje w zakresie reprezentacji i nadzoru, a zarządowi wykonawczemu przekazuje kompetencje w zakresie zarządczo-wykonawczym. Zarząd wykonawczy bądź prezes zarządu oddziału powiatowego podejmuje decyzje w zakresie zwykłego zarządu⁹². Prezydium może upoważnić prezesa zarządu oddziału powiatowego bądź zarząd wykonawczy oddziału powiatowego do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd⁹³ do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań. Zarząd wykonawczy w zakresie zarządczo-wykonawczym, bądź w zakresie przekraczającym zwykły zarząd może udzielać pełnomocnictw. Członkom zarządu wykonawczego przysługuje prawo używania tytułów dyrektora i zastępców dyrektora.

Decyzje zarządu wykonawczego mogą być uchylane przez prezesa zarządu oddziału powiatowego. Do organizacji i trybu pracy zarządu wykonawczego ma odpowiednie zastosowanie regulamin zarządu wykonawczego Związku zatwierdzony przez prezesa Zarządu Głównego.

Pytanie nr 42. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna oddziału powiatowego i w jakim trybie pracuje?

Komisja rewizyjna oddziału powiatowego jest jedną z władz oddziału powiatowego i jednocześnie organem kontroli wewnętrznej oddziału powiatowego. Komisja rewizyjna jest wybierana spośród delegatów na zjazd oddziału powiatowego w liczbie określonej przez tenże zjazd⁹⁴. Członko-

---

⁹² Zob. przypis nr 46.

⁹³ Zob. przypis nr 46.

⁹⁴ Zob. § 49 pkt 4 statutu ZOSP RP.

wie komisji rewizyjnej wybierają ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza. Komisja rewizyjna może dokonać zmian w swoim składzie dookoptowując nowych członków spośród delegatów na miejsce ustępujących lub odwołanych w liczbie nieprzekraczającej 1/3 składu⁹⁵.

Posiedzenia komisji rewizyjnej zwołuje jej przewodniczący według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku. Członkowie komisji rewizyjnej mogą uczestniczyć w posiedzeniach zarządu oddziału powiatowego i jego prezydium z głosem doradczym⁹⁶.

Pytanie nr 43. Jakie kompetencje posiada komisja rewizyjna oddziału powiatowego?

Do kompetencji komisji rewizyjnej oddziału powiatowego należy:

- 1) kontrolowanie całokształtu działalności oddziału powiatowego ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej, nie rzadziej niż jeden raz w roku,
- 2) składanie zjazdowi oddziału powiatowego sprawozdań ze swej działalności oraz wniosków w sprawie absolutorium dla ustępującego zarządu oddziału powiatowego,
- 3) przedstawianie zarządowi oddziału powiatowego uwag i wniosków dotyczących działalności oddziału powiatowego,
- 4) współdziałanie z komisjami rewizyjnymi oddziałów gminnych oraz nadzór nad ich działalnością.

Komisje rewizyjne mogą wносить na zjazd powiatowy sprawy, co do których tenże zjazd podejmuje uchwały⁹⁷.

Komisje rewizyjne mogą żądać od zarządu oddziału powiatowego zwołania nadzwyczajnego zjazdu oddziału powiatowego⁹⁸.

---

⁹⁵ Zob. § 28 ust 3 w związku z § 57 ust 3 statutu ZOSP RP.

⁹⁶ Zob. § 30 w związku z § 57 ust 3 statutu ZOSP RP.

⁹⁷ Zob. § 49 pkt 7 statutu ZOSP RP.

⁹⁸ Zob. § 50 ust 3 pkt 2 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 44. Jakie władze posiada oddział gminny Związku?

Władzami oddziału gminnego Związku są: zjazd oddziału gminnego, zarząd oddziału gminnego, prezydium zarządu oddziału gminnego, komisja rewizyjna oddziału gminnego, zarząd wykonawczy oddziału gminnego.

Pytanie nr 45. Jakim ciałem jest zjazd oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?

Zjazd oddziału gminnego jest najwyższą władzą oddziału gminnego. W zjeździe uczestniczą z głosem decydującym delegaci członków zwyczajnych Związku, a z głosem doradczym przedstawiciele członków wspierających Związku oraz członkowie ustępujących władz oddziału gminnego i osoby zaproszone.

Zjazd oddziału gminnego może być zwyczajny lub nadzwyczajny. Zwyczajny zjazd oddziału gminnego jest zwoływany przez zarząd oddziału gminnego raz na 5 lat.

Nadzwyczajny zjazd oddziału gminnego zwołuje zarząd oddziału gminnego:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na żądanie komisji rewizyjnej oddziału gminnego,
- 3) na wniosek 1/3 ogólnej liczby członków zwyczajnych Związku,
- 4) na żądanie zarządu oddziału powiatowego.

Zjazd nadzwyczajny powinien się odbyć w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od podjęcia inicjatywy, zgłoszenia żądania lub wniosku. Wyżej wymienione władze mogą również wnioskować o włączenie określonych spraw do porządku obrad nadzwyczajnego zjazdu gminnego. Zarząd oddziału gminnego zawiadamia delegatów o terminie i porządku obrad zjazdu gminnego co najmniej na 30 dni przed jego odbyciem⁹⁹.

Pytanie nr 46. Jakie kompetencje posiada zjazd oddziału gminnego?

Do kompetencji zjazdu oddziału gminnego należy:

- 1) rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu oddziału gminnego i ko-

---

⁹⁹ Zob. § 21 ust 4-6 w związku z § 60 statutu ZOSP RP.

misji rewizyjnej oddziału gminnego oraz udzielanie absolutorium ustępującemu zarządowi oddziału gminnego na wniosek komisji rewizyjnej oddziału gminnego,

- 2) uchwalanie programów działania oddziału gminnego,
- 3) zatwierdzanie składu zarządu oddziału gminnego,
- 4) określenie liczby członków komisji rewizyjnej oddziału gminnego oraz jej wybór spośród delegatów (członków zwyczajnych Związku) na zjazd oddziału gminnego,
- 5) wybór delegatów na zjazd oddziału powiatowego spośród delegatów (członków zwyczajnych Związku) na zjazd oddziału gminnego w liczbie określonej uchwałą zarządu powiatowego,
- 6) podejmowanie innych uchwał w sprawach wnoszonych przez władze oddziału gminnego i delegatów.

Zjazd oddziału gminnego powołuje w skład zarządu oddziału gminnego przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem¹⁰⁰.

Pytanie nr 47. Jakim ciałem jest zarząd oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?

Zarząd oddziału gminnego jest władzą uchwałodawczo-nadzorcą oddziału gminnego. W skład zarządu oddziału gminnego wchodzi przedstawiciele wszystkich członków zwyczajnych Związku z terenu gminy w liczbie określonej uchwałą zarządu oddziału gminnego, jednak nie mniej niż 7 osób. Skład zarządu oddziału gminnego jest zatwierdzany przez zjazd oddziału gminnego¹⁰¹.

Zjazd oddziału gminnego powołuje w skład zarządu oddziału gminnego przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem w liczbie nie przekraczającej 1/5 przedstawicieli członków zwyczajnych Związku z terenu gminy określonej uchwałą zarządu oddziału gminnego¹⁰². Zarząd oddziału gminnego może odwołać przedstawiciela organizacji, stowarzyszenia lub instytucji współpracujących ze Związkiem i na jego miejsce powołać innego przedstawiciela organizacji, stowa-

¹⁰⁰ Zob. § 20 pkt 3 w związku z § 62 ust 2 statutu ZOSP RP.

¹⁰¹ Zob. § 60 pkt 3 statutu ZOSP RP.

¹⁰² Zob. § 20 pkt 3 w związku z § 62 ust 2 statutu ZOSP RP.

rzyszenia lub instytucji współpracujących ze Związkiem. Przedstawiciele organizacji, stowarzyszenia lub instytucji współpracujących ze Związkiem tracą mandat przedstawiciela z chwilą zaprzestania reprezentowania danej instytucji lub organizacji. Zarząd oddziału gminnego może dokooptować do swego składu nowych członków na miejsce członków ustępujących lub członków ustępujących lub członków, którzy utracili mandat (na skutek zaprzestania reprezentowania danej instytucji lub organizacji w liczbie nie przekraczającej 1/3 ustalonego składu zarządu oddziału gminnego¹⁰³.

Posiedzenia zarządu oddziału gminnego zwołuje prezes zarządu według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku. Pracami zarządu oddziału gminnego kieruje prezes zarządu. Szczegółową organizację i tryb pracy zarządu określa regulamin uchwalony przez Prezydium Zarządu Głównego¹⁰⁴.

Pytanie nr 48. Jakie kompetencje posiada zarząd oddziału gminnego?

Do kompetencji zarządu oddziału gminnego należą:

- 1) wykonywanie uchwał zjazdu oddziału gminnego oraz zwierzchnich władz Związku,
- 2) rozpatrywanie wniosków mających na celu podniesienie stanu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa i bezpieczeństwa powszechnego w gminie,
- 3) uchwalanie planów działalności i budżetu oddziału gminnego oraz zatwierdzanie sprawozdań z ich wykonania,
- 4) podejmowanie uchwał w sprawach przedstawianych przez prezydium zarządu oddziału gminnego,
- 5) ustalanie wysokości składki członkowskiej, sposobu jej podziału i zasad jej uiszczania, zgodnie z zasadami określonymi na podstawie ustalenia dokonanego przez Zarząd Główny Związku¹⁰⁵,
- 6) organizowanie i wspieranie Ochotniczych Straży Pożarnych,
- 7) ustalanie liczby delegatów OSP na zjazd oddziału gminnego,
- 8) wybieranie ze swego grona przedstawicieli wchodzących w skład zarządu oddziału powiatowego i odwoływanie ich,

¹⁰³ Zob. § 22 ust 3-5 w związku z § 62 ust 2 statutu ZOSP RP.

¹⁰⁴ Zob. § 42 w związku z § 65 statutu ZOSP RP.

¹⁰⁵ Por. § 24 ust. 1 pkt 8 w związku z § 64 ust. 1 pkt 5 statutu ZOSP RP.

- 9) podejmowanie inicjatyw w zakresie zmian statutu,
- 10) podejmowanie innych czynności w zakresie działania zarządu oddziału gminnego.

Zarząd oddziału gminnego określa liczbę członków prezydium oraz wybiera jego skład, w tym prezesa, wiceprezesów, sekretarza, skarbnika i komendanta gminnego Związku, przy czym liczba przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem nie może stanowić więcej niż 1/5 ogólnej liczby członków prezydium. Komendant gminny Związku jest dowódcą jednostek operacyjno-technicznych OSP na terenie gminy i koordynuje przygotowanie tych jednostek do działań ratowniczych. Zarząd oddziału gminnego powołuje komisję ds. młodzieży oraz może powoływać inne komisje problemowe oraz zespoły zadaniowe jako organy doradcze.

Zarząd przedstawia sprawozdanie ze swojej działalności na zjeździe oddziału gminnego¹⁰⁶. Może także wносить na zjazd gminny sprawy, co do których zjazd może podejmować uchwały¹⁰⁷.

Pytanie nr 49. Jakim ciałem jest prezydium zarządu oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?

Prezydium zarządu jest jedną z władz oddziału gminnego. Zarząd oddziału gminnego określa liczbę członków prezydium oraz wybiera jego skład, w tym prezesa, wiceprezesów, sekretarza, skarbnika, przy czym liczba przedstawicieli organizacji, stowarzyszeń lub innych instytucji współpracujących ze Związkiem nie może stanowić więcej niż 1/5 ogólnej liczby członków prezydium. Posiedzenia prezydium zwołuje prezes według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 1 raz na kwartał. Pracami prezydium kieruje prezes. Szczegółową organizację i tryb pracy prezydium określa regulamin uchwalony przez Prezydium Zarządu Głównego¹⁰⁸.

---

¹⁰⁶ Zob. § 60 pkt 1 statutu ZOSP RP.

¹⁰⁷ Zob. § 60 pkt 6 statutu ZOSP RP.

¹⁰⁸ Zob. § 42 w związku z § 65 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 50. Jakie kompetencje posiada prezydium zarządu oddziału gminnego?

Do kompetencji prezydium zarządu oddziału gminnego należy:

- 1) kierowanie bieżącą pracą oddziału gminnego, wykonywanie uchwał zarządu oddziału gminnego oraz uchwał zwierzchnich władz Związku,
- 2) koordynowanie działalności OSP,
- 3) opracowywanie projektów planów działalności i budżetu oddziału gminnego oraz przedstawianie sprawozdań z ich wykonania,
- 4) inicjowanie i prowadzenie innych działań wynikających z postanowień statutu,
- 5) przyznawanie i nadawanie odznak oraz wyróżnień w ramach uprawnień przyznanych przez Prezydium Zarządu Głównego.

Prezes zarządu oddziału gminnego reprezentuje oddział gminny i zarządza jego majątkiem oraz może powołać po zasięgnięciu opinii prezydium zarządu oddziału gminnego, zarząd wykonawczy oddziału gminnego w liczbie od jednego do trzech członków. W przypadku powołania zarządu wykonawczego prezes zarządu oddziału gminnego zachowuje kompetencje w zakresie reprezentacji i nadzoru, a zarządowi wykonawczemu przekazuje kompetencje w zakresie zarządczo-wykonawczym.

Prezes zarządu oddziału gminnego bądź zarząd wykonawczy oddziału gminnego (jeżeli został powołany) podejmuje decyzje w zakresie zwykłego zarządu¹⁰⁹. Prezydium zarządu oddziału gminnego może upoważnić prezesa zarządu oddziału gminnego bądź zarząd wykonawczy oddziału gminnego do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań. W sprawach wyżej omówionych prezes zarządu oddziału gminnego bądź zarząd wykonawczy mogą oddzielać pełnomocnictw stosownie do swoich kompetencji. Prezes zarządu oddziału gminnego uprawniony jest do uchylania decyzji zarządu wykonawczego oddziału gminnego¹¹⁰.

Prezydium zarządu może przedstawiać zarządowi oddziału gminnego oraz zjazdowi oddziału gminnego sprawy co do których tenże zarząd i zjazd mogą podejmować uchwały¹¹¹.

¹⁰⁹ Zob. przypis nr 46.

¹¹⁰ Zob. § 66 oraz § 60 pkt 6 statutu ZOSP RP.

¹¹¹ Zob. § 64 ust. 1 pkt 4 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 51. Jakim ciałem jest zarząd wykonawczy oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?

Zarząd wykonawczy jest jedną z władz oddziału gminnego. Prezes zarządu oddziału gminnego może powołać po zasięgnięciu opinii prezydium zarządu oddziału gminnego, zarząd wykonawczy oddziału gminnego w liczbie od jednego do trzech członków. W przypadku gdy oddział gminny prowadzi działalność gospodarczą powołanie zarządu wykonawczego jest obowiązkowe. W przypadku powołania zarządu wykonawczego prezes zarządu oddziału gminnego zachowuje kompetencje w zakresie reprezentacji i nadzoru, a zarządowi wykonawczemu przekazuje kompetencje w zakresie zarządczo-wykonawczym. Członkom zarządu wykonawczego oddziału gminnego przysługuje prawo do używania tytułów dyrektora i zastępców dyrektora. Do organizacji i trybu pracy zarządu wykonawczego ma odpowiednio¹¹² zastosowanie regulamin zarządu wykonawczego Związku zatwierdzony przez prezesa Zarządu Głównego.

Pytanie nr 52. Jakie kompetencje posiada zarząd wykonawczy oddziału gminnego?

W przypadku powołania zarządu wykonawczego prezes zarządu oddziału gminnego zachowuje kompetencje w zakresie reprezentacji i nadzoru, a zarządowi wykonawczemu przekazuje kompetencje w zakresie zarządczo-wykonawczym. Prezes zarządu oddziału gminnego bądź zarząd wykonawczy oddziału gminnego podejmują decyzje w zakresie zwykłego zarządu¹¹³. Prezydium zarządu oddziału gminnego może upoważnić prezesa zarządu oddziału gminnego bądź zarząd wykonawczy oddziału gminnego do podejmowania decyzji w zakresie przekraczającym zwykły zarząd do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań. Zarząd wykonawczy może udzielać pełnomocnictw w zakresie kompetencji zarządczo-wykonawczych, zwykłego zarządu oraz w zakresie przekraczającym zwykły zarząd do określonej wysokości zaciąganych jednorazowo zobowiązań. Prezes zarządu oddziału gminnego uprawniony jest do uchylania decyzji zarządu wykonawczego.

---

¹¹² Zob. przypis nr 53.

¹¹³ Zob. przypis nr 46.

Pytanie nr 53. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna oddziału gminnego i w jakim trybie pracuje?

Komisja rewizyjna oddziału gminnego jest jedną z władz oddziału gminnego i jednocześnie organem kontrolnym oddziału gminnego. Członkowie komisji rewizyjnej są wybierani spośród delegatów (członków zwyczajnych Związku) na zjazd oddziału gminnego w liczbie określonej przez zjazd gminny¹¹⁴. Członkowie komisji rewizyjnej oddziału gminnego wybierają ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza. Komisja rewizyjna może dokonać zmian w swoim składzie dokooptowując nowych członków spośród delegatów na miejsce ustępujących lub odwołanych w liczbie nieprzekraczającej 1/3 składu. Posiedzenia komisji rewizyjnej zwołuje jej przewodniczący według potrzeb, nie rzadziej jednak niż 2 razy w roku. Członkowie komisji rewizyjnej mogą uczestniczyć w posiedzeniach zarządu oddziału gminnego i jego prezydium z głosem doradczym.

Pytanie nr 54. Jakie kompetencje posiada komisja rewizyjna oddziału gminnego?

Do kompetencji komisji rewizyjnej oddziału gminnego należy:

- 1) kontrolowanie całokształtu działalności oddziału gminnego, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej, nie rzadziej niż raz w roku,
- 2) kontrolowanie opłacania składek członkowskich,
- 3) składanie zjazdowi oddziału gminnego sprawozdań ze swej działalności oraz wniosków w sprawie absolutorium dla zarządu oddziału gminnego,
- 4) przedstawienie zarządowi oddziału gminnego uwag i wniosków dotyczących działalności oddziału gminnego.

Komisja rewizyjna może żądać od zarządu oddziału gminnego zwołania nadzwyczajnego zjazdu oddziału gminnego¹¹⁵, a także wносить na zjazd oddziału gminnego sprawy co do których tenże zjazd może podejmować uchwały¹¹⁶. Komisja może także wnioskować o włączenie określonych spraw do porządku obrad nadzwyczajnego zjazdu oddziału gminnego¹¹⁷.

---

¹¹⁴ Zob. § 60 pkt 4 statutu ZOSP RP.

¹¹⁵ Zob. § 61 ust 3 pkt 2 statutu ZOSP RP.

¹¹⁶ Zob. § 60 pkt 6 statutu ZOSP RP.

¹¹⁷ Zob. § 21 ust 5 w związku z § 61 ust 4 statutu ZOSP RP.

Pytanie nr 55. Jak powstaje mienie Związku OSP RP i jego oddziałów?

Mienie Związku i oddziałów posiadających osobowość prawną powstaje z następujących źródeł:

- 1) składki członkowskie,
- 2) dotacje, darowizny, spadki, zapisy,
- 3) dochody z własnej działalności gospodarczej,
- 4) dochody z majątku Związku,
- 5) dywidenda należna Związkowi z tytułu uczestnictwa w spółkach kapitałowych,
- 6) środki przekazane przez instytucje ubezpieczeniowe i inne podmioty,
- 7) ofiarność publiczna.

Dochód Związku przeznacza się w całości na realizację celów statutowych. Szczegółowe zasady gospodarki finansowej Związku, oddziałów i innych jednostek organizacyjnych ustala Zarząd Główny. Zarząd Główny Związku podejmuje uchwały dotyczące zakazów wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

ROZDZIAŁ III

Statut ochotniczej straży pożarnej¹¹⁸

Pytanie nr 56. Jaki podmiotem jest ochotnicza straż pożarna?

Zgodnie z art. 19 u.ppoż. ochotnicza straż pożarna jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

Ochotnicza straż pożarna funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy – Prawo o stowarzyszeniach. Po przeprowadzeniu procedur rejestracyjnych OSP uzyskuje osobowość prawną i status stowarzyszenia.

Szczegółowe zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej określa statut. Najważniejszym aktem prawnym stanowiącym podstawę funkcjonowania OSP jest ustawa o ochronie przeciwpożarowej wraz z aktami wykonawczymi.

OSP jako stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Fakt, że cele działalności OSP jako stowarzyszeń mają charakter niezarobkowy nie oznacza, że stowarzyszenia nie mogą prowadzić działalności gospodarczej i to przynoszącej zyski¹¹⁹. Dobrowolność oznacza brak jakiegokolwiek przymusu prawnego, co do zakładania i przynależności do OSP. Samorządność to swoboda w kształtowaniu struktury organizacyjnej, określania kryterium członkostwa, wyznaczania sobie zadań, przyjmowania dowolnych metod funkcjonowania. Wymóg trwałości nie pozwala na zakwalifikowanie jako OSP tych organizacji, które

---

¹¹⁸ Odpowiedzi na pytania w tym rozdziale są udzielane na podstawie Wzorcowego Statutu OSP zamieszczonego na stronie ZOSP RP: <http://www.zosrpp.pl/?q=content/wzorcowy-projekt-statutu-osp-ubiegajacej-sie-o-status-pozytku-publicznego>[dostęp 4 kwietnia 2012 r.]. W najbliższym czasie Wzorcowy Statut OSP ma ulec korekcie.

¹¹⁹ Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 czerwca 2011 r., II OZ 480/11, Lex nr 1083757.

skupiają osoby w celu realizacji jednorazowego zadania, zadania OSP muszą być zadaniami długoterminowymi. OSP jako stowarzyszenia od organizacji gospodarczych najbardziej odróżnia niezarobkowy cel działalności¹²⁰.

Oparcie działalności stowarzyszenia na pracy społecznej członków nie wyłącza możliwości poddania pewnej sfery działania regułom odpłatności. Możliwość łączenia członkostwa stowarzyszenia z pracą na rzecz stowarzyszenia może dotyczyć w ograniczonym zakresie także członków zarządu¹²¹.

OSP samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jej działalności.

Pytanie nr 57. Czy każdy statut OSP zawiera te same regulacje prawne i jest taki sam?

Co do zasady statuty OSP są w dużej mierze takie same i zawierają podobne regulacje prawne. Natomiast każda OSP może zmienić swój statut w granicach dopuszczalnych prawem, pod kątem swojej działalności, lokalnych zwyczajów itp. Zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszeniach statut OSP jako stowarzyszenia określa w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji,
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia,
- 3) cele i sposoby ich realizacji,
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków,
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje,
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich,
- 8) zasady dokonywania zmian statutu,
- 9) sposób rozwiązania się stowarzyszenia. Stowarzyszenie, które zamierza

---

¹²⁰ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 28 marca 2011 r., III SA/Wa 1695/10, Lex nr 860026.

¹²¹ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 kwietnia 1992 r., I ACr 130/92, Lex.

tworzyć terenowe jednostki organizacyjne, jest obowiązane określić w statucie strukturę organizacyjną i zasady tworzenia tych jednostek.

Prawo do interpretowania przepisów statutu stowarzyszenia służy przede wszystkim jego władzom i organom, zaś do kompetencji nadzorujących działania stowarzyszenia organów administracji i niezależnych sądów należy ocena, czy interpretacja przyjęta przez organy stowarzyszenia odpowiada obowiązującemu prawu, czy praktyka stosowania przepisów statutu przez stowarzyszenie nie prowadzi do sytuacji, których prawo zaakceptować nie może¹²².

Statut stowarzyszenia nie stanowi powszechnie obowiązującego przepisu prawa. Jest umową wiążącą członków stowarzyszenia. Sąd rejestrowy nie bada zgodności uchwał organów stowarzyszenia ze statutem. Jeżeli uchwała narusza umowę jaką jest statut, może być uchylona – jednakże wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 29 ust. 1 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach¹²³.

Pytanie nr 58. Jakie cele ma OSP i jak je realizuje?

Celem OSP jest w szczególności:

- 1) prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami,
- 2) udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń,
- 3) informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi,
- 4) rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej,
- 5) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu OSP,
- 6) działania na rzecz ochrony środowiska.

---

¹²² Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., I PRN 28/95, Lex 23738.

¹²³ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 czerwca 2000 r., I ACa 806/00, Lex 50073.

Zadania i cele wymienione wyżej ochotnicza straż pożarna realizuje przez:

- 1) organizowanie zespołów do ustalania stanu ochrony przeciwpożarowej oraz przygotowywania informacji o powyższym,
- 2) przedstawianie organom władzy samorządowej i administracji rządowej wniosków w sprawach ochrony przeciwpożarowej,
- 3) organizowanie, spośród swoich członków, pododdziałów pożarniczych,
- 4) prowadzenie podstawowego szkolenia pożarniczego członków OSP i współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną w organizowaniu szkolenia funkcyjnych OSP,
- 5) organizowanie młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych,
- 6) organizowanie zespołów świetlicowych, bibliotek, orkiestr, teatrów amatorskich, chórów, sekcji sportowych i innych form pracy społeczno-wychowawczej i kulturalno-oświatowej,
- 7) organizowanie zawodów sportowych i imprez propagujących kulturę fizyczną,
- 8) prowadzenie innych form działalności mających na celu wykonanie zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej i statutu OSP.

W świetle postanowień Konstytucji oraz w świetle uregulowań zawartych w ustawie – Prawo o stowarzyszeniach, sąd nie jest władny oceniać, czy ustalony w statucie stowarzyszenia zakres działania będzie faktycznie realizowany. Nie może też sąd ingerować w te uregulowania statutu, które nie są sprzeczne z ustawą¹²⁴.

Pytanie nr 59. Jakie są rodzaje członkostwa w OSP i jak się je nabywa?

Członkowie OSP dzielą się na:

- 1) członków zwyczajnych, w tym członków młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych,
- 2) członków wspierających,
- 3) członków honorowych.

Członkami zwyczajnymi OSP mogą być:

- 1) pełnoletni obywatele polscy i cudzoziemcy mający stałe miejsce zamieszkania na terytorium RP i nie pozbawieni praw publicznych,

---

¹²⁴ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 marca 2000 r., I ACa 215/00, OSA 2001/7-8/39.

2) małoletni w wieku od 16 do 18 lat oraz za zgodą przedstawicieli ustawowych małoletni poniżej 16 lat, – jeżeli deklarują i dają rękojmię czynnego uczestnictwa w realizacji celów OSP.

Członkiem młodzieżowej drużyny pożarniczej może zostać osoba, która skończyła np. 12 lat, uzyskała zgodę opiekunów ustawowych, jeśli ma mniej niż 16 lat, i złożyła przyrzeczenie.

Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna bez względu na jej miejsce zamieszkania i siedzibę w kraju lub za granicą, która zadeklaruje wspomaganie działalności OSP finansowo lub w innej formie i za swą zgodą zostanie przyjęta przez zarząd OSP.

Członkiem honorowym może być każda osoba fizyczna, bez względu na miejsce zamieszkania, szczególnie zasłużona dla ochrony przeciwpożarowej. Godność członka honorowego nadaje walne zebranie OSP.

Pytanie nr 60. Czy kobieta może być członkiem OSP oraz członkiem władz OSP?

Kobieta może być członkiem OSP, a także członkiem władz OSP. Zgodnie ze statutem wzorcowym OSP członkowie OSP dzielą się na:

- 1) członków zwyczajnych, w tym członków młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych,
- 2) członków wspierających,
- 3) członków honorowych.

Członkami zwyczajnymi OSP mogą być:

- 1) pełnoletni obywatele polscy i cudzoziemcy mający stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie pozbawieni praw publicznych,
- 2) małoletni w wieku od 16 do 18 lat oraz za zgodą przedstawicieli ustawowych małoletni poniżej 16 lat – jeżeli deklarują i dają rękojmię czynnego uczestnictwa w realizacji celów OSP.

Jednym z praw członkowie zwyczajnych jest prawo wybierania i bycia wybieranym do władz OSP z wyjątkiem małoletnich poniżej 16 lat. W związku z tym kobieta, aby stać się członkiem zwyczajnym OSP lub członkiem władz OSP musi spełnić wymagania statutowe.

Zarówno Związek OSP RP jak i poszczególne OSP działają jako stowarzyszenia na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Według art. 16 te

ustawy sąd rejestrowy wydaje postanowienie o zarejestrowaniu stowarzyszenia po stwierdzeniu, że jego statut jest zgodny z przepisami prawa¹²⁵ i założyciele spełniają wymagania określone ustawą. Wydaje się więc, że przepisy prawa z którymi musi być zgodny statut OSP to przede wszystkim przepisy sformułowane w ustawach i rozporządzeniach wykonawczych, ale także przepisy Konstytucji RP oraz umów międzynarodowych oraz prawa wspólnotowego.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 Konstytucji RP kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

Pytanie nr 61. Czy można być jednocześnie członkiem zwyczajnym dwóch ochotniczych straży pożarnych?

Według statutu wzorcowego OSP Członkowie OSP dzielą się na:

- 1) członków zwyczajnych, w tym członków młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych,
- 2) członków wspierających,
- 3) członków honorowych.

Członkami zwyczajnymi OSP mogą być:

- 1) pełnoletni obywatele polscy i cudzoziemcy mający stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie pozbawieni praw publicznych,
- 2) małoletni w wieku od 16 do 18 lat oraz za zgodą przedstawicieli ustawowych małoletni poniżej 16 lat – jeżeli deklarują i dają rękojmię czynnego uczestnictwa w realizacji celów OSP.

Przepis ustalający nabycie członkostwa w OSP jest nieprecyzyjny i wymagałby korekty. Przewiduje on dwie kategorie osób, które po spełnieniu

---

¹²⁵ Interpretacja pojęcia „przepisów prawa” użytego w art. 21 w związku z art. 16 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20 poz. 104 ze zm.), musi być dokonana przy uwzględnieniu znaczenia, w jakim użyte jest ono w innych przepisach tej ustawy. Nie można bowiem domniemywać, że ustawodawca posługiwał się tym samym terminem w jednym akcie prawnym w rozbieżnych znaczeniach. Tymczasem w art. 28 i art. 29 ust. 1 pkt 2 Prawa o stowarzyszeniach wyraźnie rozróżniono niezgodność z prawem od niezgodności z postanowieniami statutu, co powoduje konieczność wykładania pojęcia „prawo” w ostatnio powołanych przepisach i w art. 16 ustawy wąsko – jako norm ustanowionych w ustawach i w wydanych na ich podstawie normatywnych aktach wykonawczych – zob. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 sierpnia 1997 r., I ACa 392/97, OSA 1998 nr 5, poz. 23.

warunków, mogą stać się członkami zwyczajnymi OSP. Jedna kategoria to osoby, które muszą łącznie spełnić 4 wymagania: wymóg obywatelstwa (obywatelstwo polskie lub cudzoziemiec¹²⁶, wymóg wieku (pełnoletność¹²⁷), wymóg miejsca zamieszkania (stale na terytorium RP¹²⁸) oraz wymóg posiadania praw publicznych. Druga kategoria to małoletni w wieku 16 do 18 lat lub małoletni poniżej 16 roku życia za zgodą przedstawicieli. W odniesieniu do małoletnich statut nie określa czy mogą być oni obywatelami polskimi lub cudzoziemcami i czy muszą stale zamieszkiwać na terytorium RP.

Zarówno w odniesieniu do pierwszej jak i drugiej kategorii osób statut ustanawia obowiązek zadeklarowania i dawania rękopmi czynnego uczestnictwa w realizacji celów OSP. Deklaracja zależna jest od osoby chcącej stać się członkiem zwyczajnym OSP. Natomiast to, czy taka osoba daje rękopmię czynnego uczestnictwa, należy do oceny organu przyjmującego do OSP, czyli zarządu OSP. A więc to zarząd musi dokonać obiektywnej oceny czy kandydat na członka zwyczajnego OSP daje gwarancję czynnego uczestnictwa w realizacji celów OSP tj. m.in.

- 1) prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami,
- 2) udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń,
- 3) informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi,
- 4) rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej,
- 5) wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu OSP. Jeżeli zarząd uzna, że dany kandydat pomimo, że deklaruje czynne uczestnictwo w realizacji celów OSP, nie daje takiej rękopmi, może odmówić przyjęcia do OSP.

¹²⁶ Art. 2. Cudzoziemcem jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego – ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r., Nr 264, poz. 1573 z późn. zm.). – zob. J. Chlebny, Prawo o cudzoziemcach. Komentarz, Warszawa 2005.

¹²⁷ W prawie polskim pełnoletność nabywa się z mocy prawa w chwili ukończenia osiemnastu lat lub przez zawarcie małżeństwa w przypadku małoletnich – art. 10 Kodeksu cywilnego.

¹²⁸ Miejszem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu – art. 25 Kodeksu cywilnego.

Statut wzorcowy OSP nie ustanawia ograniczenia nabycia członkostwa w OSP z powodu przynależności do innej OSP. Przynależność do innej OSP nie jest także powodem wykluczenia z OSP. To zarząd OSP musi ocenić, czy osoba będąca członkiem zwyczajnym innej OSP daje rękojmię czynnego uczestnictwa w realizacji celów statutowych OSP, w której dana osoba chce nabyć drugi status członka zwyczajnego. Zarząd OSP musi ocenić, czy dana osoba jest np. W stanie brać udział w działaniach ratowniczych na rzecz dwóch jednostek OSP.

Jeżeli dana osoba jest członkiem zwyczajnym i jednocześnie członkiem władz jednej OSP, to w przypadku nabycia członkostwa zwyczajnego w drugiej OSP, nie uzyskuje automatycznie w tej drugiej jednostce statusu członka władz. Aby nabyć status członka władz w drugiej jednostce, musi zostać wybrana w statutowej procedurze wyboru w drugiej jednostce OSP. Dystynkcje jakie przysługują w jednej jednostce OSP, nie przysługują automatycznie w drugiej jednostce OSP. Podobnie zadania jakie wykonuje dana osoba w jednej jednostce OSP nie muszą się pokrywać z zadaniami jakie wykonuje dana osoba w drugiej jednostce OSP. Każda jednostka OSP stanowi stowarzyszenie, które jest odrębne od innych OSP, które także są stowarzyszeniami. Więc władze jednej OSP są co do zasady niezależne w swoim działaniu od władz innych OSP.

Pytanie nr 62. Z jakich powodów ustaje członkostwo w OSP?

Członkostwo w OSP ustaje na skutek skreślenia z listy lub wykluczenia członka zwyczajnego.

Skreślenia z listy członków zwyczajnych dokonuje zarząd OSP w następujących przypadkach:

- a) rezygnacji z członkostwa złożonej przez członka na piśmie,
- b) nie usprawiedliwionego zalegania przez członka z opłatą składek za okres przekraczający 12 miesięcy, mimo pisemnego upomnienia,
- c) śmierci członka.

Wykluczenia członka zwyczajnego dokonuje zarząd OSP w następujących wypadkach:

- a) prowadzenia działalności rażąco sprzecznej ze statutem,
- b) popełnienia czynu, który dyskwalifikuje daną osobę jako członka OSP lub godzi w dobre imię OSP.

Przed podjęciem uchwały w sprawach wykluczenia oraz skreślenia z listy członków z powodu nie płacenia składek, zarząd umożliwi członkowi OSP złożenie wyjaśnienia na piśmie lub osobiście na posiedzeniu zarządu. Od uchwały zarządu w tych sprawach, członek OSP może odwołać się w terminie 14 dni od dnia powiadomienia o wykluczeniu do walnego zebrania członków, którego uchwała jest ostateczna. Do czasu rozpatrzenia odwołania członek zwyczajny nie korzysta z praw oraz nie wykonuje obowiązków określonych statutem.

Skreślenie z listy członków zobowiązuje do zwrotu umundurowania i innych przedmiotów należących do OSP.

Roszczenie członka stowarzyszenia o ochronę jego członkostwa przed niezgodnym z prawem lub statutem wykreśleniem ze stowarzyszenia podlega rozpoznaniu na drodze sądowej¹²⁹.

Pytanie nr 63. Jakie prawa i obowiązki posiada członek OSP?

Członek zwyczajny aktywnie uczestniczy w wykonywaniu postanowień statutu, opłaca składkę członkowską i składa przyrzeczenie następującej treści: „W pełni świadom obowiązków strażaka – ochotnika uroczyście przyrzekam czynnie uczestniczyć w ochronie przeciwpożarowej majątku narodowego, być zdyscyplinowanym członkiem ochotniczej straży pożarnej, dbałym o jej godność, ofiarnym i mężnym w ratowaniu życia ludzkiego i mienia”.

Członkowie zwyczajni mają prawo:

- 1) wybierać i być wybieranymi do władz OSP z wyjątkiem małoletnich poniżej 16 lat,
- 2) uczestniczyć w walnym zebraniu z prawem głosu,
- 3) wysuwać postulaty i wnioski wobec władz OSP,
- 4) korzystać z urządzeń i sprzętu będącego własnością OSP,
- 5) używać munduru, dystynkcji i odznak.

Do obowiązków członka zwyczajnego należy:

- 1) aktywne uczestniczenie w działalności OSP,
- 2) przestrzeganie postanowień statutu jak też regulaminu i uchwał władz OSP,
- 3) podnoszenie poziomu wiedzy pożarniczej poprzez udział w szkoleniu fachowym,

---

¹²⁹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2008 r., V CSK 278/08, Lex nr 784222.

- 4) dbanie o mienie OSP,
- 5) regularne opłacanie składek członkowskich.

Spośród pełnoletnich członków zwyczajnych tworzy się jednostkę operacyjno-techniczną.

Członkom młodzieżowych drużyn pożarniczych w wieku od 16 do 18 lat przysługuje bierne i czynne prawo wyborcze. Członkowie młodzieżowych drużyn pożarniczych nie biorą udziału w akcjach ratowniczych prowadzonych przez OSP.

Członek wspierający opłaca składkę członkowską w zadeklarowanej przez siebie wysokości. Członkowie honorowi nie opłacają składek członkowskich. Członek wspierający i członek honorowy mają prawo uczestniczenia w pracach i imprezach organizowanych przez OSP, a z głosem doradczym także w walnym zebraniu.

Pytanie nr 64. Jakie władze posiada OSP, jak są wybierane i ile trwa ich kadencja?

Władzami OSP są: walne zebranie członków, zarząd, komisja rewizyjna. Wybory władz OSP odbywają się w głosowaniu tajnym lub jawnym. Kadencja władz OSP trwa np. 4 lata i kończy się z chwilą powołania nowych władz.

Nie można łączyć funkcji członka zarządu i komisji rewizyjnej.

Pytanie nr 65. Jak są podejmowane uchwały w OSP?

Uchwały władz OSP zapadają zwykłą większością głosów oddanych, chyba że przepisy statutu stanowią inaczej. Uchwały dotyczące zmian we władzach OSP, wystąpienia ze Związku OSP RP oraz w sprawach nabycia i zbycia nieruchomości powinny być podjęte w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.

Uchwała o zmianie statutu wywiera skutki prawne od chwili jej podjęcia, a nie od daty wpisania do rejestru¹³⁰.

Sprawy o uchylenie uchwały OSP jako stowarzyszenia rozpoznaje sąd rejonowy¹³¹.

---

¹³⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1990 r., I PR 440/90, Lex 9540, OSNC 1992, nr 9, poz. 167.

¹³¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2003 r., III CZP 93/03, Lex 82116.

Pytanie nr 66. Jakim ciałem jest walne zebranie członków i jakie posiada kompetencje?

Walne zebranie członków jest najwyższą władzą OSP.

Do kompetencji walnego zebrania członków należy:

- 1) wysłuchanie i zatwierdzenie sprawozdań zarządu z działalności OSP,
- 2) wysłuchanie sprawozdania komisji rewizyjnej z działalności OSP,
- 3) udzielenia absolutorium zarządowi OSP,
- 4) uchwalenie programu działania i budżetu OSP,
- 5) wybór, spośród siebie zarządu w liczbie np. 7 osób, z zachowaniem większości osób pełnoletnich
- 6) wybór spośród siebie komisji rewizyjnej, w liczbie np. 3 osób,
- 7) uchwalenie statutu OSP lub jego zmianę,
- 8) ustalanie wysokości składki członkowskiej,
- 9) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych przekraczających zwykły zarząd¹³², w szczególności nabycia i zbycia nieruchomości oraz ich obciążenia,
- 10) rozpatrywanie odwołań od decyzji zarządu oraz innych spraw i wniosków zgłoszonych przez członków OSP,
- 11) wybieranie spośród siebie delegatów w skład władz Związku OSP RP,
- 12) podjęcie uchwały o wystąpieniu ze Związku OSP RP,
- 13) nadawanie członkostwa honorowego OSP,
- 14) podjęcie uchwały o rozwiązaniu OSP.

Nadzwyczajne walne zebranie OSP może odwołać członka zarządu lub komisji rewizyjnej przed upływem terminu kadencji władz OSP i powołać w to miejsce innego członka zarządu lub komisji rewizyjnej na czas do odbycia zwyczajnego walnego zebrania.

Pytanie nr 67. Jakie są rodzaje walnych zebrań i jak się je zwołuje?

Walne zebranie członków OSP może być zwyczajne, sprawozdawcze oraz nadzwyczajne.

Zwyczajne walne zebranie członków OSP jest zwoływane raz na np. 6 miesięcy, a sprawozdawcze raz na rok.

---

¹³² Zob. przypis nr 46.

Zwyczajne walne zebranie członków i walne zebranie sprawozdawcze zwoływane jest przez zarząd, który zawiadamia członków o terminie, miejscu i porządku obrad, co najmniej na np. 14 dni przed terminem zebrania.

Nadzwyczajne walne zebranie członków OSP zwoływane jest przez zarząd OSP:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na żądanie komisji rewizyjnej OSP,
- 3) na żądanie np. 1/2 liczby członków OSP.

Nadzwyczajne walne zebranie członków OSP powinno się odbyć w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc od podjęcia inicjatywy lub zgłoszenia żądania. Porządek nadzwyczajnego walnego zebrania, spośród spraw określonych w statucie ustala władza lub osoby uprawnione do żądania zwołania takiego zebrania.

Przebieg walnego zebrania OSP oraz podjęte na nim uchwały wpisuje się do księgi protokołów.

Pytanie nr 68. Jakim ciałem jest zarząd OSP, jakie posiada kompetencje i w jakim trybie pracuje?

Zarząd OSP jest jedną z władz OSP. Jest wybierany przez walne zgromadzenie członków spośród członków walnego zgromadzenia, w liczbie ustalonej przez statut. Zarząd wybiera ze swego grona prezesa, naczelnika, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika, a także może wybrać gospodarza, kronikarza i zastępcę naczelnika straży. Naczelnik sprawuje funkcję wiceprezesa. Zarząd może dokooptować do swego składu nowych członków na miejsce ustępujących w liczbie nie przekraczającej 1/3 ustalonego składu.

Prezes zarządu reprezentuje OSP na zewnątrz i kieruje pracami zarządu. Posiedzenia zarządu odbywają się według potrzeb, co najmniej jednak raz w kwartale i są zwoływane przez prezesa. Na posiedzenia zarządu należy zapraszać przewodniczącą komisji rewizyjnej OSP.

Umowy, pełnomocnictwa i dokumenty finansowe podpisuje w imieniu OSP prezes lub wiceprezes i skarbnik.

Do zadań zarządu należy:

- 1) reprezentowanie interesów OSP,
- 2) realizowanie uchwał i wytycznych walnego zebrania,

- 3) zwoływanie walnego zebrania,
  - 4) niezwłoczne zawiadomienie sądu rejestrowego o zmianie statutu oraz zmianach w składzie zarządu i komisji rewizyjnej,
  - 5) udzielanie niezbędnych wyjaśnień organowi nadzorującemu,
  - 6) opracowanie projektów rocznego planu działalności i budżetu OSP oraz składanie opracowań z ich wykonania walnemu zebraniu,
  - 7) zaciąganie w imieniu OSP zobowiązań finansowych i innych zobowiązań majątkowych w zakresie zwykłego zarządu,
  - 8) przyjmowanie i skreślanie z listy członków OSP,
  - 9) przyznawanie wyróżniającym się członkom dyplomów i nagród oraz występowanie z wnioskami o przyznanie odznaczeń i odznak,
  - 10) tworzenie jednostek operacyjno-technicznych,
  - 11) organizowanie młodzieżowych i kobiecych drużyn OSP, zespołów kulturalno-oświatowych i sportowych,
  - 12) dokonywanie ocen realizacji przez poszczególnych członków OSP powierzonych im zadań,
  - 13) rozstrzyganie sporów między członkami, wynikających z ich przynależności do OSP,
  - 14) wykonywanie innych zadań wynikających z postanowień statutu.
- Zarząd ma prawo wykluczać z OSP członków zwyczajnych oraz zwoływać nadzwyczajnych walnych zebrań członków.

Pytanie nr 69. Jakie zadania i prawa posiada Naczelnik OSP?

Naczelnik kieruje jednostką operacyjno-techniczną jednoosobowo w formie rozkazów i poleceń.

Do naczelnika należy:

- 1) wnioskowanie do zarządu OSP o wyznaczenie członków OSP do wykonania zadań operacyjno-technicznych,
- 2) organizowanie i prowadzenie podstawowego szkolenia pożarniczego członków OSP, drużyn młodzieżowych i kobiecych OSP,
- 3) czuwanie nad przestrzeganiem dyscypliny organizacyjnej przez członków OSP,
- 4) kierowanie przeciwpożarową działalnością zapobiegawczą,
- 5) kierowanie OSP w przeprowadzanych akcjach ratowniczo-gaśniczych,
- 6) dysponowanie sprzętem i urządzeniami pożarniczymi OSP oraz nadzoro-

wanie ich prawidłowej eksploatacji i konserwacji,

- 7) opracowywanie opinii i wniosków w sprawie stanu ochrony ppoż. miejscowości oraz wyposażenia OSP w sprzęt techniczny i inne środki.

Za wzorowe wykonanie zadań operacyjno-technicznych przez członków OSP naczelnik straży może stosować następujące wyróżnienia:

- 1) pochwałą ustną,
- 2) pochwałą w rozkazie naczelnika,
- 3) wystąpienie do zarządu OSP o przyznanie nagrody,
- 4) sporządzenie wniosku o nadanie odznaczenia lub odznaki.

Za niewłaściwe wykonanie zadań operacyjno-technicznych przez członków OSP naczelnik straży może stosować następujące środki dyscyplinarne:

- 1) upomnienie ustne,
- 2) nagana w rozkazie naczelnika,
- 3) wystąpienie do zarządu o wykluczenie członka z OSP.

Naczelnik sprawuje funkcję wiceprezesa OSP.

Pytanie nr 70. Jakim ciałem jest komisja rewizyjna, jakie posiada kompetencje i w jakim trybie pracuje?

Komisja rewizyjna jest organem kontrolnym OSP i jedną z władz OSP. Jest wybierana przez walne zgromadzenie członków, spośród jego członków w liczbie określonej przez statut OSP. Komisja rewizyjna wybiera ze swego grona przewodniczącego. Członkowie komisji rewizyjnej mogą brać udział w posiedzeniach zarządu z głosem doradczym. Na posiedzenia zarządu OSP należy zapraszać przewodniczącego komisji rewizyjnej OSP. Komisja rewizyjna OSP może dokooptować do swojego składu nowych członków, na miejsce ustępujących, w liczbie nie przekraczającej 1/3 jej składu. Nadzwyczajne walne zebranie OSP może odwołać członka komisji rewizyjnej przed upływem terminu kadencji władz OSP i powołać w to miejsce innego członka komisji rewizyjnej na czas do odbycia zwyczajnego walnego zebrania.

Do jej zadań należy:

- 1) przeprowadzanie co najmniej raz w roku kontroli całokształtu działalności statutowej OSP, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej i opłacania składek członkowskich,
- 2) składanie na walnym zebraniu sprawozdania z przeprowadzonych kontroli wraz z oceną działalności OSP,

- 3) przedstawianie zarządowi uwag i wniosków dotyczących jego działalności,
- 4) wnioskowanie o udzielenie zarządowi absolutorium.

Komisja rewizyjna może żądać zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia członków.

Pytanie nr 71. Z czego powstaje majątek i fundusze OSP?

Majątek i fundusze OSP powstają ze składek członkowskich, dotacji, darowizn, spadków i zapisów, dochodów z majątku i imprez, ofiarności publicznej, wpływów z działalności gospodarczej.

OSP może prowadzić działalność gospodarczą według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach i wyłącznie w rozmiarze służącym realizacji celów statutowych OSP.

Dochód z działalności gospodarczej i uzyskane fundusze OSP służą w całości realizacji celów statutowych i nie mogą być przeznaczane do podziału między członków OSP.

Statutowym celem stowarzyszenia nie może być prowadzenie działalności skierowanej na osiągnięcie zysku. Działalność statutowa i działalność gospodarcza są odrębnymi rodzajami działalności, przy czym możliwość prowadzenia działalności gospodarczej jest uwarunkowana tym, że dochód z jej prowadzenia przeznaczony będzie na cele statutowe stowarzyszenia, a nie będzie podlegał podziałowi między członków stowarzyszenia. Prowadzenie działalności gospodarczej przez stowarzyszenie odbywa się według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach – w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej i ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym. Okoliczność, że dochody stowarzyszenia uzyskiwane z prowadzenia działalności gospodarczej są przeznaczane na takie czy inne cele, nie zmienia charakteru tej działalności¹³³.

Pytanie nr 72. Jak się zmienia statut OSP i rozwiązuje OSP?

Zmianę statutu i rozwiązanie OSP uchwała walne zebranie członków większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej 1/2 ogólnej liczby członków.

---

¹³³ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 maja 2009 r., II FSK 163/08, Lex nr 513321.

Uchwała o zmianie statutu wywiera skutki prawne od chwili jej podjęcia, a nie od daty wpisania do rejestru¹³⁴.

Wnioski o zmianę statutu i rozwiązanie OSP może składać zarząd OSP z własnej inicjatywy lub na zgłoszone mu żądanie co najmniej 1/2 ogólnej liczby członków. Zawiadomienie członków OSP o terminie walnego zebrania, na którym ma być rozpatrywany wniosek w sprawie rozwiązania OSP, powinno być doręczone wraz z porządkiem obrad co najmniej na 30 dni przed terminem zebrania.

W razie rozwiązania OSP walne zebranie wyznacza komisję likwidacyjną w składzie 3 osób. W przypadku niemożności zwołania walnego zebrania, uchwałę o rozwiązaniu OSP podejmuje sąd rejestrowy, wyznaczając likwidatora.

Pozostały po rozwiązaniu majątek, stanowiący własność OSP przechodzi na własność np. właściwej gminy, Związku OSP RP lub innej osoby. Sprzęt i urządzenia przeciwpożarowe będące własnością komunalną przechodzą do dyspozycji samorządu terytorialnego.

---

¹³⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1990 r., i PR 440/90, Lex 9540, OSNC 1992/9/167.

ROZDZIAŁ IV

Ochotnicza straż pożarna w systemie ochrony przeciwpożarowej

Pytanie nr 73. Czym jest ochrona przeciwpożarowa?

Zgodnie z art. 1 u.ppoż. ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

1) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia, 2) zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia, 3) prowadzenie działań ratowniczych.

Ustawa ppoż. nie zawiera pojęcia pożaru. Także ustawa o PSP¹³⁵ nie zawiera takiego pojęcia. Pojęcie pożaru było jednak kilkakrotnie określone przez orzecznictwo sądów. Początkowo pożar rozumiano jako zagrożenie. Twierdzono, że spowodowanie nawet niewielkiego ognia w warunkach realnego rozprzestrzenienia i zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, albo mienia w znacznych rozmiarach (nawet gdyby był odpowiednio szybko ugaszony) było przestępstwem (...) ¹³⁶.

W innym orzeczeniu uznano, że nie chodzi o sytuację, w której pożar spowodował skutki dla ludzi, ale o to, że stanowi on realne zagrożenie¹³⁷.

Pod wpływem głosów doktrynalnych I. Andrejewa, Z. Młynarczyka, K. Buchały oraz innych głosów krytycznych wykształciła się w Sądzie Najwyż-

¹³⁵ Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 12, poz. 68) – dalej jako u. PSP.

¹³⁶ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1971 r., IV KR 68/71, OSPiKA 1972, nr 7–8, poz. 151 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo spowodowania pożaru*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 7-8, s. 231-232.

¹³⁷ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1971 r., III KR 64/71, OSNKW 1971, nr 11, poz. 174 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 232.

szym tendencja do interpretacji, z której wynika, że ugaszony ogień w zarodku nie stanowi pożaru¹³⁸. W dniu 21 listopada 1972 roku, Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów opracował uchwałę (V KRN 374/72¹³⁹) mówiącą, że nie każdy ogień może być określany mianem pożaru, lecz tylko taki, który szerzy się z siłą żywiołową i zagraża życiu, zdrowiu lub mieniu w znacznych rozmiarach. Jeżeli warunki te nie są spełnione, nie popełniono przestępstwa (...) ¹⁴⁰.

W kolejnym wyroku z dnia 5 października 1973 r., sygn. II KR 117/73¹⁴¹, Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że wyraz „pożar” (...) nie jest jednoznaczny ze słowem „ogień”. Pożarem (...) nie będzie jakikolwiek ogień, lecz tylko ogień w znacznych rozmiarach, rozprzestrzeniający się z siłą żywiołową. Dopiero tego rodzaju ogień – mający cechy powszechnego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia albo mienia w znacznych rozmiarach ze względu na groźbę przerzucenia się na znaczne obszary łatwopalnego otoczenia – jest pożarem. Jednym z kryteriów oceny, czy wystąpił pożar, a więc ogień w wielkich rozmiarach, jest sposób jego ugaszenia, polegający na uczestnictwie w akcji ratowniczej wielu osób lub na użyciu szczególnych środków¹⁴².

Ogień stłumiony w zarodku nie stanowi pożaru, w zależności jednak od okoliczności może wskazywać na usiłowanie sprowadzenia pożaru¹⁴³.

Przez pożar należy rozumieć ogień obejmujący z siłą żywiołową mienie ruchome lub nieruchome. Ogień taki odpowiada pojęciu pożaru zarówno wtedy, gdy obejmuje kilka obiektów (np. budowle, lasy, składy materiałów), jak i wówczas, gdy obejmuje jeden obiekt, którego spalanie wywoła szkodę w mieniu w znacznych rozmiarach. Dla pojęcia pożaru nie jest istotne niebezpieczeństwo przerzucenia się ognia na inne przedmioty (np. na inne budynki). Podpalenie budowli odosobnionej, której spalanie wyrządzi szkodę w mieniu w znacznych rozmiarach, wyczerpuje znamiona przestępstwa (...), choćby ze względu na położenie budowli, przerzucenia się ognia poza jej obręb było niemożliwe¹⁴⁴.

¹³⁸ „Przegląd Pożarniczy” 1983, nr 6, s. 26 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 232.

¹³⁹ OSNKW 1973, nr 6, poz. 67.

¹⁴⁰ Por. T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 232.

¹⁴¹ OSNPG 1974, nr 3, poz. 41 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 232.

¹⁴² Por. T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 232.

¹⁴³ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1976 r., III KR 316/76, OSNKW 1977, nr 3, poz. 20 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 232.

¹⁴⁴ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1978 r., IV KR 18/78, OSNPG 1978, nr 7, poz. 80 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 232 – 233.

Przez pożar należy rozumieć ogień obejmujący z siłą żywiolową mienie ruchome lub nieruchome. Ogień taki odpowiada pojęciu pożaru zarówno wtedy, gdy obejmuje kilka obiektów, jak i wówczas, gdy obejmuje jeden obiekt, stwarzający stan zagrożenia dla mienia w znacznych rozmiarach¹⁴⁵.

Pożar jest spowodowaniem ognia o takich dużych rozmiarach, że zagraża on rzeczywiście (realnie, aktualnie) życiu ludzkiemu lub mieniu w znacznych rozmiarach. Zatem wzniesienia ognia które mógł osiągnąć takie rozmiary, a nie osiągnął ich jedynie dlatego, że go ugaszono, jest usiłowaniem spowodowania takiego pożaru¹⁴⁶.

Pożar to ogień o wielkim zasięgu, obejmującym z siłą żywiolową mienie ruchome bądź nieruchome i zagrażający życiu lub zdrowiu ludzkiemu w znacznych rozmiarach, tj. bezpieczeństwu powszechnemu, (...) jednym z kryteriów oceny, czy wystąpił pożar, a więc ogień o znacznych rozmiarach, jest sposób jego ugaszenia, polegający na uczestnictwie w akcji ratowniczej wielu ludzi lub użycia szczególnych środków¹⁴⁷.

Ustawa ppoż. nie zawiera pojęcia klęski żywiolowej. Definicję taką znajdujemy w ustawie z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiolowej¹⁴⁸.

Przez klęskę żywiolową rozumie się katastrofę naturalną lub awarię techniczną, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem. Przez katastrofę naturalną rozumie się zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób

¹⁴⁵ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1985 r., III KR 348/85, OSNPG 1986, nr 4, poz. 49 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 233.

¹⁴⁶ Zob. Wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 12 lutego 1991 r., II AkR 10/91, KZS 1991, nr 4, poz. 22 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 233.

¹⁴⁷ Zob. Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 4 września 1997 r., sygn. II Aka 87/97, OSA 1998, nr 5, poz. 25 – cyt. za T. Sawicki, *Przestępstwo...*, s. 233.

¹⁴⁸ Dz. U. z 2002 r., Nr 62, poz. 558 z późn. zm.; zob. P. Ruczkowski, komentarz LEX/el. 2002, Komentarz do ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiolowej.

zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywołu. Przez awarię techniczną rozumie się gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości.

Inne miejscowe zagrożenie to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody nie będące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków.

Przez zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia rozumie się: a) zapewnienie koniecznych warunków ochrony technicznej nieruchomościom i ruchomościom, b) tworzenie warunków organizacyjnych i formalnoprawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także przeciwdziałających powstawaniu lub minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Działania ratownicze to każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Pytanie nr 74. Co to jest Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy?

Krajowym System Ratowniczo-Gaśniczy¹⁴⁹ to integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmującą, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń. System ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Zgodnie z art. 15 u.ppoż. jednostkami ochrony przeciwpożarowej są: jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, zakładowa straż pożarna, zakładowa służba ratownicza, gminna zawodowa straż pożarna, powiatowa (miejska)

---

¹⁴⁹ Zob. D.P. Kała, *Odnowiony Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy*, „Strażak” 2011, nr 7. – dalej jako KSRG.

zawodowa straż pożarna, terenowa służba ratownicza, ochotnicza straż pożarna, Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, inne jednostki ratownicze.

Podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych to np. GOPR, TOPR, WOPR, Polski Czerwony Krzyż, Policja, Straż Graniczna, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez: walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwo techniczne, ratownictwo chemiczne, ratownictwo ekologiczne, ratownictwo medyczne, współpracę z jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

Pytanie nr 75. Kto jest zobowiązany zawiadomić o zaistnieniu pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia?

Kto zauważy pożar, klęskę żywiołową lub inne miejscowe zagrożenie, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz: centrum powiadamiania ratunkowego lub jednostkę ochrony przeciwpożarowej albo Policję bądź wójta albo sołtysa.

Zgodnie z art. 82a § 1 Kodeksu wykroczeń¹⁵⁰ kto w razie powstania pożaru nie dopełnia obowiązku określonego w przepisach o ochronie przeciwpożarowej oraz Państwowej Straży Pożarnej w postaci niezwłocznego zawiadomienia osób znajdujących się w strefie zagrożenia oraz: centrum powiadamiania ratunkowego lub jednostki ochrony przeciwpożarowej albo Policji bądź wójta albo sołtysa, podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

Pytanie nr 76. Kto może brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych?

Bezpośredni udział w działaniach ratowniczych mogą brać członkowie ochotniczych straży pożarnych, którzy ukończyli 18 lat i nie przekroczyli 65 lat, posiadający aktualne badania lekarskie dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczych oraz odbyli szkolenie pożarnicze. Szkolenie pożarnicze organizuje Państwowa Straż Pożarna lub gmina.

---

¹⁵⁰ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 46, poz. 275 z późn. zm.); zob. M. Mozgawa (red.), Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2007, dostęp google books.

Pytanie nr 77. Czy kobieta może brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych?

Zgodnie z art. 19 ustawy ppoż. bezpośredni udział w działaniach ratowniczych mogą brać członkowie ochotniczych straży pożarnych, którzy ukończyli 18 lat i nie przekroczyli 65 lat, posiadający aktualne badania lekarskie dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczych oraz odbyli szkolenie pożarnicze.

Kobieta, która jest członkiem OSP i spełnia jednocześnie trzy powyższe warunki: warunek wieku, warunek zdrowotny i warunek szkoleniowy może brać bezpośredni udział w działaniach ratowniczych.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 Konstytucji RP kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.

Pytanie nr 78. Jak przeprowadza się badania lekarskie dopuszczające do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych?

Członek ochotniczej straży pożarnej biorący bezpośredni udział w działaniach ratowniczych ma prawo do okresowych bezpłatnych badań lekarskich.

Okresowe bezpłatne badania lekarskie członka ochotniczej straży pożarnej, zwane dalej badaniami, obejmują:

- 1) badanie lekarskie,
- 2) badania pomocnicze, w tym badania laboratoryjne¹⁵¹.

Lekarz przeprowadzający badania może poszerzyć ich zakres o dodatkowe konsultacje lekarzy posiadających specjalizację w określonych dziedzinach medycyny oraz o dodatkowe badania, a także wyznaczyć wcześniejszą datę następnych badań, jeżeli stwierdzi, że jest to niezbędne dla prawidłowej oceny i monitorowania stanu zdrowia członka ochotniczej straży pożarnej. Uzasadnienie odbycia dodatkowych konsultacji oraz badań, lekarz przeprowadzający badania wpisuje do dokumentacji medycznej.

---

¹⁵¹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych (Dz. U. z 2009 r., Nr 210, poz. 1627).

Badania kończą się wydaniem zaświadczenia lekarskiego zawierającego orzeczenie o:

- 1) zdolności do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych – w przypadku braku przeciwwskazań zdrowotnych,
- 2) niezdolności do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych – w przypadku istnienia przeciwwskazań zdrowotnych.

Badania przeprowadza się ponadto w każdym przypadku czasowej niezdolności z powodu choroby trwającej dłużej niż 30 dni, skutkującej niemożnością udziału w działaniach ratowniczych.

Badania przeprowadza się, nie rzadziej niż raz na 3 lata, na podstawie skierowania wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na siedzibę ochotniczej straży pożarnej, zwanego dalej podmiotem kierującym na badania. Skierowanie powinno być dostarczone członkowi ochotniczej straży pożarnej nie później niż 30 dni przed wyznaczonym terminem kolejnych badań. Skierowanie zawiera:

- 1) dane osobowe (imię i nazwisko, imię ojca, datę i miejsce urodzenia, PESEL, adres miejsca zamieszkania), a w przypadku osoby nie posiadającej numeru PESEL – nazwę i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- 2) nazwę i adres ochotniczej straży pożarnej,
- 3) funkcję pełnioną w ochotniczej straży pożarnej,
- 4) informacje o specyfice działań ratowniczych, w tym informacje o występowaniu czynników szkodliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia.

Skierowanie wydawane jest w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostaje w karcie badań, a drugi potwierdzony przez lekarza członek ochotniczej straży pożarnej zwraca, wraz z fakturą, do podmiotu kierującego na badania.

Badania przeprowadza lekarz, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 229 § 8 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy¹⁵²

Członek ochotniczej straży pożarnej lub podmiot kierujący na badania, który nie zgadza się z treścią wydanego przez lekarza orzeczenia o zdolności do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia, może wystąpić do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy za pośrednictwem lekarza, który je wydał, z wnioskiem

---

¹⁵² Tekst jednolity – Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm. – zob. L. Florek, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2011.

o przeprowadzenie ponownych badań. Lekarz, za którego pośrednictwem wnoszony jest wniosek, przekazuje go niezwłocznie, wraz z dokumentacją badań, do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy. Ponowne badania przeprowadza się w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy właściwym ze względu na siedzibę podmiotu kierującego na badania. Ponowne badania przeprowadza się w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku o przeprowadzenie ponownych badań. Orzeczenie wydane w wyniku ponownych badań jest ostateczne.

Pytanie nr 79. Czy będąc na zwolnieniu lekarskim u macierzystego pracodawcy można brać udział w działaniach ratowniczym?

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹⁵³ ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Okoliczności, czy zwolnienie lekarskie jest wykorzystywane zgodnie z jego celem bada się na podstawie rozporządzenia wykonawczego do powyższej ustawy¹⁵⁴.

Wątpliwości, czy zwolnienie lekarskie od pracy wykorzystywane było niezgodnie z jego celem, rozstrzyga właściwa jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, uzyskując w miarę potrzeby opinię lekarza leczącego, i wydaje w razie sporu decyzję, od której przysługują środki odwoławcze określone w odrębnych przepisach (§ 10 rozporządzenia). W związku z tym to ZUS przy pomocy lekarza każdorazowo oceni czy strażak ochotnik biorąc udział w działaniach ratowniczych wykorzystywał zwolnienie lekarskie niezgodnie z jego z celem i czy wpływa to na konieczność przedłużania zwolnienia lekarskiego. Może się także okazać, że charakter udziału w działaniach ratowniczych nie wpływa niekorzystnie na stan zdrowia strażaka ze względu na specyfikę schorzenia. Strażak może być bowiem zdolny fizycznie i psychicznie do działań ratowniczych, a niezdolny do pracy jaką na co dzień

¹⁵³ Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 77, poz. 512 z późn. zm.

¹⁵⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad i trybu kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy oraz formalnej kontroli zaświadczeń lekarskich (Dz. U. z 1999 r., Nr 65, poz. 743).

wykonuje u swojego pracodawcy. Jeżeli natomiast ZUS uzna, że działanie ratownicze przyczyniło się do wykorzystywania zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem, strażak ochotnik, który pobiera u pracodawcy zasiłek chorobowy może go stracić, a także zostać zobowiązany do zwrotu wcześniej wypłaconego zasiłku chorobowego, jeśli w okresie zwolnienia lekarskiego brał udział w działaniach ratowniczych.

Okoliczność wykorzystywania zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem stała się kilkakrotnie przedmiotem orzeczeń sądowych z racji, że takie wykorzystywanie decyduje o pobieraniu lub nie zasiłku chorobowego.

Wcześniej obowiązywał art. 18¹⁵⁵, który brzmiał: „Pracownik wykonujący w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy inną pracę zarobkową lub uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy albo wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia – traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia”. Na tle tego przepisu Sąd Najwyższy uznał, że „Funkcją tego przepisu jest więc nie tylko jego represyjność ale i zabezpieczenie prawidłowego przebiegu procesu leczenia koniecznego dla odzyskania przez pracownika zdolności do pracy”¹⁵⁶. Sąd uznał także, że „O niezdolności z jednej strony decyduje zarówno określony stan chorobowy jak i jego nasilenie, a z drugiej struktura psychofizyczna chorego oraz charakter wykonywanej przez niego pracy. Są więc nie tylko możliwe ale i prawdopodobne sytuacje, że pracownik wykonujący w dwóch zakładach pracy zatrudnienia w różnym charakterze, staje się niezdolny do jednej pracy, zachowując zdolność do wykonywania drugiej. Zdaniem Sądu Najwyższego, skoro lekarz prowadzący leczenie jest uprawniony do stwierdzenia, że istniejący stan chorobowy powoduje, że pracownik jest czasowo niezdolny do określonej pracy, to również do tego lekarza należy stwierdzenie, czy pracownik zachował, pomimo choroby, zdolność do drugiej, również dotychczas wykonywanej pracy”.

---

¹⁵⁵ Ustawa z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 143).

¹⁵⁶ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1995 r., II UZP 38/94, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych” 1995, Nr 11, poz. 135, dostępna: <http://prawo.money.pl/orzecznictwo/sad-najwyzszy/uchwala;sn;izba;pracy;ubezpieczen;spolecznych;i;spraw;publicznych,ia,ii,uzp,38,94,603,orzeczenie.html>

Pytanie nr 80. Z kim ochotnicze straże pożarne konsultują zmiany w statucie dotyczące ochrony przeciwpożarowej?

Wszelkie sprawy dotyczące ochrony przeciwpożarowej, określone w statucie ochotniczej straży pożarnej i ich związku, wymagają uzgodnienia z komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej właściwym ze względu na teren działania lub Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej w przypadku Związku Ochotniczych Straży Pożarnych działającego na terenie całego kraju.

Przepis art. 19 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej stanowi o wymogu uzgodnienia z właściwym komendantem powiatowym (lub miejskim) Państwowej Straży Pożarnej wszelkich spraw dotyczących ochrony przeciwpożarowej, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej. Do tej kategorii spraw, nie zaliczają się sprawy dotyczące nazwy OSP, adresu jej siedziby, sposobu reprezentowania OSP i zaciągania zobowiązań majątkowych, czy też składu osobowego zarządu. Charakter spraw wymagających uzgodnienia mają natomiast kwestie traktujące o celach OSP i sposobach ich realizacji¹⁵⁷. Zmiany wynikające z uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego nie wymagają uzgodnienia z komendantem PSP.

Przepisy ustawy ppoż nie precyzują trybu dokonywania uzgodnień i obowiązku wykazania przeprowadzenia uzgodnień w określonej formie¹⁵⁸.

Pytanie nr 81. Na jakich zasadach włącza się jednostki OSP do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego?

Do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, zwanego dalej „systemem”, mogą być włączane jednostki OSP zwane dalej „jednostkami”, których siły i środki przewidziane są do użycia w planach działań ratowniczych po spełnieniu poniższych warunków¹⁵⁹. Do systemu może zostać włączona jednostka, która posiada:

¹⁵⁷ Por. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 maja 2000 r., I ACa 26/00, opubl. Legalis.

¹⁵⁸ Por. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 maja 2000 r., I ACa 26/00, opubl. Legalis.

¹⁵⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo gaśniczego (Dz. U. z 1998 r., Nr 121, poz. 798).

- 1) co najmniej dwa średnie lub ciężkie samochody pożarnicze,
- 2) wyszkolonych ratowników w liczbie zapewniającej pełną obsadę co najmniej dwóch samochodów pożarniczych,
- 3) skuteczny system łączności powiadamiania i alarmowania,
- 4) urządzenia łączności w sieci radiowej systemu na potrzeby działań ratowniczych oraz która pozostaje w stałej gotowości do podejmowania działań ratowniczych.

Do systemu może być włączona także jednostka, która nie spełnia powyższych warunków jeśli jej działalność ma zastosowanie w warunkach przewidzianych w planie działań ratowniczych.

Ocenę powyższych warunków przeprowadza właściwy miejscowo komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej.

Włączenie jednostki do systemu jest poprzedzone zawarciem porozumienia między właściwym miejscowo komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej, podmiotem tworzącym jednostkę oraz tą jednostką. Porozumienie to określa w szczególności:

- 1) siły i środki jednostki przewidziane do wykorzystania w systemie,
- 2) zadania ratownicze przewidziane dla jednostki w ramach systemu,
- 3) wymaganą liczbę i poziom wykszolenia ratowników w jednostce,
- 4) sposób utrzymania stanu gotowości jednostki do działań ratowniczych, w szczególności w zakresie:
  - a) sprawności technicznej samochodów pożarniczych i ich wyposażenia,
  - b) przygotowania ratowników do działań,
  - c) przebiegu alarmowania,
- 5) sposoby alarmowania jednostki,
- 6) warunki rozwiązania porozumienia.

Komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej przedstawia właściwemu komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej wykaz jednostek, z którymi zawarł porozumienie.

Na wniosek właściwego komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej wydaje decyzję w sprawie włączenia jednostki do systemu.

Właściwy miejscowo komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej, w razie stwierdzenia nieprzestrzegania przez jednostkę włączoną do systemu postanowień porozumienia wzywa tę jednostkę do przywrócenia, w wyznaczonym terminie, stanu określonego w porozumieniu.

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej prowadzi ewidencję jednostek OSP włączonych do systemu.

Pytanie nr 82. Jaki jest teren działania jednostki ochotniczej straży pożarnej?

Zgodnie z rozporządzeniem¹⁶⁰ terenem własnego działania jednostek OSP jest teren gminy, w której została utworzona, oraz obszar ustalony między wójtami sąsiednich gmin, w porozumieniu z komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, właściwym ze względu na teren działania. Dla jednostek włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego terenem działania jest teren powiatu, w którym jednostka ma swoją siedzibę.

Jednostki OSP mają obowiązek uczestniczyć, na wezwanie Państwowej Straży Pożarnej, w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania. Wówczas koszty związane z działaniami ratowniczymi są zwracane tym jednostkom z budżetu państwa (art. 23 ust. 1 u. ppoż).

Do działań ratowniczych poza terenem własnego działania Państwowa Straż Pożarna wzywa jednostki wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, tworzące odwód operacyjny. Do działań ratowniczych poza terenem własnego działania Państwowa Straż Pożarna może wezwać jednostki OSP nie włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Liczba oraz rodzaj sił i środków przeznaczonych do udzielania pomocy Państwowej Straży Pożarnej przez jednostki OSP są określane na podstawie powiatowego planu ratowniczego, w drodze porozumienia zawartego między komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej, właściwym ze względu na teren działania, a osobami prawnymi lub fizycznymi tworzącymi tę jednostkę. Państwowa Straż Pożarna wzywa jednostki

¹⁶⁰ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów (Dz. U. z 1998 r., Nr 94, poz. 598) zmienionym Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 lipca 2000 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów (Dz. U. z 2000 r., Nr 56, poz. 673).

do działań ratowniczych prowadzonych poza terenem ich własnego działania w następujących przypadkach: gdy potencjał ratowniczy Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na poziomie powiatowym jest niewystarczający do przeprowadzenia działań ratowniczych, gdy jednostka dysponuje: a) sprzętem specjalistycznym niezbędnym do przeprowadzenia działań ratowniczych, b) specjalistami lub zwierzętami niezbędnymi do przeprowadzenia działań ratowniczych, c) środkami gaśniczymi, neutralizatorami lub sorbentami, niezbędnymi do przeprowadzenia działań ratowniczych.

Pytanie nr 83. Jak uzyskać zwrot kosztów w przypadku prowadzenia działań ratowniczych poza terenem własnego działania?

Wysokość kosztów uczestnictwa jednostki OSP w działaniu ratowniczym poza terenem własnego działania określa gmina, która ponosi koszty jej utrzymania. Organy gminy występują o zwrot poniesionych kosztów do organu Państwowej Straży Pożarnej, który wezwał jednostkę OSP do udzielenia pomocy, w terminie 30 dni od dnia zakończenia działania ratowniczego, przedkładając zestawienie poniesionych kosztów. W zestawieniu kosztów należy uwzględnić faktyczne koszty udziału jednostki OSP w działaniu ratowniczym, obejmujące: zużycie paliwa, zużycie środków gaśniczych, neutralizatorów i sorbentów, wyżywienie uczestników działania ratowniczego. W przypadku awarii, uszkodzenia lub utraty mienia jednostki OSP na skutek prowadzenia działania ratowniczego poza terenem własnego działania, w zestawieniu kosztów uwzględnia się kwotę stanowiącą równowartość kosztów przywrócenia mienia do stanu poprzedniego, pomniejszoną o kwotę przysługującą z tytułu jego ubezpieczenia. Organ Państwowej Straży Pożarnej który wezwał jednostkę OSP do pomocy, zwraca koszty poniesione przez jednostkę OSP w terminie 30 dni od dnia otrzymania zestawienia kosztów. Za udział w działaniach ratowniczych poza terenem działania strażakom należy się ekwiwalent. Ekwiwalent ten powinien być wypłacany przez Organ Państwowej Straży Pożarnej który wezwał jednostkę OSP do pomocy, podobnie jak inne koszty związane z prowadzeniem działań ratowniczych poza terenem własnego działania.

Pytanie nr 84. Jakie świadczenia pieniężne przysługują strażakowi OSP oraz członkom jego rodziny w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach w których doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu?

Członkowi ochotniczej straży pożarnej, zwanemu dalej „osobą poszkodowaną”, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
- 2) renta z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy,
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła wskutek udziału w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej,
- 2) renta rodzinna,
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

Jednorazowe odszkodowania, o których mowa powyżej, przysługują na zasadach określonych dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej w wysokości kwot ustalanych na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych¹⁶¹ i są wypłacane przez gminy ponoszące koszty funkcjonowania danej jednostki OSP.

Renty, o których mowa powyżej przysługują: osobom poszkodowanym będącym członkami ochotniczych straży pożarnych oraz członkom ich rodzin – na zasadach, w trybie i wysokości określonych w przepisach o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach¹⁶².

Odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu ustala i wypłaca gmina ponosząca koszty funkcjonowania jednostki OSP na podstawie przepisów o odszkodowaniach przysługujących w związku ze służbą w Państwowej

¹⁶¹ Ustawa z dnia 30 października 2001 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 167, poz. 1322 z późn. zm.).

¹⁶² Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2002 r., Nr 199, poz. 1674 z późn. zm.).

Straży Pożarnej. Odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu przysługujące osobie poszkodowanej lub członkowi rodziny osoby poszkodowanej będącej członkiem jednostki OSP włączonej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego ustala i wypłaca właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej. Wysokość odszkodowania z tytułu szkody w mieniu ustala się według następujących zasad:

- 1) w razie utraty lub całkowitego zniszczenia mienia odszkodowanie ustala się według ceny zakupu obowiązującej w czasie ustalania odszkodowania, z uwzględnieniem stopnia zużycia mienia,
- 2) w razie uszkodzenia mienia odszkodowanie stanowi równowartość przywrócenia go do stanu sprzed wypadku. Jeżeli jednak stopień uszkodzenia jest znaczny albo koszty naprawy przekroczyłyby wartość uszkodzonego mienia, wypłaca się odszkodowanie w wysokości określonej w pkt 1.

Osobie poszkodowanej, której świadczenia odszkodowawcze, o których mowa powyżej (jednorazowe odszkodowanie, renty, odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu) przysługują także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego.

Pytanie nr 85. Jaki jest tryb przyznawania świadczeń odszkodowawczych członkom OSP oraz członkom ich rodzin?

Tryb ten dotyczy przyznawania: członkowi ochotniczej straży pożarnej, zwanemu dalej „osobą poszkodowaną”:

- 1) jednorazowego odszkodowania w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, zwanego dalej „uszczerbkiem na zdrowiu”,
- 2) odszkodowania z tytułu szkody w mieniu – które powstały w związku z ich udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 3) odszkodowania członkom rodziny osoby poszkodowanej w przypadku jej śmierci lub szkody w jej mieniu¹⁶³.

Gmina ponosząca koszty funkcjonowania jednostki OSP, zwany dalej „właściwym podmiotem”, wszczyna postępowanie:

¹⁶³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz. U. z 2004 r., Nr 1, poz. 6).

- 1) z urzędu w przypadku:
  - a) śmierci osoby poszkodowanej,
  - b) doznania przez osobę poszkodowaną uszczerbku na zdrowiu w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 2) z urzędu albo na wniosek osoby poszkodowanej, a w razie jej śmierci – na wniosek członków jej rodziny, w razie poniesienia szkody w mieniu w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

W razie doznania przez osobę poszkodowaną uszczerbku na zdrowiu lub jej śmierci w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach albo otrzymania wniosku osoby poszkodowanej lub członka jej rodziny, właściwy podmiot niezwłocznie powołuje zespół powypadkowy, zwany dalej „zespołem”, w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku. Skład zespołu, w liczbie co najmniej 3 osób, ustala właściwy podmiot, który wyznacza także przewodniczącego zespołu. W miarę możliwości w skład zespołu powinien wchodzić lekarz. Jeżeli osobą poszkodowaną jest członek ochotniczej straży pożarnej, w skład zespołu wchodzi: prezes właściwej ochotniczej straży pożarnej, gminny komendant ochrony przeciwpożarowej (jeżeli został powołany) oraz pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy właściwego terytorialnie urzędu gminy (miasta). W skład zespołu nie mogą wchodzić osoby zainteresowane wynikiem działania zespołu, zwłaszcza gdy może mieć to wpływ na ich odpowiedzialność lub uprawnienia.

Właściwy podmiot jest obowiązany zabezpieczyć miejsce wypadku w sposób wykluczający dostęp osób niepowołanych oraz uniemożliwić dokonanie jakichkolwiek zmian i przemieszczeń przedmiotów znajdujących się na miejscu wypadku. Zadaniem zespołu jest ustalenie czasu, miejsca, okoliczności i przyczyn wypadku. W tym celu zespół może:

- 1) dokonać oględzin miejsca wypadku,
- 2) sporządzić szkice lub wykonać fotografie miejsca wypadku,
- 3) przeglądać dokumentację przeprowadzonej akcji ratowniczej lub ćwiczeń,
- 4) przesłuchać osobę poszkodowaną, jeżeli jej stan zdrowia na to pozwala,
- 5) przesłuchać świadków wypadku,
- 6) zasięgać opinii lekarza, w miarę możliwości sprawującego opiekę medyczną nad osobą poszkodowaną, oraz, w razie potrzeby, innych specjalistów,
- 7) przeglądać akta postępowania karnego na zasadach określonych w prze-

pisach o postępowaniu karnym¹⁶⁴,

- 8) zbierać inne dowody dotyczące wypadku. Z oględzin miejsca wypadku oraz przesłuchania osoby poszkodowanej i świadków sporządza się protokoły.

W razie poniesienia przez osobę poszkodowaną, w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, szkody w mieniu polegającej na utracie, całkowitym zniszczeniu lub uszkodzeniu tego mienia, zespół jest obowiązany ustalić:

- 1) rodzaj mienia,
- 2) czy mienie zostało utracone, całkowicie zniszczone, czy też uszkodzone i w jakim stopniu,
- 3) stan mienia przed i po zaistnieniu wypadku (stopień jego zużycia) oraz wartość szkody.

Po ustaleniu okoliczności i przyczyn wypadku zespół sporządza protokół powypadkowy najpóźniej w ciągu 14 dni od dnia powołania. Ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku w terminie późniejszym niż 14 dni od powołania zespołu, wskutek uzasadnionych przeszkód lub trudności, wymaga podania przyczyn tego opóźnienia w protokole powypadkowym. Protokół powypadkowy zawiera w szczególności:

- 1) stopień, imię i nazwisko osoby poszkodowanej,
- 2) datę i miejsce wypadku,
- 3) opis okoliczności i przyczyn wypadku,
- 4) opis doznanych przez osobę poszkodowaną obrażeń lub podanie faktu jej śmierci,
- 5) ustalenia – rodzaj mienia; czy mienie zostało utracone, całkowicie zniszczone, czy też uszkodzone i w jakim stopniu; stan mienia przed i po zaistnieniu wypadku (stopień jego zużycia) oraz wartość szkody,
- 6) pouczenie o prawie zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole,
- 7) podpisy członków zespołu.

Opis doznanego przez osobę poszkodowaną uszczerbku na zdrowiu wpisuje się do protokołu powypadkowego na podstawie dokumentacji lekarskiej lub opinii lekarza. Członek zespołu ma prawo złożyć do protokołu powypadkowego zdanie odrębne wraz z jego uzasadnieniem. W przypadku rozbież-

---

¹⁶⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 89, poz. 555 z późn. zm.). – zob. W. Grzeszczyk, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2011.

ności zdań członków zespołu o treści protokołu powypadkowego decyduje przewodniczący zespołu.

Stwierdzenie w protokole powypadkowym, że doznany przez osobę poszkodowaną uszczerbek na zdrowiu lub jej śmierć albo powstanie szkody w mieniu nie ma związku z udziałem w akcji ratowniczej lub ćwiczeniach albo że zachodzą okoliczności, które mogą mieć wpływ na prawo osoby poszkodowanej do odszkodowania, wymaga szczegółowego uzasadnienia i wskazania dowodów stanowiących podstawę takiego stwierdzenia.

Osoba poszkodowana, a w razie jej śmierci – członkowie rodziny osoby poszkodowanej:

- 1) małżonek, który w dniu śmierci osoby poszkodowanej nie pozostawał z nią w orzeczonej separacji,
- 2) dzieci, wnuki, rodzeństwo i rodzice, jeżeli w dniu śmierci osoby poszkodowanej spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej – mają prawo wglądu do akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i odpisów oraz kopii.

Protokół powypadkowy sporządza się w niezbędnej liczbie egzemplarzy. Do protokołu powypadkowego dołącza się całość materiałów zebranych w toku postępowania, w szczególności protokoły przesłuchań, oświadczenia, opinie specjalistów, notatki, szkice, fotografie i protokoły oględzin miejsca wypadku, a także zdanie odrębne członka zespołu, jeżeli zostało zgłoszone. Jeden egzemplarz protokołu powypadkowego doręcza się osobie poszkodowanej za pisemnym potwierdzeniem odbioru, a jeżeli poniosła ona śmierć – jej małżonkowi. W razie braku małżonka protokół powypadkowy doręcza się członkom rodziny osoby poszkodowanej, o których mowa powyżej. Osoba poszkodowana, a w razie jej śmierci członkowie rodziny osoby poszkodowanej, mogą zgłosić pisemne uwagi i zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole powypadkowym w ciągu 7 dni od dnia jego doręczenia.

Uwagi i zastrzeżenia do protokołu powypadkowego wnosi się do właściwego podmiotu, za pośrednictwem przewodniczącego zespołu. Właściwy podmiot po rozpatrzeniu uwag i zastrzeżeń, jeżeli uzna, że okoliczności i przyczyny wypadku nie zostały dostatecznie wyjaśnione, może nakazać zespołowi przeprowadzenie dodatkowych ustaleń, wyznaczając w tym celu dodatkowy termin, nie dłuższy jednak niż 7 dni. W razie braku uwag i zastrzeżeń do protokołu powypadkowego lub po przeprowadzeniu dodatko-

wych ustaleń, o których mowa powyżej, przewodniczący zespołu przekazuje protokół powypadkowy właściwemu podmiotowi.

Właściwy podmiot bada i ocenia całokształt sprawy na podstawie wszystkich zebranych dowodów. Właściwy podmiot kieruje osobą poszkodowaną do właściwej komisji lekarskiej, o której mowa w rozporządzeniu¹⁶⁵, w celu ustalenia, czy uszczerbek na zdrowiu osoby poszkodowanej pozostaje w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach, oraz ustalenia stopnia tego uszczerbku. W razie śmierci osoby poszkodowanej właściwy podmiot zwraca się do ww. komisji lekarskiej, z wnioskiem o ustalenie, czy śmierć pozostaje w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Jednorazowe odszkodowanie należne osobie poszkodowanej, która doznała uszczerbku na zdrowiu, ustala się na podstawie:

- 1) protokołu powypadkowego, o którym mowa powyżej,
- 2) orzeczenia komisji lekarskiej, stwierdzającego stopień uszczerbku na zdrowiu osoby poszkodowanej w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach.

Jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej, należne członkom rodziny, ustala się na podstawie:

- 1) protokołu powypadkowego, o którym mowa powyżej,
- 2) orzeczenia komisji lekarskiej, stwierdzającego, że śmierć osoby poszkodowanej pozostaje w związku z jej udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach,
- 3) odpisu aktu małżeństwa lub dokumentów urzędowych potwierdzających stopień pokrewieństwa z osobą poszkodowaną.

Właściwy podmiot wydaje orzeczenie o odszkodowaniu, zwane dalej „orzeczeniem”, w terminie 14 dni od dnia otrzymania prawomocnego orzeczenia komisji lekarskiej, określonej powyżej. Jeżeli orzeczenie dotyczy wyłącznie odszkodowania z tytułu szkody w mieniu, właściwy podmiot wydaje orzeczenie w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołu powypadkowego, o którym mowa powyżej. Orzeczenie zawiera w szczególności:

- 1) nazwę podmiotu wydającego orzeczenie,
- 2) datę wydania,

---

¹⁶⁵ Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lipca 1991 r. w sprawie właściwości i trybu postępowania komisji lekarskich podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych (Dz. U. Nr 79, poz. 349, z 1992 r. Nr 83, poz. 425 oraz z 1995 r. Nr 146, poz. 712).

- 3) imię i nazwisko osoby poszkodowanej lub osób, których dotyczy,
- 4) podstawę prawną rozstrzygnięcia,
- 5) określenie wysokości:
  - a) jednorazowego odszkodowania pieniężnego i sposób jego obliczenia,
  - b) odszkodowania przysługującego każdemu z uprawnionych członków rodziny zmarłej osoby poszkodowanej,
  - c) jednorazowego odszkodowania pieniężnego z tytułu utraty, całkowitego zniszczenia lub uszkodzenia mienia,
- 6) uzasadnienie,
- 7) informację o prawie i terminie wniesienia żądania ponownego rozpatrzenia sprawy,
- 8) podpis osoby upoważnionej do wydania orzeczenia, z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego.

Jeżeli w związku z udziałem osoby poszkodowanej w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach jest prowadzone postępowanie karne, a wynik tego postępowania może mieć wpływ na uprawnienia osoby poszkodowanej lub członków jej rodziny do odszkodowania, właściwy podmiot może zawiesić wydanie orzeczenia do czasu zakończenia postępowania karnego, o czym powiadamia się osobę poszkodowaną.

Osoba poszkodowana albo osoba, której dotyczy orzeczenie, może wystąpić w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia do właściwego podmiotu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. W następstwie ponownego rozpatrzenia sprawy właściwy podmiot:

- 1) utrzymuje w mocy dotychczasowe orzeczenie,
- 2) wydaje nowe orzeczenie, które nie może być mniej korzystne dla osoby, której dotyczy.

Osoba niezadowolona z orzeczeń o odszkodowaniu może dochodzić swych roszczeń w drodze właściwego postępowania cywilnego.

Pytanie nr 86. Czy członek ochotniczej straży pożarnej jest funkcjonariuszem publicznym?

Z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym¹⁶⁶ dla funkcjonariuszy publicznych korzystają członkowie ochotniczych straży pożarnych biorąc

---

¹⁶⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553); A.Marek, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2007, dostęp google books.

cy udział w działaniu ratowniczym lub wykonujący inne zadania związane z ochroną przeciwpożarową (art. 27 u. ppoż)¹⁶⁷.

Przez działanie ratownicze rozumie się każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia. Inne miejscowe zagrożeniu to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody nie będące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków, jak np. usuwanie roju pszczół.

Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

- 1) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- 2) zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- 3) prowadzenie działań ratowniczych.

Ustawodawca nie mówi wprost o realizację jakich zadań związanych z ochroną przeciwpożarową chodzi, aby członek ochotniczej straży pożarnej mógł korzystać z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

Kodeks karny nie definiuje pojęcia funkcjonariusza publicznego. W doktrynie prawa uznaje się, że funkcjonariuszem publicznym jest osoba, która pełni funkcję związane z pewnym zakresem uprawnień i obowiązków związanych z realizacją zadań o charakterze publicznym¹⁶⁸. W pojęciu tym można by zmieścić członków ochotniczych straży pożarnych, którzy wykonują zadania publiczne związane z ochroną przeciwpożarową.

Kodeks karny enumeratywnie wymienia katalog funkcjonariuszy publicznych w art. 115 § 13. Zalicza się do nich: Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, posła, senatora, radnego, posła do Parlamentu Europejskiego, sędziego, ławnika, prokuratora, funkcjonariusza finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusza, komornika, kuratora sądowego, syndyka, nadzorcę sądowego i zarządcę, osobę orzekającą w organach

¹⁶⁷ Zob. A. Jankowska, Członek OSP funkcjonariuszem, „Strażak” 2004, nr 7.

¹⁶⁸ Por. A. Marek, Prawo karne, Warszawa 2006, s. 612.

dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy, osobę będącą pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych, osobę będącą pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, osobę zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, funkcjonariusza organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej, osobę pełniącą czynną służbę wojskową, pracownika międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

Członkowie ochotniczej straży pożarnej korzystają z ochrony przed naruszeniem nietykalności cielesnej, zniewagą oraz czynną napaścią¹⁶⁹.

Kto narusza nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało niewłaściwe zachowanie się funkcjonariusza lub osoby do pomocy mu przybranej, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia (art. 222 k.k.).

Kto, działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub używając broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Jeżeli w wyniku czynnej napaści nastąpił skutek w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 (art. 223 k.k.).

Kto znieważa funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną, podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Jeżeli zniewagę wywołało niewłaściwe zachowanie się funkcjonariusza lub osoby do pomocy mu przybranej, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia (art. 226 k.k.).

---

¹⁶⁹ Por. A. Marek, Prawo..., s. 105.

Pytanie nr 87. Czym jest ekwiwalent pieniężny za udział w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym?

Ekwiwalent ma charakter prawa osobistego tzn., że przysługuje on członkowi ochotniczej straży pożarnej jako osobie fizycznej, indywidualnemu podmiotowi prawa¹⁷⁰. Nie należy się on natomiast ochotniczej straży pożarnej jako całości, jako stowarzyszeniu. Władze danej ochotniczej straży pożarnej, do której należy strażak ochotnik, któremu należy się ekwiwalent, potwierdzają jedynie udział w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym.

Ekwiwalent należy uznać za publiczne prawo podmiotowe. Publiczne prawo podmiotowe to korzyść, która należy się określonej jednostce i może być przez nią skutecznie realizowana, co poręczone jest przez porządek prawny i oparta jest na prawie publicznym. Zachowanie się danej osoby, której przysługuje publiczne prawo podmiotowe, powoduje powstanie po stronie władzy obowiązku określonego zachowania się¹⁷¹. Ekwiwalent jest z pewnością korzyścią majątkową, która może być realizowana albo na mocy ustawy o ochronie przeciwpożarowej albo na drodze postępowania sądowo-administracyjnego lub sądowo-cywilnego i wynika z prawa administracyjnego. Przedstawienie przez członka OSP udokumentowanego udziału w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym nakłada na organy gminy obowiązek wypłaty ekwiwalentu.

Ekwiwalent stanowi równoważnik, odpowiednik wkładu wniesionego na rzecz ochrony przeciwpożarowej przez strażaka OSP uczestniczącego w działaniach ratowniczych lub szkoleniu, w postaci czasu, wysiłku, zdrowia. Ekwiwalent nie jest równoważnikiem utraconego wynagrodzenia¹⁷².

¹⁷⁰ Tak też Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/Uzasadnienie_wyroku_Sadu_Rejonowego_w_Brzesku.pdf

¹⁷¹ Zob. M. Stahl, w: *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, (red.) Z. Duniewska i in., Warszawa 2004, s. 64; *Prawo administracyjne*, (red.) M. Wierzbowski, Warszawa 2010, s. 128-129; D.P. Kała, Rezygnacja z ekwiwalentu, „Strażak” 2011, nr 9, s. 48.

¹⁷² Zob. Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/Uzasadnienie_wyroku_Sadu_Rejonowego_w_Brzesku.pdf; Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 5 czerwca 2008, I Ca 141/08, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/wyrok_sdu_okrgowego_w_tarnowie.pdf; Wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1298/09, „Orzecznictwo Naczelnego Sądu

Pytanie nr 88. Jakie są przesłanki wypłaty ekwiwalent pieniężnego dla członków OSP?

Członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały¹⁷³.

Działanie ratownicze to każda czynność podjęta w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidacja przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia. Inne miejscowe zagrożenie to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków.

Wysokość ekwiwalentu nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

---

Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych” 2011, nr 5, poz. 100; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1115/09, Lex nr 594898; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 23 lipca 2009 r., IV SA/Gl 270/09, opubl. Lex nr 553428; K.M. Miazga, Ekwiwalent po wyroku, „Strażak” 2008, nr 7; D.P. Kała, Orzeczenia sądów w sprawie ekwiwalentu, „Strażak” 2010, nr 11, s. 54-55.

¹⁷³ Wojewódzki Sąd Administracyjny w Lublinie w wyroku z dnia 29 grudnia 2005 r. stwierdził, że przepisy prawa nie określiły rady gminy jako organu właściwego do ustalenia wysokości ekwiwalentu. Uznał także, że wydanie uchwały ustalającej wysokość ekwiwalentu wykracza poza kompetencje gminy (III SA/Lu 565/2005, „Rzeczpospolita” 2006, nr 24, C2). W wyroku z dnia 13 lipca 2006 r. Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że prawo określenia wielkości ekwiwalentu przysługuje nie radzie gminy ale wójtowi. Wójt powinien w zarządzeniu, jako akcie wewnętrznym, określić wysokość ekwiwalentu (I OSK 614/06, ONSAiWSA 2007, nr 2, poz. 52). Spór o prawo rady gminy do określenia wysokości ekwiwalentu przyczynił się do nowelizacji ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Ustawą z dnia 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., Nr 163, poz. 1015), ustawodawca przesądził jednoznacznie jaki organ gminy ma prawo do określenia wysokości ekwiwalentu. Od czasu nowelizacji wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały. Ustawodawca doprowadził więc do usunięcia luki prawnej, która zawarta była w poprzednim stanie prawnym. Pośrednio zaprzeczył twierdzeniom Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie.

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹⁷⁴ (przed dniem ustalenia ekwiwalentu), za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Dopuszczalne jest różnicowanie przez radę gminy stawek ekwiwalentu¹⁷⁵. Wysokość ekwiwalentu może ulegać zmianie ze względu na częstotliwość uczestnictwa w działaniach ratowniczych lub liczbę organizowanych szkoleń¹⁷⁶. Ekwiwalent jest wypłacany z budżetu gminy.

Ekwiwalent nie przysługuje członkowi ochotniczej straży pożarnej za czas nieobecności w pracy, za który zachował wynagrodzenie. Członkowie ochotniczych straży pożarnych, za czas nieobecności w pracy z powodu udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym zachowują przewidziane w odrębnych przepisach uprawnienie do innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą.

W przypadku zbiegu ekwiwalentu z innymi świadczeniami związanymi z pracą przysługujących na podstawie odrębnych przepisów stosuje się przepisy korzystniejsze.

Pytanie nr 89. Jak rozliczać godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym?

Zgodnie z art. 28 u.ppoż wysokość ekwiwalentu nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Ustawa jednak nie określa jak należy rozliczać każdą z tych godzin udziału czy to w działaniu ratowniczym czy szkoleniu pożarniczym. Brak regulacji technicznej określającej sposób rozliczenia tych godzin należy uznać za lukę prawną o charakterze tetycznym, którą należy uzupełnić poprzez zastosowanie *analogii iuris*, czyli analogii z prawa.

W praktyce działania OSP ukształtowały się co najmniej cztery sposoby

---

¹⁷⁴ Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm. – zob. K. Antonow (red.), Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, Warszawa 2009, dostęp google books.

¹⁷⁵ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1298/09, „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych” 2011, nr 5, poz. 100.

¹⁷⁶ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 13 lipca 2006 r., I OSK 614/06, „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych” 2007, nr 2, poz. 52.

rozliczania godziny udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Według pierwszego systemu, który można nazywać „systemem pełnej godziny” za godzinę działania ratowniczego lub szkolenia należy uznać jedynie pełną godziną udziału. Działanie ratownicze trwające 15 min lub 45 min traktuje się jako trwające 0 min, a działanie ratownicze trwające 1 h 15 min liczy się jako trwające 1 h. Według drugiego z nich, który można nazwać „systemem rozpoczętej godziny”, za godzinę udziału uznaje się każdą rozpoczętą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Jeśli działanie ratownicze trwało np. 15 min lub 45 min to należy uznać, że działanie ratownicze trwało 1 h. Według trzeciego systemu, który można nazwać „systemem zaokrąglania”, jeżeli działanie ratownicze trwało mniej niż 30 min, wówczas należy uznać że trwało 0 min, a jeżeli trwało od 30 do 60 min to należy uznać, że trwało 1 h. Według czwartego systemu, który można nazwać „systemem minutowym”, czas działania ratowniczego należy obliczać poprzez sumowanie czasu wszystkich działań ratowniczych, dodając do siebie ilość minut trwania działania ratowniczego. Jeżeli więc strażak brał udział w trzech kolejnych działaniach ratowniczych trwających odpowiednio 1 h i 23 min, 47 min i 2 h i 16 min to należy uznać, że działanie ratownicze trwało 4 h i 26 min. W ten sposób oblicza się czas wszystkich działań ratowniczych w okresie rozliczeniowym (miesięcznym, kwartalnym, rocznym, zależnie od gminy). Osiągnięty w ten sposób czas, zaokrąglą się ostatecznie w ten sposób, że końcówkę wynosząca mniej niż 30 min zaokrąglą się do 0 min, a końcówkę wynosząca między 30 a 60 min zalicza się jako 1 h (więc 28 h i 15 min liczy się jako 28 h, a 28 h i 45 min liczy się jako 29 h).

Lukę prawną obecną w art. 28 ustawy ppoż należy uzupełnić w drodze analogii z prawa poprzez odwołanie się do ogólnych zasad prawa. W tym przypadku należy odwołać się do zasady sprawiedliwości, którą można uznać za podstawową dla naszego systemu prawa, choćby na podstawie treści preambuły do Konstytucji z roku 1997¹⁷⁷. Zasadę sprawiedliwości należy tu definiować odwołując się do klasycznego rozumienia sprawiedliwości ukształtowanego jeszcze przez Ulpianusa: „Sprawiedliwość jest stałą i wiekującą wolą oddawania każdemu tego co mu się należy”¹⁷⁸. Sprawiedli-

¹⁷⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 483, poz. 483 z późn. zm.).- zob. L. Garlicki (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. 1-5, Warszawa 1999.

¹⁷⁸ Cyt. za A. Kość, Podstawy filozofii prawa, Lublin 2005, s. 100.

wość tak rozumianą dzieli się dodatkowo na sprawiedliwość wyrównawczą i rozdzielczą i najczęściej używa się formuł: „każdemu według jego zasług; każdemu według jego dzieł”. Odnosząc do zasady sprawiedliwości działania ratownicze, należałoby uznać, że strażakowi OSP należy się ekwiwalent według jego zasług, według jego dzieł.

Pośród czterech wyżej opisanych systemów rozliczania godziny działania ratowniczego jakie ukształtowały się w praktyce działania OSP, za najbardziej odpowiadający zasadzie sprawiedliwości należy uznać „system minutowy”¹⁷⁹. W orzecznictwie sądów administracyjnych utrwalona jest wykładnia ekwiwalentu jako równoważnika wkładu wniesionego przez członka OSP, w postaci czasu, wysiłku i zdrowia, w ochronę przeciwpożarową. Więc wkład czasu może obejmować także kilkanaście minut.

W wykładni tej należało zrezygnować z analogii z ustawy, gdyż w ustawie ppoż brak jest przepisów, według których można by ukształtować techniczne rozliczanie godziny działania ratowniczego lub szkolenia pożarniczego na zasadzie analogii. Przepisów takich brak także w ustawie o PSP, która byłaby najwłaściwsza do rozliczania czasu działań ratowniczych lub szkoleń pożarniczych członków OSP. Ustawa Kodeks pracy przewiduje zaś rozliczanie czasu pracy w systemie pełnych godzin i nadgodzin. W związku z tym zasadne było zastosowanie analogii z ogólnych zasad prawa.

Pytanie nr 90. Komu należy się ekwiwalent?

Członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Ekwiwalent, przysługuje każdemu strażakowi ochotnikowi biorącemu udział w działaniach ratowniczych lub szkoleniu bez względu na to czy pracuje za wynagrodzeniem u pracodawcy, a więc także emerytom, uczniom, studentom, bezrobotnym, rolnikom¹⁸⁰. Udział w działaniach ratowniczych jest jednakowo niebezpiecz-

¹⁷⁹ Podobnie zob. K. Miazga, Odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania w listach do redakcji „Strażaka”, „Strażak” 2007, nr 9, pytanie nr 3.

¹⁸⁰ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 22 czerwca 2009 r., IV SA/GI 236/09, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/A9100DBF02>; Wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1298/09, „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych” 2011, nr 5, poz. 100; Wyrok z dnia 3 grudnia 2009 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu, II SA/Op 380/09, opubl. Lex nr 551821.

ny dla wszystkich strażaków, bez względu na to, czy są pracownikami, czy też nimi nie są. Byłoby nie do przyjęcia i z pogwałceniem konstytucyjnej zasady równości wobec prawa zaakceptowanie sytuacji, w której prawo do ekwiwalentu z tego tytułu nabywaliby wyłącznie ci strażacy, którzy będąc pracownikami nie otrzymaliby wynagrodzenia za czas poświęcony ochronie przeciwpożarowej¹⁸¹.

Przyznanie prawa do ekwiwalentu tylko członkom OSP, którzy pozostają w stosunku pracy stanowiłoby naruszenie konstytucyjnej zasady równości. Z art. 31 ust. 1 Konstytucji wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w określonej kategorii¹⁸².

Uzależnienie wysokości ekwiwalentu od faktu pozostawania przez członka OSP w stosunku zatrudnienia godzi w zasadę równości, a przyznanie ekwiwalentu pieniężnego w niższej kwocie osobom, które nie są w stosunku pracy (np. bezrobotnym, rolnikom, emerytom, studentom) prowadzi do dyskryminacji tych osób¹⁸³.

Pytanie nr 91. Czy strażak ochotnik pobierający zasiłek chorobowy z tytułu zwolnienia lekarskiego może pobierać ekwiwalent za udział w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym?

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ubezpieczeni wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

---

¹⁸¹ Wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1298/09, „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych” 2011, nr 5, poz. 100; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 kwietnia 2009 r., IV SA/Gl 186/09, Lex nr 536565.

¹⁸² Zob. Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/Uzasadnienie_wyroku_Sadu_Rejonowego_w_Brzesku.pdf; Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 5 czerwca 2008, I Ca 141/08, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/wyrok_sdu_okrgowego_w_tarnowie.pdf; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 19 czerwca 2009 r., IV SA/Gl 257/09, dostęp w internecie: Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych.

¹⁸³ Por. Wyrok z dnia 3 grudnia 2009 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu, II SA/Op 380/09, opubl. Lex nr 551821.

Problem jednoczesnego pobierania zasiłku chorobowego i ekwiwalentu był przedmiotem orzeczenia Sądu Najwyższego¹⁸⁴. Stan faktyczny głosowanego wyroku przedstawiał się następująco: w okresie od 15 grudnia 2006 r. do 15 czerwca 2007 r. ubezpieczony uczestniczył w akcjach ochotniczej straży pożarnej. Ubezpieczony Jerzy B. uczestniczył w akcjach jako kierowca. Obsługiwał też motopompę. Po zakończeniu akcji wszyscy strażacy uczestniczący w akcji porządkowali sprzęt, sprząтали strażnicę, myli samochód. Ubezpieczony po akcji w której uczestniczył jako kierowca, musiał sprawdzić sprawność sprzętu, samochodu. Ubezpieczony w okresie od 15 grudnia 2006 r. do 14 czerwca 2007 r. pobierał zasiłek chorobowy, wypłacany przez płatnika Firmę ECO-TER Sp. z o.o. Zasiłek chorobowy otrzymywał z powodu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, w wyniku którego doznał stłuczenia kręgow odcinka lędźwiowego kręgosłupa. W okresie pobierania zasiłku chorobowego ubezpieczony miał zawartą z Urzędem Miasta umowę zlecenia dotyczącą utrzymania w stałej gotowości sprzętu ochotniczej straży pożarnej, której był członkiem. W ramach umowy zlecenia ubezpieczony był obowiązany utrzymywać w stałej sprawności technicznej pojazd oraz inny sprzęt przeciwpożarowy, usuwać we własnym zakresie drobne awarie pojazdu i sprzętu, obsługiwać i konserwować urządzenia specjalne zamontowane na pojeździe, prawidłowo i czytelnie wypełniać karty drogowe, utrzymywać w należytym porządku pomieszczenia strażnicy, utrzymywać w stałej sprawności urządzenia i przeprowadzać remonty profilaktyczne. Ubezpieczony realizował obowiązki wynikające z tej umowy przychodząc do strażnicy z synem Rafałem B. Sprzęt, który konserwował w okresie zwolnienia lekarskiego nie wymagał większych napraw. Decyzją z dnia 4 marca 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych pozbawił Jerzego B. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 15 grudnia 2006 r. do 14 czerwca 2007 r. i zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za wskazany okres. Jerzy B. odwołał się od tej decyzji do Sądu Rejonowego podnosząc, iż w kwestionowanym przez ZUS okresie pobierania zasiłku chorobowego nie wykonywał on pracy zarobkowej, a nie był poinformowany, że otrzymując dochód z tytułu członkostwa w OSP może stracić zasiłek chorobowy. W odpowiedzi na odwołanie ZUS podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko i wniósł o oddalenie odwołania wskazując

---

¹⁸⁴ Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r., I UK 351/08, Lex nr 515410; D.P. Kała, Głosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r., I UK 351/08 (w recenzji).

na fakt, że podczas pobierania zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do pracy, wypłacanego przez firmę ECO-TER Sp. z o.o. ubezpieczony wykonywał prace na podstawie umowy zlecenia zawartej z Urzędem Miasta w J. za którą otrzymywał wynagrodzenie. Zdaniem Sądu Rejonowego regularne uczestnictwo ubezpieczonego w akcjach ratowniczych, realizacja umowy łączącej go z Urzędem Miasta świadczą, że ubezpieczony w okresie pobierania zasiłku chorobowego wykonywał pracę zarobkową, za którą otrzymywał wynagrodzenie, a to zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa stanowi podstawę do utraty prawa do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia lekarskiego. Od powyższego wyroku apelację złożył ubezpieczony zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę i poprzedzających go decyzji ZUS i ustalenie, że przysługuje mu zasiłek chorobowy za okres od 15 grudnia 2006 r. do 14 czerwca 2007 r. a tym samym stwierdzenie braku podstaw do zwrotu wypłaconego za ten okres zasiłku chorobowego. Wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego – art. 84 § 1 i § 2 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Okręgowy, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 21 października 2008 r. uwzględnił apelację ubezpieczonego i uznał, że udział ubezpieczonego w pracy tej straży jest udziałem społecznym, a nie pracą zarobkową, przy czym nie zmienia charakteru tej pracy fakt, iż Urząd Gminy, chcąc w jakiś sposób docenić tą pracę, uznał za stosowne dać dwóm strażakom w tym ubezpieczonemu drobne kwoty (180 czy 250 zł miesięcznie) za dbanie o sprzęt i w tym celu zawarł z nimi umowy zlecenia, co trwało od 1992 r. Wyrok ten został zaskarżony przez organ rentowy skargą kasacyjną. Skarżący wniósł o uchylene i zmianę w całości zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania. Jako podstawę skargi wskazano naruszenie prawa materialnego wskutek błędnej wykładni art. 17 ust. 1 w związku z art. 66 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, polegającej na przyjęciu, iż udział w pracy ochotniczej straży pożarnej jest udziałem społecznym a nie wykonywaniem pracy zarobkowej w związku z czym brak jest podstaw do pozbawienia ubezpieczonego prawa do zasiłku chorobowego i do jego zwrotu. Skarga kasacyjna została uwzględniona.

Sąd Najwyższy uznał w swoim wyroku, że udział w akcjach ratowniczych, jakkolwiek uprawniający do otrzymania ekwiwalentu, nie może być uznany za pracę zarobkową, ze względu na szczególny społeczny charakter

funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych. Sąd uznał także, że trudno w przypadku ekwiwalentu mówić, że jest to „zarobek” jako świadczenie wzajemne z tytułu „pracy” polegającej na udziale w akcji ratowniczej.

W związku z tym można pobierać jednocześnie zasiłek chorobowy i ekwiwalent za udział w działaniu ratowniczym. Przy czym działanie ratownicze nie może przyczyniać się do wykorzystywania zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem¹⁸⁵.

Pytanie nr 92. Czy można zrzec się prawa do ekwiwalentu za udział w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym?

Ekwiwalent należy uznać za publiczne prawo podmiotowe. W nauce prawa administracyjnego uznaje się, że podmiot, któremu przysługuje publiczne prawo podmiotowe nie może nim dysponować oraz, że jest ono niezbywalne, że nie można się go zrzec, ale dopuszczalna jest rezygnacja z korzystania z niego¹⁸⁶.

Organy oraz urzędnicy gminy nie mają prawa oczekiwać od członków OSP zrzeczenia się prawa do ekwiwalentu. Nie mogą domagać się uchwały władz OSP czy indywidualnie podpisanych oświadczeń strażaków ochotników o zrzeczeniu się ekwiwalentu. Dopuszczalne jest natomiast zrezygnowanie przez strażaków OSP z korzystania z ekwiwalentu. Rezygnacja ta polega na tym, że nie przedstawiają w gminie dokumentów potwierdzających udział w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Ponieważ ekwiwalent jest prawem osobistym, to rezygnacja z korzystania z ekwiwalentu jest osobistą, indywidualną decyzją członka OSP. Rezygnacja władz OSP z korzystania z ekwiwalentu nie oznacza rezygnacji szeregowych członków OSP, podobnie jak rezygnacja większość członków OSP, nie oznacza rezygnacji wszystkich¹⁸⁷.

Za niezgodne z prawem należy uznać takie postępowanie organów i urzędników gminy, które uzależnia finansowanie działalności ochotniczych

¹⁸⁵ Zob. pytanie Czy będąc na zwolnieniu lekarskim u macierzystego pracodawcy można brać udział w działaniach ratowniczym.

¹⁸⁶ A. Wróbel, w: System Prawa Administracyjnego, t. 1, Instytucje prawa administracyjnego, (red.) R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2010, s. 336-337; E. Oklińska, w: Prawo administracyjne, (red.) B. Orlik, A. Puczko, Warszawa 2011, s. 32; M. Stahl, w: Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie, (red.) Z. Duniowska i in., Warszawa 2004, s. 65.

¹⁸⁷ Por. D.P. Kała, Rezygnacja z ekwiwalentu, „Strażak” 2011, nr 9, s. 48.

straży pożarnych (np. zakup samochodu, sprzętu pożarniczego, dofinansowanie budowy) od zrzeczenia się ekwiwalentu przez członków ochotniczych straży pożarnych. Niezgodne z prawem jest także wypłacenie ekwiwalentu należnego strażakom ochotnikom na poczet działania OSP, np. zakup samochodu itp. Dopuszczalne jest natomiast aby strażak ochotnik otrzymał ekwiwalent od gminy i samodzielnie przekazał go skarbnikowi danej jednostki OSP w postaci darowizny na OSP, np. W formie przelewu na konto¹⁸⁸.

Pytanie nr 93. Czy pracodawca ma obowiązek zwolnić z pracy członka OSP w celu jego udziału w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym?

Pracodawca jest obowiązany zwolnić od pracy pracownika będącego członkiem ochotniczej straży pożarnej – na czas niezbędny do uczestniczenia w działaniach ratowniczych i do wypoczynku koniecznego po ich zakończeniu, a także – w wymiarze nie przekraczającym łącznie 6 dni w ciągu roku kalendarzowego – na szkolenie pożarnicze (§ 11 ust. 1¹⁸⁹). Zwolnienie pracownika od pracy w razie konieczności udziału w akcji ratowniczej następuje w trybie przyjętym przez służbę ratowniczą odpowiednią do organizowania takich akcji, zaś w celu uczestniczenia w szkoleniu pożarniczym – na podstawie wniosku właściwej terytorialnie jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Czas koniecznego wypoczynku pracownika po zakończeniu akcji ratowniczej ustala osoba, która kierowała taką akcją (ust. 2).

W razie skorzystania przez członka OSP ze zwolnienia od pracy, o którym mowa powyżej, pracodawca wydaje zaświadczenie określające wysokość utraconego wynagrodzenia za czas tego zwolnienia w celu uzyskania przez pracownika od właściwego organu rekompensaty pieniężnej¹⁹⁰ z tego tytułu – w wysokości i na warunkach przewidzianych w odrębnych przepisach, chyba że obowiązujące u danego pracodawcy przepisy prawa pracy przewidują zachowanie przez pracownika prawa do wynagrodzenia za czas zwolnienia.

¹⁸⁸ Por. D.P. Kała, Rezygnacja z ekwiwalentu, „Strażak” 2011, nr 9, s. 48.

¹⁸⁹ Rozporządzenie Ministra i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz. U. z 1996 r., Nr 60, poz. 281 z późn. zm.).

¹⁹⁰ Członek OSP jako rekompensatę uzyskuje ekwiwalent pieniężny na zasadach określonych w art. 28 u. późn.

Pytanie nr 94. Jaki jest tryb występowania o wypłatę ekwiwalentu?

Zgodnie z art. 28 u.ppoż. członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym zorganizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały. Ekwiwalent jest wypłacany z budżetu gminy. Ustawa nie określa w jaki sposób należy występować o wypłatę ekwiwalentu.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie w swoim wyroku¹⁹¹ postawił tezę prawną zasługująca na pełną aprobatę która brzmi: unormowanie trybu i zasad wypłaty ekwiwalentu nie mieści się w ramach umocowania ustawowego dla rady gminy. Organ stanowiący gminy na mocy art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, upoważniony jest wyłącznie do ustalenia wysokości ekwiwalentu za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Nie jest natomiast uprawniony do ustalania trybu składania wniosków o wypłatę ekwiwalentu, a tym bardziej do wskazywania organów ochotniczych straży pożarnych upoważnionych do składania i akceptacji wniosków, które następnie przedkładane są organowi wykonawczemu gminy. Żaden przepis ustawy o ochronie przeciwpożarowej ani ustawy o samorządzie gminnym nie upoważnia rady gminy do określania zasad działania ani określania kompetencji poszczególnych osób reprezentujących samodzielny podmiot, jakim jest ochotnicza straż pożarna.

Art. 28 ust. 1 zdanie 2 w tym zakresie jest jednoznaczny i nie daje możliwości do rozbieżnych interpretacji. Zdanie drugie *expressis verbis* wskazuje na wysokość ekwiwalentu, jako jedyny element, który podlega ustaleniu przez radę gminy w drodze uchwały. Określenie w uchwale przez radę gminy cokolwiek innego ponad wysokość ekwiwalentu stanowi naruszenie delegacji ustawowej ustanowionej w art. 28 ust. 1 zdanie 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej¹⁹².

Zgodnie z art. 30 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8

¹⁹¹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11, dostępny w internetowej bazie orzeczeń NSA.

¹⁹² „Organ wykonujący kompetencje prawodawczą zawartą w upoważnieniu ustawowym jest zatem obowiązany działać ściśle w granicach tego upoważnienia”, zob. Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 13 stycznia 2011 r., II SA/Sz 928/10.

marca 1990 r.¹⁹³ wójt wykonuje uchwały rady gminy, a do zadań wójta należy w szczególności określenie sposobu wykonania uchwał. Według poglądu wyrażonego w doktrynie prawa „organ wykonawczy gminy decyduje zatem o sposobie wcielania w życie uchwał organu stanowiącego”. Pogląd ten odwołuje się także do orzecznictwa sądów administracyjnych według których „określenie sposobu wykonania uchwały jest pierwszym etapem jej wykonania. Ogólnie rzecz ujmując chodzi o wskazanie m.in. środków finansowych i rzeczowych koniecznych do wykonania uchwały, ustalenie sposobu i harmonogramu jej realizacji oraz wyznaczenie osób odpowiedzialnych za wykonanie całości lub części zadań wynikających z uchwały (...); do zadań wójta należy zdecydowanie, przez kogo, w jakich terminach i za pomocą jakich środków, w jakim trybie mają być zrealizowane zadania wynikające z uchwały”¹⁹⁴. Wydaje się więc, że tryb wypłaty ekwiwalentu dla członków ochotniczych straży pożarnych powinien określić wójt w zarządzeniu na podstawie uchwały o wysokości ekwiwalentu podjętej przez radę gminy¹⁹⁵. Wójt powinien więc określić wniosek o wypłatę ekwiwalentu oraz dokumenty, którymi należy poświadczyć udział w działaniach ratowniczych.

Forma zaświadczenia o udziale w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym zależna będzie od tego czy dana jednostka OSP jest, czy nie jest podmiotem Krajowego Sytemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Jeżeli jednostka OSP nie jest podmiotem KSRG to udział w działaniach ratowniczych czy szkoleniu pożarniczym powinna potwierdzić na piśmie osoba z danej OSP. To czy będzie to Prezes, Naczelnik czy inna osoba wydelegowana przez władze OSP należy pozostawić w gestii danej OSP¹⁹⁶. Osoba potwierdzająca swoim podpisem udział innych osób w działaniach ratowniczych lub szkoleniu pożarniczym musi pamiętać o odpowiedzialności karnej z tytułu art. 271 § 1 Kodeksu karnego według którego: funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, która poświadcza w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5; § 2. W wypadku

¹⁹³ Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591.

¹⁹⁴ Por. A. Skoczylas, w: Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011, s. 382-383 wraz z powołanym tam orzecznictwem.

¹⁹⁵ Por. D.P. Kała, Głosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11 (w recenzji).

¹⁹⁶ Por. D.P. Kała, Rezygnacja z ekwiwalentu, „Strażak” 2011, nr 9, s. 49.

mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności; § 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Jeżeli jednostka OSP jest podmiotem KSRG to udział w działaniach ratowniczych czy szkoleniu pożarniczym potwierdza na piśmie osoba z danej OSP. To czy będzie to Prezes, Naczelnik czy inna osoba wydelegowana przez władze OSP należy pozostawić w gestii danej OSP. W zarządzeniu wójta można dopuścić, że urzędnik gminy może, ale nie musi zażądać potwierdzenia udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym przez Komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej. Na mocy § 31 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹⁹⁷ podmioty KSRG prowadzą ewidencję zdarzeń podczas których prowadziły działania ratownicze. Natomiast zgodnie z § 32 tegoż rozporządzenia komendanci Państwowej Straży Pożarnej prowadzą i przechowują dokumentację działań ratowniczych. Na mocy tych przepisów komendanci powiatowi PSP mają obowiązek potwierdzić udział jednostki OSP w działaniu ratowniczym, jeżeli zażąda tego urzędnik gminy w związku z rozliczeniem ekwiwalentu¹⁹⁸.

W swym orzeczeniu Sąd Rejonowy w Brzesku uznał, że we wniosku o wypłatę ekwiwalentu należy wskazać w jakiej akcji ratowniczej brał udział strażak, datę akcji, czas trwania oraz zamieścić oświadczenie strażaka czy pozostaje w stosunku pracy i czy i czy za czas akcji utracił prawo do wynagrodzenia¹⁹⁹.

Zgodzić się należy z twierdzeniem sądu, że ekwiwalent jest to prawo osobiste tzn., że przysługuje on członkowi ochotniczej straży pożarnej jako osobie fizycznej, indywidualnemu podmiotowi prawa²⁰⁰. To znaczy, że nie

---

¹⁹⁷ Dz. U. z 2011 r., Nr 46, poz. 239. – dalej jako r.KSRG.

¹⁹⁸ Por. D.P. Kała, Rezygnacja z ekwiwalentu, „Strażak” 2011, nr 9, s. 49.

¹⁹⁹ Zob. Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/Uzasadnienie_wyroku_Sadu_Rejonowego_w_Brzesku.pdf

²⁰⁰ Por. D.P. Kała, Rezygnacja z ekwiwalentu, „Strażak” 2011, nr 9, s. 48;

Tak też Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/Uzasadnienie_wyroku_Sadu_Rejonowego_w_Brzesku.pdf

przysługuje ono ochotniczej straży pożarnej jako całości, jako stowarzyszeniu.

Sąd w Brzesku stwierdził, że „Każdy strażak winien wystąpić do gminy z wnioskiem o wypłatę ekwiwalentu”. Sąd stwierdził także, że wykaz strażaków biorących udział w akcji ratowniczej podpisany przez Prezesa OSP nie może stanowić wniosku o wypłatę ekwiwalentu ani wezwania do zapłaty²⁰¹. Sąd w swoim orzeczeniu nie odniósł się w ogóle do kwestii wykonywania uchwał rady gminy w sprawie wysokości ekwiwalentu przez wójta.

Wydaje się, że wójt wydając zarządzenie w sprawie wykonania uchwały o wysokości ekwiwalentu, może dopuścić składanie zbiorczych wniosków o wypłatę ekwiwalentu. Powinien jednak także dopuścić możliwość złożenia wniosku indywidualnie przez strażaka, ponieważ ekwiwalent jest prawem osobistym strażaka.

Pytanie nr 95. Na jakich zasadach są finansowane ochotnicze straże pożarne?

Koszty funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej pokrywane są z:

- 1) budżetu państwa,
- 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) dochodów instytucji ubezpieczeniowych, ubezpieczających osoby prawne i fizyczne.

Budżet państwa uczestniczy w kosztach funkcjonowania jednostek OSP jeżeli jednostki te działają w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Minister Spraw Wewnętrznych corocznie określa, w drodze rozporządzenia, wysokość środków finansowych i ich podział między podmioty działające w ramach KSRG z zastrzeżeniem ich wykorzystania wyłącznie dla zapewnienia gotowości bojowej jednostek OSP²⁰². Wysokość środków finansowych przeznaczonych wyłącznie dla zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony

²⁰¹ Zob. Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07, opubl. http://www.czchow.pl/images/stories/osp/czchow/Uzasadnienie_wyroku_Sadu_Rejonowego_w_Brzesku.pdf

²⁰² Zob. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2011 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. z 2011 r., Nr 128, poz. 729).

przeciwpożarowej działających w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego ustalono w 2011 r. w kwocie 74.100.000 zł. Środki te przeznaczono dla zakładowych straży pożarnych – w kwocie 49.500 zł i ochotniczych straży pożarnych – w kwocie 74.050.500 zł²⁰³.

Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 1 u. ppoż.. Gmina ma również obowiązek:

- 1) bezpłatnego umundurowania członków ochotniczej straży pożarnej,
- 2) ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej (ubezpieczenie może być imienne lub zbiorowe nieimienne),
- 3) ponoszenia kosztów okresowych badań lekarskich członków ochotniczej straży pożarnej biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać ochotniczym strażom pożarnym środki pieniężne w formie dotacji.

Gminy nie mogą – a przynajmniej nie w trybie art. 29 i art. 32 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej – przekazywać środków na inwestycje ochotniczej straży pożarnej. Nie jest możliwe, aby gmina finansowała zadania przewidziane w art. 29 i 32 tej ustawy w trybie określonym w art. 118 ustawy o finansach publicznych. Nie jest także możliwe finansowanie w oparciu o przepisy art. 29 i 32 ustawy o ochronie przeciwpożarowej celów innych niż w tych przepisach wskazane, tj. wykraczających poza koszty funkcjonowania jednostek ochotniczych straży pożarnych. Cele te mogą być z kolei finansowane w trybie art. 118 ustawy o finansach publicznych, oczywiście z zachowaniem wszystkich przewidzianych prawem warunków²⁰⁴.

Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej jednostek OSP funkcjonujących w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę, ponoszą podmioty tworzące te jednostki.

Inne koszty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych i ich związków, związane z ochroną przeciwpożarową, pokrywane są z budżetu państwa, o ile na podstawie odrębnych przepisów zostaną przekazane gminom jako zadania zlecone. Wysokość tych innych kosztów, określana jest corocz-

²⁰³ Zob. D.P. Kała, Podział finansów pomiędzy OSP, „Strażak” 2011, nr 9.

²⁰⁴ Por. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2005 r., III SA/Wa 2736/05, opubl. Lex nr 198839.

nie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i przekazywana ochotniczym strażom pożarnym lub ich związkom.

Szkolenie członków ochotniczej straży pożarnej biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych, prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna. Szkolenie członków ochotniczej straży pożarnej funkcjonującej w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę, może prowadzić odpłatnie Państwowa Straż Pożarna. Minister Spraw Wewnętrznych określi szczegółowe zasady i sposób odpłatności za szkolenia członków ochotniczej straży pożarnej funkcjonującej w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę.

Nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt pozostający w dyspozycji ochotniczej straży pożarnej lub ich związku mogą być odpłatnie wykorzystywane do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej lub ich związku. Środki uzyskane z tego tytułu stanowią dochody własne ochotniczej straży pożarnej lub ich związku. Zastrzeżone jest jednak wykorzystywanie środków pochodzących z budżetu państwa, które są przekazywane jednostkom OSP funkcjonującym w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Państwowa Straż Pożarna jest obowiązana do przekazywania nieodpłatnie technicznie sprawnego, zbędnego sprzętu i urządzeń ochotniczym strażom pożarnym, po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Zakładowe straże pożarne lub zakładowe służby ratownicze mogą przekazywać nieodpłatnie sprawny technicznie, zbędny sprzęt i urządzenia Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochotniczym strażom pożarnym pozostającym poza strukturami związku.

Zakłady ubezpieczeń są obowiązane przekazywać 10 % sumy wpływów uzyskanych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia na określone cele ochrony przeciwpożarowej. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i Zarząd Główny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej otrzymują po 50 % powyższej kwoty. Środki te można przeznaczyć wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej.

Pytanie nr 96. Jakie są szczegółowe zasady rozdziału środków finansowych pochodzących od zakładów ubezpieczeń i z opłat za szkolenia?

Rozporządzenie²⁰⁵ określa szczegółowe zasady rozdziału środków finansowych, przekazywanych Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej i Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej, pochodzących z:

- 1) opłat za szkolenie strażaków (jednostek organizacyjnych Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, zakładowej straży pożarnej, zakładowej służby ratowniczej, gminnej zawodowej straży pożarnej, powiatowej (miejskiej) zawodowej straży pożarnej, terenowej służby ratowniczej, innych jednostek ratowniczych) oraz członków ochotniczej straży pożarnej funkcjonującej w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę, prowadzone odpłatnie przez Państwową Straż Pożarną,
- 2) wpływów uzyskanych ze składek z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia, przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń, zwanych dalej „środkami finansowymi”.

Środki finansowe są przeznaczane wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej, w szczególności na:

- 1) zapewnienie gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej (jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, zakładowa straż pożarna, zakładowa służba ratownicza, gminna zawodowa straż pożarna, powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna, terenowa służba ratownicza, ochotnicza straż pożarna, inne jednostki ratownicze), zwłaszcza na:
  - a) zakup urządzeń i sprzętu przeciwpożarowego, specjalistycznej odzieży ochronnej oraz chemicznych środków gaśniczych,

---

²⁰⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad rozdziału środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 1999 r., nr 53, poz. 564) zmienione przez Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 lutego 2000 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad rozdziału środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 2000 r., Nr 15, poz. 194).

- b) pokrywanie kosztów zakupu paliwa, olejów i smarów oraz na remonty generalne środków transportu,
- 2) budowę i modernizację obiektów strażnic – w zakresie nie sfinansowanym z budżetu państwa.

Środki finansowe mogą być przeznaczane również na:

- badania naukowe i działalność racjonalizatorską w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i innych zagrożeń,
- propagowanie bezpieczeństwa pożarowego.

Rozdziału środków finansowych, na wyżej wymienione cele dokonuje Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej po rozpatrzeniu wniosków gminnych zawodowych straży pożarnych oraz ochotniczych straży pożarnych przekazywanych za pośrednictwem właściwych terytorialnie zarządów wojewódzkich Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, wraz z opinią właściwego terytorialnie zarządu powiatowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej dokonuje rozdziału środków finansowych na wyżej wymienione cele między jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, zakładowe straże pożarne, zakładowe służby ratownicze, gminne zawodowe straże pożarne, powiatowe (miejskie) zawodowe straże pożarne, terenowe służby ratownicze, ochotnicze straże pożarne

I inne jednostki ratownicze, po rozpatrzeniu wniosków tych podmiotów przekazywanych za pośrednictwem właściwych terytorialnie komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej wraz z opinią właściwego terytorialnie komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej. Wnioski o przyznanie środków finansowych jednostkom organizacyjnym Państwowej Straży Pożarnej kierowanym i nadzorowanym przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej oraz sporządzane przez komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej nie wymagają opinii właściwego terytorialnie komendanta powiatowego PSP i są bezpośrednio przekazywane do Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej. Wnioski o przyznanie środków finansowych, sporządzane przez komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej, wymagają opinii właściwych terytorialnie komendantów wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej. Komendant

Główny Państwowej Straży Pożarnej dokonuje rozdziału środków finansowych zgodnie z planem wydatków na dany rok.

Pytanie nr 97. Kim jest komendant gminny ochrony przeciwpożarowej?

W tabeli IV liter A, Lp. 6 załącznika nr 3²⁰⁶ do Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych²⁰⁷ wymieniono stanowisko komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej. Na tej podstawie należy uznać, że jest on pracownikiem samorządowym zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w urzędzie gminy. Jego stanowisko pracy jest zaliczane do kierowniczych stanowisk urzędniczych. Minimalne wymagania kwalifikacyjne na to stanowisko to wykształcenie wyższe²⁰⁸ oraz 4 letni staż pracy. Art. 6 ust. 4 pkt 2²⁰⁹ wskazuje, że może to być wykształcenie wyższe pierwszego stopnia (studia zakończone uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata, inżyniera lub równorzędnego określonego kierunku studiów i profilu kształcenia, potwierdzony odpowiednim dyplomem) lub drugiego stopnia (studia zakończone uzyskaniem tytułu zawodowego magistra, magistra inżyniera lub równorzędnego określonego kierunku studiów i profilu kształcenia, potwierdzony odpowiednim dyplomem)

Zgodnie z art. 6 ust. 4²¹⁰ pracownikiem samorządowym zatrudnionym na podstawie umowy o pracę na kierowniczym stanowisku urzędniczym może

---

²⁰⁶ Wykaz stanowisk, w tym stanowisk kierowniczych urzędniczych, urzędniczych, pomocniczych i obsługi oraz doradców i asystentów, minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach, warunki i sposób wynagradzania pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru i maksymalny poziom dodatku funkcyjnego, maksymalny poziom wynagrodzenia zasadniczego pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie powołania i maksymalny poziom dodatku funkcyjnego, minimalny poziom wynagrodzenia zasadniczego dla pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

²⁰⁷ Dz. U. z 2009 r., Nr 50, poz. 398 z późn. zm.

²⁰⁸ Wyższe odpowiedniej specjalności umożliwiające wykonywanie zadań na stanowisku, a w odniesieniu do stanowisk urzędniczych i kierowniczych stanowisk urzędniczych, na których stosunek pracy nawiązano na podstawie umowy o pracę, a także wymagania określone w ustawie stosownie do opisu stanowiska.

²⁰⁹ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1458).

²¹⁰ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1458).

być osoba, która jest obywatelem polskim, z zastrzeżeniem art. 11 ust. 2 i 3²¹¹, ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych, posiada kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania pracy na określonym stanowisku, nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, cieszy się nieposzlakowaną opinią oraz dodatkowo posiada co najmniej trzyletni staż pracy lub wykonywała przez co najmniej 3 lata działalność gospodarczą o charakterze zgodnym z wymaganiami na danym stanowisku.

Zgodnie z art. 32 ust. 3a u. ppoż 3a. wójt (burmistrz, prezydent miasta) może zatrudnić komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej. Oznacza to, że organy te nie mają obowiązku zatrudnienia komendanta. Jego zatrudnienie jest fakultatywne. Na stanowisku komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej może być także zatrudniony komendant gminny związku ochotniczych straży pożarnych. Przepis ten jednak nie określa czy komendant gminny związku ochotniczych straży pożarnych który stara się o zatrudnienie na stanowisku komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej powinien spełniać wszystkie wyżej opisane wymagania, a w szczególności wymóg wyższego wykształcenia²¹². W praktyce ogłaszane są konkursy na to stanowisko gdzie jako wystarczające jest wymagane wykształcenie średnie oraz konkursy gdzie wymaga się wykształcenia wyższego.

---

²¹¹ 2. Kierownik jednostki upowszechniając informacje o wolnych stanowiskach urzędniczych, w tym kierowniczych stanowiskach urzędniczych, wskazuje stanowiska, o które poza obywatelami polskimi mogą ubiegać się obywatele Unii Europejskiej oraz obywatele innych państw, którym na podstawie umów międzynarodowych lub przepisów prawa wspólnotowego przysługuje prawo do podjęcia zatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego może zostać zatrudniona na stanowisku, na którym wykonywana praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa, jeżeli posiada znajomość języka polskiego potwierdzoną dokumentem określonym w przepisach o służbie cywilnej.

²¹² Zob. Jeszcze o komendancie gminnym (dwugłos S. Machowicz, R. Szałajko), „Strażak” 2002, nr 3, dostępny na: http://www.strazak.org.pl/archiwum/03_2002/numer1_35.htm

Pytanie nr 98. Jakie są zadania komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej?

Zgodnie z art. 14 ust. 5 u.ppoż. wójt (burmistrz, prezydent miasta) koordynuje funkcjonowanie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na obszarze gminy w zakresie ustalonym przez wojewodę. Zadanie to może być wykonywane przy pomocy komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), albo przy pomocy komendanta gminnego związku ochotniczych straży pożarnych.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego²¹³ określa w § 24 ust. 1, że kierowanie interwencyjne są obowiązani przejąć ratownicy z jednostek ochrony przeciwpożarowej, posiadający kwalifikacje do kierowania działaniem ratowniczym, właściwi ze względu na obszar chroniony, w kolejności:

- 1) członek ochotniczej straży pożarnej,
- 2) komendant gminny ochrony przeciwpożarowej, jeśli jest członkiem ochotniczej straży pożarnej.

Ani ustawa ppoż, ustawa o samorządzie gminnym²¹⁴, ani rozporządzenie KSRG nie określają szczegółowych zadań komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej. Rozporządzenie KSRG określa organizację KSRG na obszarze powiatu, województwa oraz kraju.

Organizacja KSRG przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej na obszarze powiatu obejmuje w szczególności:

- 1) opracowanie analiz zagrożeń oraz analiz zabezpieczenia operacyjnego,
- 2) opracowanie powiatowego planu ratowniczego,
- 3) ustalenie sieci podmiotów KSRG i ich obszarów chronionych,
- 4) aktualizację danych dotyczących gotowości operacyjnej i podwyższonej gotowości operacyjnej,
- 5) ustalenie metod powiadamiania w sytuacji wystąpienia nagłego lub nadzwyczajnego zagrożenia,
- 6) przemieszczanie sił i środków KSRG do czasowych miejsc stacjonowania,

²¹³ Dz. U. z 2011 r., nr 46, poz. 239.

²¹⁴ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.).

- 7) ustalenie zasad powiadamiania, alarmowania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych,
- 8) wdrożenie systemu dysponowania sił i środków do działań ratowniczych.

Do najważniejszych zadań komendanta można by zaliczyć: realizację ustalonych przez wojewodę zadań Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na obszarze gminy, współpracę z komendantem powiatowym (miejskim) PSP w zakresie realizacji zadań KSRG, inicjowanie prac i działań zarządu gminy w zakresie zaopatrzenia obszaru gminy w wodę do celów gaśniczych, realizację zadań w zakresie zapewnienia ochrony przeciwpożarowej i innych miejscowych zagrożeń terenu, gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, przeprowadzanie w imieniu gminy przeglądów z zakresu ochrony przeciwpożarowej, udział w projektowaniu budżetu gminy, w części dotyczącej ochrony przeciwpożarowej (w tym również funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych), udział w inspekcji gotowości do działań operacyjnych przeprowadzanych przez organy inspekcyjne PSP, jednostek OSP włączonych do KSRG na obszarze gminy, przeprowadzanie inspekcji gotowości do statutowych działań ratowniczych pozostałych ochotniczych straży pożarnych, bieżącą współpracę ze starostwem oraz komendantem powiatowym (miejskim) PSP w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi lub środowiska na obszarze gminy, współudział w opracowywaniu planów ratowniczych powiatu w części dotyczącej obszaru gminy, współpracę z komendantem powiatowym (miejskim) PSP w zakresie szkolenia członków ochotniczych straży pożarnych, organizowanie i prowadzenie działań ratowniczych jednostek OSP na obszarze gminy oraz udział w organizowaniu takich ćwiczeń na obszarze powiatu, współudział w organizowaniu powiatowych zawodów sportowo-pożarniczych, udzielanie pomocy jednostkom OSP funkcjonującym na obszarze gminy, prowadzenie na obszarze gminy działalności z zakresu popularyzacji zasad ochrony przeciwpożarowej²¹⁵.

---

²¹⁵ Por. J. Nocuń, Rola i zadania komendanta gminnego, „Strażak” 2002, nr 2, dostępne na: http://www.strazak.org.pl/archiwum/02_2002/numer1_11.htm

Pytanie nr 99. Jak przeprowadza się nabór na stanowisko komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej?

Nabór kandydatów na wolne stanowiska urzędnicze, w tym na kierownicze stanowiska urzędnicze (stanowisko komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej), jest otwarty i konkurencyjny (art. 11 ust. 1 u.pr.sam.²¹⁶). Wolnym stanowiskiem urzędniczym, w tym wolnym kierowniczym stanowiskiem urzędniczym, jest stanowisko, na które, zgodnie z przepisami ustawy albo w drodze porozumienia, nie został przeniesiony pracownik samorządowy danej jednostki lub na które nie został przeniesiony inny pracownik samorządowy zatrudniony na stanowisku urzędniczym, w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym, posiadający kwalifikacje wymagane na danym stanowisku lub nie został przeprowadzony na to stanowisko nabór albo na którym mimo przeprowadzonego naboru nie został zatrudniony pracownik (art. 12 ust. 1 u.pr.sam.).

Ogłoszenie o wolnym stanowisku urzędniczym, w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym, oraz o naborze kandydatów na to stanowisko umieszcza się w Biuletynie Informacji Publicznej, zwanym dalej „Biuletynem”, oraz na tablicy informacyjnej w jednostce, w której jest prowadzony nabór. Ogłoszenie o naborze powinno zawierać:

- 1) nazwę i adres jednostki,
- 2) określenie stanowiska,
- 3) określenie wymagań związanych ze stanowiskiem, zgodnie z opisem danego stanowiska, ze wskazaniem, które z nich są niezbędne, a które dodatkowe,
- 4) wskazanie zakresu zadań wykonywanych na stanowisku,
- 5) informację o warunkach pracy na danym stanowisku,
- 6) informację, czy w miesiącu poprzedzającym datę upublicznienia ogłoszenia wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w jednostce, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, wynosi co najmniej 6%,
- 7) wskazanie wymaganych dokumentów,
- 8) określenie terminu i miejsca składania dokumentów.

Termin do składania dokumentów określony w ogłoszeniu o naborze, nie

---

²¹⁶ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1458 z późn. zm.). – dalej jako u.pr.sam.

może być krótszy niż 10 dni od dnia opublikowania tego ogłoszenia w Biuletynie. Informacje o kandydatach, którzy zgłosili się do naboru, stanowią informację publiczną w zakresie objętym wymaganiami związanymi ze stanowiskiem określonym w ogłoszeniu o naborze (art. 13 u.pr.sam.).

W toku naboru komisja wyłania nie więcej niż pięciu najlepszych kandydatów, spełniających wymagania niezbędne oraz w największym stopniu spełniających wymagania dodatkowe, których przedstawia kierownikowi jednostki celem zatrudnienia wybranego kandydata. Z przeprowadzonego naboru kandydatów sporządza się protokół (art. 14 u.pr.sam.).

Niezwłocznie po przeprowadzonym naborze informacja o wyniku naboru jest upowszechniana przez umieszczenie na tablicy informacyjnej w jednostce, w której był przeprowadzony nabór, oraz opublikowanie w Biuletynie przez okres co najmniej 3 miesiące. Informacja o wyniku naboru zawiera: nazwę i adres jednostki, określenie stanowiska, imię i nazwisko wybranego kandydata oraz jego miejsce zamieszkania w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego, uzasadnienie dokonanego wyboru albo uzasadnienie nierozstrzygnięcia naboru na stanowisko.

Jeżeli w ciągu 3 miesięcy od dnia nawiązania stosunku pracy z osobą wyłonioną w drodze naboru istnieje konieczność ponownego obsadzenia tego samego stanowiska, możliwe jest zatrudnienie na tym samym stanowisku innej osoby spośród wcześniej wyłonionych najlepszych kandydatów (art. 15 u.pr.sam.).

Pytanie nr 100. Jakie są najważniejsze prawa komendantów gminnych ochrony przeciwpożarowej jako pracowników samorządowych?

W świetle ustawy²¹⁷ w przypadku osób podejmujących po raz pierwszy pracę na stanowisku urzędniczym, w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym, jako komendant gminny ochrony przeciwpożarowej w urzędzie gminy umowę o pracę zawiera się na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy, z możliwością wcześniejszego rozwiązania stosunku pracy za dwutygodniowym wypowiedzeniem. Przez osobę podejmującą po raz pierwszy pracę rozumie się osobę, która nie była wcześniej zatrudniona w jed-

---

²¹⁷ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1458) – dalej jako u.pr.sam.

nostkach, o których mowa w art. 2 ustawy²¹⁸, na czas nieokreślony albo na czas określony, dłuższy niż 6 miesięcy, i nie odbyła służby przygotowawczej zakończonej zdaniem egzaminu z wynikiem pozytywnym.

W przypadku gdy osoba mająca pracować jako komendant gminny ochrony przeciwpożarowej nie jest osobą podejmującą po raz pierwszy pracę na stanowisku urzędniczym, w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym, stosunek pracy pracownika samorządowego zatrudnionego na podstawie umowy o pracę nawiązuje się na czas nieokreślony lub na czas określony. Jeżeli zachodzi konieczność zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy, pracodawca może w tym celu zatrudnić innego pracownika na podstawie umowy o pracę na czas określony, obejmujący czas tej nieobecności (art. 16 u.pr.sam.).

Dla pracownika, który podejmuje po raz pierwszy pracę na stanowisku urzędniczym, w tym kierowniczym stanowisku urzędniczym w czasie trwania zawartej z nim umowy o pracę na czas określony organizuje się służbę przygotowawczą. Decyzję w sprawie skierowania do służby przygotowawczej i jej zakresu podejmuje kierownik jednostki, w której pracownik jest zatrudniony, biorąc pod uwagę poziom przygotowania pracownika do wykonywania obowiązków wynikających z opisu stanowiska oraz na podstawie opinii osoby kierującej komórką organizacyjną, w której pracownik jest zatrudniony. Służba przygotowawcza ma na celu teoretyczne i praktyczne przygotowanie pracownika do należytego wykonywania obowiązków służbowych. Służba przygotowawcza trwa nie dłużej niż 3 miesiące i kończy się egzaminem. Na umotywowany wniosek osoby kierującej komórką organizacyjną, w której pracownik jest zatrudniony, kierownik jednostki może zwolnić z obowiązku odbywania służby przygotowawczej pracownika, którego wiedza lub umiejętności umożliwiają należyte wykonywanie obowiązków służbowych. Pozytywny wynik egzaminu kończącego służbę przygotowawczą jest warunkiem dalszego zatrudnienia pracownika. Kierownik urzędu gminny określa w drodze zarządzenia, szczegółowy sposób przeprowadzania

---

²¹⁸ 1) urzędach marszałkowskich oraz wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych, 2) starostwach powiatowych oraz powiatowych jednostkach organizacyjnych, 3) urzędach gmin, jednostkach pomocniczych gmin, gminnych jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych, 4) biurach (ich odpowiednikach) związków jednostek samorządu terytorialnego oraz samorządowych zakładów budżetowych utworzonych przez te związki, 5) biurach (ich odpowiednikach) jednostek administracyjnych jednostek samorządu terytorialnego.

służby przygotowawczej i organizowania egzaminu kończącego tę służbę (art. 19 u.pr.sam.).

Komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej można na jego wniosek lub za jego zgodą przenieść do pracy w innej jednostce w tej samej lub innej miejscowości, w każdym czasie, jeżeli nie narusza to ważnego interesu jednostki, która dotychczas go zatrudniała oraz przemawiają za tym ważne potrzeby po stronie jednostki przejmującej. Przeniesienia dokonuje się w drodze porozumienia pracodawców. W przypadku przeniesienia do innej jednostki akta osobowe komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej wraz z pozostałą dokumentacją w sprawach związanych ze stosunkiem pracy przekazuje się do jednostki, w której ma być zatrudniony (art. 22 u.pr.sam.).

Komendantowi gminnemu ochrony przeciwpożarowej przysługuje wynagrodzenie stosowne do zajmowanego stanowiska oraz posiadanych kwalifikacji zawodowych. Przysługuje mu wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za wieloletnią pracę, nagroda jubileuszowa oraz jednorazowa odprawa w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Może mu zostać przyznany dodatek funkcyjny. Z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań może zostać mu przyznany dodatek specjalny. Za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej może otrzymać nagrodę.

Komendantowi gminnemu ochrony przeciwpożarowej wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na zasadach określonych w przepisach²¹⁹ w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikom samorządowej sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, wydanych na podstawie Kodeksu pracy (art. 41 u.pr.sam.).

Komendantowi gminnemu ochrony przeciwpożarowej za pracę wykony-

---

²¹⁹ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. z 2002 r., Nr 236, poz. 1991 z późn zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. z 2002 r., Nr 236, poz. 1990 z późn zm.).

waną na polecenie przełożonego w godzinach nadliczbowych przysługuje, według jego wyboru, wynagrodzenie albo czas wolny w tym samym wymiarze, z tym że wolny czas, na wniosek komendanta, może być udzielony w okresie bezpośrednio poprzedzającym urlop wypoczynkowy lub po jego zakończeniu (art. 42 u.pr.sam.).

Pytanie nr 101. Jakie są najważniejsze obowiązki komendantów gminnych ochrony przeciwpożarowej jako pracowników samorządowych?

Do podstawowych obowiązków komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej jako pracownika samorządowego należy dbałość o wykonywanie zadań publicznych oraz o środki publiczne, z uwzględnieniem interesu publicznego oraz indywidualnych interesów obywateli. Do obowiązków pracownika samorządowego należy w szczególności: przestrzeganie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i innych przepisów prawa, wykonywanie zadań sumiennie, sprawnie i bezstronnie, udzielanie informacji organom, instytucjom i osobom fizycznym oraz udostępnianie dokumentów znajdujących się w posiadaniu jednostki, w której pracownik jest zatrudniony, jeżeli prawo tego nie zabrania, dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej, zachowanie uprzejmości i życzliwości w kontaktach z obywatelami, zwierzchnikami, podwładnymi oraz współpracownikami, zachowanie się z godnością w miejscu pracy i poza nim, stałe podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych (art. 24).

Do obowiązków komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej należy sumienne i staranne wykonywanie poleceń przełożonego. Jeżeli komendant jest przekonany, że polecenie jest niezgodne z prawem albo zawiera znamiona pomyłki, jest on obowiązany poinformować o tym na piśmie swojego bezpośredniego przełożonego. W przypadku pisemnego potwierdzenia polecenia pracownik jest obowiązany je wykonać, zawiadamiając jednocześnie kierownika jednostki, w której jest zatrudniony. Komendant nie wykonuje polecenia, jeżeli jest przekonany, że prowadziłyby to do popełnienia przestępstwa, wykroczenia lub groziłyby niepowetowanymi stratami, o czym niezwłocznie informuje kierownika jednostki, w której jest zatrudniony (art. 25 u.pr.sam.).

Komendant zatrudniony na kierowniczym stanowisku urzędniczym, podlega okresowej ocenie, zwanej dalej „oceną”. Oceny na piśmie dokonuje bezpośredni przełożony komendanta nie rzadziej niż raz na 2 lata i nie czę-

ściej niż raz na 6 miesięcy. Ocena dotyczy wywiązywania się z obowiązków wynikających z zakresu czynności na zajmowanym stanowisku oraz wyżej wymienionych obowiązków. Bezpośredni przełożony niezwłocznie doręcza ocenę komendantowi oraz kierownikowi jednostki, w której komendant jest zatrudniony. Komendantowi od dokonanej oceny przysługuje odwołanie do kierownika jednostki, w której jest zatrudniony, w terminie 7 dni od dnia doręczenia oceny. Odwołanie rozpatruje się w terminie 14 dni od dnia wniesienia. W przypadku uwzględnienia odwołania ocenę zmienia się albo dokonuje się oceny po raz drugi. W przypadku uzyskania przez komendanta negatywnej oceny, ponownej jego oceny dokonuje się nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy od dnia zakończenia poprzedniej oceny. Uzyskanie ponownej negatywnej oceny skutkuje rozwiązaniem umowy o pracę, z zachowaniem okresów wypowiedzenia (art. 27 u.pr.sam.).

Komendanci uczestniczą w różnych formach podnoszenia wiedzy i kwalifikacji zawodowych (art. 29 u.pr.sam.).

Komendant zatrudniony na kierowniczym stanowisku urzędniczym, nie może wykonywać zajęć pozostających w sprzeczności lub związanych z zajęciami, które wykonuje w ramach obowiązków służbowych, wywołujących uzasadnione podejrzenie o stronniczość lub interesowność oraz zajęć sprzecznych z obowiązkami wynikającymi z ustawy (art. 30 u.pr.sam.).

Komendant jest obowiązany złożyć oświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej (art. 31 u.pr.sam.). Na żądanie osoby upoważnionej do dokonywania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy komendant jest obowiązany złożyć oświadczenie o stanie majątkowym. Analizy danych zawartych w oświadczeniu dokonuje kierownik jednostki, w której komendant jest zatrudniony (art. 32).

Stosunek pracy komendanta tymczasowo aresztowanego ulega zawieszeniu z mocy prawa. W okresie zawieszenia otrzymuje on wynagrodzenie w wysokości połowy wynagrodzenia przysługującego mu do dnia tymczasowego aresztowania (art. 35 u.pr.sam.).

Pytanie nr 102. Jakie wynagrodzenie i inne świadczenia majątkowe przysługuje komendantowi gminnemu ochrony przeciwpożarowej jako pracownikowi samorządowemu?

W tabeli IV liter A, Lp. 6 załącznika nr 3²²⁰ do Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych²²¹ wymieniono stanowisko komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej. Na tej podstawie należy uznać, że jest on pracownikiem samorządowym zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w urzędzie gminy.

Komendantowi przysługuje wynagrodzenie stosowne do zajmowanego stanowiska oraz posiadanych kwalifikacji zawodowych. Przysługuje mu wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za wieloletnią pracę, nagroda jubileuszowa oraz jednorazowa odprawa w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne na zasadach określonych w odrębnych przepisach²²². Z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań może zostać mu przyznany dodatek specjalny. Za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej można przyznać komendantowi nagrodę.

Minimalny poziom wynagrodzenia zasadniczego dla komendanta to 1600 zł²²³. Dodatek za wieloletnią pracę przysługuje po 5 latach pracy w wysokości wynoszącej 5 % miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1 % za każdy dalszy rok pracy aż do osiągnięcia 20 % miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego (art. 38 ust. 1 u.pr.sam.).

---

²²⁰ Wykaz stanowisk, w tym stanowisk kierowniczych urzędniczych, urzędniczych, pomocniczych i obsługi oraz doradców i asystentów, minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach, warunki i sposób wynagradzania pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru i maksymalny poziom dodatku funkcyjnego, maksymalny poziom wynagrodzenia zasadniczego pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie powołania i maksymalny poziom dodatku funkcyjnego, minimalny poziom wynagrodzenia zasadniczego dla pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

²²¹ Dz. U. z 2009 r., Nr 50, poz. 398 z późn. zm.

²²² Ustawa z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz. U. z 1997 r., Nr 160, poz. 1080 z późn. zm.).

²²³ Załącznik Nr 1 do Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 50, poz. 398 z późn. zm.), Tabele minimalnego miesięcznego poziomu wynagrodzenia zasadniczego dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, Część A; Kategoria zaszerogowania – XIII – na podstawie Załącznika nr 3, Tabela IV, A.

Nagroda jubileuszowa przysługuje w wysokości:

po 20 latach pracy	75 % wynagrodzenia miesięcznego,	(art. 38 ust. 2 u.pr. sam.).
po 25 latach pracy	100 % wynagrodzenia miesięcznego,	
po 30 latach pracy	150 % wynagrodzenia miesięcznego,	
po 35 latach pracy	200 % wynagrodzenia miesięcznego,	
po 40 latach pracy	300 % wynagrodzenia miesięcznego,	
po 45 latach pracy	400 % wynagrodzenia miesięcznego	

W związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy przysługuje komendantowi jednorazowa odprawa w wysokości:

po 10 latach pracy	dwumiesięcznego wynagrodzenia,	(art. 38 ust. 3 u.pr. sam.)
po 15 latach pracy	trzymiesięcznego wynagrodzenia,	
po 20 latach pracy	sześcioletniego wynagrodzenia	

Nagrodę jubileuszową oraz jednorazową odprawę w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy. Do okresów pracy uprawniających do dodatku za wieloletnią pracę, nagrody jubileuszowej i jednorazowej odprawy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy wlicza się wszystkie poprzednio zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Pracodawca w regulaminie wynagradzania określi, dla pracowników samorządowych takich jak m.in. komendant:

- wymagania kwalifikacyjne,
- szczegółowe warunki wynagradzania, w tym maksymalny poziom wynagrodzenia zasadniczego.

Pracodawca w regulaminie wynagradzania, może określić:

- warunki przyznawania oraz warunki i sposób wypłacania premii i nagród innych niż nagroda jubileuszowa,
- warunki i sposób przyznawania dodatku funkcyjnego oraz dodatku specjalnego z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań oraz innych dodatków (art. 39 u.pr.sam.).

Pytanie nr 103. Kto przekazuje jednostkom ochrony przeciwpożarowej informację o pożarach, klęskach żywiołowych i innych miejscowych zagrożeniach oraz zapewnia koordynację i organizację prowadzenia działań ratowniczych?

Przekazywanie jednostkom ochrony przeciwpożarowej, zwanym dalej „jednostkami”, informacji o pożarach, klęskach żywiołowych i innych miejscowych zagrożeniach oraz koordynację i organizację prowadzenia działań ratowniczych zapewniają:

- 1) Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności, – w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) wojewódzkie stanowisko koordynacji ratownictwa, – w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej,
- 3) powiatowe (miejskie) stanowisko kierowania, – w komendach powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej,
- 4) punkty alarmowania – w jednostkach. Punkty alarmowania w jednostkach zapewniają przekazywanie jednostkom informacji o pożarach, klęskach żywiołowych i innych miejscowych zagrożeniach lub wspomagają proces decyzyjny kierującego działaniem ratowniczym, w oparciu o zintegrowaną łączność z powiatowym (miejskim) stanowiskiem oraz prowadzą dokumentację operacyjną zawierającą przebieg i analizę działań ratowniczych²²⁴.

---

²²⁴ § 1 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. z 2001 r., Nr 82, poz. 895 z późn. zm.).

Pytanie nr 104. Kiedy rozpoczyna się kierowanie działaniem ratowniczym?

W świetle r. KSRG kierowanie działaniem ratowniczym rozpoczyna się z chwilą przybycia na miejsce zdarzenia pierwszych sił i środków podmiotów KSRG (§ 21 ust 1 r. KSRG). Podmioty KSRG to jednostki Państwowej Straży Pożarnej, inne jednostki ochrony przeciwpożarowej (jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, zakładowa straż pożarna, zakładowa służba ratownicza, gminna zawodowa straż pożarna, powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna, terenowa służba ratownicza, ochotnicza straż pożarna, inne jednostki ratownicze) włączone do KSRG oraz inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych (§ 2 pkt 8 r. KSRG).

Natomiast w świetle § 2 ust. 1 rozporządzenia²²⁵ kierowanie działaniem ratowniczym rozpoczyna się z chwilą przybycia na miejsce zdarzenia pierwszych sił z jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Pytanie nr 105. Kiedy ustaje kierowanie działaniem ratowniczym?

Kierowanie działaniem ratowniczym ustaje z chwilą wykonania działań ratowniczych, w tym:

- 1) udzielenia kwalifikowanej pierwszej pomocy osobom poszkodowanym na miejscu zdarzenia oraz przekazania ich zespołowi ratownictwa medycznego albo osobie wykonującej zawód medyczny w zakładzie opieki zdrowotnej,
- 2) przekazania terenu, obiektu lub mienia objętego działaniem ratowniczym właścicielowi, zarządcy, użytkownikowi lub przedstawicielowi organu administracji rządowej lub samorządu terytorialnego albo Policji lub straży gminnej (miejskiej), a w przypadku braku możliwości ich ustalenia lub nieobecności na miejscu zdarzenia — zgłoszenia tego faktu do właściwego terytorialnie stanowiska kierowania KSRG (§ 21 ust. 1 r. KSRG.).

---

²²⁵ Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. z 2001 r., Nr 82, poz. 895 z późn. zm.).

Pytanie nr 106. Czym jest i na czym polega w ogólności kierowanie działaniem ratowniczym w ramach KSRG?

Zgodnie z § 2 pkt 6 r.KSRG kierowanie działaniem ratowniczym to planowanie, organizowanie, nadzorowanie i koordynowanie działań ratowniczych. Według u.ppoż. działania ratownicze to każda czynność podjęta w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidacja przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Kierujący działaniem ratowniczym, zwany dalej „kierującym”, kieruje działaniami sił i środków podmiotów KSRG i innych podmiotów uczestniczących w działaniu ratowniczym w szczególności przez:

- 1) wydawanie rozkazów lub poleceń oraz kontrolę ich wykonania,
- 2) nadzorowanie realizacji zasad i procedur ratowniczych ujętych w planach ratowniczych,
- 3) ostrzeganie o rodzajach i zasięgu zagrożenia oraz ewentualnym stopniu ryzyka planowanego działania ratowniczego.

Kierujący organizuje działania ratownicze z uwzględnieniem w szczególności:

- 1) rodzaju i skali zdarzenia,
- 2) liczby osób poszkodowanych lub bezpośrednio zagrożonych,
- 3) występujących zagrożeń oraz prognozy ich rozwoju.

Kierujący może odstąpić od zasad i procedur ratowniczych podczas zdarzeń nadzwyczajnych lub zmieniających się dynamiki i wielkości zdarzenia (§ 22 r.KSRG).

Pytanie nr 107. Jakie są poziomy kierowania działaniem ratowniczym w ramach KSRG?

Wyróżnia się trzy poziomy kierowania działaniem ratowniczym:

- 1) interwencyjny – realizowany w strefie zagrożenia lub strefie działań ratowniczych w celu realizowania czynności ratowniczych oraz zapewnienia bezpieczeństwa ratownikom; kierowaniu interwencyjnemu podlegają siły nieprzekraczające wielkością jednej kompanii,
- 2) taktyczny – realizowany na granicy strefy zagrożenia lub poza nią w celu

wykonania przyjętych taktyk lub określonej strategii oraz nadzoru nad kierowaniem interwencyjnym; kierowaniu taktycznemu podlegają siły nieprzekraczające wielkością jednego batalionu lub siły, w których składzie znajdują się specjalistyczne grupy ratownicze;

- 3) strategiczny – realizowany w celu określenia i przyjęcia niezbędnej strategii w likwidowaniu zagrożenia oraz nadzoru nad kierowaniem taktycznym; kierowaniu strategicznemu podlegają siły odwodów operacyjnych na obszarze województwa, siły centralnego odwodu operacyjnego lub siły przekraczające wielkością jeden batalion.

Pytanie nr 108. Czy strażak OSP może kierować działaniem ratowniczym w ramach KSRG?

Zgodnie z § 22 ust. 1 r. KSRG działaniem ratowniczym kieruje uprawniona osoba, która powinna być oznakowana w sposób widoczny dla innych uczestników działań ratowniczych.

Zgodnie z § 24 ust. 1 r. KSRG kierowanie interwencyjne są obowiązani przejąć ratownicy z jednostek ochrony przeciwpożarowej, posiadający kwalifikacje do kierowania działaniem ratowniczym, właściwi ze względu na obszar chroniony, w kolejności:

- 1) członek ochotniczej straży pożarnej,
- 2) komendant gminny ochrony przeciwpożarowej, jeśli jest członkiem ochotniczej straży pożarnej,
- 3) strażak jednostki ochrony przeciwpożarowej,
- 4) dowódca zastępu Państwowej Straży Pożarnej,
- 5) dowódca sekcji Państwowej Straży Pożarnej,
- 6) zastępca dowódcy zmiany Państwowej Straży Pożarnej,
- 7) dowódca zmiany Państwowej Straży Pożarnej,
- 8) zastępca dowódcy jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej,
- 9) dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej.

Strażak OSP nie jest uprawniony do kierowania taktycznego i strategicznego w ramach systemu KSRG.

Pytanie nr 109. Na czym polega w szczególności kierowanie interwencyjne?

Zgodnie z § 27 ust. 1 r.KSRG kierowanie interwencyjne polega w szczególności na:

- 1) ustaleniu rodzaju zagrożeń oraz wyznaczeniu strefy zagrożenia,
- 2) przydzielaniu zadań dla rot lub pododdziałów,
- 3) ustaleniu sposobów i metod poszukiwania zagrożonych i poszkodowanych osób oraz udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy,
- 4) ocenie sytuacji i prognozie jej rozwoju w zakresie potrzeb zasobów ratowniczych,
- 5) zorganizowaniu ewakuacji ludności i zwierząt poza strefę zagrożenia,
- 6) zorganizowaniu dekontaminacji wstępnej,
- 7) analizowaniu czasu pracy poszczególnych zespołów w strefie działań ratowniczych, w szczególności czasu pracy w ubraniach ochronnych i sprzęcie izolującym drogi oddechowe ratowników,
- 8) nadzorowaniu skuteczności działania ratowniczego oraz zachowania bezpiecznych warunków jego prowadzenia,
- 9) organizowaniu łączności dla podmiotów KSRG biorących udział w działaniu ratowniczym,
- 10) analizowaniu zużycia sprzętu i środków gaśniczych, pochłaniających i neutralizujących,
- 11) współdziałaniu z koordynatorem medycznych działań ratowniczych i kierującym akcją prowadzenia medycznych czynności ratunkowych,
- 12) zgłoszeniu zapotrzebowania na niezbędne siły i środki podmiotów KSRG,
- 13) zorganizowaniu wsparcia logistycznego,
- 14) przekazywaniu informacji o prowadzonych działaniach ratowniczych do stanowiska kierownika komendanta Państwowej Straży Pożarnej,
- 15) dokumentowaniu, według potrzeb, prowadzonych działań ratowniczych na miejscu zdarzenia.

Pytanie nr 110. Jaka jest kolejność obejmowania kierowania działaniem ratowniczym w ramach KSRG?

Według § 24 ust. 1 r. KSRG **kierowanie interwencyjne** są obowiązani przejąć ratownicy z jednostek ochrony przeciwpożarowej, posiadający kwalifikacje do kierowania działaniem ratowniczym, właściwi ze względu na obszar chroniony, w kolejności:

- 1) członek ochotniczej straży pożarnej,
  - 2) komendant gminny ochrony przeciwpożarowej, jeśli jest członkiem ochotniczej straży pożarnej,
  - 3) strażak jednostki ochrony przeciwpożarowej,
  - 4) dowódca zastępu Państwowej Straży Pożarnej,
  - 5) dowódca sekcji Państwowej Straży Pożarnej,
  - 6) zastępca dowódcy zmiany Państwowej Straży Pożarnej,
  - 7) dowódca zmiany Państwowej Straży Pożarnej,
  - 8) zastępca dowódcy jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej,
  - 9) dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej.
- W przypadku braku kierującego, o którym mowa powyżej, kierowanie interwencyjne przejmują ratownik z podmiotu KSRG niebędącego jednostką ochrony przeciwpożarowej.

Kierowanie interwencyjne podczas działań ratowniczych z udziałem specjalistycznej grupy ratowniczej, w realizowanej przez nią części zadań, organizowane jest przez jej dowódcę.

Kierowanie interwencyjne może przejąć:

- 1) oficer wyznaczony przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie,
- 2) komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej,
- 3) oficer wyznaczony przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie,
- 4) komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej,
- 5) oficer wyznaczony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie,
- 6) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Udział w kierowaniu interwencyjnym przez zasoby ratownicze podmiotów KSRG niebędących jednostkami ochrony przeciwpożarowej oraz innych

podmiotów ratowniczych może określać właściwy terytorialnie plan ratowniczy.

Kierowanie taktyczne są obowiązani przejąć, w następującej kolejności:

- 1) zastępca dowódcy jedn ostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej właściwej dla miejsca powstania zdarzenia,
- 2) dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej właściwej dla miejsca powstania zdarzenia,
- 3) oficer wyznaczony przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie,
- 4) komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.

Kierowanie taktyczne jest realizowane ze stałego lub ruchomego stanowiska dowodzenia, usytuowanego w miejscu umożliwiającym ocenę rozwoju sytuacji. Kierowanie taktyczne może przejąć kierujący z poziomu strategicznego

Kierowanie strategiczne są obowiązani przejąć, w następującej kolejności:

- 1) oficer wyznaczony przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie,
- 2) komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej,
- 3) oficer wyznaczony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu i na jego polecenie,
- 4) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Kierowanie strategiczne jest realizowane ze stałego lub ruchomego stanowiska dowodzenia usytuowanego poza strefą kierowania taktycznego lub ze stanowisk kierowania KSRG.

Kierowanie strategiczne podczas działań ratowniczych z wykorzystaniem batalionów centralnego odwołu operacyjnego może być prowadzone przez dowódcę odwołu operacyjnego na obszarze województwa.

Pytanie nr 111. Jaka jest kolejność obejmowania kierowania działaniem ratowniczym poza systemem KSRG?

Kierowanie działaniem ratowniczym poza systemem KSRG dzieli się na dwa etapy. Pierwszy obejmuje czas, kiedy w działaniu biorą udział tylko jednostki spoza KSRG. Drugi etap zaczyna się, kiedy na miejsce zdarzenia przybywają jednostki należące do KSRG.

Zgodnie z art. 22 ust. 2 u.ppoż Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji określił w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym²²⁶.

Kierowanie działaniem ratowniczym rozpoczyna się z chwilą przybycia na miejsce zdarzenia pierwszych sił z jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Kierowanie działaniem ratowniczym są obowiązani przejąć, według następującego porządku, ratownicy z jednostek ochrony przeciwpożarowej, posiadający kwalifikacje do kierowania działaniem ratowniczym:

- 1) członek ochotniczej straży pożarnej,
- 2) komendant gminny ochrony przeciwpożarowej, jeśli jest członkiem ochotniczej straży pożarnej,
- 3) strażak jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Kierującym jest pierwszy przybyły na miejsce zdarzenia dowódca z jednostki, do czasu przybycia osoby posiadającej uprawnienia do przejęcia kierowania. W przypadku przybycia jednostek ochotniczych i zawodowych, obowiązany do przejęcia kierowania jest kierujący z jednostki zawodowej. W przypadku przybycia na miejsce zdarzenia dowódców tej samej hierarchii, obowiązany do przejęcia kierowania jest dowódca z jednostki, dla której miejsce zdarzenia stanowi teren własnego działania.

Z chwilą przybycia na miejsce działań ratowniczych jednostki będącej podmiotem KSRG kierowanie działaniem ratowniczym odbywa się na zasadach określonych w przepisach w sprawie szczegółowych zasad organizacji Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego²²⁷. Do obowiązków kierującego oraz do zasad przejmowania i przekazywania kierowania działaniem ratowniczym oraz dokumentowania zdarzenia stosuje się odpowiednio przepisy w sprawie szczegółowych zasad organizacji Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

---

²²⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. z 2001 r., Nr 82, poz. 895 z późn. zm.).

²²⁷ Zob. pytanie nr 110.

Pytanie nr 112. Kto może wykonywać zawód ratownika medycznego?

Zawód ratownika medycznego może wykonywać osoba, która:

- 1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych²²⁸,
- 2) posiada stan zdrowia pozwalający na wykonywanie tego zawodu,
- 3) wykazuje znajomość języka polskiego w stopniu wystarczającym do wykonywania tego zawodu,
- 4) spełnia następujące wymagania:
  - a) ukończyła studia wyższe na kierunku (specjalności) ratownictwo medyczne, lub
  - b) ukończyła publiczną szkołę policealną lub niepubliczną szkołę policealną o uprawnieniach szkoły publicznej i posiada dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego „ratownik medyczny”, lub
  - c) posiada dyplom wydany w państwie innym niż: państwo członkowskie Unii Europejskiej, Konfederacja Szwajcarska lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strona umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uznany w Rzeczypospolitej Polskiej za równoważny z dyplomem uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzającym tytuł zawodowy ratownika medycznego, lub
  - d) posiada kwalifikacje do wykonywania zawodu ratownika medycznego nabyte w państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uznane w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z ustawą z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 87, poz. 954, z późn. zm.) (art. 10 u. PRM²²⁹).

---

²²⁸ Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa (art. 10-11 Kodeksu cywilnego).

²²⁹ Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2006 r., Nr 191, poz. 1410 z późn. zm.). – zob. S. Poździejch, P. Guła (red.), Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Komentarz, Warszawa 2009.

Pytanie nr 113. Kto może wykonywać zawód ratownika?

Ratownikiem może być osoba:

- 1) posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych²³⁰,
- 2) zatrudniona lub pełniąca służbę w jednostkach współpracujących z systemem²³¹, lub będąca członkiem tych jednostek,
- 3) posiadająca ważne zaświadczenie o ukończeniu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, i uzyskaniu tytułu ratownika,
- 4) której stan zdrowia pozwala na udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Pytanie nr 114. Jaki jest zakres czynności ratownika w zakresie udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy?

Zakres czynności wykonywanych przez ratownika w ramach kwalifikowanej pierwszej pomocy obejmuje:

- 1) resuscytację krążeniowo-oddechową, bez przyrządową i przyrządową, z podaniem tlenu oraz zastosowaniem według wskazań defibrylatora zautomatyzowanego,
- 2) tamowanie krwotoków zewnętrznych i opatrywanie ran,
- 3) unieruchamianie złamań i podejrzeń złamań kości oraz zwichnięć,
- 4) ochronę przed wychłodzeniem lub przegrzaniem,
- 5) prowadzenie wstępnego postępowania przeciwwstrząsowego poprzez właściwe ułożenie osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, ochronę

---

²³⁰ Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa (art. 10-11 Kodeksu cywilnego).

²³¹ Jednostkami współpracującymi z systemem są służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, w szczególności: jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (w tym jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych), podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. Nr 208, poz. 1241), podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. Nr 208, poz. 1240), inne jednostki podległe lub nadzorowane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Obrony Narodowej.

- termiczną osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego,
- 6) stosowanie tlenoterapii biernej,
  - 7) ewakuację z miejsca zdarzenia osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego,
  - 8) wsparcie psychiczne osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego,
  - 9) prowadzenie wstępnej segregacji medycznej.

Pytanie nr 115. Jak przebiega kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy?

Zajęcia teoretyczne i praktyczne kursu prowadzi lekarz systemu, pielęgniarz systemu albo ratownik medyczny, posiadający aktualną wiedzę i umiejętności z zakresu objętego ramowym programem kursu oraz co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe w wykonywaniu medycznych czynności ratunkowych.

Zajęcia teoretyczne i praktyczne w zakresie:

- psychologicznych aspektów wsparcia poszkodowanego prowadzi psycholog posiadający co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe,
- ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego, wodnego i wysokościowego prowadzi osoba posiadająca co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu czynności ratowniczych w danym rodzaju ratownictwa.

Kierownikiem merytorycznym kursu, odpowiedzialnym za realizację kursu zgodnie z ramowym programem kursu, może być lekarz systemu, pielęgniarz systemu albo ratownik medyczny, posiadający aktualną wiedzę i umiejętności z zakresu objętego ramowym programem kursu oraz co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe w wykonywaniu medycznych czynności ratunkowych (§ 3 ust. 1²³²).

Kurs kończy się egzaminem z zakresu wiedzy i umiejętności objętych programem kursu. Do egzaminu może przystąpić osoba, która spełnia co najmniej jeden z następujących warunków:

- odbyła wszystkie zajęcia teoretyczne i praktyczne objęte programem kursu
- lub posiada zaświadczenie, które utraciło ważność, oraz jest zatrudniona

---

²³² Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (Dz. U. z 2007 r., Nr 60, poz. 408); zob. D.P. Kała, Strażak ochotnik jako ratownik, „Strażak” 2010, nr 10, s. 57.

w jednostkach współpracujących z systemem²³³ lub pełni w nich służbę, lub jest ich członkiem.

Egzamin przeprowadzany jest z zakresu wiedzy i umiejętności objętych ramowym programem kursu. Egzamin składa się z dwóch części: egzaminu teoretycznego i praktycznego. Każda część egzaminu oceniana jest oddzielnie. Miejsca i terminy egzaminu teoretycznego i praktycznego ustala kierownik merytoryczny kursu w porozumieniu z przewodniczącym komisji egzaminacyjnej, zwanej dalej „komisją”.

Egzamin teoretyczny przeprowadzany jest w formie testu, ujętego w kartę testową, składającego się z zestawu 30 zadań testowych wybranych przez komisję spośród zadań testowych opracowanych przez Centrum Egzaminów Medycznych, działające na podstawie odrębnych przepisów, i podanych do publicznej informacji na stronach internetowych Centrum Egzaminów Medycznych.

Karty testowe są przygotowywane, przechowywane i przekazywane w warunkach uniemożliwiających ich nieuprawnione ujawnienie oraz dostarczane na miejsce egzaminu teoretycznego przez kierownika merytorycznego kursu w dniu, w którym ma być przeprowadzony egzamin. Karty testowe są zabezpieczone w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z ich treścią przez osoby nieuprawnione. Usunięcie zabezpieczeń i ujawnienie treści kart testowych następuje w sali egzaminacyjnej po rozpoczęciu egzaminu teoretycznego w obecności osób zdających. W trakcie egzaminu teoretycznego zabronione jest wnoszenie lub usuwanie w inny sposób karty testowej z sali egzaminacyjnej. Odpowiedzi na zadania testowe udziela się wyłącznie na karcie testowej. Podstawą do zaliczenia egzaminu teoretycznego jest udzielenie prawidłowych odpowiedzi na co najmniej 90 % zadań testowych zawartych w karcie testowej. Pozytywny wynik egzaminu teoretycznego stanowi warunek konieczny dopuszczenia do egzaminu praktycznego.

---

²³³ Jednostkami współpracującymi z systemem są służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, w szczególności: jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. Nr 208, poz. 1241), podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa wodnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. Nr 208, poz. 1240), inne jednostki podległe lub nadzorowane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Obrony Narodowej.

Egzamin praktyczny obejmuje wykonanie przez osobę zdającą:

- dwóch losowo wybranych zadań egzaminacyjnych sprawdzających praktyczne postępowanie w ramach kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz
- resuscytacji krążeniowo-oddechowej na fantomie z elektronicznym monitorowaniem i oceną wykonywanych czynności wraz z możliwością wydruku danych.

Wykonanie ww. zadań, oceniane jest odrębnie przez każdego członka komisji, posługującego się następującą skalą ocen: 5 (bardzo dobry), 4,5 (dobry plus), 4 (dobry), 3,5 (dostateczny plus), 3 (dostateczny), 2 (niedostateczny). Ocena niedostateczna zostaje postawiona, gdy opowie się za nią co najmniej 75 % składu komisji. Oceną końcową za egzamin praktyczny jest ocena wynikająca ze średniej arytmetycznej ocen cząstkowych, uzyskanych od poszczególnych członków komisji, zaokrąglona do oceny od 3 (dostateczny) do 5 (bardzo dobry) z tym, że egzamin praktyczny uznaje się za zaliczony, jeżeli osoba zdająca otrzyma ocenę co najmniej dostateczną.

W przypadku gdy osoba zdająca nie zaliczy w całości lub w części egzaminu lub nie przystąpi do niego w całości lub w jego części, z ważnych przyczyn losowych, może ona przystąpić do egzaminu lub jego części w następnym terminie, nie więcej jednak niż 2 razy.

Egzamin jest przeprowadzany przez komisję składającą się z trzech osób:

- 1) konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie medycyny ratunkowej właściwego ze względu na siedzibę podmiotu prowadzącego kurs lub wskazanego przez niego lekarza systemu, jako przewodniczącego,
- 2) lekarza, który jest przedstawicielem właściwej dla uczestników kursu jednostki współpracującej z systemem,
- 3) lekarza systemu lub pielęgniarki systemu albo ratownika medycznego, posiadających aktualną wiedzę i umiejętności z zakresu objętego ramowym programem kursu oraz co najmniej trzyletnie doświadczenie zawodowe w wykonywaniu medycznych czynności ratunkowych.

Członków komisji powołuje i odwołuje kierownik podmiotu prowadzącego kurs. Do składu komisji nie może być powołana osoba, która jest małżonkiem lub krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia włącznie osoby, która składa egzamin. Osobie, która odbyła kurs i złożyła egzamin z wynikiem pozytywnym, kierownik podmiotu prowadzącego kurs wydaje zaświadczenie. Zaświadczenie jest ważne przez okres 3 lat od dnia jego wydania. Wzór zaświadczenia stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Pytanie nr 116. Czy za działania ratownicze podczas powodzi przysługują OSP jakieś dodatkowe środki finansowe?

Gmina otrzymuje z budżetu państwa dotację w wysokości równej sumie wypłaconych członkom ochotniczej straży pożarnej ekwiwalentów zgodnie z u. ppoz., za uczestnictwo w działaniu ratowniczym związanym z powodzią.

Ochotnicza straż pożarna może otrzymać z budżetu państwa dotację na pokrycie strat wynikających z utraty lub trwałego uszkodzenia specjalistycznego sprzętu, jeżeli utrata lub uszkodzenie nastąpiły na skutek działania ratowniczego prowadzonego w trakcie powodzi.

Ochotnicza straż pożarna w terminie 30 dni od zakończenia działania ratowniczego przekazuje Ministrowi Spraw Wewnętrznych za pośrednictwem komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, zestawienie poniesionych strat w wymiarze rzeczowym i wartościowym. W zestawieniu uwzględnia się kwotę przysługującą z tytułu ubezpieczenia utraconego lub uszkodzonego sprzętu.

Minister Spraw Wewnętrznych, po uzyskaniu opinii Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, występuje do Ministra Finansów z wnioskiem o przyznanie środków na dotacje dla ochotniczych straży pożarnych. Po przyznaniu środków przez Ministra Finansów, Minister Spraw Wewnętrznych przekazuje dotację ochotniczej straży pożarnej²³⁴.

---

²³⁴ Art. 34 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2011 r., Nr 234, poz. 1385).

ROZDZIAŁ V

Zabezpieczanie imprez masowych i widowisk przez ochotnicze straże pożarne

Pytanie nr 117. Czy każda impreza kulturalna lub sportowa w gminie to impreza masowa?

Nie każda impreza kulturalna czy sportowa organizowana w gminie to impreza masowa. To jakie imprezy należy uznać za imprezy masowe określa ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych²³⁵.

Impreza masowa to impreza masowa artystyczno-rozrywkowa, masowa impreza sportowa, w tym mecz piłki nożnej, z wyjątkiem imprez:

- a) organizowanych w teatrach, operach, operetkach, filharmoniach, kinach, muzeach, bibliotekach, domach kultury i galeriach sztuki lub w innych podobnych obiektach,
- b) organizowanych w szkołach i placówkach oświatowych przez zarządzających tymi szkołami i placówkami,
- c) organizowanych w ramach współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
- d) sportowych organizowanych dla sportowców niepełnosprawnych,
- e) sportu powszechnego o charakterze rekreacji ruchowej, ogólnodostępnym i nieodpłatnym, organizowanych na terenie otwartym,
- f) zamkniętych organizowanych przez pracodawców dla ich pracowników – jeżeli rodzaj imprezy odpowiada przeznaczeniu obiektu lub terenu, gdzie ma się ona odbyć.

Impreza masowa artystyczno-rozrywkowa to impreza o charakterze artystycznym lub rozrywkowym, która ma się odbyć:

---

²³⁵ Dz. U. z 2009 r., Nr 62, poz. 504 z późn. zm. – zob. W. Kotowski, B. Kurzępa, Bezpieczeństwo Imprez Masowych. Komentarz do Ustawy o Bezpieczeństwie Imprez Masowych, Warszawa 2010.

- a) na stadionie, w innym obiekcie nie będącym budynkiem lub na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, na których liczba udostępniionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1.000,
- b) w hali sportowej lub w innym budynku umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, w których liczba udostępniionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 500.

Masowa impreza sportowa to impreza masową mającą na celu współzawodnictwo sportowe lub popularyzowanie kultury fizycznej, organizowaną na:

- a) stadionie lub w innym obiekcie nie będącym budynkiem, na którym liczba udostępniionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1.000, a w przypadku hali sportowej lub innego budynku umożliwiającego przeprowadzenie imprezy masowej – nie mniej niż 300,
- b) terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, na którym liczba udostępniionych przez organizatora miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 1.000.

Mecz piłki nożnej to masowa impreza sportową mającą na celu współzawodnictwo w dyscyplinie piłki nożnej, organizowana na stadionie lub w innym obiekcie sportowym, na którym liczba udostępniionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1.000.

Impreza masowa podwyższonego ryzyka to impreza masowa, w czasie której, zgodnie z informacją o przewidywanych zagrożeniach lub dotychczasowymi doświadczeniami dotyczącymi zachowania osób uczestniczących, istnieje obawa wystąpienia aktów przemocy lub agresji.

Czas trwania imprezy masowej to okres od chwili udostępnienia obiektu lub terenu uczestnikom imprezy masowej do chwili opuszczenia przez nich tego obiektu lub terenu.

Liczba miejsc dla osób na imprezie masowej to liczba udostępnionych przez organizatora miejsc na stadionie, w innym obiekcie nie będącym bu-

dynkiem, hali sportowej albo w innym budynku lub na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, ustaloną na podstawie przepisów prawa budowlanego i przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej.

Informację na temat czy dana impreza ma status imprezy masowej można zasięgnąć w urzędzie obsługującym wójta, burmistrza, prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia imprezy masowej. W celu przeprowadzenia imprezy masowej organizator, nie później niż na 30 dni przed planowanym terminem jej rozpoczęcia występuje do ww. organów z wnioskiem o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej. Organy te wydają zezwolenie albo odmawiają jego wydania w terminie co najmniej 7 dni przed planowanym terminem przeprowadzenia imprezy masowej.

Pytanie nr 118. Co to jest widowisko i czy OSP zabezpiecza je pod kątem ochrony przeciwpożarowej?

Widowisko to w szczególności:

- a) przedstawienie teatralne, dramatyczne, muzyczne i lalkowe,
- b) koncert symfoniczny, muzyki kameralnej, wokalny i estradowy,
- c) występy artystów lub zespołów zarówno zawodowych, jak i amatorskich, w tym zespołów pieśni i tańca oraz zespołów folklorystycznych,
- d) pokazy, imprezy okolicznościowe i inne imprezy posiadające cechy widowiska, realizowane w instytucjach kultury, których statutową działalnością jest organizowanie i realizowanie widowisk²³⁶.

Organizator widowiska to prowadzącą działalność kulturalną osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, organizująca i realizująca widowisko.

Organizator widowiska, lub osoba pisemnie przez niego wyznaczona, jest obowiązany osobiście nadzorować organizację, przygotowanie i realizację widowiska oraz przeciwdziałać zagrożeniom dla zdrowia lub życia związanym z przebiegiem tych prac, w szczególności:

- 1) zapewnić odpowiednią koordynację czynności realizatorów widowiska,
- 2) skontrolować, a w razie potrzeby zapewnić, przeszkolenie pracowników

---

²³⁶ § 3 Pkt 8 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 września 2010 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy organizacji i realizacji widowisk (Dz. U. z 2011 r., Nr 184, poz. 1240).

- i wykonawców z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 3) opracować, w formie pisemnej, szczegółowe regulaminy pracy na scenie lub estradzie, instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy, plany ewakuacji i zasady postępowania w razie zagrożeń mogących wystąpić podczas widowiska oraz zaznajomić z nimi wykonawców i pracowników,
  - 4) skontrolować, a w razie potrzeby zapewnić, znajomość instrukcji obsługi urządzeń technicznych przez operatorów tych urządzeń,
  - 5) zapewnić dostęp do apteczki i udostępnić przynajmniej jedno pomieszczenie przeznaczone na punkt pierwszej pomocy umożliwiające wniesienie noszy oraz udzielenie pomocy medycznej,
  - 6) podczas widowiska zorganizować pomoc medyczną, a w przypadku braku takiej możliwości zapewnić udział zespołu ratownictwa medycznego,
  - 7) nie dopuszczać do pracy przy widowisku osób, które nie posiadają aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do wykonywania tej pracy, w tym do udziału w rolach i epizodach wymagających szczególnej sprawności fizycznej lub bardzo dużego wysiłku,
  - 8) w przypadku ról i epizodów szczególnie niebezpiecznych zapewnić udział kaskaderów,
  - 9) zapewnić wykonawcom i pracownikom odpowiednie do potrzeb widowiska środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze,
  - 10) zapewnić należyty stan konstrukcji i urządzeń technicznych oraz wyposażenia miejsca, gdzie odbywa się widowisko.

Szczegółowe obowiązki organizatora widowiska w zakresie bezpieczeństwa pożarowego określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej oraz przepisy techniczno-budowlane. Rozporządzenie odsyła w tym przypadku do ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej²³⁷ i rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy.

W czasie widowisk z udziałem zaproszonego zespołu wykonawców (występ gościnny) organizator widowiska i osoba reprezentująca zespół lub jego pracodawcę mają obowiązek współpracować ze sobą i ustalić zasady współdziałania na wypadek wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia uczestników widowiska. W razie wystąpienia zagrożeń dla życia i zdrowia, organizator widowiska odpowiada w pełni za miejsce realizacji widowiska oraz urządzenia techniczne, środki inscenizacji, sprzęt roboczy i ochronny, chyba że te urządzenia, środki i sprzęt pozostają w wyłącznej dyspozycji zespołu,

²³⁷ Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.

który ponosi za nie odpowiedzialność. Organizator widowiska i osoba reprezentująca zespół wyznaczają koordynatora sprawującego nadzór w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego.

W przypadku stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia widzów, wykonawców lub innych osób uczestniczących w widowisku organizator widowiska, lub osoba przez niego wyznaczona, niezwłocznie je przerywa i podejmuje działania w celu usunięcia zagrożenia, a także informuje widzów, wykonawców i pracowników technicznych o zaistniałej sytuacji oraz przewidywanym czasie trwania przerwy. Wznowienie widowiska może nastąpić po usunięciu powstałego zagrożenia.

W przypadku powstania zagrożenia pożarowego, ochotnicza straż pożarna prowadzi działania ratownicze na wezwanie organizatora widowiska lub uczestników widowiska. Przepisy nie zobowiązują OSP do obecności przed rozpoczęciem widowiska i w trakcie jego realizacji jeżeli nie występuje zagrożenia pożarowe.

Jeżeli OSP prowadzi działania ratownicze w związku z organizacją widowiska, członkom OSP biorącym udział w działaniach ratowniczych należy się ekwiwalent płacony na zasadach określonych w ustawie o ochronie przeciwpożarowej.

Pytanie nr 119. Czy OSP mają obowiązek zabezpieczać imprezy masowe i na jakich zasadach?

Obowiązek zabezpieczenia imprezy masowej spoczywa na organizatorze, a w zakresie określonym w tej ustawie i innych przepisach także na: wójcie, burmistrzu, prezydencie miasta, wojewodzie, Policji, Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostkach organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej, służbach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny na obszarach kolejowych, służbie zdrowia, a w razie potrzeby także innych właściwych służbach i organach²³⁸.

Przez inne jednostki ochrony przeciwpożarowej należy rozumieć m.in. ochotnicze straże pożarne zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej.

Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych nie wskazuje zakresu i zasad zabezpieczenia imprezy masowej przez ochotnicze straże pożarne. Prze-

---

²³⁸ Art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 62, poz. 504 z późn. zm.).

pisy które wskazują taki zakres i zasady to ustawa o ochronie przeciwpożarowej, rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów²³⁹ wraz z rozporządzeniem²⁴⁰ częściowo zmieniającym to rozporządzenie oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2009 r. w sprawie zakresu instrukcji postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej²⁴¹.

Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej ochotnicze straże pożarne podczas imprezy masowej podejmują działania związane pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Inne miejscowe zagrożeniu to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody nie będące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. Ochotnicze straże pożarne nie mają obowiązku ochrony mienia uczestników imprezy masowej przed kradzieżą w postaci zabezpieczania np. parkingów samochodowych. Nie mają także obowiązku interwencji w przypadku zaistnienia bójki pomiędzy uczestnikami imprezy masowej. Do takich działań zobowiązane są w pierwszej kolejności służby porządkowe zapewnione przez organizatora imprezy masowej, a następnie inne podmioty zabezpieczające imprezę masową²⁴².

OSP mają obowiązek uczestniczyć, na wezwanie Państwowej Straży Pożarnej, w działaniach ratowniczych związanych z imprezą masową poza terenem własnego działania. W takich przypadkach koszty związane z działaniami ratowniczymi są zwracane tym jednostkom z budżetu państwa.

Organizator imprezy masowej opracowuje instrukcję postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej.

---

²³⁹ Dz. U. z 1998 r., Nr 94, poz. 598.

²⁴⁰ Dz. U. z 2000 r., nr 56, poz. 673.

²⁴¹ Dz. U. z 2009 r., Nr 135, poz. 1113.

²⁴² Por. D. P. Kała, Udział ochotniczych straży pożarnych w zabezpieczeniu imprez masowych, „Strażak” 2011, nr 1, s. 54.

Organizator imprezy masowej zapewnia także wyznaczenie dróg ewakuacyjnych oraz dróg umożliwiających dojazd pojazdom służb ratowniczych i Policji, sprzęt ratowniczy i gaśniczy oraz środki gaśnicze niezbędne do zabezpieczenia imprezy masowej w zakresie działań ratowniczo-gaśniczych. Przepisy nie wskazują wprost jaki sprzęt ratowniczy i gaśniczy oraz jakie środki gaśnicze i w jakiej ilości zapewnia organizator. Należy jednak uznać, że powinny to być przynajmniej gaśnice. Organizator nie ma obowiązku zapewnienia wozów bojowych²⁴³.

Instrukcja postępowania w przypadku pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej zawiera m.in.: opis procedury postępowania służb porządkowych i informacyjnych w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, a w szczególności ich współpracę z jednostkami ochrony przeciwpożarowej, ze wskazaniem:

- a) członka służby, która zawiadamia służby ratownicze i Policję,
- b) służby wyznaczonej do gaszenia pożaru lub usuwania skutków innych miejscowych zagrożeń do czasu przybycia służb ratowniczych i Policji.

Regulacja ta wskazuje, że ochotnicze straże pożarne nie mają prawnego obowiązku być na miejscu imprezy masowej przed jej rozpoczęciem. Nie mają także obowiązku być na miejscu imprezy masowej w trakcie jej trwania, jeśli nie powstał pożar lub inne miejscowe zagrożenie. OSP pojawia się na imprezie masowej na wyraźne wezwanie członka służby porządkowej obsługującej organizatora imprezy masowej w przypadku wystąpienia pożaru lub innego miejscowego zagrożenia. Zanim przybędzie ochotnicza straż pożarna lub Państwowa Straż Pożarna, działania zmierzające do zwalczania pożaru lub innego miejscowego zagrożeniem podejmują służby zapewnione przez organizatora imprezy masowej. Ochotnicze straże pożarne nie mogą być zobligowane przez organizatora imprezy masowej ani przez organy władz samorządowych do przyjazdu na miejsce imprezy masowej przed jej rozpoczęciem lub w trakcie jej trwania, jeśli nie wystąpił pożar lub inne miejscowe zagrożenie. OSP nie mogą z tego tytułu ponieść jakiegokolwiek kary. W przypadku ograniczenia z tego powodu wypłaty ekwiwalentu przez gminę strażacy mogą wystąpić na drogę sądową. Z przepisów instrukcji wynika, że przyjazd OSP do zabezpieczenia imprezy masowej ma taki sam charakter jak przyjazd na wezwanie obywatela lub jakiejś instytucji w przypadku wystąpienia pożaru lub innego miejscowego zagrożenia. W związku z tym

²⁴³ Por. D.P. Kała, *Udział ochotniczych...*, s. 54.

OSP nie podpisuje żadnych umów, ani z gminą, ani z organizatorem imprezy masowej, określających udział OSP w imprezie masowej²⁴⁴.

Pytanie nr 120. Co to jest instrukcja postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej?

Organizator imprezy masowej ma obowiązek opracować instrukcję postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej. Instrukcja stanowi obowiązkowy załącznik do wniosku, jaki organizator składa do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w celu uzyskania zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej.

Instrukcja postępowania w przypadku pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej zawiera:

- 1) opis procedury postępowania służb porządkowych i informacyjnych w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, a w szczególności ich współpracę z jednostkami ochrony przeciwpożarowej, ze wskazaniem:
  - a) członka służby, która zawiadamia służby ratownicze i Policję,
  - b) służby wyznaczonej do gaszenia pożaru lub usuwania skutków innych miejscowych zagrożeń do czasu przybycia służb ratowniczych i Policji,
- 2) opis systemu ostrzegania w formie komunikatów głosowych lub sygnałów ostrzegawczych podawanych do wiadomości uczestnikom imprezy masowej w przypadku pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, a w szczególności:
  - a) teksty komunikatów głosowych i rodzaje sygnałów ostrzegawczych, w zależności od przewidywanych zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
  - b) obszary objęte zasięgiem nadawanych komunikatów głosowych i sygnałów ostrzegawczych, w zależności od przewidywanych zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
  - c) osoby upoważnione do nadawania komunikatów głosowych i sygnałów ostrzegawczych,
- 3) opis organizacji ewakuacji i sposobu jej przeprowadzenia, z określeniem

²⁴⁴ Por. D.P. Kała, *Udział ochotniczych...*, s. 54.

miejsc zbiórki do ewakuacji, a w szczególności:

- a) zadania kierownika do spraw bezpieczeństwa,
  - b) zadania służb porządkowych i informacyjnych, z określeniem osób przewidzianych do kierowania ewakuacją,
- 4) część opisową instrukcji, która określa w szczególności:
- a) nazwę imprezy masowej oraz czas jej rozpoczęcia i zakończenia lub terminarz imprez masowych,
  - b) nazwę organizatora imprezy masowej,
  - c) nazwę i adres obiektu, w którym odbędzie się impreza masowa, lub terenu, na którym ona się odbędzie,
  - d) numer telefonu stacjonarnego i komórkowego oraz adres zamieszkania lub siedziby organizatora imprezy masowej, właściciela obiektu, w którym odbędzie się impreza masowa, lub terenu, na którym ona się odbędzie, podmiotu używającego obiekt lub teren na czas trwania imprezy masowej, kierownika do spraw bezpieczeństwa, osoby bezpośrednio odpowiedzialnej za ochronę przeciwpożarową w czasie trwania imprezy masowej, jeżeli jest ona powołana,
  - e) charakterystykę ogólną imprezy masowej,
  - f) charakterystykę pożarową obiektu lub terenu, w tym terenu przylegającego, oraz przewidywane zagrożenia pożarowe i inne miejscowe zagrożenia mogące wystąpić podczas imprezy masowej,
  - g) określenie warunków łączności pomiędzy służbami porządkowymi i informacyjnymi, służbami wyznaczonymi do gaszenia pożarów oraz jednostkami ochrony przeciwpożarowej w czasie imprezy masowej,
- 5) opis graficznego planu obiektu lub terenu.

Charakterystyka ogólna imprezy masowej zawiera informacje dotyczące warunków organizacyjno-technicznych imprezy masowej, program imprezy masowej, informacje o niezbędnej wielkości sił i środków potrzebnych do zabezpieczenia imprezy masowej w razie powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, informacje o maksymalnej liczbie osób, które mogą uczestniczyć w imprezie masowej, oraz o miejscu ich przebywania.

Opis graficznego planu obiektu lub terenu, zawiera oznaczenia:

- 1) terenu umożliwiającego przeprowadzenie imprezy masowej,
- 2) lokalizacji punktu przyjęcia sił i środków służb ratowniczych i Policji,
- 3) przebiegu dróg dojazdowych do miejsca imprezy masowej, w tym dróg pożarowych,

- 4) lokalizacji miejsc odcięcia mediów zasilających, z uwzględnieniem wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego oraz kurków głównych instalacji gazowej,
- 5) lokalizacji na terenie imprezy masowej obiektów, ogrodzeń oraz innych stałych elementów zagospodarowania terenu, usytuowanych w sposób uniemożliwiający lub utrudniający dostęp do miejsca imprezy masowej służbom ratowniczym,
- 6) lokalizacji na terenie imprezy masowej oraz na terenie przyległym pól namiotowych i biwakowych oraz kempingów, jeżeli takie są organizowane,
- 7) dróg i wyjść ewakuacyjnych oraz miejsca zbiórki do ewakuacji,
- 8) lokalizacji gaśnic, hydrantów wewnętrznych i zewnętrznych, miejsc ręcznego uruchamiania urządzeń przeciwpożarowych, punktów czerpania wody do celów gaśniczych,
- 9) miejsc rozmieszczenia służb porządkowych, informacyjnych i ratowniczych, przewidzianych do wykorzystania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia,
- 10) lokalizacji pomieszczeń służb kierujących zabezpieczeniem imprezy masowej,
- 11) lokalizacji punktu pomocy medycznej,
- 12) lokalizacji miejsca stacjonowania pojazdów pożarniczych jednostek ochrony przeciwpożarowej, jeżeli są przewidziane do zabezpieczenia imprezy masowej.

Pytanie nr 121. Co zawiera charakterystyka pożarowa obiektu lub terenu związanego z organizowaną imprezą masową?

Charakterystyka ta zawiera:

- 1) informacje dotyczące:
  - a) powierzchni,
  - b) wysokości i liczby kondygnacji,
  - c) kwalifikacji obiektu ze względu na jego przeznaczenie i sposób użytkowania,
  - d) podziału obiektu lub terenu na strefy pożarowe,
  - e) występowania w obiekcie lub na terenie, w tym na terenie przyległym, materiałów niebezpiecznych pożarowo,
  - f) sprzętu ratowniczego i gaśniczego oraz środków gaśniczych niezbęd-

- nych do zabezpieczenia imprezy masowej w zakresie działań ratowniczo-gaśniczych, z uwzględnieniem urządzeń przeciwpożarowych, zaopatrzenia w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru oraz rodzaju i liczby gaśnic,
- g) dróg dojazdowych do miejsca imprezy masowej, w tym dróg pożarowych,
- 2) informacje o lokalizacji, warunkach usytuowania i zabezpieczenia miejsc noclegowych uczestników na terenie imprezy masowej, w szczególności pól namiotowych i biwakowych oraz kempingów, jeśli takie są organizowane, 3) informacje o przewidywanych zagrożeniach pożarowych i innych miejscowych zagrożeniach, z uwzględnieniem kwalifikacji obiektu,
  - 4) informacje o warunkach ewakuacji w zakresie długości, szerokości i wysokości przejść, dojazdów i dróg ewakuacyjnych, liczbie i szerokości wyjść ewakuacyjnych oraz oświetleniu awaryjnym,
  - 5) informacje o stopniu palności materiałów użytych do budowy tymczasowych obiektów budowlanych, w tym scen, trybun, namiotów, oraz wystroju i wyposażenia tych obiektów,
  - 6) informacje dotyczące podziału obiektu lub terenu na sektory, z podaniem liczby miejsc dla osób uczestniczących w imprezie masowej oraz sposobu rozmieszczenia, łączenia ze sobą i umocowania siedzeń,
  - 7) informacje dotyczące lokalizacji i pojemności parkingów dla pojazdów uczestników imprezy masowej, pozostających w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca imprezy masowej, jeżeli zapewnia je organizator,
  - 8) informacje dotyczące lokalizacji i pojemności parkingów dla pojazdów Policji, służb porządkowych, informacyjnych i ratowniczych, ze szczególnym uwzględnieniem pojazdów pożarniczych,
  - 9) informacje o sposobie rozmieszczenia służb porządkowych, informacyjnych i ratowniczych oraz Policji,
  - 10) informacje o wzniesionych na czas imprezy masowej tymczasowych obiektach budowlanych, z uwzględnieniem informacji o:
    - a) spełnieniu wymagań określonych w przepisach budowlanych, ochrony przeciwpożarowej i sanitarnych,
    - b) spełnianych przez nie funkcjach,
    - c) odległości między nimi oraz odległości od innych obiektów,
    - d) maksymalnej liczbie osób, które mogą uczestniczyć w imprezie masowej,

- e) zastosowanych zabezpieczeniach przeciwpożarowych,
- 11) informacje o instalacjach użytkowych, o których mowa w przepisach budowlanych, zainstalowanych na czas imprezy masowej w obiektach, w tym w tymczasowych obiektach budowlanych, lub na terenie imprezy masowej, oraz o sposobie ich wyłączenia,
- 12) w przypadku pokazu pirotechnicznego, dokumentację organizacyjno-techniczną pokazu pirotechnicznego, wykonaną zgodnie z przepisami dotyczącymi prowadzenia prac z użyciem materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego.

Pytanie nr 122. Czy strażakom ochotnikom należy się ekwiwalent za zabezpieczanie imprezy masowej?

Zgodnie z art. 28 ustawy o ochronie przeciwpożarowej członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały. Wysokość ekwiwalentu nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przed dniem ustalenia ekwiwalentu, za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Ekwiwalent jest wypłacany z budżetu gminy. Według art. 2 pkt 2 u. ppoż. przez działanie ratownicze rozumie się każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia. W związku z tym jeżeli działanie ratownicze zostało podjęte podczas trwania imprezy masowej, to wówczas strażakom biorącym udział w tym działaniu ratowniczym należy się ekwiwalent. Ekwiwalent ten jest wypłacany z budżetu gminy, a nie z budżetu organizatora imprezy masowej.

Ochotnicze straże pożarne nie mają prawnego obowiązku być na miejscu imprezy masowej przed jej rozpoczęciem. Nie mają także obowiązku być na miejscu imprezy masowej w trakcie jej trwania, jeśli nie powstał pożar lub inne miejscowe zagrożenie. OSP pojawia się na imprezie masowej na wyraźne wezwanie członka służby porządkowej obsługującej organizatora imprezy masowej w przypadku wystąpienia pożaru lub innego miejscowego

zagrożenia²⁴⁵. W związku z tym niedopuszczalne jest kierowanie OSP do zabezpieczenia imprezy masowej przed jej rozpoczęciem lub w trakcie jej trwania (gdy nie ma np. pożaru) i późniejsze odstąpienie od zapłaty ekwiwalentu po stwierdzeniu, że strażacy nie podjęli działań ratowniczych i w związku z tym nie należy im się ekwiwalent.

OSP nie podpisuje żadnych umów, ani z gminą, ani z organizatorem imprezy masowej, określających udział OSP w imprezie masowej. Żadna ze służb tj. Policja czy Państwowa Straż Pożarna również nie podpisują takich umów. Podpisywanie porozumienia o odpłatności między komendantem powiatowym (miejskim) Policji a organizatorem imprezy masowej dopuszczała ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych z roku 1997. W umowach tych określano w szczególności sposób zabezpieczenia imprezy masowej przez Policję, zasady odpłatności na rzecz Policji oraz zasady i tryb nadzoru Policji nad służbami porządkowymi zapewnianymi przez organizatora. Jednak ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych z roku 2009 uchyliła możliwość zawierania takich porozumień²⁴⁶.

Postulować należałoby wprowadzenie do u. ppoż. regulacji podobnej do art. 19b pkt 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej²⁴⁷ według którego w pokrywaniu części kosztów funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej mogą uczestniczyć organizatorzy imprez masowych. Pozwoliłoby to sfinansować zabezpieczenie imprez masowych przez OSP z budżetów organizatorów imprez masowych w sytuacji gdy stawka ekwiwalentu jest niska z powodu na niedobory finansowe gmin.

Pytanie nr 123. Jak uzyskać odszkodowanie za szkodę w mieniu w związku z zabezpieczaniem imprezy masowej?

Organizator imprezy masowej, na którą wstęp jest odpłatny, odpowiada za szkody obejmujące równowartość zniszczonego lub uszkodzonego mienia, które poniosły Policja, Żandarmeria Wojskowa, straż gminna (miejska), Państwowa Straż Pożarna i inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, w tym ochotnicze straże pożarne, oraz służba zdrowia, w związku z ich działaniami w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej.

²⁴⁵ Por. D.P. Kała, *Udział ochotniczych...*, s. 54.

²⁴⁶ Por. D.P. Kała, *Udział ochotniczych...*, s. 54.

²⁴⁷ Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 12, poz. 68 z późn. zm.

Wyżej wymienione podmioty przedkładają organizatorowi wykaz zniszczonego lub uszkodzonego mienia oraz wysokość poniesionej szkody w terminie 14 dni od dnia zaistnienia szkody (art. 52 u. o.b.i.m.)

Prezes OSP wyznacza przedstawiciela upoważnionego do ustalenia wykazu szkód powstałych w mieniu tej jednostki, w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej, i wydaje mu upoważnienie. W upoważnieniu tym, podaje się: nazwę jednostki OSP, podstawę prawną wydania upoważnienia²⁴⁸, imię i nazwisko, stanowisko służbowe upoważnionego przedstawiciela tej jednostki, termin obowiązywania upoważnienia oraz zakres czynności nim objętych, podpis osoby udzielającej upoważnienia.

Organizator imprezy masowej wyznacza przedstawiciela upoważnionego do ustalenia wykazu szkód powstałych w mieniu jednostki OSP w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej, i wydaje mu upoważnienie. W upoważnieniu tym, podaje się: podstawę prawną wydania upoważnienia²⁴⁹, imię i nazwisko osoby upoważnionej, termin obowiązywania upoważnienia oraz zakres czynności nim objętych, podpis osoby udzielającej upoważnienia.

Upoważnionych przedstawicieli wyznacza się na dzień przed planowanym terminem rozpoczęcia imprezy masowej. Prezes OSP lub organizator imprezy masowej mogą wyznaczyć stałych upoważnionych przedstawicieli.

Zakres szkód powstałych w mieniu jednostki OSP, w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej, określa wykaz zniszczonego lub uszkodzonego mienia, zwany dalej „wykazem”. Wykaz sporządzają wspólnie upoważniony przedstawiciel jednostki OSP, oraz upoważniony przedstawiciel organizatora imprezy masowej. Wykaz sporządza się niezwłocznie po zakończeniu imprezy masowej, a jeżeli jest to niemożliwe ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia – niezwłocznie po ustaniu tego zagrożenia. Wykaz zawiera w szczególności nazwę i adres jednostki OSP, nazwę i adres organizatora imprezy masowej, informacje dotyczące miejsca

---

²⁴⁸ Podstawę tę stanowi § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu ustalania szkód powstałych w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej oraz trybu występowania o wypłatę odszkodowań (Dz. U. z 2009 r., Nr 121, poz. 1006).

²⁴⁹ Podstawę tę stanowi § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu ustalania szkód powstałych w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej oraz trybu występowania o wypłatę odszkodowań (Dz. U. z 2009 r., Nr 121, poz. 1006).

i czasu trwania imprezy masowej, rodzaj zniszczonego lub uszkodzonego mienia jednostki OSP, opis zakresu szkód powstałych w mieniu jednostki OSP, w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej, dokumentację fotograficzną lub filmową szkód powstałych w mieniu jednostki OSP, w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej, datę sporządzenia wykazu i podpisy osób upoważnionych do sporządzenia wykazu, ewentualne zastrzeżenia do zawartości wykazu i ich ostateczne rozstrzygnięcie lub ekspertyzę, o której mowa poniżej. Wykaz sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach i przekazuje po jednym egzemplarzu Prezesowi OSP oraz organizatorowi imprezy masowej. Do wykazu załącza się kopię upoważnień o których mowa powyżej.

Jeżeli upoważniony przedstawiciel jednostki OSP, lub upoważniony przedstawiciel organizatora imprezy masowej zgłosi zastrzeżenia co do zawartości wykazu, zastrzeżenia te podlegają ujawnieniu w wykazie. Upoważniony przedstawiciel jednostki OSP i upoważniony przedstawiciel organizatora imprezy masowej, w terminie 3 dni od daty sporządzenia wykazu, uzgadniają ostateczną zawartość wykazu, dążąc do usunięcia zgłoszonych zastrzeżeń. W przypadku nie uzgodnienia zawartości wykazu Prezes jednostki OSP oraz organizator imprezy masowej, w celu ustalenia wykazu szkód powstałych w mieniu użytym w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej, mogą wspólnie zlecić wykonanie ekspertyzy przez niezależnego eksperta posiadającego właściwe doświadczenie i przygotowanie techniczne w zakresie szacowania rozmiarów szkód, które mogą wystąpić wskutek zdarzeń losowych. Ekspert ten nie może pozostawać z Prezesem jednostki OSP lub organizatorem imprezy masowej albo osobą go reprezentującą w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa w linii bocznej do czwartego stopnia lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, być z nimi związany z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli lub pozostawać z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki. Wybór niezależnego eksperta następuje poprzez zgodne oświadczenie woli Prezesa jednostki OSP oraz organizatora imprezy masowej, złożone w formie pisemnej w terminie 3 dni od dnia, w którym powinno nastąpić ostateczne uzgodnienie zawartości wykazu. Ekspert dokonuje ustalenia zakresu szkód powstałych w mieniu jednostki OSP w formie ekspertyzy, w terminie umożliwiającym przedłożenie organizatorowi impre-

zy masowej wykazu, czyli nie później niż 14 dni od dnia zaistnienia szkody. Koszty związane z wykonaniem ekspertyzy ponoszą w częściach równych jednostka OSP oraz organizator imprezy masowej.

Prezes jednostki OSP ustala na podstawie uzgodnionego wykazu wysokość poniesionej szkody. Wysokość poniesionej szkody, w przypadku zniszczenia mienia jednostki OSP, Prezes tej jednostki ustala w kwocie stanowiącej cenę zakupu zniszczonego mienia, ustalonej na dzień powstania szkody, z uwzględnieniem stopnia zużycia zniszczonego mienia przed powstaniem szkody. Wysokość poniesionej szkody, w przypadku uszkodzenia mienia jednostki OSP, Prezes OSP ustala w kwocie stanowiącej równowartość przywrócenia uszkodzonego mienia do stanu sprzed powstania szkody, ustalonej według cen obowiązujących w dniu powstania szkody. Jeżeli koszt przywrócenia uszkodzonego mienia do stanu sprzed powstania szkody przekracza wartość tego mienia przed jej powstaniem, uznaje się, że mienie uległo zniszczeniu, a wysokość poniesionej szkody ustala się w kwocie stanowiącej cenę zakupu zniszczonego mienia, ustalonej na dzień powstania szkody, z uwzględnieniem stopnia zużycia zniszczonego mienia przed powstaniem szkody.

Prezes jednostki OSP, przekazuje organizatorowi imprezy masowej wykaz, wraz z ustaloną wysokością poniesionej szkody oraz informacją o terminie i sposobie wypłaty odszkodowania. Przekazanie tej dokumentacji następuje w siedzibie organizatora imprezy masowej albo za pośrednictwem poleconej przesyłki pocztowej skierowanej na adres siedziby organizatora imprezy masowej. W celu wypłaty odszkodowania organizator imprezy masowej, wraz z tą dokumentacją otrzymuje informację o numerze rachunku bankowego jednostki OSP. Wypłaty kwoty odszkodowania organizator imprezy masowej może dokonać również, za pokwitowaniem, w siedzibie jednostki OSP. W celu zapewnienia sprawnego dokonania wypłaty odszkodowania Prezes jednostki OSP wyznacza organizatorowi imprezy masowej termin na dokonanie wypłaty nie krótszy niż 7 dni oraz nie dłuższy niż 14 dni, liczony od dnia otrzymania przez organizatora imprezy masowej wykazu wraz z ustaloną wysokością poniesionej szkody oraz informacją o terminie i sposobie wypłaty odszkodowania.

W przypadku zastrzeżeń organizatora imprezy masowej do wysokości poniesionej szkody ustalonej w dokumentacji (wykaz wraz z ustaloną wysokością poniesionej szkody oraz informacją o terminie i sposobie wypłaty odszkodowania) może on wyznaczyć niezależnego eksperta, posiadającego

właściwe doświadczenie i przygotowanie w zakresie ustalania wysokości szkód oraz rozmiaru odszkodowań, który określi wysokość poniesionej szkody. Ekspert nie może pozostawać z organizatorem imprezy masowej albo osobą go reprezentującą w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa w linii bocznej do czwartego stopnia lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, być z nimi związany z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli lub pozostawać z nim w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływałby na jego prawa lub obowiązki. O wyznaczeniu eksperta organizator imprezy masowej informuje Prezesa jednostki OSP. Określenia wysokości szkody ekspert dokonuje w formie ekspertyzy na podstawie wykazu i po zapoznaniu się z dokumentacją (ustalona przez Prezesa OSP wysokość poniesionej szkody oraz informacja o terminie i sposobie wypłaty odszkodowania). Ekspert określa wysokość szkody w terminie umożliwiającym organizatorowi imprezy masowej dokonanie wypłaty odszkodowania w terminie nie krótszym niż 7 dni oraz nie dłuższym niż 14 dni, liczonym od dnia otrzymania przez organizatora imprezy masowej wykazu wraz z ustaloną wysokością poniesionej szkody oraz informacją o terminie i sposobie wypłaty odszkodowania. Koszty związane z wykonaniem ekspertyzy ponosi organizator imprezy masowej. Wynik ekspertyzy organizator imprezy masowej przedstawia Prezesowi jednostki OSP z wnioskiem o dokonanie zmiany ustalonej wysokości poniesionej szkody. Prezes jednostki OSP po porównaniu przekazanego organizatorowi imprezy masowej wykazu, wraz z ustaloną wysokością poniesionej szkody oraz informacją o terminie i sposobie wypłaty odszkodowania z ekspertyzą przedstawioną przez organizatora imprezy masowej, może dokonać zmiany ustalonej przez siebie wysokości poniesionej szkody.

Pytanie nr 124. Czy ochotnicze straże pożarne mogą być organizatorami widowisk?

Widowisko to w szczególności: a) przedstawienie teatralne, dramatyczne, muzyczne i lalkowe, b) koncert symfoniczny, muzyki kameralnej, wokalny i estradowy, c) występy artystów lub zespołów zarówno zawodowych, jak i amatorskich, w tym zespołów pieśni i tańca oraz zespołów folklorystycznych, d) pokazy, imprezy okolicznościowe i inne imprezy posiadające cechy widowiska, realizowane w instytucjach kultury, których statutową działal-

nością jest organizowanie i realizowanie widowisk²⁵⁰.

Zarówno Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP jak i ochotnicze straże pożarne mają w swoich statutach wpisane jako jeden celów swoich działalności prowadzenie działalności kulturalnej. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej²⁵¹, działalność kulturalna polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Organizowanie widowisk mieści się więc w pojęciu działalności kulturalnej jaką prowadzić może ZOSP RP jak i OSP. OSP organizują bowiem choćby koncerty estradowe czy występy artystów lub zespołów zarówno zawodowych, jak i amatorskich, w tym zespołów pieśni i tańca oraz zespołów folklorystycznych.

Pytanie nr 125. Czy rozporządzenie o BHP przy organizacji i realizacji widowisk ma zastosowanie do działalności OSP?

Zgodnie z wykładnią legalną dokonaną przez p. Ewę Ziemiszewską, z-cą Dyrektora Biura Obsługi Prawnej w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, „ (...) rozporządzenie (tj. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 września 2010r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy organizacji i realizacji widowisk – Dz. U. z 2010r., Nr 184, poz. 1240) stosuje się do Ochotniczych Straży Pożarnych, które w statutach mają wpisane prowadzenie i upowszechnianie działalności kulturalnej lub działalności kulturalno-oświatowej. To, czy rzeczona działalność stanowi główny cel działania określonego podmiotu, czy też jest działalnością poboczną, w przypadku przywołanego Rozporządzenia nie ma znaczenia”²⁵².

Pytanie nr 126. Jakie obowiązki ma OSP jako organizator widowiska?

Organizator widowiska, lub osoba pisemnie przez niego wyznaczona, jest obowiązany osobiście nadzorować organizację, przygotowanie i realizację widowiska oraz przeciwdziałać zagrożeniom dla zdrowia lub życia

²⁵⁰ § 3 Pkt 8 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 września 2010 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy organizacji i realizacji widowisk (Dz. U. z 2010 r., Nr 184, poz. 1240).

²⁵¹ Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 13, poz. 123 z późn. zm.

²⁵² Zob. D.P. Kała, OSP jako organizator widowiska, „Strażak” 2011, nr 5, s. 50.

związanym z przebiegiem tych prac, w szczególności:

- 1) zapewnić odpowiednią koordynację czynności realizatorów widowiska,
- 2) skontrolować, a w razie potrzeby zapewnić, przeszkolenie pracowników i wykonawców z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 3) opracować, w formie pisemnej, szczegółowe regulaminy pracy na scenie lub estradzie, instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy, plany ewakuacji i zasady postępowania w razie zagrożeń mogących wystąpić podczas widowiska oraz zaznajomić z nimi wykonawców i pracowników,
- 4) skontrolować, a w razie potrzeby zapewnić, znajomość instrukcji obsługi urządzeń technicznych przez operatorów tych urządzeń,
- 5) zapewnić dostęp do apteczki i udostępnić przynajmniej jedno pomieszczenie przeznaczone na punkt pierwszej pomocy umożliwiające wniesienie noszy oraz udzielenie pomocy medycznej,
- 6) podczas widowiska zorganizować pomoc medyczną, a w przypadku braku takiej możliwości zapewnić udział zespołu ratownictwa medycznego,
- 7) nie dopuszczać do pracy przy widowisku osób, które nie posiadają aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do wykonywania tej pracy, w tym do udziału w rolach i epizodach wymagających szczególnej sprawności fizycznej lub bardzo dużego wysiłku,
- 8) w przypadku ról i epizodów szczególnie niebezpiecznych zapewnić udział kaskaderów,
- 9) zapewnić wykonawcom i pracownikom odpowiednie do potrzeb widowiska środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze,
- 10) zapewnić należyty stan konstrukcji i urządzeń technicznych oraz wyposażenia miejsca, gdzie odbywa się widowisko.

Szczegółowe obowiązki organizatora widowiska w zakresie bezpieczeństwa pożarowego określają przepisy o ochronie przeciwpożarowej oraz przepisy techniczno-budowlane.

W czasie widowisk z udziałem zaproszonego zespołu wykonawców (występ gościnny) organizator widowiska i osoba reprezentująca zespół lub jego pracodawcę mają obowiązek współpracować ze sobą i ustalić zasady współdziałania na wypadek wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia uczestników widowiska. W razie wystąpienia zagrożeń organizator widowiska odpowiada w pełni za miejsce realizacji widowiska oraz urządzenia techniczne, środki inscenizacji, sprzęt roboczy i ochronny, chyba że te urządzenia, środki i sprzęt pozostają w wyłącznej dyspozycji zespołu, który ponosi za

nie odpowiedzialność. Organizator widowiska i osoba reprezentująca zespół wyznaczają koordynatora sprawującego nadzór w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego.

W przypadku stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia widzów, wykonawców lub innych osób uczestniczących w widowisku organizator widowiska, lub osoba przez niego wyznaczona, niezwłocznie je przerywa i podejmuje działania w celu usunięcia zagrożenia, a także informuje widzów, wykonawców i pracowników technicznych o zaistniałej sytuacji oraz przewidywanym czasie trwania przerwy. Wznowienie widowiska może nastąpić po usunięciu powstałego zagrożenia.

Widowiska mogą być organizowane i realizowane w obiektach, których konstrukcja i wyposażenie spełniają wymogi określone w przepisach techniczno-budowlanych i w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, jak również w przestrzeniach otwartych, gdzie istnieje możliwość spełnienia powyższych wymogów.

Osobom znajdującym się na widowni, na scenie lub estradzie albo na zapleczu musi być zapewnione bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji. Instalacje i urządzenia techniczne muszą być wykonane i konserwowane zgodnie z obowiązującymi przepisami i instrukcjami. Fotele, krzesła i inne siedziska na widowni, a także materiały stosowane do wystroju widowni, muszą odpowiadać wymaganiom bezpieczeństwa pożarowego określonym w przepisach techniczno-budowlanych. Podłogi, podesty, schody, trapy, pochylnie i wszystkie konstrukcje sceniczne, a także kurtyny, kulisy, horyzonty, paldamenty i posadzki sceniczne muszą być wykonane z materiałów niepalnych, trudno zapalnych lub palnych zaimpregnowanych przeciwogniowo co najmniej do stopnia trudnozapalności. Przy tworzeniu widowni z miejscami siedzącymi w sali o innym przeznaczeniu lub na otwartej przestrzeni minimalna powierzchnia przeznaczona dla jednego widza nie może wynosić mniej niż 1 m², łącznie z przejściami i dojściami. Dla widowni z miejscami stojącymi minimalna powierzchnia przeznaczona dla jednego widza nie może wynosić mniej niż 0,4 m². Widownię przewidywaną na ponad 200 widzów dzieli się na sektory z odrębnymi przejściami i wyjściami ewakuacyjnymi. Umieszczone na widowni kamery, pulpity sterowania światła i dźwięku, kabiny, ekrany, telebimy i inne przedmioty nie mogą ograniczać widoczności i stwarzać zagrożenia. Minimalna odległość tego rodzaju urządzeń i instalacji od najbliższego miejsca siedzącego lub stojącego nie może być mniejsza niż 1 m. Podczas widowiska jest niedopuszczalne:

- 1) zastawianie lub zamykanie wyjść i dróg ewakuacyjnych oraz zasłanianie ich oznaczeń,
- 2) stosowanie oświetlenia scenicznego, nagłośnienia oraz efektów akustycznych powodujących oślepienie lub ogłuszenie widzów, wykonawców i pracowników technicznych, jak również kierowanie promieniowania laserowego w ich stronę,
- 3) wygaszanie lub zasłanianie opraw oświetlenia awaryjnego, w tym podświetlonych znaków wskazujących kierunek ewakuacji.

Szczegółowe wymagania dotyczące miejsc realizacji widowiska określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

Zorganizowanie widowiska musi być poprzedzone opracowaniem koncepcji inscenizacyjnej i projektu scenograficznego w sposób zgodny z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego, o czym realizatorzy widowiska muszą być pisemnie poinformowani. Za pisemne poinformowanie uważa się także zamieszczenie odpowiedniej klauzuli w umowach zawieranych przez organizatora widowiska z realizatorami. Koncepcja inscenizacyjna musi zawierać informacje, które mogą mieć wpływ na stan bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego, w szczególności o:

- 1) podziale widowiska na akty i odsłony,
- 2) przewidywanym czasie trwania aktów i odsłon oraz przerw,
- 3) przewidywanych akcjach scenicznych i ich usytuowaniu,
- 4) planowanym wykorzystywaniu urządzeń technicznych sceny podczas akcji scenicznych z udziałem wykonawców oraz o zmianach dekoracji podczas akcji scenicznych,
- 5) przewidywanych efektach specjalnych, w szczególności z użyciem ognia, materiałów pirotechnicznych, laserów, lub innych efektach, które mogą spowodować powstanie zagrożenia dla zdrowia lub życia wszystkich osób znajdujących się na widowni, scenie, estradzie lub zapleczu sceny lub estrady.

Projekt scenograficzny dekoracji musi zawierać w szczególności:

- 1) plany z wymiarami elementów dekoracyjnych i oznaczeniem rejonów akcji scenicznych, z uwzględnieniem podestów, schodów i pochylni oraz wejść, przejść i wyjść,
- 2) określenie rodzaju materiałów, z jakich mają być wykonane elementy dekoracji,
- 3) opis sposobu montażu, ustawiania, mocowania, zawieszania i zabezpieczania elementów dekoracyjnych oraz zmian dekoracji w trakcie widowiska,

4) obliczenia statyczne dla dekoracji o wysokości przekraczającej 4 m, nietypowych podestów schodów i pochylni oraz elementów dekoracji, na które mają wchodzić ludzie.

Projekt scenograficzny kostiumów musi zawierać:

- 1) rysunki z naniesionymi informacjami dotyczącymi rodzaju materiałów lub ich próbkami,
- 2) określenie środków i sposobu charakteryzacji twarzy i ciała w formie rysunków lub opisu, a w razie potrzeby także metod charakteryzacji.

Przewidywane w koncepcji inscenizacyjnej akcje sceniczne i efekty specjalne oraz rozwiązania przyjęte w projekcie scenograficznym nie mogą zagrażać życiu lub zdrowiu widzów. Zagrożenie wykonawców musi być zminimalizowane przy zastosowaniu dostępnych środków, do granicy dopuszczalnego ryzyka zawodowego.

Efekty specjalne, w szczególności z użyciem ognia i wyrobów pirotechnicznych, mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby odpowiednio przeszkolone, po uprzednim przeprowadzeniu prób. W przypadku używania podczas widowiska ognia lub wyrobów pirotechnicznych należy zapewnić obecność wykwalifikowanych służb ochrony przeciwpożarowej. Nabywanie, przewóz i przechowywanie wyrobów pirotechnicznych oraz sposób prowadzenia prac z ich użyciem określają przepisy o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego. Szczegółowe wymagania dla koncepcji inscenizacyjnej i projektu scenograficznego widowiska określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Koncepcję inscenizacyjną i projekt scenograficzny zatwierdza organizator widowiska.

Gdy organizatorem widowiska jest OSP oceny koncepcji inscenizacyjnej i projektu scenograficznego pod kątem ich zgodności z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego, a także miejscowymi warunkami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego, dokonują pracownicy służby bezpieczeństwa i higieny pracy lub osoby, którym powierzono zadania tej służby na innej podstawie prawnej, a w razie potrzeby także kierownicy zespołów artystycznych i zespołów wykonujących środki inscenizacji oraz odpowiedni specjaliści z zewnątrz. Ocenę zatwierdza OSP, a następnie zapoznaje z nią realizatorów widowiska, a w razie potrzeby także inne osoby²⁵³.

²⁵³ Zob. D.P. Kała, OSP jako organizator..., s. 50.

ROZDZIAŁ VI

Ochotnicza straż pożarna w ruchu drogowym

Pytanie nr 127. Co to jest pojazd uprzywilejowany?

Zgodnie ze słowniczkiem ustawowym zamieszczonym w art. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym²⁵⁴, pojazd uprzywilejowany to pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi światłami mijania lub drogowymi. Określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego. W art. 95a ust. 4 p.r.d. ustawodawca używa pojęcia „pojazd uprzywilejowany ochotniczej straży pożarnej”, co należy rozumieć jako pojazd uprzywilejowany używany przez ochotnicze straże pożarne. Zgodnie z art. art.53 ust 1 pkt 1 p.r.d. pojazdem uprzywilejowanym w ruchu drogowym może być pojazd samochodowy jednostek ochrony przeciwpożarowej, w tym ochotniczej straży pożarnej.

Pytanie nr 128. Czy członek ochotniczej straży pożarnej może dawać uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze polecenia lub sygnały?

Zgodnie z art. 6 ust 1 p.r.d. polecenia lub sygnały może dawać uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajdującej się na drodze: policjant, żołnierz Żandarmerii Wojskowej lub wojskowego organu porządkowego, zabezpieczający przemarsz lub przejazd kolumny wojskowej albo w razie akcji związanej z ratowaniem życia lub mienia, funkcjonariusz Straży Granicznej, inspektor

---

²⁵⁴ Tekst jednolity – Dz. U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908 z późn. zm.- dalej jako p.r.d.

Inspekcji Transportu Drogowego, umundurowany inspektor kontroli skarbowej lub funkcjonariusz celny, strażnik gminny (miejski), pracownik kolejowy na przejeździe kolejowym, osoba działająca w imieniu zarządcy drogi lub osoba wykonująca roboty na drodze na zlecenie lub za zgodą zarządcy drogi, osoba nadzorująca bezpieczne przejście dzieci przez jezdnię, w wyznaczonym miejscu, kierujący autobusem szkolnym w miejscach postoju związanych z wsiadaniem lub wysiadaniem dzieci, strażnik leśny lub funkcjonariusz Straży Parku – na terenie odpowiednio lasu lub parku narodowego, strażak Państwowej Straży Pożarnej podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem akcji ratowniczej, członek ochotniczej straży pożarnej podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem akcji ratowniczej.

Według definicji legalnej zawartej art. 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej²⁵⁵ akcja ratownicza to działania ratownicze organizowane i kierowane przez Państwową Straż Pożarną.

Według słowniczka ustawowego ustawy p.r.d. uczestnik ruchu to pieszy, kierujący, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze. Pieszy to z kolei osoba znajdującą się poza pojazdem na drodze i nie wykonującą na niej robót lub czynności przewidzianych odrębnymi przepisami. Za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także osobę w wieku do 10 lat kierującą rowerem pod opieką osoby dorosłej. Kierujący to osoba, która kieruje pojazdem lub zespołem pojazdów, a także osobę, która prowadzi kolumnę pieszych, jedzie wierzchem albo pędzi zwierzęta pojedynczo lub w stadzie. Zespół pojazdów to pojazdy złączone ze sobą w celu poruszania się po drodze jako całość; nie dotyczy to pojazdów złączonych w celu holowania.

Członek OSP kieruje ruchem dając polecenia i sygnały²⁵⁶. Polecenia i sygnały dawane przez osoby kierujące ruchem powinny być jednoznaczne i zrozumiałe dla osób, dla których są przeznaczone (§ 3 ust. 1). Polecenia i sygnały członek OSP daje za pomocą postawy i ruchu rąk, tarczy do zatrzymywania pojazdów, a w warunkach niedostatecznej widoczności – la-

²⁵⁵ Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 12, poz. 68 z późn. zm.

²⁵⁶ § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie kierowania ruchem (Dz. U. z 2010 r., Nr 123, poz. 840).

tarki wyposażonej w światło czerwone lub światło czerwone i zielone albo tarczy do zatrzymywania pojazdów ze światłem odbłaskowym lub światłem czerwonym (§ 4 ust. 1).

Członek OSP kierujący ruchem powinien być łatwo rozpoznawalny i widoczny z dostatecznej odległości, zarówno w dzień, jak i w nocy. Strażak Państwowej Straży Pożarnej oraz członek ochotniczej straży pożarnej dający polecenia i sygnały w zakresie kierowania ruchem na drodze podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem akcji ratowniczej powinni być wyposażeni w ubranie specjalne zgodne w wymogami określonymi w przepisach określających strój tych formacji (§ 7 ust. 4).

Uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani stosować się do poleceń i sygnałów dawanych przez członków OSP nawet wówczas, gdy z przepisów ustawy wynika inny sposób zachowania niż nakazany przez te osoby. Polecenia i sygnały dawane przez osoby kierujące ruchem lub uprawnione do jego kontroli mają pierwszeństwo przed sygnałami świetlnymi i znakami drogowymi (art. 5 p.r.d.).

Pytanie nr 129. Jakie są warunki uzyskania statusu pojazdu uprzywilejowanego?²⁵⁷

Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1 p.r.d. pojazdem uprzywilejowanym w ruchu drogowym może być pojazd samochodowy jednostek ochrony przeciwpożarowej.

Zgodnie z art. 2 pkt 38 p.r.d. pojazd uprzywilejowany to pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi światłami mijania lub drogowymi; określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego.

Katalog jednostek ochrony przeciwpożarowej zawarty jest w ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej w artykule 15. Zgodnie z art. 15 pkt 6 i 7 u.ppoż. jednostkami ochrony przeciwpożarowej są

---

²⁵⁷ Por. D. P. Kała, Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego Ochotniczej Straży Pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz.I), „Strażak” 2012, nr 4.

ochotnicze straże pożarne oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych.

Treść art. 2 pkt 38 zd. 1 p.r.d stanowi definicję legalną pojazdu uprzywilejowanego²⁵⁸. Nie dokonując pełnej wykładni prawa tej definicji legalnej należy uznać, że przepis ten określa warunki jaki muszą zaistnieć, aby pojazd uzyskał status pojazdu uprzywilejowanego. Są to trzy warunki, które muszą być spełnione jednocześnie, aby pojazd uzyskał status pojazdu uprzywilejowanego. Pojazd taki musi wysyłać jednocześnie sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie i musi jechać z włączonymi światłami mijania lub drogowymi. O ile sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie muszą być włączone jednocześnie, to pojazd może jechać albo na światłach mijania lub drogowych. Pojazd, który nie spełnia choćby jednego z trzech obowiązkowych warunków nie jest pojazdem uprzywilejowanym w ruchu drogowym. Więc pojazd samochodowy OSP, który jedzie jedynie na sygnałach świetlnych w postaci niebieskich świateł błyskowych i na światłach mijania lub drogowych nie jest pojazdem uprzywilejowanym. Jeżeli pojazd samochodowy OSP jedzie jedynie na sygnały dźwiękowych o zmiennym tonie i na światłach mijania lub drogowych, nie jest pojazdem uprzywilejowanym. Podobnie jeśli pojazd samochodowy OSP jedzie jedynie na sygnałach świetlnych w postaci niebieskich świateł błyskowych lub jedynie na sygnały dźwiękowych o zmiennym tonie, to w żadnym z tych przypadków nie jest pojazdem uprzywilejowanym.

„Ustawa nadaje przymiot pojazdu uprzywilejowanego pojazdowi, który wysyła wskazane w tej definicji (pojazdu uprzywilejowanego – dop. D.P.K.) sygnały świetlne i dźwiękowe, a nie ma znaczenia wyposażenie pojazdu w urządzenia do emisji wyżej wymienionych sygnałów. Pojazd uzyskuje status pojazdu uprzywilejowanego dopiero z chwilą ich włączenia”²⁵⁹.

Pytanie nr 130. Jakie są rodzaje uprzywilejowania pojazdu uprzywilejowanego?

Pojazd samochodowy OSP, który po uruchomieniu sygnałów świetl-

---

²⁵⁸ Szerzej na temat definicji legalnych, zob. M. Zieliński, Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki, Warszawa 2008, s. 202-219.

²⁵⁹ Por. R.A. Stefański, Prawo o ruchu drogowym. Komentarz, Warszawa 2008, komentarz do art. 2, opubl. Lex.

nych w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnałów dźwiękowych o zmiennym tonie, jadąc z włączonymi światłami mijania lub drogowymi uzyskał status pojazdu uprzywilejowanego, korzysta z dwóch rodzajów uprzywilejowania.

Pierwszy rodzaj uprzywilejowania został określony w art. 9 p.r.d. zgodnie z którym uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani ułatwić przejazd pojazdu uprzywilejowanego, w szczególności przez niezwłoczne usunięcie się z jego drogi, a w razie potrzeby zatrzymanie się. Uprzywilejowanie to polega więc na ułatwieniu przejazdu pojazdowi uprzywilejowanemu, przez co może on szybciej poruszać się w ruchu drogowym i wykonywać swoje zadania.

Zgodnie z art. 2 pkt 17 p.r.d. uczestnik ruchu to pieszy, kierujący, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze. Zgodnie z art. 2 pkt 18 p.r.d. pieszy to osoba znajdująca się poza pojazdem na drodze i niewykonującą na niej robót lub czynności przewidzianych odrębnymi przepisami; za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także osobę w wieku do 10 lat kierującą rowerem pod opieką osoby dorosłej. Definicje legalne pojęć wymienionych w art. 2 pkt 18 p.r.d znajdują się w słowniczku ustawowym ustawy Prawo o ruchu drogowym w art. 2 w punktach 1, 31, 45-48.

Zgodnie z art. 2 pkt 20 p.r.d. kierujący to osoba, która kieruje pojazdem lub zespołem pojazdów, a także osobę, która prowadzi kolumnę pieszych, jedzie wierzchem albo pędzi zwierzęta pojedynczo lub w stadzie. Definicje legalne pojazdu, zespołu pojazdów oraz kolumny pieszych znajdują się w słowniczku ustawowym ustawy Prawo o ruchu drogowym w art. 2 odpowiednio w punktach 31,49,19.

Art. 9 p.r.d. zobowiązuje wymienione w nim podmioty do ułatwienia przejazdu pojazdu uprzywilejowanego. Przy czym niezwłoczne usunięcie się z drogi, a w razie potrzeby zatrzymanie się, są to dwa sposoby zachowania się do których w szczególności zobowiązuje ustawa. „Sposób zachowania innego uczestnika ruchu drogowego zależy od konkretnych okoliczności; może to być np. zmniejszenie prędkości i zjechanie bliżej prawej krawędzi jezdni lub na pobocze, a nawet w ogóle opuszczenie jezdni. W razie przejazdu pojazdu uprzywilejowanego użytkownicy drogi muszą zrezygnować

z przysługujących im uprawnień i przepuścić taki pojazd, np. zrezygnować z pierwszeństwa na skrzyżowaniu. Nieułatwienie przejazdu pojazdowi uprzywilejowanemu stanowi wykroczenie z art. 97 k.w., tj. przepisu typizującego wykroczenie przeciwko innym przepisom o bezpieczeństwie lub porządku ruchu na drogach. Jeżeli nieustąpienie przejazdu spowodowałoby zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, co może istotnie niekiedy nastąpić, właściwa jest kwalifikacja z art. 86 k.w.”²⁶⁰.

Drugi rodzaj uprzywilejowania został określony w art. 53 ust. 2 p.r.d., zgodnie z którym kierujący pojazdem uprzywilejowanym może, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do przepisów o ruchu pojazdów, zatrzymaniu i postoju oraz do znaków i sygnałów drogowych tylko w razie, gdy:

- 1) uczestniczy:
  - a) w akcji związanej z ratowaniem życia, zdrowia ludzkiego lub mienia albo koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku publicznego albo
  - b) w przejeździe kolumny pojazdów uprzywilejowanych,
  - c) w wykonywaniu zadań związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, którym na mocy odrębnych przepisów przysługuje ochrona,
- 2) pojazd wysyła jednocześnie sygnały świetlne i dźwiękowe; po zatrzymaniu pojazdu nie wymaga się używania sygnału dźwiękowego;
- 3) w pojeździe włączone są światła drogowe lub mijania.

Przy czym uznając wywody odwołujące się do poglądów R.A. Stefańskiego oraz J. Kotulskiego o błędzie w ustawie p.r.d. i o zbędności warunków wymienionych w pkt 2 i 3²⁶¹ należy uznać, że kierujący pojazdem uprzywilejowanym (tzn. takim, który zgodnie z art. 2 pkt 38 zd. 1 p.r.d. wysyła sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadąc z włączonymi światłami mijania lub drogowym) może, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do przepisów o ruchu pojazdów, zatrzymaniu i postoju oraz do

²⁶⁰ Por. R.A. Stefański, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2008, komentarz do art. 9, opubl. Lex; W. Kotowski, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2011, komentarz do art. 9, opubl. Lex.

²⁶¹ Zob. D. P. Kała, Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego Ochotniczej Straży Pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz.I), „Strażak” 2012, nr 4, s. 54.

znaków i sygnałów drogowych tylko w razie, gdy uczestniczy:

- a) w akcji związanej z ratowaniem życia, zdrowia ludzkiego lub mienia albo koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku publicznego albo
- b) w przejeździe kolumny pojazdów uprzywilejowanych,
- c) w wykonywaniu zadań związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, którym na mocy odrębnych przepisów przysługuje ochrona,

Drugi rodzaj uprzywilejowania polega więc na możliwości nie stosowania się do przepisów o ruchu pojazdów, zatrzymaniu i postoju oraz do znaków i sygnałów drogowych pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności oraz uczestnictwa w zdarzeniu określonym w art. 53 ust. 2 pkt 1 p.r.d. Przy czym zgodnie z art. 53 ust. 3 p.r.d. kierujący pojazdem uprzywilejowanym jest obowiązany stosować się do poleceń i sygnałów dawanych przez osoby kierujące ruchem lub upoważnione do jego kontroli.

Te dwa rodzaje uprzywilejowania określone w art. 9 i 53 ust. 2 p.r.d. są ze sobą funkcjonalnie związane. Związanie to polega na tym, że pojazd uprzywilejowany (tzn. taki, który zgodnie z art. 2 pkt 38 zd. 1 p.r.d. wysyła sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadąc z włączonymi światłami mijania lub drogowym) ma prawo do ułatwionego przejazdu na podstawie art. 9 p.r.d. dopiero gdy spełnia warunki z art. 53 ust. 2 pkt 1²⁶² 2⁶³.

Pytanie nr 131. Na czym polega szczególna ostrożność pojazdu uprzywilejowanego?

Należy zwrócić uwagę, że pojazd uprzywilejowany korzystający z uprzywilejowania na podstawie art. 9 i 53 ust. 2 p.r.d. zobowiązany jest do zachowania szczególnej ostrożności. Zgodnie z art. 2 pkt 22 p.r.d. szczególna ostrożność to ostrożność polegająca na zwiększeniu uwagi i dostosowaniu zachowania uczestnika ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na

²⁶² Zob. R.A. Stefański, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2008, komentarz do art. 9, opubl. Lex; W. Kotowski, *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2011, komentarz do art. 9, opubl. Lex.

²⁶³ Por. D.P. Kała, *Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego Ochotniczej Straży Pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz.II)*, „Strażak” 2012, nr 5.

drodze, w stopniu umożliwiającym odpowiednio szybkie reagowanie. Zgodnie z poglądem wyrażonym przez specjalistów w nauce prawa drogowego: „Szczególna ostrożność jest większa od ostrożności zwykłej (...), chodzi o wyższy stopień ostrożności, o ostrożność kwalifikowaną. Zdaniem Sądu Najwyższego chodzi o „rozważne prowadzenie pojazdu mechanicznego, polegające na przedsięwzięciu (ze strony kierującego pojazdem) takich czynności, które zgodnie ze sztuką i techniką prowadzenia pojazdów mechanicznych są obiektywnie niezbędne dla zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a także na powstrzymaniu się od czynności, które mogłyby to bezpieczeństwo zmniejszyć” (wyrok SN z dnia 19 grudnia 1974 r., Rw 53/74, OSNKW 1974, nr 6, poz. 125).”²⁶⁴.

Zgodnie z art. 86 § 1 Kodeksu wykroczeń kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie zachowując należytej ostrożności, powoduje zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, podlega karze grzywny. § 2: Kto dopuszcza się wykroczenia określonego w § 1, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. § 3: w razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 przez osobę prowadzącą pojazd można orzec zakaz prowadzenia pojazdów.

W komentarzu do tego przepisu czytamy: „Zachowanie należytej ostrożności oznacza jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy, ostrożność wymaganą w danej sytuacji. Każdy uczestnik ruchu drogowego jest obowiązany do zachowania ostrożności, czyli do postępowania uważnego, przeczernego, stosowania się do sytuacji istniejącej na drodze. W niektórych sytuacjach ustawa wymaga jednak od uczestnika ruchu drogowego ostrożności szczególnej, a więc większej niż zwykle wymagana. Taka szczególna ostrożność to ostrożność polegająca na zwiększeniu uwagi i dostosowania zachowania uczestników ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze w stopniu umożliwiającym odpowiednio szybkie reagowanie (wyrok Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2003 roku, III KK 61/03, niepublikowane). Kierowca ma obowiązek nie tylko prowadzić pojazd zgodnie z obowiązującymi nakazami i zakazami, lecz winien on także prowadzić pojazd w sposób rozważny i ostrożny. Oznacza to, że kierujący pojazdem winien zachować bezpieczną szybkość, czyli dostosować ją do konkretnych warunków drogowych, między innymi do natężenia ruchu,

---

²⁶⁴ Por. R.A. Stefański, Prawo o ruchu drogowym. Komentarz, Warszawa 2008, komentarz do art. 2, opubl. Lex.

warunków atmosferycznych, widoczności, nawierzchni i predyspozycji kierowcy (wyrok Sądu Najwyższego z 17 czerwca 1983 r., IV 113/83, OSNPG 1984, nr 4, poz. 24)²⁶⁵. Bezpieczna szybkość oznacza więc, że pojazd samochodowy OSP jadący jako pojazd uprzywilejowany powinien czasami jechać nawet poniżej 50 km/h i wolniej, a nie za wszelką cenę jechać jak najszybciej ze względu na cel do którego zmierza. Wniosek logiczny, który nie ma charakteru twierdzenia prawniczego jest taki, że pojazd samochodowy OSP jadący bez statusu uprzywilejowania, czasami może dotrzeć do celu szybciej niż pojazd samochodowy OSP jadący jako pojazd uprzywilejowany, który jest zobowiązany do zachowania szczególnej ostrożności.

W związku z powyższym należy podkreślić, że kierowca pojazdu samochodowego OSP, który jedzie jako pojazd uprzywilejowany w ruchu drogowym, w przypadku uczestnictwa w wypadku drogowym może ponieść odpowiedzialność prawną na podstawie art. 86 Kodeksu wykroczeń za nie zachowanie szczególnej ostrożności. O poniesieniu takiej odpowiedzialności zadecydują właściwe organy po przeprowadzeniu wszechstronnej analizy całego wypadku²⁶⁶.

Pytanie nr 132. Kto może kierować pojazdem uprzywilejowanym?

Do 18 stycznia 2013 r. zasady nabywania uprawnień do kierowania pojazdem uprzywilejowanym regulowane będą przez ustawę p.r.d. Od 19 stycznia 2013 r. będą obowiązywać nowe zasady na skutek wejścia w życie nowej ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami²⁶⁷.

Od dnia 19 stycznia 2013 r. kierować pojazdem uprzywilejowanym będzie mogła osoba, która:

- 1) ukończyła 21 lat,
- 2) posiada prawo jazdy odpowiedniej do rodzaju pojazdu kategorii,
- 3) uzyskała orzeczenie: a) lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym, b) psychologiczne o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym,

²⁶⁵ Por. M. Budyn-Kulik, w: Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2007, s. 299.

²⁶⁶ Por. D.P. Kała, Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego Ochotniczej Straży Pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz.II), „Strażak” 2012, nr 5.

²⁶⁷ Dz. U. z 2011 r., Nr 30, poz. 151 z późn. zm.

- 4) ukończyła kurs dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi,
- 5) posiada zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym w zakresie określonej kategorii prawa jazdy.

Pytanie nr 133. Jak będzie przeprowadzane badanie w celu uzyskania orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym?

Badanie lekarskie przeprowadzane w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi przeprowadza się na wniosek osoby ubiegającej się o uzyskanie uprawnienia do kierowania takim pojazdem.

Badanie lekarskie jest wykonywane w zakresie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym określonym w prawie jazdy kategorii:

- a) A1, A2 i A,
- b) B1, B i B+E,
- c) C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D i D+E.

Badanie lekarskie osoby ubiegającej się o wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym ochotniczej straży pożarnej jest finansowane z budżetu gminy.

Lekarzem uprawnionym do przeprowadzania badań lekarskich, zwanym dalej „uprawnionym lekarzem”, jest osoba łącznie spełniająca następujące wymagania:

- 1) posiada prawo wykonywania zawodu lekarza,
- 2) posiada co najmniej 5-letni staż w zawodzie lekarza,
- 3) posiada:
  - a) specjalizację w zakresie medycyny transportu lub medycyny pracy albo
  - b) inną specjalizację i dodatkowe szkolenie określone w przepisach wydanych na podstawie art. 81 ust. 1 ww. ustawy,
- 4) która nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych lub przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów,
- 5) wpisana do ewidencji uprawnionych lekarzy.

Ewidencję uprawnionych lekarzy prowadzi marszałek województwa, który:

- 1) wpisuje do ewidencji, w drodze decyzji administracyjnej, za opłatą oraz

- po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, osobę spełniającą ww. warunki,
- 2) wydaje zaświadczenie o wpisie do ewidencji,
  - 3) nadaje numer ewidencyjny uprawnionemu lekarzowi,
  - 4) odmawia wpisu do ewidencji, w drodze decyzji administracyjnej, w przypadku gdy osoba:
    - a) nie spełnia ww. wymagań,
    - b) została skreślona z ewidencji w związku ze stwierdzeniem rażących nieprawidłowości w wykonywaniu lub dokumentowaniu badań lekarskich – w okresie, o którym mowa w art. 80 ust. 6 ww. ustawy.

Osoba podlegająca badaniu lekarskiemu jest obowiązana wypełnić oświadczenie, w formie ankiety, dotyczące stanu zdrowia, pod rygorem odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 233 Kodeksu karnego. Ankiety składa się uprawnionemu lekarzowi (art. 78).

W ramach badania lekarskiego uprawniony lekarz może skierować osobę badaną na konsultację do lekarza specjalisty lub psychologa albo zlecić przeprowadzenie pomocniczych badań diagnostycznych. Uprawniony lekarz, po przeprowadzeniu badania lekarskiego, wydaje osobie badanej orzeczenie lekarskie. Orzeczenie lekarskie może zawierać wynikające ze stanu zdrowia ograniczenia w zakresie:

- 1) terminu ważności uprawnienia do kierowania pojazdami,
- 2) pojazdów, którymi może kierować osoba badana, ich wyposażenia, oznakowania lub przystosowania,
- 3) specjalnych wymagań wobec osoby kierującej pojazdem (art. 79).

Osoba badana nie zgadzająca się z treścią orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym, może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego. Wniosek o przeprowadzenie ponownego badania lekarskiego składa się pisemnie, w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia lekarskiego, za pośrednictwem lekarza, który je wydał. Jednostka mająca przeprowadzać badania w trybie odwoławczym powinna być jednostką o wyższym poziomie referencyjnym w stosunku do jednostki, która przeprowadziła badanie pierwotne. Orzeczenie lekarskie wydane po przeprowadzeniu ponownego badania lekarskiego jest ostateczne.

Marszałek województwa sprawuje nadzór nad wykonywaniem badań lekarskich i wydawaniem orzeczeń lekarskich do kierowania pojazdem.

Pytanie nr 134. Jak będzie przeprowadzać się badanie w celu uzyskania orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym?

Badanie psychologiczne przeprowadzane w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem przeprowadza się w zakresie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym określonym w prawie jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A,
- 2) B1, B i B+E,
- 3) C1, C1+E, C, C+E, D1, D1+E, D i D+E.

Badanie psychologiczne w osoby ubiegającej się o wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym ochotniczej straży pożarnej jest finansowane z budżetu gminy.

Badanie psychologiczne w zakresie psychologii transportu jest przeprowadzane przez uprawnionego do wykonywania tych badań psychologa, zwanego dalej „uprawnionym psychologiem”, w pracowni psychologicznej prowadzonej przez:

- 1) przedsiębiorcę wpisanego do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną,
- 2) jednostkę organizacyjną podległą Ministrowi Obrony Narodowej – w zakresie badań osób na potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) jednostkę organizacyjną służb podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych lub zakład opieki zdrowotnej nadzorowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych,
- 4) jednostkę sektora finansów publicznych (art. 83).

Badania psychologiczne w zakresie psychologii transportu są wykonywane przez uprawnionego psychologa. Uprawnionym psychologiem jest osoba, która:

- 1) posiada tytuł zawodowy magistra uzyskany na kierunku psychologia,
- 2) ukończyła z wynikiem pozytywnym podyplomowe studia w zakresie psychologii transportu prowadzone przez uczelnię prowadzącą studia wyższe na kierunku psychologia,
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów,

4) została wpisana do ewidencji uprawnionych psychologów.

Ewidencję uprawnionych psychologów prowadzi marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania (art. 87).

Uprawniony psycholog, po przeprowadzeniu badania psychologicznego w zakresie psychologii transportu, wydaje osobie badanej orzeczenie psychologiczne o istnieniu lub braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem lub wykonywania odpowiednich czynności, zwane dalej „orzeczeniem psychologicznym”.

Osoba badana lub podmiot kierujący na badania, którzy nie zgadzają się z treścią orzeczenia psychologicznego, mogą wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie ponownego badania psychologicznego do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej. Ponowne badanie przeprowadza się na koszt osoby badanej, z wyjątkiem badań, o których mowa w art. 229 Kodeksu pracy. Wniosek o przeprowadzenie ponownego badania psychologicznego w zakresie psychologii transportu składa się pisemnie, w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia psychologicznego, za pośrednictwem uprawnionego psychologa, który je wydał. Orzeczenie psychologiczne wydane po przeprowadzeniu ponownego badania psychologicznego jest ostateczne (art. 84).

Pytanie nr 135. Jak będzie przeprowadzać się kurs dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi?

Kursy dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi prowadzi ośrodek doskonalenia techniki jazdy stopnia wyższego. Zajęcia są prowadzone pojazdami wymaganymi dla tego rodzaju zajęć. Kurs dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi jest prowadzony w zakresie kierowania pojazdami określonymi w prawie jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A,
- 2) B1, B i B+E,
- 3) C1, C1+E, C, C+E,
- 4) D1, D1+E, D i D+E.

W przypadku rozszerzania zakresu posiadanego zezwolenia zainteresowana osoba uczestniczy jedynie w odpowiednim kursie uzupełniającym.

Kurs dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi obejmuje:

- 1) zajęcia teoretyczne w zakresie:
  - a) nauki podstaw techniki jazdy i taktyki jazdy w warunkach specjalnych,
  - b) przepisów ruchu drogowego,
  - c) problematyki: wypadków drogowych, psychologii transportu – prowadzone w formie wykładów i ćwiczeń przez osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w tym zakresie,
- 2) zajęcia praktyczne z techniki i taktyki jazdy w warunkach specjalnych,
- 3) kontrolne sprawdzenie poziomu osiągniętej wiedzy i umiejętności w formie egzaminu.

Kurs uzupełniający dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi obejmuje:

- zajęcia teoretyczne i praktyczne uzupełniające wiedzę i umiejętności w zakresie właściwym dla danej kategorii prawa jazdy,
- kontrolne sprawdzenie poziomu osiągniętej wiedzy i umiejętności w formie egzaminu.

Ośrodek doskonalenia techniki jazdy wydaje zaświadczenie o ukończeniu odpowiedniego kursu dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi osobie, która:

- uczestniczyła we wszystkich przewidzianych w programie zajęciach,
- złożyła z pozytywnym wynikiem egzamin z wiedzy i umiejętności.

Koszty kursów dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi ochotniczych straży pożarnych są finansowane z budżetu gminy (art. 107)²⁶⁸.

Pytanie nr 136. Na jakich zasadach będzie wydawane zezwolenie do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi?

Zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym uprawnia do kierowania pojazdem uprzywilejowanym określonym w prawie jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A,
- 2) B1, B i B+E,
- 3) C1, C1+E, C, C+E,
- 4) D1, D1+E, D i D+E.

---

²⁶⁸ Zob. D.P. Kała, Uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi – nowe zasady, „Strażak” 2012, nr 1.

Kierujący pojazdem uprzywilejowanym jest obowiązany posiadać zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym i okazywać je na żądanie uprawnionego podmiotu (np. Policji).

Starosta wydaje zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym, w drodze decyzji administracyjnej, za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, osobie, która spełnia wyżej opisane wymagania potwierdzone przedstawionym:

- 1) orzeczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym,
- 2) orzeczeniem psychologicznym o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym,
- 3) zaświadczeniem o ukończeniu kursu dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi.

Starosta wydaje zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym, określając:

- zakres zezwolenia odpowiadający rodzajowi ukończonego kursu oraz zakresowi badań lekarskich i psychologicznych,
- ważność zezwolenia na okres 5 lat, nie dłużej jednak niż na okres wynikający z terminu ważności orzeczenia lekarskiego i psychologicznego.

Starosta przedłuża ważność zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym, w drodze decyzji administracyjnej, za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, na okres 5 lat po przedstawieniu orzeczenia lekarskiego i orzeczenia psychologicznego.

Starosta rozszerza zakres zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym, w drodze decyzji, za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, odpowiednio do przedstawionego zaświadczenia o ukończeniu kursu uzupełniającego dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi.

Koszty zezwoleń na kierowanie pojazdami uprzywilejowanymi ochotniczych straży pożarnych są finansowane z budżetu gminy.

Pytanie nr 137. Czy osoby posiadające uprawnienie do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi przed 19 stycznia 2013 r. zachowują je i dalej mogą kierować pojazdami uprzywilejowanymi?

Orzeczenia lekarskie i psychologiczne wydane na podstawie przepisów ustawy Prawo o ruchu drogowym, zachowują ważność do końca ich okresów ważności.

Strażak OSP, który nabył uprawnienia do kierowania pojazdem uprzywilejowanym przed 19 stycznia 2013 roku, zachowuje dotychczasowe uprawnienia bez konieczności odbywania kursu przewidzianego dla osób, które będą starać się o te uprawnienia po 19 stycznia 2013 roku²⁶⁹.

Strażak zachowujący uprawnienia ma jednak obowiązek posiadać zaświadczenie (wydane przez właściwego wójta burmistrza, prezydenta miasta, potwierdzające spełnienie wymagań w zakresie badań lekarskich oraz psychologicznych) do dnia 18 lipca 2013 r. i okazywać je na żądanie uprawnionych organów (np. Policji). Do dnia 18 lipca 2013 r. ma też obowiązek wymienić to zaświadczenie na zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym w zakresie określonej kategorii prawa jazdy, wydawane przez starostę.

Zgodnie z art. 131 ust. 1 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami, strażak OSP uprawnionego do kierowania pojazdem uprzywilejowanym w dniu wejścia w życie tej ustawy (tj. 19 stycznia 2013 r.), uznaje się za osobę spełniającą wymóg ukończenia kursu dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi, który przewidziany jest pod rządami nowej ustawy. Oznacza to, że strażak taki po wymianie zaświadczenia (od wójta burmistrza, prezydenta miasta, potwierdzające spełnienie wymagań w zakresie badań lekarskich oraz psychologicznych) na zezwolenie uzyskane od starosty na mocy art. 109 nowej ustawy, nie będzie musiał kończyć kursu dla kierujących pojazdami uprzywilejowanymi. Zezwolenie uzyskane od starosty będzie przedłużane na mocy art. 109 ust. 3 nowej ustawy, po przedstawieniu orzeczenia lekarskiego i psychologicznego.

---

²⁶⁹ Zob. D. P. Kała, Uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi – nowe zasady, „Strażak” 2012, nr 1, s. 50-51.

Pytanie nr 138. Jakie są warunki przewozu osób pojazdami straży pożarnej?

Warunki przewozu osób pojazdami straży pożarnej regulowane jest przez rozporządzenie²⁷⁰. Przewóz osób odbywa się przeznaczonymi lub przystosowanymi do tego celu pojazdami Sił Zbrojnych, Policji, Straży Granicznej, Służby Więziennej oraz straży pożarnej. Liczba osób przewożonych w pojazdach straży pożarnej powinna odpowiadać liczbie miejsc lub stanowisk w tych pojazdach, a ich łączna waga nie może przekraczać dopuszczalnej ładowności pojazdu.

Przewóz osób może odbywać się także samochodami ciężarowymi, zgodnie poniższymi warunkami. Samochodem ciężarowym można przewozić osoby siedzące na skrzyni ładunkowej, której burty są zamknięte i zabezpieczone przed samoczynnym otwarciem, pod warunkiem że:

- 1) osoby nie zajmują miejsca między ładunkiem a kabiną kierowcy,
- 2) łączna waga przewożonych osób nie przekracza dopuszczalnej ładowności pojazdu,
- 3) pojazd nie przekracza prędkości 50 km/h.

Dopuszcza się przewóz do pięciu osób tylko w pierwszej przyczepie, pod warunkiem że:

- 1) osoby nie zajmują miejsca między ładunkiem a przednią ścianą przyczepy,
- 2) osoby siedzą na podłodze, której burty są zamknięte i zabezpieczone przed samoczynnym otwarciem,
- 3) zespół pojazdów nie przekracza prędkości 20 km/h.

Zabrania się przewożenia osób łącznie z towarami niebezpiecznymi lub innym ładunkiem, który z uwagi na swoje właściwości lub budowę może zagrozić bezpieczeństwu tych osób.

W pojeździe specjalnym lub używanym do celów specjalnych mogą być przewożone osoby na miejscach do siedzenia lub stania przewidzianych

---

²⁷⁰ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Sprawiedliwości dnia 11 października 2007 r. w sprawie warunków poruszania się po drogach pojazdów specjalnych, pojazdów używanych do celów specjalnych oraz pojazdów używanych w związku z przewozem pojazdów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej oraz pojazdów straży pożarnej biorących udział w akcjach ratowniczych, a także warunków przewozu osób pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej, Służby Więziennej oraz straży pożarnej (Dz. U. z 2007 r., 201, poz. 1454 z późn. zm.).

konstrukcją pojazdu. Przy przewozie osób w pojeździe specjalnym lub używanym do celów specjalnych bez względu na jego przeznaczenie lub rodzaj wykonywanego zadania, nie można przekraczać dopuszczalnej ładowności pojazdu.

Kierującemu pojazdem ochotniczej straży pożarnej zabrania się przewożenia pasażera, jeśli przekraczałoby to liczbę miejsc lub stanowisk w tym pojeździe. W związku z tym za przewożenie pasażera w pojeździe OSP ponad liczbę miejsc lub stanowisk odpowiedzialność na podstawie art. 97 Kodeksu wykroczeń ponosi kierujący pojazdem. Może on ponieść karę nagany lub grzywny w wysokości 3000 zł²⁷¹.

---

²⁷¹ Por. D.P. Kała, Liczba osób przewożonych w pojazdach straży pożarnej, „Strażak” 2012, nr 1, s. 51.

ROZDZIAŁ VII

Ochotnicza straż pożarna w postępowaniach sądowych

Pytanie nr 139. W jakich rodzajach postępowań można dochodzić swoich praw w Polsce?

W polskim systemie prawa można wyróżnić trzy podstawowe reżimy prawne: reżim prawa administracyjnego, reżim prawa cywilnego i reżim prawa karnego.

„Umownie przyjmuje się, że prawo administracyjne to gałąź prawa, która normuje:

- 1) tworzenie, strukturę organizacyjną, zadania i zasady działania administracji publicznej oraz innych osób i jednostek wykonujących dla dobra wspólnego i jednostki zadania z zakresu administracji publicznej (podmiotów administrujących),
- 2) relacje zachodzące pomiędzy tymi podmiotami,
- 3) prawa i powinności podmiotów administrowanych przez podmioty administrujące, w tym poddanych pieczy lub nadzorowi administrujących”²⁷².

„Prawo administracyjne materialne to zespół norm prawa administracyjnego, wiążących bezwzględnie, obligatoryjnych, zawartych w źródłach prawa powszechnie obowiązującego, adresowanych do jednostek (osób i innych podmiotów niepodporządkowanych organizacyjnie administracji publicznej), których treścią jest wyznaczenie sytuacji prawnej adresatów poprzez określenie ich praw i powinności oraz warunków i przesłanek ich zaistnienia, i które to normy oddziaływać mogą w swych treściach bezpośrednio (wprost, z mocy ustawy) bądź poprzez ich konkretyzację w procesie stosowania prawa, tj. W drodze stosownych działań (przede wszystkim wydawanie aktów administracyjnych, ale także i podejmowanie czynności materialnotechnicz-

²⁷² Por. Z. Duniewska i in., *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Warszawa 2004, s. 41.

nych) upoważnionych podmiotów administrujących; w tym drugim przypadku treść norm prawnomaterialnych obejmuje również określenie właściwego podmiotu administrującego. Normy te osadzone są – a przynajmniej być powinny – w określonych założeniach aksjologicznych i odzwierciedlają wartości merytoryczne ważne z punktu widzenia realizacji dobra wspólnego i pozycji jednostki, dla której interesów prawnych normy te są głównym źródłem”²⁷³.

„Według tradycyjnych definicji stosunek administracyjnoprawny ma się wyróżniać, spośród innego typu stosunków prawnych, nierównością stron. Nierówność ta wyraża się w tym, że jedną ze stron tego stosunku jest zawsze organ państwowy, drugą zaś obywatel lub inny podmiot administrowany, oraz że w ramach tego stosunku istnieje możliwość jednostronnego jego regulowania przez jedną ze stron, a mianowicie przez organ państwowy”²⁷⁴.

Z prawem administracyjny nierozzerwalnie związane jest sądownictwo administracyjne. Zgodnie z art. 175 Konstytucji RP z 1997 r. sądy administracyjne należą do wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej oraz rozstrzyganie sporów kompetencyjnych i o właściwość między organami jednostek samorządu terytorialnego, samorządowymi kolegiami odwoławczymi i między tymi organami a organami administracji rządowej²⁷⁵. Sądami administracyjnymi są Naczelny Sąd Administracyjny oraz wojewódzkie sądy administracyjne. Sprawy należące do właściwości sądów administracyjnych rozpoznają, w pierwszej instancji, wojewódzkie sądy administracyjne. Naczelny Sąd Administracyjny sprawuje nadzór nad działalnością wojewódzkich sądów administracyjnych w zakresie orzekania w trybie określonym ustawami, a w szczególności rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń tych sądów i podejmuje uchwały wyjaśniające zagadnienia prawne oraz rozpoznaje inne sprawy należące do właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego na mocy innych ustaw.

W tradycyjnym podziale prawa obok prawa publicznego, do którego na-

²⁷³ Por. J. Jagielski, w: System Prawa Administracyjnego, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Prawo administracyjne materialne, tom 7, Warszawa 2012, s. 33-34.

²⁷⁴ Por. R. Hauser, w: System Prawa Administracyjnego, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Instytucje prawa administracyjnego, tom 1, Warszawa 2012, s. 195.

²⁷⁵ Zob. Art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 153, poz. 1269 z późn. zm.). – zob. R. Hauser, M. Wierzbowski, Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, Warszawa 2011.

leży zaliczyć prawo administracyjne występuje prawo prywatne. Normy tego prawa regulują stosunki pomiędzy autonomicznymi podmiotami, które nie mogą w sposób władczy podporządkować jeden drugiego. Podmioty prawa prywatnego w sposób wolny kształtują relacje między sobą i inaczej niż w prawie administracyjnym, nie mogą w sposób władczy kształtować swojej sytuacji prawnej nawzajem. Trzonem prawa prywatnego jest prawo cywilne, którego regulacje znajdują się w dużej mierze w Kodeksie cywilnym. Jako działy prawa cywilnego wyróżnia się część ogólną prawa cywilnego, prawo rzeczowe, prawo zobowiązań, prawo spadkowe, prawo rodzinne, prawo na dobrach niematerialnych (autorskie, własności przemysłowej). Oprócz tych podstawowych działów prawa cywilnego do prawa prywatnego zalicza się także prawo pracy czy prawo handlowe²⁷⁶.

Z prawem cywilnym nierozzerwalnie związane jest postępowanie cywilne regulowane przez Kodeks postępowania cywilnego²⁷⁷. Zgodnie z art. 175 Konstytucji RP sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej. Sądami powszechnymi są sądy rejonowe, sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne²⁷⁸. Nadzór nad działalnością sądów w zakresie orzekania sprawuje Sąd Najwyższy, w trybie określonym ustawami. Sąd rejonowy dzieli się na wydziały:

- 1) cywilny – do spraw z zakresu prawa cywilnego,
- 2) karny – do spraw z zakresu prawa karnego, w tym do spraw o wykroczenia rozpoznawanych w drugiej instancji,
- 3) rodzinny i nieletnich (sąd rodzinny) – do spraw:
  - a) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,
  - b) dotyczących demoralizacji i czynów karalnych nieletnich,
  - c) dotyczących leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych,
  - d) należących do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw,
- 4) pracy (sąd pracy) – do spraw z zakresu prawa pracy,
- 5) ksiąg wieczystych. Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie

²⁷⁶ Zob. Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2005, s. 2-15.

²⁷⁷ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

²⁷⁸ Zob. Art. 1 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2001 r., Nr 90, poz. 1070 z późn. zm.). – zob. J. Gudowski (red.), *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz*, Warszawa 2009.

nie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne).

Do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy.

Oprócz tradycyjnych państwowych sądów powszechnych w Polsce funkcjonują sądy polubowne, których działanie jest również regulowane przez Kodeks postępowania cywilnego oraz przez regulaminy sądów arbitrażowych. Sądy polubowne tworzą tzw. prywatny wymiar sprawiedliwości. Aby skierować sprawę do sądu polubownego strony stosunku prawnego muszą wcześniej dokonać zapisu na sąd polubowny²⁷⁹, który wyłącza jurysdykcję sądów państwowych. Jako zalety sądownictwa polubownego w stosunku do sądów państwowych wymienia się niższe koszty postępowania, szybsze zakończenie sporu, rozpatrywanie spraw przez arbitrów, którzy są specjalistami z zakresu wybranej dziedziny prawa, która związana jest ze sporem²⁸⁰. Sądy polubowne pozostają pod nadzorem sądownictwa państwowego²⁸¹. Sądy polubowne wydają wyroki²⁸², które uzyskują moc prawną wyroków sądów państwowych po ich uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności. Środkiem zaskarżenia wyroku sądu polubownego do sądu państwowego jest skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego²⁸³.

---

²⁷⁹ Zob. D.P. Kała, Charakter prawny zapisu na sąd polubowny, w: *Ogólnopolski Zjazd Cywilistów Studentów, 45 lat kodeksów cywilnych. Materiały pokonferencyjne*, red. J.J. Skoczylas, D.P. Kała, P. Potakowski, Lublin 2009.

²⁸⁰ Zob. D.P. Kała, Najnowsze projekty nowelizacji sądownictwa polubownego w kontekście niewydolność wymiaru sprawiedliwości, (w druku w materiałach pokonferencyjnych)

²⁸¹ Zob. D.P. Kała, O relacjach między sądownictwem państwowym a polubownym w znaczeniu szerokim, "Radca Prawny" 2012, nr 2; O relacjach między sądownictwem państwowym a polubownym w znaczeniu wąskim, "ADR. Arbitraż i Mediacja" 2012, nr 1.

²⁸² Zob. D.P. Kała, Wybrane zagadnienia związane z wyrokiem sądu polubownego, "Rejent" 2012, nr 4.

²⁸³ Zob. D.P. Kała, Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego (cz. I), „Radca Prawny” 2010, nr 2 – dostęp: <http://www.e-radcprawny.org/eshop,1,2,2,474,szczegoly,0,20,1,2.html>; D.P. Kała, Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego (cz. II), „Radca Prawny” 2010, nr 3, dostęp: <http://www.e-radcprawny.org/eshop,1,2,2,493,szczegoly,0,20,1,2.html>; D.P. Kała, Podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, "ADR. Arbitraż i Mediacja" 2012, nr 2.

Kolejnym rodzajem postępowania jest postępowanie karne. Jest ono regulowane przez Kodeks postępowania karnego²⁸⁴. Przepisy niniejszego kodeksu mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby:

- 1) sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności,
- 2) przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego,
- 3) uwzględnione zostały prawnie chronione interesy pokrzywdzonego,
- 4) rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie.

Z przepisami Kodeksu postępowania karnego związane są w szczególności przepisy Kodeksu karnego²⁸⁵, którego przepisy stanowią podstawę dochodzenia swoich praw.

Niejako obok postępowania karnego funkcjonuje postępowanie o wykroczenia regulowane przez Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia²⁸⁶. Same wykroczenia zaś zostały określone w Kodeksie wykroczeń²⁸⁷.

Pytanie nr 140. Jak dochodzić swoich praw na drodze postępowania cywilnego?

Na drodze postępowania cywilnego można dochodzić swoich praw w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się z mocy ustaw szczególnych.

Podstawą wszczęcia postępowania cywilnego jest wniesienie do wła-

---

²⁸⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 89, poz. 555 z późn. zm.); S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2008.

²⁸⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r., nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

²⁸⁶ Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Tekst jednolity – Dz. U. z 2008 r., Nr 133, poz. 848 z późn. zm.). – zob. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2008.

²⁸⁷ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 46, poz. 275 z późn. zm.).

ściwego miejscowo i rzeczowo sądu pozwu. Pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać:

- 1) dokładnie określone żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna,
- 2) przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu.

Pozew może zawierać wnioski o zabezpieczenie powództwa, nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności i przeprowadzenie rozprawy w nieobecności powoda oraz wnioski służące do przygotowania rozprawy, a w szczególności wnioski o:

- 1) wezwanie na rozprawę wskazanych przez powoda świadków i biegłych,
- 2) dokonanie oględzin,
- 3) polecenie pozwanemu dostarczenia na rozprawę dokumentu będącego w jego posiadaniu, a potrzebnego do przeprowadzenia dowodu, lub przedmiotu oględzin,
- 4) zażądanie na rozprawę dowodów znajdujących się w sądach, urzędach lub u osób trzecich.

Pozew jako pismo procesowe powinien zawierać:

- 1) oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników,
- 2) oznaczenie rodzaju pisma,
- 3) osnowę wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności,
- 4) podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika,
- 5) wymienienie załączników.

Gdy pozew jako pismo procesowe jest pierwszym pismem w sprawie, powinno ponadto zawierać oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników oraz przedmiotu sporu, pisma zaś dalsze – sygnaturę akt. Do pisma należy dołączyć pełnomocnictwo, jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który przedtem nie złożył pełnomocnictwa.

Aby pismo procesowe, w tym pozew, uzyskało właściwy bieg w sprawie musi być należycie opłacone zgodnie ze stawkami określonymi w ustawie²⁸⁸.

---

²⁸⁸ Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.). – zob. K. Gonera, Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz, Warszawa 2011.

Strona która nie posiada środków na opłacenie kosztów sądowych może się starać o zwolnienie z obowiązku ich poniesienia²⁸⁹.

Zgodnie z art. 86 Kodeksu postępowania cywilnego strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników. Nie ma prawnego obowiązku aby osoba dochodząca swoich praw przed sądem musiała zatrudniać fachowego pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego. Strona, która nie posiada środków finansowych na zatrudnienie adwokata lub radcy prawnego może się starać o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu²⁹⁰.

W sądzie nie wystarczy przedstawić swoich racji prawnych. Konieczne jest poparcie dowodami okoliczności faktycznych, w których naszym zdaniem doszło do naruszenia naszych praw. Dowodami w sprawie mogą być: dokumenty urzędowe, dokumenty prywatne, zeznania świadków²⁹¹, opinie biegłych, oględziny, zeznania stron postępowania, badania krwi, dowód z filmu, telewizji, fotokopii, fotografii, planów, rysunków, płyt lub taśm dźwiękowych.

Po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok. Stronom przysługują w postępowaniu środki odwoławcze tj. apelacja²⁹², zażalenie, skarga kasacyjna, skarga o wznowienie postępowania, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

W celu przymusowego wyegzekwowania od dłużnika świadczenia określonego w tytule egzekucyjnym prowadzi się postępowanie egzekucyjne.

Pytanie nr 141. Jak strażak ochotnik może uzyskać zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym?

Zgodnie z art. 96 ust. 1 pkt 10 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych strona (np. strażak OSP), która została zwolniona od kosztów sądowych przez sąd – w zakresie przyznanego jej zwolnienia.

²⁸⁹ Zob. <http://www.doradzamyprawnie.pl/najczesciej-zadawane-pytania/dla-kogo-zwolnienie-z-kosztow-sadowych.html>

²⁹⁰ Zob. <http://www.doradzamyprawnie.pl/najczesciej-zadawane-pytania/instytucja-obroncy-z-urzedu-jak-dziala.html>

²⁹¹ Zob. <http://www.doradzamyprawnie.pl/najczesciej-zadawane-pytania/swiadek-w-sprawie-kto-moze-nim-zostac.html>

²⁹²Zob. <http://www.doradzamyprawnie.pl/najczesciej-zadawane-pytania/apelacja-co-to-takiego.html>

Zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Do wniosku²⁹³ o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie²⁹⁴ obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 Kodeksu postępowania cywilnego.

O zwolnieniu od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych decyduje wyłącznie sytuacja majątkowa i zdrowotna strony z chwili złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Zasadniczo poza zakresem oceny sądu pozostaje charakter i zasadność żądanego przez wnioskodawcę roszczenia, jak również jego dotychczasowy sposób zachowania w toku innych zainicjowanych przez niego postępowań²⁹⁵.

Sąd może odebrać od osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych przyrzeczenie o treści: „Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem zapewniam, że złożone przeze mnie oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania jest prawdziwe i rzetelne”. Przed odebraniem przyrzeczenia należy pouczyć osobę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów sądowych o treści art. 111²⁹⁶.

Wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. W razie złożenia wniosku ustnie do protokołu, oświadczenie, o obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów, może być złożone także do protokołu. Osoba fizyczna, która nie ma

---

²⁹³ Zobacz wzór w aneksie na końcu książki.

²⁹⁴ Zobacz wzór w aneksie na końcu książki.

²⁹⁵ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 marca 2010 r. i ACz 303/10, opub. Legalis.

²⁹⁶ Art. 111. 1. Stronę, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, sąd, cofając zwolnienie, skazuje na grzywnę w wysokości do 1.000 złotych. Niezależnie od obowiązku uiszczenia grzywny strona powinna uiścić wszystkie przepisane opłaty i pokryć obciążające ją wydatki.

2. Osobę, która ponownie zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, świadomie podając nieprawdziwe okoliczności o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, sąd, odrzucając wniosek, skazuje na grzywnę w wysokości do 2.000 złotych.

miejsca zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce swego zamieszkania. Sąd przesyła niezwłocznie ten wniosek właściwemu sądowi.

Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w całości. Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów. Częściowe zwolnienie od tych kosztów może polegać na zwolnieniu od poniesienia albo ułamkowej lub procentowej ich części, albo określonej ich kwoty, albo niektórych opłat lub wydatków. Może też polegać na przyznaniu zwolnienia co do pewnej części roszczenia lub co do niektórych roszczeń dochodzonych łącznie; roszczenia te lub ich części sąd oznacza w postanowieniu o przyznaniu częściowego zwolnienia od kosztów sądowych. Strona częściowo zwolniona od kosztów sądowych obowiązana jest uiścić opłaty oraz ponieść wydatki w takiej wysokości, jaka nie jest objęta zwolnieniem przyznanym przez sąd.

W razie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych strona nie może ponownie domagać się zwolnienia powołując się na te same okoliczności, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku. Ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, oparty na tych samych okolicznościach, podlega odrzuceniu. Na odrzucenie wniosku nie przysługuje zażalenie.

Zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

Sąd może zarządzić stosowne dochodzenie, jeżeli na podstawie okoliczności sprawy lub oświadczeń strony przeciwnej powziął wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego strony domagającej się zwolnienia od kosztów sądowych lub z niego korzystającej. Sąd odmawia zwolnienia od kosztów sądowych stronie w razie oczywistej bezzasadności dochodzonego roszczenia lub obrony praw.

Sąd cofa zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli okazało się, że okoliczności, na podstawie których je przyznano, nie istniały lub przestały istnieć. W obu wypadkach strona obowiązana jest uiścić wszystkie przepisane opłaty oraz zwrócić wydatki, jednakże w drugim wypadku sąd może obciążyć stronę tym obowiązkiem także częściowo, stosownie do zmiany, jaka nastąpiła w jej stosunkach.

Postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych lub o cof-

nięciu takiego zwolnienia doręcza się tylko stronie, która złożyła wniosek o zwolnienie od kosztów.

Zgodnie z art. 394 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji którego przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie.

Wniosek o zwolnienie od kosztów nie podlega opłacie. Nie pobiera się opłat od zażalenia na postanowienie sądu, którego przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie.

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych wnosi się razem z pozwem.

Zwolnienie strony od kosztów sądowych w sprawie, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego. Skarżący, który uzyskał zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem powszechnym, powinien, składając skargę kasacyjną, złożyć równocześnie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych wraz ze stosownym oświadczeniem majątkowym i obowiązany był uiścić całą opłatę od skargi kasacyjnej, nie zaś tylko opłatę podstawową²⁹⁷.

Jeżeli strona zdolna do pracy nie wykorzystuje lub ogranicza swoje możliwości zarobkowe w sposób nieuzasadniony albo fikcyjnie pozbywa się majątku, nie spełnia warunków uzasadniających zwolnienie od kosztów²⁹⁸. Zauważono także, że strona przygotowująca się do procesu sądowego powinna być świadoma wydatków związanych z tym przedsięwzięciem, sąd powinna się do niego przygotować przez poczynienie oszczędności i ograniczenie innych wydatków, które nie są niezbędne²⁹⁹.

---

²⁹⁷ Zob. Postanowienie Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 83/09, opubl. Legalis.

²⁹⁸ Zob. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 1974 r., II CZ 167/74, OSP 1975, nr 7, poz. 176; z dnia 20 października 1980 r., II CZ 126/80; z dnia 31 marca 1987 r., I CZ 26/87, OSNCP 1988, nr 7-8, poz. 103 oraz z dnia 4 lutego 2005 r., III SPP 11/05, OSNP 2005, nr 16, poz. 260, opubl. Legalis.

²⁹⁹ Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., I CZ 99/80; z dnia 24 września 1984 r., II CZ 104/84; oraz z dnia 14 października 1983 r., I CZ 151/83, OSNCP 1984, nr 5, poz. 82., opubl. Legalis.

Pytanie nr 142. Jak strażak ochotnik może uzyskać pomoc adwokata lub radcy prawnego z urzędu w postępowaniu cywilnym?

Zgodnie z art. 117 § 1 kodeksu postępowania cywilnego strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części³⁰⁰, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego³⁰¹ strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Osoba fizyczna, która nie ma miejsca zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce swego zamieszkania, który niezwłocznie przesyła ten wniosek sądowi właściwemu.

Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, zgłoszony po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, kasacyjnym lub postępowaniu ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sąd przekazuje do rozpoznania sądowi pierwszej instancji, chyba że uzna wniosek za uzasadniony.

Osoba fizyczna dołącza do wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o swoim stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Oświadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego składany jest łącznie z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, osoba fizyczna dołącza tylko jedno oświadczenie.

Sąd może odebrać od osoby fizycznej przyrzeczenie o treści: „Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem zapewniam, że

³⁰⁰ Zob. pytanie nr 141.

³⁰¹ Zrobić wzór wniosku w aneksie na końcu książki.

złożone przeze mnie oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania jest prawdziwe i rzetelne”. Przed odebraniem przyrzeczenia poucza się stronę ubiegającą się o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego o treści art. 120 § 4³⁰².

W razie złożenia wniosku ustnie do protokołu, oświadczenie o stanie majątku może być złożone także do protokołu.

W razie oddalenia wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona nie może ponownie domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, powołując się na te same okoliczności, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku. Ponowny wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, oparty na tych samych okolicznościach, podlega odrzuceniu. Na postanowienie o odrzuceniu wniosku nie przysługuje zażalenie. Zażalenie przysługuje na postanowienie o odmowie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego.

O wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego sąd zwraca się do właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych. Właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych, wyznacza adwokata lub radcę prawnego niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie dwóch tygodni, zawiadamiając o tym sąd. W zawiadomieniu właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych wskazuje imię i nazwisko wyznaczonego adwokata lub radcy prawnego oraz jego adres do doręczeń. Jeżeli strona we wniosku wskazała adwokata lub radcę prawnego, właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych, w miarę możliwości i w porozumieniu ze wskazanym adwokatem lub radcą prawnym, wyznaczy adwokata lub radcę prawnego wskazanego przez stronę.

Ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego.

Adwokat lub radca prawny ustanowiony przez sąd jest obowiązany zastępować stronę do prawomocnego zakończenia postępowania, chyba że z postanowienia sądu wynika, iż obowiązek zastępowania strony ustaje wcześniej.

---

³⁰² Art. 120 § 4: Stronę, która uzyskała ustanowienie adwokata lub radcy prawnego na podstawie podania świadomie nieprawdziwych okoliczności, sąd skazuje na grzywnę, niezależnie od jej obowiązku uiszczenia wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego.

Z ważnych przyczyn adwokat lub radca prawny może wnosić o zwolnienie od obowiązku zastępowania strony w procesie. Sąd, zwalniając adwokata lub radcę prawnego, zwraca się jednocześnie do właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych o wyznaczenie innego adwokata lub radcy prawnego.

Sąd może zarządzić stosowne dochodzenie, jeżeli na podstawie okoliczności sprawy lub oświadczeń strony przeciwnej powziął wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego strony domagającej się ustanowienia lub zastępowanej przez ustanowionego adwokata lub radcę prawnego.

Sąd cofnie ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, jeżeli okaże się, że okoliczności, na których podstawie je przyznano, nie istniały lub przestały istnieć. W takich wypadkach strona obowiązana jest uiścić wynagrodzenie adwokata lub radcy prawnego dla niej ustanowionego. Ponadto, w wypadku gdy okoliczności, na podstawie których przyznano ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, przestały istnieć, sąd może obciążyć stronę tym obowiązkiem tylko częściowo, stosownie do zmiany, jaka nastąpiła w jej stosunkach.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu nie podlega opłacie. Nie pobiera się opłat od zażalenia na postanowienie sądu, którego przedmiotem jest odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie.

Ustanowienie adwokata lub radcy prawnego może nastąpić przed wytożeniem sprawy (art. 117 § 1 i 3 k.p.c.) lub w toku sprawy, w tym również w postępowaniu apelacyjnym albo kasacyjnym³⁰³.

Pytanie nr 143. Jak ochotnicza straż pożarna jako osoba prawna może uzyskać zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym?

Zgodnie z art. 103 ustawy³⁰⁴ sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie

---

³⁰³ Por. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. Zieliński, K. Flaga –Gieruszyńska, Warszawa 2011.

³⁰⁴ Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.). – dalej jako u.k.s.c.

ma dostatecznych środków na ich uiszczenie³⁰⁵.

Zanim zwolnienie od kosztów było uzyskiwane na podstawie regulacji ustawy o kosztach sądowych, obowiązywał art. 113 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego zgodnie z którym osobie prawnej, jak również organizacji nie mającej osobowości prawnej może być przyznać zwolnienie od kosztów sądowych, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na te koszty. Na tle tego artykuł zapadło orzeczenie, które należy uznać za aktualne, według którego, „brak wskazania w art. 113 § 2 k.p.c. sposobu wykazania przez osobę prawną podstaw, na których opiera ona swój wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych nakłada na sąd obowiązek żądania od osoby prawnej odpowiednich dowodów. Rodzaj tych dowodów zależy od rodzaju i charakteru osoby prawnej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów oraz od konkretnej sytuacji danej osoby prawnej (np. zaświadczenie jednostki nadrzędnej osoby prawnej, bilans roczny wykazujący przewagę pasywów nad aktywami)³⁰⁶.

W związku z tym wniosek wraz z dokumentami poświadczającymi stan majątkowy OSP, należy wysłać razem z pozwem do właściwego sądu, a sąd oceni, czy OSP powinna przedstawić dodatkowe dowody.

Przepis art. 103 u.k.s.c. nie wskazuje, w jaki sposób ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność sądową, powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie tych kosztów. Należy więc przyjąć, że może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie nieruchomości hipoteką a ruchomości zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp. Nie jest wystarczające, tak jak ma to miejsce w razie ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych przez osobę fizyczną (art. 102 ust. 1 u.k.s.c.), złożenie przez osobę prawną lub inną jednostkę organizacyjną tylko oświadczenia obejmującego nawet szczegółowe dane co do jej stanu majątkowego. Nie można jednakże nie brać pod uwagę

---

³⁰⁵ Zobacz wzór wniosku w aneksie na końcu książki.

³⁰⁶ Zob. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1976 r., I CZ 96/76, OSPiKA 1977 nr 10, poz. 165, Legalis.

takiego oświadczenia złożonego przez osoby upoważnione do reprezentowania osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej, jeżeli złożone zostały dokumenty dotyczące ich sytuacji majątkowej i w ich świetle można dokonać oceny złożonego oświadczenia i ustalić, czy podmiot ubiegający się o zwolnienie od kosztów sądowych ma dostateczne środki na ich uiszczenie czy też ich nie ma³⁰⁷.

Ocena zasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wymaga także uwzględnienia i oceny oświadczeń złożonych przez osoby upoważnione do reprezentowania wnioskodawcy będącego osobą prawną³⁰⁸.

Niedołączenie do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych osoby prawnej dowodów obrazujących jej sytuację majątkową uzasadnia ocenę, że nie został wykazany brak dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych³⁰⁹.

Zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwolnienie od kosztów sądowych może być przyznane osobie prawnej jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. W sytuacji, gdy strona składająca taki wniosek nie złoży jakiegokolwiek dowodu na potwierdzenie tego faktu, lub nie poda jakichkolwiek informacji w tym zakresie, należy ją wezwać do usunięcia tego braku w trybie art. 126 § 1 pkt 3 k.p.c.. Ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, złożony przed upływem terminu wyznaczonego do uiszczenia kosztów po prawomocnej odmowie uwzględnienia pierwszego wniosku, przerywa bieg tego terminu. Jednakże okoliczności przytaczane na uzasadnienie nowego wniosku o zwolnienie od kosztów powinny być rzeczywiście „nowe”, to znaczy inne, niż powoływane poprzednio. Nie uzasadniają zatem ponowienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, w świetle art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, te same argumenty, na które strona powoływała się przy rozpoznaniu poprzedniego, prawomocnie oddalonego wniosku, nawet jeśli są one poparte nowymi dowodami; nowe okoliczności, które uzasadniałyby kolejny wniosek o zwolnienie od kosztów, powinny natomiast wynikać z pogorszenia się sytuacji majątkowej strony w czasie, jaki przypada od złożenia poprzedniego wniosku³¹⁰.

³⁰⁷ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2007 r., V CZ 106/07, opubl. Legalis.

³⁰⁸ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2010 r., II CZ 31/10, opubl. Legalis.

³⁰⁹ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2009 r., III CZ 9/09, opubl. Legalis.

³¹⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 r., IV CZ 51/07, opubl. Legalis.

Nie mają obowiązku uiszczania opłat organizacje pożytku publicznego działające na podstawie przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spraw dotyczących prowadzonej przez te organizacje działalności gospodarczej, a także organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w sprawach dotyczących realizacji zleconego zadania publicznego na podstawie przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Innym organizacjom społecznym, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych w ich własnych sprawach prowadzonych w związku z działalnością społeczną, naukową, oświatową, kulturalną, sportową, dobroczynną, samopomocową, w zakresie ochrony konsumenta, ochrony środowiska i opieki społecznej. Przyznając zwolnienie od kosztów sądowych, sąd uwzględnia przede wszystkim statutowe cele działalności danej organizacji i możliwości oraz potrzeby realizacji tych celów na drodze postępowania cywilnego.

Pytanie nr 144. Jak ochotnicza straż pożarna może uzyskać pomoc adwokata lub radcy prawnego z urzędu w postępowaniu cywilnym?

Strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego³¹¹ strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, zgłoszony po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, kasacyjnym lub postępowaniu

---

³¹¹ Zobacz wzór wniosku w aneksie na końcu książki.

ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sąd przekazuje do rozpoznania sądowi pierwszej instancji, chyba że uzna wniosek za uzasadniony³¹².

Pytanie nr 145. Jak strażak OSP lub ochotnicza straż pożarna może uzyskać zwolnienie z opłat za dokonanie czynności notarialnych?

Zgodnie z art. 6 § 1 ustawy Prawo o notariacie³¹³ jeżeli strona czynności notarialnej nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść żądanego przez notariusza wynagrodzenia, może wystąpić z wnioskiem³¹⁴ do sądu rejonowego właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania o zwolnienie w całości lub w części od ponoszenia tego wynagrodzenia. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do osoby prawnej, która wykaże, że nie ma dostatecznych środków na ponoszenie wynagrodzenia żądanego przez notariusza. Sąd po ustaleniu, że zachodzi potrzeba dokonania czynności notarialnej, uwzględnia wniosek i wyznacza notariusza do dokonania żądanej przez stronę czynności notarialnej. Za stronę zwolnioną od ponoszenia wynagrodzenia za dokonaną czynność notarialną wynagrodzenie ponosi Skarb Państwa. Wynagrodzenie przyznaje notariuszowi, na jego wniosek, sąd, który wyznaczył notariusza, na podstawie taksy. Do rozpoznania wniosku, o zwolnienie oraz przyznania notariuszowi wynagrodzenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, z uwzględnieniem przepisów o zwolnieniu od kosztów sądowych.

Od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenia na postanowienie o przyznaniu notariuszowi, na podstawie art. 6 § 1 ustawy Prawo o notariacie, wynagrodzenia za dokonania czynności notarialnej, kasacja nie przysługuje³¹⁵.

---

³¹² Szerzej analogicznie zob. pytanie o zwolnieniu od kosztów sądowych osób fizycznych.

³¹³ Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (Tekst jednolity – Dz.U. z 2008 r., Nr 189, poz. 1158 z późn. zm.). – zob. A. Oleszko, Prawo o notariacie. Komentarz, cz. I, Warszawa 2011.

³¹⁴ Zobacz wzór wniosku w aneksie na końcu książki.

³¹⁵ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2003 r. IV CZ 3/03, opubl. Legalis.

Pytanie nr 146. Jak zaskarżyć do sądu radę gminy jeśli nie podjęła uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu?

Zgodnie z art. 28 ust 1 u.ppoż. członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały.

Rada gminy ma obowiązek wydać uchwałę w sprawie wysokości ekwiwalentu³¹⁶. Gminy, które nie wydają uchwał w sprawie wysokości ekwiwalentu oraz zaniedbują jego wypłatę, choć strażacy ochotnicy tego oczekują, narażają się w dalszej przyszłości na wypłatę wielotysięcznych odszkodowań za czyn niedozwolony w postaci zaniechania legislacyjnego, który został określony w art. 417¹ § 4 kodeksu cywilnego.

Zgodnie z art. 101a ust. 1 u.pr.sam. przepisy art. 101 tejże ustawy stosuje się odpowiednio, gdy organ gminy nie wykonuje czynności nakazanych prawem albo przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne narusza prawa osób trzecich. W takich przypadkach sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego, na koszt i ryzyko gminy.

Art. 101a reguluje możliwość wniesienia np. przez strażaka OSP lub OSP jako osobę prawną skargi do sądu administracyjnego (w pierwszej kolejności wojewódzkiego) na bezczynność rady gminy, która nie wydaje prawem nakazanej uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu. Przedmiotem takiej skargi nie jest sama uchwała rady gminy, ale brak takiej uchwały, pomimo, że rada gminy ma obowiązek wydać taką uchwałę. Dla ustalenia bezczynności liczy się jedynie brak końcowego efektu w postaci uchwały rady gminy ustalającej wysokości ekwiwalentu. Uprawnienie do wniesienia skargi przysługuje

---

³¹⁶ Zob. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11, dostępny: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/0248BECF79>; D.P. Kała, Uchwała rady gminy w sprawie ekwiwalentu, „Strażak” 2012, nr 3, s. 54; D. P. Kała, Ekwiwalent dla członków OSP do korekty, „Wspólnota” 2012, nr 11, dostępny: <http://www.wspolnota.org.pl/artypk/15852,ekwiwalent-dla-cz%C5%82onk%C3%B3w-osp-do-korekty>; D.P. Kała, Głosa do Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11 (w recenzji); obowiązek rady gminy potwierdzony został także w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 września 2009 r. IV SA/Wr 93/09, opubl. Lex nr 569906 oraz w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego Wrocławiu z dnia 4 marca 2009 r., IV SA/Wr 33/09, opubl. Legalis.

wyłącznie temu podmiotowi, którego interes lub uprawnienie zostało naruszone. Wykazanie naruszenia interesu prawnego polega wykazaniu istnienia bezpośredniego związku między niepodjęciem uchwały a własną indywidualną i prawnie gwarantowaną sytuacją danego podmiotu. Taki związek musi powodować następstwo w postaci ograniczenia lub pozbawienia skarżącego konkretnych – mających oparcie w przepisach prawa materialnego – uprawnień. Skarga na bezczynność rady gminy może być wniesiona jeśli sprawa kwalifikuje się w zakresie spraw administracji publicznej³¹⁷. Ustalenie wysokości wypłacanego z budżetu gminy ekwiwalentu dla członków ochotniczej straży pożarnej za udział w działaniu ratowniczym oraz szkoleniu pożarniczym niewątpliwie jest sprawą z zakresu administracji publicznej³¹⁸.

Przy czym sąd administracyjny wydając wyrok może, ale nie musi nakazać radzie gminy wydanie uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu³¹⁹.

Przed wniesieniem skargi do sądu należy pisemnie wezwać radę gminy do usunięcia naruszenia, czyli braku uchwalenia uchwały. W sprawie wezwania do usunięcia naruszenia stosuje się przepisy o terminach załatwiania spraw w postępowaniu administracyjnym³²⁰.

Pytanie nr 147. Jak zaskarżyć do sądu radę gminy która podjęła uchwałę w sprawie wysokości ekwiwalentu, która narusza uprawnienie lub interes prawny OSP lub strażaka ochotnika?

Zgodnie z art. 101 ust. 1 u.pr.sam. każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem podjętymi przez organ gminy w sprawie z zakresu administracji publicznej, może – po bezskutecznym wezwaniu do usunięcia naruszenia – zaskarżyć uchwałę lub zarządzenie do sądu administracyjnego. Skargę taką na uchwałę lub zarządzenie można wnieść do sądu administracyjnego w imieniu własnym lub reprezentując grupę mieszkańców gminy, którzy na to wyrażą pisemną zgodę.

W trybie tej skargi można zaskarżyć uchwałę rady gminy w sprawie

³¹⁷ Por. Z. Niewiadomski, w: Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011, s. 820-822.

³¹⁸ Tak stwierdził w wyroku z 4 listopada 2011 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie, sygn. II SA/Sz 848/11.

³¹⁹ Por. Z. Niewiadomski, w: Ustawa..., s. 822.

³²⁰ Por. Z. Niewiadomski, w: Ustawa..., s. 806.

wysokości ekwiwalentu dla członków OSP jeżeli naruszałby interes prawny lub uprawnienie OSP jako osoby prawnej lub strażaka ochotnika jako obywatela, osoby fizycznej.

Powołując się na naruszenie interesu prawnego lub uprawnienia, osoba wnosząca skargę musi wykazać się, że w konkretnym wypadku istnieje związek pomiędzy jego własną, prawnie gwarantowaną sytuacją a zaskarżaną przezeń uchwałą. Nie wystarczy, że skarżący wykaże, że posiada interes prawny lub uprawnienie np. prawo do ekwiwalentu ale, że uchwała rady gminy narusza jego interes prawny lub uprawnienie³²¹. Nie wystarczy także wykazać, że istnieje stan zagrożenia naruszeniem. Skarżący musi wykazać w jaki sposób doszło do naruszenia interesu lub uprawnienia. Interes ten powinien być konkretny i realny, a uchwała musi ograniczać lub pozbawiać dany podmiot konkretnych uprawnień³²².

Ustalenie wysokości wypłacanego z budżetu gminy ekwiwalentu dla członków ochotniczej straży pożarnej za udział w działaniu ratowniczym oraz szkoleniu pożarniczym niewątpliwie jest sprawą z zakresu administracji publicznej³²³.

O bezskutecznym wezwaniu do usunięcia naruszenia można mówić wtedy gdy wezwany organ wyraźnie odmówi usunięcia naruszenia bądź nie zajmuje żadnego stanowiska w terminie przewidzianym dla załatwienia sprawy w postępowaniu administracyjnym. Wezwać do usunięcia naruszenia można tylko jeden raz i można tego dokonać po podjęciu uchwały, a przed opublikowaniem³²⁴.

Ograniczeniem prawa w sprawie wypłaty ekwiwalentu jest wydanie przez radę gminy uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu w której ustanawia się załączniki³²⁵. Unormowanie trybu i zasad wypłaty ekwiwalentu nie mieści się w ramach umocowania ustawowego dla rady gminy. Rada gminy na mocy art. 28 ust. 1 u.p.poz. upoważniona jest wyłącznie do ustalania wysokości ekwiwalentu za każdą godziną udziału w działaniu

³²¹ Por. Z. Niewiadomski, w: Ustawa..., s. 807-808.

³²² Por. Z. Niewiadomski, w: Ustawa..., s. 808-809 i cytowane tam orzecznictwo sądów.

³²³ Tak stwierdził w wyroku z 4 listopada 2011 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie, sygn. II SA/Sz 848/11.

³²⁴ Por. Z. Niewiadomski, w: Ustawa..., s. 813; Wyrok NSA z 22 czerwca 2007 r., II OSK 1738/06, opubl. Legalis.

³²⁵ Zob. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z 4 listopada 2011 r., sygn. II SA/Sz 848/11.

ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Rada gminy nie jest uprawniona do ustalania trybu składania wniosków o wypłatę ekwiwalentu, a tym bardziej do wskazywania organów OSP upoważnionych do składania i akceptacji wniosków o wypłatę ekwiwalentu, które następnie przedkładane są do wójtowi gminy³²⁶.

Skargę wnosi się w terminie trzydziestu dni od dnia doręczenia odpowiedzi rady gminy na wezwanie do usunięcia naruszenia prawa, a jeżeli rada gminy nie udzieliła odpowiedzi na wezwanie, w terminie sześćdziesięciu dni od dnia wniesienia wezwania o usunięcie naruszenia prawa³²⁷.

Zgodnie z art. 94 ust. 1 u.pr.sam. nie stwierdza się nieważności uchwały lub zarządzenia organu gminy po upływie jednego roku od dnia ich podjęcia, chyba że uchylono obowiązкови przedłożenia uchwały lub zarządzenia w terminie określonym w art. 90 ust. 1³²⁸, albo jeżeli są one aktem prawa miejscowego. Jeżeli nie stwierdzono nieważności uchwały lub zarządzenia z powodu upływu terminu określonego w ust. 1, a istnieją przesłanki stwierdzenia nieważności, sąd administracyjny orzeka o ich niezgodności z prawem. Uchwała lub zarządzenie tracą moc prawną z dniem orzeczenia o ich niezgodności z prawem. Przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego co do skutków takiego orzeczenia stosuje się odpowiednio.

Skargę wnosi się do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Do rozpoznania sprawy właściwy jest wojewódzki sąd administracyjny, na którego obszarze właściwości ma siedzibę organ administracji publicznej, którego działalność została zaskarżona.

---

³²⁶ Por. D.P. Kała, Uchwała rady gminy w sprawie ekwiwalentu, „Strażak” 2012, nr 3, s. 54

³²⁷ Art. 53 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Tekst jednolity – Dz. U. z 2012, poz. 270); tak też Z. Niewiadomski, w: Ustawa..., s. 816-817; Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 kwietnia 2007 r. II OPS 2/07, ONSAiWSA 2007, nr 3, poz. 60, str. 61.

³²⁸ Art. 90 ust. 1: Wójt obowiązany jest do przedłożenia wojewodzie uchwał rady gminy w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. Akty ustanawiające przepisy porządkowe wójt przekazuje w ciągu 2 dni od ich ustanowienia.

Pytanie nr 148. Jak zaskarżyć do sądu wójta jeśli pomimo podjęcia przez radę gminy uchwały w sprawie wysokości ekwiwalentu, nie wydadje zarządzenia i nie wypłaca ekwiwalentu?

Zgodnie z art. 28 ust 1 u.ppoż. członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały. Rada gminy ma obowiązek wydać uchwałę w sprawie wysokości ekwiwalentu.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r.³²⁹ wójt wykonuje uchwały rady gminy, a do zadań wójta należy w szczególności określenie sposobu wykonania uchwał. Według poglądu wyrażonego w doktrynie prawa „organ wykonawczy gminy decyduje zatem o sposobie wcielania w życie uchwał organu stanowiącego”. Pogląd ten odwołuje się także do orzecznictwa sądów administracyjnych według których „określenie sposobu wykonania uchwały jest pierwszym etapem jej wykonania. Ogólnie rzecz ujmując chodzi o wskazanie m.in. środków finansowych i rzeczowych koniecznych do wykonania uchwały, ustalenie sposobu i harmonogramu jej realizacji oraz wyznaczenie osób odpowiedzialnych za wykonanie całości lub części zadań wynikających z uchwały (...); do zadań wójta należy zdecydowanie, przez kogo, w jakich terminach i za pomocą jakich środków, w jakim trybie mają być zrealizowane zadania wynikające z uchwały”³³⁰. Wydaje się więc, że tryb wypłaty ekwiwalentu dla członków ochotniczych straży pożarnych powinien określić wójt w zarządzeniu na podstawie uchwały o wysokości ekwiwalentu podjętej przez radę gminy.

Art. 101a ustawy o samorządzie gminnym reguluje możliwość wniesienia np. przez strażaka OSP lub OSP jako osobę prawną skargi do sądu administracyjnego (w pierwszej kolejności wojewódzkiego) na bezczynność wójta, który nie wykonuje prawem nakazanego obowiązku wykonania uchwały rady gminy w sprawie wysokości ekwiwalentu³³¹.

³²⁹ Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591. – zob. Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011.

³³⁰ Por. A. Skoczylas, w: Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011, s. 382-383 wraz z powołanym tam orzecznictwem.

³³¹ Zob. pytanie w sprawie skargi na bezczynność rady gminy.

Pytanie nr 149. Co to jest cywilne postępowanie uproszczone i jak przebiega?

Postępowanie uproszczone jest jednym z postępowań odrębnych w ramach postępowania cywilnego. Postępowanie uproszczone toczy się według norm ustanowionych dla postępowania zwykłego jednak z uwzględnieniem specyficznych odrębności. Przepisy regulujące postępowanie odrębne mają charakter przepisów szczególnych w stosunku do zwykłego procesu³³².

Postępowanie uproszczone zostało wprowadzone do Kodeksu postępowania cywilnego w celu przyspieszenia dochodzenia roszczeń w drobnych sprawach. Uproszczenie postępowania polega na wprowadzeniu urzędowych formularzy, usprawnienie postępowania dowodowego oraz przez szersze odwołanie się do wiedzy, rozsądku i doświadczenia życiowego sędziego. Do wniesienia pozwu w postępowaniu uproszczonym nie ma konieczności zatrudnienia adwokata lub radcy prawnego. Także opłaty w tym postępowaniu nie są wysokie, a sprawy rozpatrywane są stosunkowo szybko. To sprawia, że wiele podmiotów występuje samodzielnie z pozwem³³³ do sądu.

Pozew w postępowaniu uproszczonym wnosi się na urzędowym formularzu do właściwego miejscowo sądu rejonowego w sprawach:

- 1) o roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych, a w sprawach o roszczenia wynikające z rękojmi, gwarancji jakości lub z niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty,
- 2) o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Pozew, odpowiedź na pozew, sprzeciw od wyroku zaocznego i pismo zawierające wnioski dowodowe wnoszone w postępowaniu uproszczonym powinny być sporządzone na urzędowych formularzach.

Jednym pozwem można dochodzić tylko jednego roszczenia. Połączenie kilku roszczeń w jednym pozwie jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy wynikają z tej samej umowy lub umów tego samego rodzaju. W wypadku

---

³³² Por. E. Marszałkowska-Krześ, w: *Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2008, s. 299.

³³³ Zob. wzór pozwu w aneksie na końcu książki.

niedopuszczalnego połączenia w jednym pozwie kilku roszczeń przewodniczący zarządza zwrot pozwu. Jeżeli powód dochodzi części roszczenia, sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym tylko wtedy, gdy postępowanie to byłoby właściwe dla całego roszczenia wynikającego z faktów przytoczonych przez powoda. W przeciwnym wypadku sprawa rozpoznawana jest z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Zmiana powództwa jest niedopuszczalna. Przepisów art. 75-85 oraz art. 194-196 i art. 198 Kodeksu postępowania cywilnego nie stosuje się. Powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym.

Okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe nie zgłoszone w pozwie, odpowiedzi na pozew, na pierwszym posiedzeniu przeznaczonym na rozprawę lub w sprzeciwie od wyroku zaocznego mogą być rozpoznawane tylko wtedy, gdy strona wykaże, że nie mogła ich powołać wcześniej lub gdy potrzeba ich powołania wynikła później. Powód może przytoczyć nowe okoliczności faktyczne i wnioski dowodowe nie później niż w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu pism pozwanego (odpowiedzi na pozew, sprzeciw od wyroku zaocznego).

Jeżeli sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy. Jeżeli sąd uzna, że sprawa jest szczególnie zawiła lub jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, w dalszym ciągu rozpoznaje ją z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym. W takim wypadku nie pobiera się uzupełniającej opłaty od pozwu.

Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku strona może zgłosić również do protokołu bezpośrednio po ogłoszeniu wyroku. Dla strony, która zrzekła się doręczenia uzasadnienia wyroku, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia ogłoszenia wyroku. Strona obecna na posiedzeniu, na którym ogłoszono wyrok, może po jego ogłoszeniu w oświadczeniu złożonym do protokołu zrzec się prawa do wniesienia apelacji. W razie zrzeczenia się prawa do wniesienia apelacji przez wszystkich uprawnionych wyrok staje się prawomocny.

Apelację można oprzeć na zarzutach:

- 1) naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,

2) naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy.

Po upływie terminu do wniesienia apelacji przytaczanie dalszych zarzutów jest niedopuszczalne. Sąd rozpoznaje apelację w składzie jednego sędziego. Sąd może rozpoznać apelację na posiedzeniu niejawnym, chyba że strona w apelacji lub w odpowiedzi na apelację zażądała przeprowadzenia rozprawy. Sąd drugiej instancji nie przeprowadza postępowania dowodowego z wyjątkiem dowodu z dokumentu, chyba, że apelację oparto na późniejszym wykryciu okoliczności faktycznych lub środkach dowodowych, z których strona nie mogła skorzystać przed sądem pierwszej instancji. Jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania. Uchylając zaskarżony wyrok sąd drugiej instancji może przekazać sprawę do rozpoznania z wyłączeniem przepisów o postępowaniu uproszczonym także wówczas, gdy sprawa stosownie do art. 505¹ k.p.c. podlega rozpoznaniu w tym postępowaniu. Sąd drugiej instancji oddala apelację również wtedy, gdy mimo naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania albo błędnego uzasadnienia zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Sąd drugiej instancji uzasadnia z urzędu jedynie wyrok uchylający zaskarżony wyrok i przekazujący sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uzasadnienie wyroku sporządza się także na wniosek strony zgłoszony w terminie tygodniowym od dnia jego ogłoszenia lub doręczenia wyroku stronie, jeżeli nie był ogłoszony. Jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Nakaz zapłaty wydaje się, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego, a w innych sprawach, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. W razie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty przewodniczący wyznacza rozprawę, chyba że sprawa może być rozpoznana na posiedzeniu niejawnym.

Nakaz zapłaty nie może być wydany, jeżeli według treści pozwu:

- 1) roszczenie jest oczywiście bezzasadne,
- 2) przytoczone okoliczności budzą wątpliwość,
- 3) zaspokojenie roszczenia zależy od świadczenia wzajemnego,
- 4) miejsce pobytu pozwanego nie jest znane albo gdyby doręczenie mu nakazu nie mogło nastąpić w kraju.

W nakazie zapłaty nakazuje się pozwanemu, żeby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia tego nakazu zaspokoił roszczenie w całości wraz z kosztami albo w tym terminie wniósł sprzeciw do sądu. Pozwanemu doręcza się nakaz zapłaty wraz z pozwem i pouczeniem o sposobie wniesienia sprzeciwu oraz o skutkach niezaskarżenia nakazu.

Nakaz zapłaty, przeciwko któremu w całości lub w części nie wniesiono skutecznie sprzeciwu, ma skutki prawomocnego wyroku. W razie prawidłowego wniesienia sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc, a przewodniczący wyznacza rozprawę i zarządza doręczenie powodowi sprzeciwu razem z wezwaniem na rozprawę.

ROZDZIAŁ VIII

Ochotnicza straż pożarna w krajowym rejestrze sądowym

Pytanie nr 150. Jakie wnioski może składać OSP w krajowym rejestrze sądowym i jakie w związku z tym ponosi opłaty?

Ochotnicza Straż Pożarna jako stowarzyszenie podlega obowiązkowi wpisu do krajowego rejestru sądowego. Postępowanie w sprawach o wpis OSP do rejestru stowarzyszeń³³⁴ w krajowym rejestrze sądowym jest wolne od opłat sądowych. Natomiast za wykreślenie OSP z rejestru stowarzyszeń wnosi się opłatę stałą w wysokości 300 zł. OSP może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Jeżeli OSP podejmuje działalność gospodarczą to podlega obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców w KRS. Opłatę stałą w kwocie 500 złotych pobiera się od wniosku o wpis OSP w rejestrze przedsiębiorców, natomiast wykreślenie OSP z rejestru przedsiębiorców podlega opłacie stałej w wysokości 300 zł.

Na mocy art. 47 u.k.r.s. ochotnicze straże pożarne wpisane do rejestru przedsiębiorców są obowiązane zgłaszać informacje wymienione w art. 38-40 i w art. 44 u.k.r.s. oraz ich zmiany, niezależnie od obowiązków wynikających z odrębnych przepisów.

Na mocy art. 53a u.k.r.s. ochotnicze straże pożarne wpisane tylko do rejestru stowarzyszeń są obowiązane zgłaszać dotyczące ich informacje wymienione w art. 38, 39, 43, 44, 52 i 53 u.k.r.s. oraz zmiany tych informacji, niezależnie od obowiązków wynikających z odrębnych przepisów.

Wniosek o wpis do krajowego rejestru sądowego powinien być złożony nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu (art. 22 u.k.r.s.). Zarząd stowarzyszenia ma obowiązek niezwłocz-

³³⁴ Pełna nazwa to Rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

nie zawiadomić sąd rejestrowy o zmianie statutu.

Wśród zmian jakie powinny zgłaszać OSP działający tylko jako stowarzyszenia lub prowadzące także działalność gospodarczą, są zmiany dotyczące m.in.: statutu, zarządu, komisji rewizyjnej, nazwy, siedziby, adresu, oddziałów i ich siedzib i adresów, numeru REGON, numeru NIP, uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego. Zmiany te związane są z ponoszeniem opłat. Opłatę stałą w kwocie 250 złotych pobiera się od wniosku o dokonanie zmiany wpisu dotyczącego OSP wpisanej do rejestru przedsiębiorców. Opłatę stałą w kwocie 150 złotych pobiera się od wniosku o dokonanie zmiany wpisu dotyczącego OSP wpisaną tylko w rejestrze stowarzyszeń. Opłatę stałą w kwocie 300 złotych pobiera się od innych wniosków niż wymienione w art. 52-58 u.k.r.s., jeżeli należą do właściwości sądu dokonującego wpisów w krajowym rejestrze sądowym. W wypadku jednoczesnego wniesienia przez tego samego wnioskodawcę, na kilku formularzach, kilku wniosków o wpis lub o dokonanie zmian w krajowym rejestrze sądowym – pobiera się tylko jedną opłatę, z tym że jeżeli przepis przewiduje dla danego rodzaju spraw opłaty w różnych wysokościach – pobiera się opłatę wyższą.

Opłatę stałą w kwocie 40 złotych pobiera się od wniosku o przyjęcie dokumentów, o których sąd czyni wzmiankę w rejestrze (np. statutu), oraz dokumentów zawierających dane nie podlegające według przepisów ustawy wpisowi do określonego działu krajowego rejestru sądowego (art. 63 u.k.r.s.).

Wpisy do rejestru przedsiębiorców w k.r.s. podlegają obowiązkowi ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (art. 13 ust. 1 u.k.r.s.), co wiąże się z wniesieniem odpowiedniej opłaty³³⁵.

Wpisy do rejestru stowarzyszeń w k.r.s., nie podlegają obowiązkowi ogłaszania w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (art. 49 ust. 2 u.k.r.s.).

Opłata za ogłoszenie wpisu do krajowego rejestru sądowego jest stała i wynosi:

- 1) za ogłoszenie pierwszego wpisu – 500 złotych,
- 2) za ogłoszenie kolejnych wpisów – 250 złotych. Ogłoszenia wpisów w rejestrze przedsiębiorców dokonywane przez sąd rejestrowy z urzędu są wolne od opłat.

---

³³⁵ Zob. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 kwietnia 1996 r. w sprawie organizacji, sposobu wydawania i rozpowszechniania oraz podstawy ustalania ceny numerów Monitora Sądowego i Gospodarczego i wysokości opłat za zamieszczenie w nim ogłoszenia lub obwieszczenia (Dz. U. z 1996 r., Nr 45, poz. 204 z późn. zm.).

Pytanie nr 151. Jakie dokumenty należy złożyć w krajowym rejestrze sądowym w związku ze zmianą statutu OSP?

Ustawa p.o.s. zobowiązuje Zarząd stowarzyszenia do niezwłocznego zawiadomienia sądu rejestrowego o zmianie statutu. Wniosek o wpis do krajowego rejestru sądowego powinien być złożony nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu (art. 22 u.k.r.s.). Zmiany dotyczące statutu są wprowadzane zarówno w rejestrze przedsiębiorców jak i rejestrze stowarzyszeń jeżeli OSP prowadzi działalność gospodarczą. Jeżeli OSP nie prowadzi działalności gospodarczej zmiany są wprowadzane jedynie w rejestrze stowarzyszeń.

Aby zgłosić do k.r.s. informację o zmianie statutu należy wysłać do sądu wniosek do którego dołącza się także tekst jednolity statutu, z uwzględnieniem wprowadzonych zmian. Do tekstu jednolitego nie stosuje się przepisów o formie czynności prawnych. Wniosek który należy wypełnić to KRS-Z20³³⁶.

Wniosek o wpis do k.r.s. W związku ze zmianą statutu składa się na urzędowym formularzu³³⁷. Składając wniosek, OSP bez wezwania uiszcza opłatę sądową³³⁸, a jeżeli wpis podlega ogłoszeniu – również opłatę za ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Wnioski można także składać na niebarwnych formularzach stanowiących wydruki komputerowe lub będących kserokopiami formularzy urzędowych. Wnioski składane drogą elektroniczną powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Wniosek złożony nieprawidłowo wypełniony podlega zwróceniu, bez wzywania do uzupełnienia braków. Przepisu art. 130^l Kodeksu postępowania cywilnego nie stosuje się. W razie wystąpienia innych braków niż wymienione ww. przepis art. 130 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio. W razie zwrócenia wniosku może on być ponownie złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia zarządzenia o zwrocie. Jeżeli wniosek ponownie złożony nie jest dotknięty brakami, wywołuje skutek

³³⁶ Zobacz wzór w aneksie na końcu książki.

³³⁷ Zob. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu i miejsca ich udostępniania (Dz. U. z 2000 r., Nr 118, poz. 1247 z późn. zm.).

³³⁸ Zob. Pytanie nr 2.

od daty pierwotnego wniesienia. Skutek taki nie następuje w razie kolejnego zwrotu wniosku, chyba że zwrot nastąpił na skutek braków uprzednio niewskazanych. Urzędowe formularze są udostępniane w siedzibach sądów oraz na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości³³⁹. Można je także znaleźć na innych stronach internetowych poświęconych krajowemu rejestrowi sądowemu³⁴⁰. Do wniosku załącza się także dowód uiszczenia opłaty związanej z wpisem w k.r.s..

Pytanie nr 152. Jakie dokumenty należy złożyć w krajowym rejestrze sądowym w związku ze zmianą zarządu OSP i komisji rewizyjnej?³⁴¹

Wniosek o wpis do krajowego rejestru sądowego powinien być złożony nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia uzasadniającego dokonanie wpisu (art. 22 u.k.r.s.). W celu zgłoszenia zmian należy wypełnić formularz KRS-Z20 oraz KRS-ZK. Należy także załączyć protokół z Walnego Zgromadzenia Członków wraz z treścią uchwały o odwołaniu i powołaniu członka Zarządu lub Komisji Rewizyjnej. Należy także załączyć protokół z listą obecności na Walnym Zgromadzeniu Członków. W przypadku zmiany Zarządu OSP do wniosku o zmianę dołącza się uwierzytelnione notarialnie albo złożone przed sędzią lub upoważnionym pracownikiem sądu wzory podpisów nowych członków Zarządu. Do wniosku załącza się także dowód uiszczenia opłaty związanej z wpisem w k.r.s.³⁴².

---

³³⁹ Zob. <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/okrajowy-rejestr-sadowy/formularze-wnioskow-wykorzystywanych-w-krs/>

³⁴⁰ Np. <http://www.druki-krs.pl/>

³⁴¹ Zob. Pytanie nr 3.

³⁴² Pismem, które nie zostało należycie opłacone jest zarówno pismo, od którego w ogóle nie została uiszczona opłata lub opłatę uiszczono po upływie terminu, jak i pismo, od którego wniesiono opłatę w niepełnej wysokości, a także pismo, które zostało opłacone w inny sposób niż określony w § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 27, poz. 199) w związku z art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) – zob. Postanowienie SN z dnia 18 marca 2008 r., II PZ 1/08, OSNP 2009, Nr 11-12, poz. 147.

Pytanie nr 153. Jak należy wypełniać formularze do krajowego rejestru sądowego?

Formularze należy wypełniać w języku polskim, czytelnie, na maszynie, komputerowo lub ręcznie, wielkimi drukowanymi literami. Wnioskodawca wypełnia pola jasne. We wszystkich wypełnianych polach, w których występuje możliwość wyboru, należy wstawić X w jednym odpowiednim kwadracie. Wszystkie pola, w których nie będą wpisane odpowiednie informacje, należy przekreślić. Wniosek składa się do sądu rejonowego (sądu gospodarczego) właściwego ze względu na siedzibę podmiotu, którego wpis dotyczy. Wniosek można złożyć w biurze podawczym właściwego sądu lub nadać w urzędzie pocztowym na adres sądu. Wniosek, który nie jest złożony na urzędowym formularzu, nie opłacony lub nieprawidłowo wypełniony podlega zwróceniu bez wzywania o uzupełnienie braków. W razie zwrócenia wniosku może on być ponownie złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia zarządzenia o zwrocie. Jeżeli wniosek ponownie złożony nie jest dotknięty brakami, wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia. Skutek taki nie następuje w razie kolejnego zwrotu wniosku, chyba że zwrot nastąpił na skutek braków uprzednio niewskazanych.

Pytanie nr 154. Jak należy uiszczać opłaty sądowe związane wpisami i zmianami w krajowym rejestrze sądowym?

Opłaty sądowe w sprawach cywilnych uiszcza się w formie bezgotówkowej na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu albo w formie wpłaty gotówkowej, bezpośrednio w kasie sądu lub w formie znaków o odpowiedniej wartości wykonanych według ustalonego wzoru, zwanych „znakami opłaty sądowej” (§ 2 ust. 1 rozporządzenia³⁴³). Numery rachunków bieżących dochodów sądów na które można dokonywać wpłat Ministerstwo Sprawiedliwości nieodpłatnie udostępnia i aktualizuje na swojej stronie internetowej. Numer rachunku bieżącego dochodów sądu udostępnia się także na tablicy ogłoszeń w budynku sądowym. Numery kont można znaleźć także na stronach internetowych właściwych sądów.

Jeżeli opłata sądowa została uiszczona na rachunek bieżący dochodów

---

³⁴³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 27, poz. 199 z późn. zm.).

właściwego sądu przed wniesieniem pisma do sądu, należy do tego pisma dołączyć oryginał lub kopię dowodu wniesienia należnej opłaty. W przypadku wnoszenia opłaty sądowej na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu na wezwanie sądu lub dodatkowo, na dowodzie wpłaty należy wpisać numer sprawy, o ile został nadany. Jeżeli wpłata na rachunek bieżący dochodów sądu została dokonana przed wezwaniem do uiszczenia opłaty sądowej, kopię dowodu wpłaty należy przesłać niezwłocznie do właściwego sądu w ślad za złożonym pismem. W przypadku dołączenia do pisma dowodu wniesienia opłaty sądowej w formie wydruku potwierdzającego dokonanie operacji bankowej, na wydruku tym zamieszcza się potwierdzoną własnoręcznym podpisem informację, że figurująca na nim kwota stanowi opłatę za wnoszone pismo. Dowodu wniesienia opłaty sądowej w formie kopii lub wydruku nie zwraca się uiszczającemu opłatę.

Uiszczenie opłaty sądowej w formie gotówkowej w kasie sądu przed wniesieniem pisma do sądu potwierdzane jest przez pracownika kasy sądu poprzez stosowną adnotację na oryginale pisma oraz wydanie uiszczającemu opłatę kopii dowodu wpłaty. Uiszczenie opłaty sądowej w kasie sądu po wniesieniu pisma do sądu, lecz przed wezwaniem do jej uiszczenia, pracownik sądu potwierdza, wydając kopię dowodu wpłaty należnej opłaty sądowej, którą należy przekazać do właściwego sądu w ślad za złożonym pismem. Maksymalna wysokość opłaty sądowej, jaką można uiścić przy pomocy znaków opłaty sądowej, wynosi 1.500 zł.

Uiszczający opłatę znakami opłaty sądowej nakleja się znak na piśmie podlegającym opłacie. Znaki należy naklejać na egzemplarzu przeznaczonym dla sądu. Uiszczający opłatę na wezwanie sądu lub dodatkowo, może nakleić znaki opłaty sądowej na tym wezwaniu albo na kartce czystego papieru, podając numer sprawy oraz imię i nazwisko. Znaki można nakleić także na piśmie podlegającym opłacie, w sekretariacie właściwego wydziału sądu. Opłatę za sporządzenie dokumentu, spisanie ugody lub za dokonanie innej czynności sądowej uiszcza się przez naklejenie znaków opłaty sądowej na odpowiedniej karcie akt sprawy, stwierdzającej tę czynność. Wysokość pobieranej opłaty zaznacza się na wydanych stronie dokumentach. Przy składaniu ustnych oświadczeń pracownik przyjmujący oświadczenie lub sędzia nakleja znaki opłaty sądowej na odpowiedniej karcie akt i niezwłocznie je kasuje.

Znaki opłaty sądowej nakleja się na pierwszej lub ostatniej stronie pi-

sma w miejscu nie zawierającym tekstu jeden obok drugiego lub jeden pod drugim, w miarę możliwości bez odstępu. Znaki opłaty sądowej kasuje sędzia lub pracownik upoważniony do przyjmowania pism lub do wydawania dokumentów, niezwłocznie po otrzymaniu pisma z naklejonymi na nim lub dołączonymi do niego znakami. Znaki opłaty sądowej skasowane przez uiszczającego opłatę nie będą przyjmowane. Na żądanie osoby zainteresowanej wydaje się jej bezpłatnie poświadczenie wysokości opłaty uiszczonej znakami opłaty sądowej.

Pytanie nr 155. Jak uzyskać odpis, wyciąg, zaświadczenie z krajowego rejestru sądowego?

Minister Sprawiedliwości utworzył Centralną Informację krajowego rejestru sądowego, zwaną dalej „Centralną Informacją”, z oddziałami przy sądach rejestrowych³⁴⁴. Zadaniem Centralnej Informacji jest:

- 1) prowadzenie zbioru informacji krajowego rejestru sądowego oraz elektronicznego katalogu dokumentów spółek, zwanego dalej „katalogiem”,
- 2) udzielanie informacji z k.r.s. oraz przechowywanie i udostępnianie kopii dokumentów z katalogu,
- 3) utworzenie i eksploatacja połączeń k.r.s. i katalogu w systemie informatycznym (art. 4 ust. 1-2 u.k.r.s.).

Centralna Informacja wydaje odpisy, wyciągi i zaświadczenia oraz udziela informacji z k.r.s., które mają moc dokumentów urzędowych, jeżeli zostały wydane w postaci papierowej lub elektronicznej. Centralna Informacja wydaje z katalogu, drogą elektroniczną, kopie dokumentów, które są poświadczane za zgodność z dokumentami znajdującymi się w aktach rejestrowych podmiotu. Centralna Informacja pobiera opłaty za udzielanie informacji, wydawanie odpisów, wyciągów lub zaświadczeń z k.r.s. oraz za udostępnianie kopii dokumentów z katalogu. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa. Centralna Informacja bezpłatnie udostępnia, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, aktualne informacje o podmiotach wpisanych do k.r.s.³⁴⁵ oraz listę dokumentów zawartych w katalogu (art. 4 ust. 3-4a u.k.r.s.).

³⁴⁴ Adresy i obszary właściwości Wydziałów Gospodarczych KRS oraz oddziałów Centralnej Informacji KRS – zob. <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/okrajowy-rejestr-sadowy/adresy/>

³⁴⁵ <http://krs.ms.gov.pl/>; zob. także <http://www.krs-online.com.pl/>

Centralna Informacja wydaje odpisy, wyciągi i zaświadczenia oraz udziela informacji z rejestru po złożeniu wniosku w postaci papierowej, elektronicznej, a także udostępnia drogą elektroniczną, za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci teleinformatycznych, aktualne informacje o podmiotach wpisanych do rejestru wraz z możliwością ich wydruku³⁴⁶.

Urzędowe formularze wniosków są udostępniane w siedzibach oddziałów Centralnej Informacji, a także na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości³⁴⁷.

Centralna Informacja wydaje na wniosek odpisy, wyciągi, zaświadczenia i pozostałe informacje z krajowego rejestru sądowego na podstawie danych wyszukanych w rejestrze³⁴⁸, dokładnie odpowiadających danym zawartym we wniosku.

Odpis z rejestru może być pełny lub aktualny. Odpis pełny zawiera treść wszystkich wpisów w rejestrze pod danym numerem k.r.s., dokonanych od chwili pierwszego wpisu, z wyjątkiem wpisów niepodlegających ujawnieniu. Odpis aktualny zawiera aktualną treść wpisów w rejestrze pod danym numerem k.r.s.. Wyciąg z rejestru zawiera aktualną treść wpisów dotyczącą podmiotu wpisanego do rejestru pod określonym numerem k.r.s., obejmującą wskazane przez wnioskodawcę działy rejestru. Centralna Informacja wydaje następujące zaświadczenia:

- 1) zaświadczenie, że dany podmiot jest wpisany do rejestru pod określonym numerem,
- 2) zaświadczenie, że dany podmiot nie jest wpisany do rejestru,
- 3) zaświadczenie o wykreśleniu danego podmiotu z rejestru,
- 4) zaświadczenie o posiadaniu przez podmiot statusu organizacji pożytku publicznego.

---

³⁴⁶ § 3 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz trybu i sposobu udzielania informacji z Krajowego Rejestru Sądowego i wydawania kopii dokumentów z katalogu, a także struktury udostępnianych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz cech wydruków umożliwiających ich weryfikację z danymi w Rejestrze (Dz. U. z 2011 r., Nr 297, poz. 1760).

³⁴⁷ <http://bip.ms.gov.pl/rejestry-i-ewidencje/okrajowy-rejestr-sadowy/formularze-wnioskow-skladanych-do-centralnej-informacji-krs/>; zob. także: <http://www.krs-online.com.pl/formularze.html>

³⁴⁸ Rozumie się przez to jeden z rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego.

Centralna Informacja zgodnie z art. 4 ust. 4aa ustawy³⁴⁹ udostępnia informacje, których treść odpowiada odpisowi aktualnemu, w celu samodzielnego pobrania ich wydruku komputerowego. Pobrany samodzielnie wydruk komputerowy aktualnych informacji o podmiocie umożliwia jego weryfikację z danymi zawartymi w rejestrze, jeżeli posiada następujące cechy:

- 1) adres strony internetowej, na której zamieszczone są aktualne informacje o podmiotach wpisanych do krajowego rejestru sądowego,
- 2) formę graficzną zgodną z załącznikami nr 12 i 13 do rozporządzenia³⁵⁰,
- 3) identyfikator wydruku.

Wskazana w załącznikach nr 12 i 13 do rozporządzenia treść działów, rubryk informacji odpowiadającej odpisowi jest jedynie przykładowa i zależy od rodzaju danych wpisywanych w przypadku konkretnego podmiotu (§ 9 rozporządzenia o odpisach).

Wniosek o wydanie odpisu, wyciągu lub zaświadczenia z rejestru składa się na formularzach, o których mowa w załącznikach nr 1-6 do rozporządzenia³⁵¹. We wniosku o wydanie odpisu, wyciągu lub zaświadczenia, o którym mowa w § 8 pkt 1, 3 lub 4 rozporządzenia, należy określić rodzaj żądanego odpisu, wyciągu lub zaświadczenia i podać numer KRS, pod którym podmiot jest wpisany do rejestru (§ 10 rozporządzenia o odpisach).

Centralna Informacja udziela pisemnych informacji o numerze k.r.s., pod którym jest wpisany dany podmiot. Informacje o numerze k.r.s. wydaje się na wniosek. Wniosek składa się na formularzu, o którym mowa w załączniku nr 7 do rozporządzenia³⁵². We wniosku o podanie numeru KRS należy podać jedną z następujących danych:

- 1) numer REGON,
- 2) numer NIP,
- 3) nazwę lub firmę, a w razie potrzeby także oznaczenie formy prawnej podmiotu, informację o siedzibie ograniczoną do wskazania województwa,

---

³⁴⁹ Pobrane samodzielnie wydruki komputerowe aktualnych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru mają moc zrównaną z mocą dokumentów wydawanych przez Centralną Informację (moc dokumentów urzędowych), jeżeli posiadają cechy umożliwiające ich weryfikację z danymi zawartymi w Rejestrze.

³⁵⁰ Zob. <http://www.lex.pl/du-akt/-/akt/dz-u-2011-297-1760>

³⁵¹ <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/okrajowy-rejestr-sadowy/formularze-wnioskow-skladanych-do-centralnej-informacji-krs/>; zob. także: <http://www.krs-online.com.pl/formularze.html>

³⁵² Wniosek o podanie numeru KRS – oznaczenie: CI KRS-CNR.

powiatu lub gminy; informacje o siedzibie mogą być podane łącznie (§ 13 rozporządzenia o odpisach).

Wnioski o wydanie odpisu, wyciągu, zaświadczenia lub o udzielenie innych informacji składa się w centrali Centralnej Informacji lub jej oddziale. Oddziały Centralnej Informacji udzielają informacji oraz wydają zaświadczenia, wyciągi i odpisy z krajowego rejestru sądowego tylko na wniosek złożony bezpośrednio w oddziale (§ 21 rozporządzenia o odpisach).

Do wniosku składanego w centrali Centralnej Informacji należy dołączyć oryginalny dowód wniesienia opłaty na rachunek bieżący dochodów Ministerstwa Sprawiedliwości. Do wniosku składanego w oddziale Centralnej Informacji należy dołączyć oryginalny dowód wniesienia opłaty na rachunek bieżący dochodów sądu, przy którym funkcjonuje oddział, do którego złożono wniosek, albo do kasy tego sądu. Dowód opłaty, po potwierdzeniu na nim faktu udzielenia określonej informacji, zwraca się osobie składającej wniosek. Do wniosków składanych w centrali Centralnej Informacji korespondencyjnie należy dołączyć oryginalny dowód wpłaty na rachunek bieżący dochodów Ministerstwa Sprawiedliwości lub jego kopię. Oryginalny dowód wpłaty lub jego kopia, po potwierdzeniu na nich faktu udzielenia informacji, nie podlegają zwrotowi wnioskodawcy (§ 22 rozporządzenia o odpisach).

Wniosek wypełniony niezgodnie z przepisami prawa, nieopłacony, wniosek, od którego uiszczono opłatę w wysokości niższej od należnej, lub złożony bez załączenia oryginalnego dowodu wniesienia opłaty pozostawia się bez nadania biegu, informując o tym wnioskodawcę (§ 23 rozporządzenia o odpisach).

Każdy odpis, wyciąg, zaświadczenie oraz pozostałe pisemne informacje powinny być podpisane przez upoważnionego pracownika i opatrzone pieczęcią urzędową oraz powinny zawierać, poza właściwą treścią, także oznaczenie miejsca i datę wydania dokumentu oraz datę i czas stanu rejestru, według którego zostały wydane; poszczególne strony powinny być ponumerowane ze wskazaniem całkowitej liczby stron (§ 25 rozporządzenia o odpisach).

Pytanie nr 156. Jakie są opłaty za wydanie odpisów, wyciągów i zaświadczeń z krajowego rejestru sądowego?

Za udzielanie informacji, wydawanie odpisów, wyciągów i zaświadczeń z krajowego rejestru sądowego oraz za udostępnianie kopii dokumentów z elektronicznego katalogu dokumentów spółek, przez Centralną Informację krajowego rejestru sądowego, pobiera się następujące opłaty³⁵³:

1)	za informację z rejestru przedsiębiorców, rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej wydaną na wniosek o udzielenie informacji	5 zł
2)	za odpis pełny z rejestru przedsiębiorców, rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz rejestru dłużników niewypłacalnych, wydany na wniosek o wydanie odpisu pełnego	60 zł
3)	za odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców, z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz z rejestru dłużników niewypłacalnych, wydany na wniosek o wydanie odpisu aktualnego	30 zł
4)	za wyciąg z rejestru przedsiębiorców, rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej, wydany na wniosek o wydanie wyciągu dotyczący działu 1 – 10 zł, a za każdy następny dział	5 zł
5)	za zaświadczenie z rejestru przedsiębiorców, rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz z rejestru dłużników niewypłacalnych, wydane na wniosek o wydanie zaświadczenia	15 zł

³⁵³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie określenia wysokości opłat za udzielanie informacji, wydawanie odpisów, wyciągów i zaświadczeń z Krajowego Rejestru Sądowego oraz za udostępnianie kopii dokumentów z elektronicznego katalogu dokumentów spółek (Dz. U. z 2006 r., Nr 247, poz. 1812).

ROZDZIAŁ IX

Umowy w działalności ochotniczych straży pożarnych

Pytanie nr 157. Jak stosować umowę najmu w działalności OSP?

Przez umowę najmu³⁵⁴ wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania przez czas oznaczony lub nie oznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz. Czynsz może być oznaczony w pieniądzach lub w świadczeniach innego rodzaju. Do świadczeń innego rodzaju można zaliczyć np. usługi lub jakieś dobra³⁵⁵.

Umowa najmu nieruchomości lub pomieszczenia na czas dłuższy niż rok powinna być zawarta na piśmie. W razie niezachowania tej formy poczytuje się umowę za zawartą na czas nie oznaczony. Najem zawarty na czas dłuższy niż lat dziesięć poczytuje się po upływie tego terminu za zawarty na czas nie oznaczony. Najem zawarty między przedsiębiorcami na czas dłuższy niż lat trzydzieści poczytuje się po upływie tego terminu za zawarty na czas nieoznaczony.

Wynajmujący powinien wydać najemcy rzecz w stanie przydatnym do umówionego użytku i utrzymywać ją w takim stanie przez czas trwania najmu. Drobne nakłady połączone ze zwykłym użytkowaniem rzeczy obciążają najemcę. Jeżeli rzecz najęta uległa zniszczeniu z powodu okoliczności, za które wynajmujący odpowiedzialności nie ponosi, wynajmujący nie ma obowiązku przywrócenia stanu poprzedniego. Jeżeli w czasie trwania najmu rzecz wymaga napraw, które obciążają wynajmującego, a bez których rzecz nie jest przydatna do umówionego użytku, najemca może wyznaczyć wynajmującemu odpowiedni termin do wykonania napraw. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu najemca może dokonać koniecznych napraw

---

³⁵⁴ Zobacz wzór umowy w aneksie na końcu książki.

³⁵⁵ Por. W. Czachórski, *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2007, s. 475.

na koszt wynajmującego. Najemca, który dokonał koniecznych napraw lokalu na koszt wynajmującemu, może potrącić swoją wierzytelność z tytułu tych napraw z wierzytelnością wynajmującego z tytułu czynszu³⁵⁶.

Jeżeli rzecz najęta ma wady, które ograniczają jej przydatność do umówionego użytku, najemca może żądać odpowiedniego obniżenia czynszu za czas trwania wad. Jeżeli w chwili wydania najemcy rzecz miała wady, które uniemożliwiają przewidziane w umowie używanie rzeczy, albo jeżeli wady takie powstały później, a wynajmujący mimo otrzymanego zawiadomienia nie usunął ich w czasie odpowiednim, albo jeżeli wady usunąć się nie dadzą, najemca może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia. Roszczenie o obniżenie czynszu z powodu wad rzeczy najętej, jak również uprawnienie do niezwłocznego wypowiedzenia najmu nie przysługuje najemcy, jeżeli w chwili zawarcia umowy wiedział o wadach.

Jeżeli osoba trzecia dochodzi przeciwko najemcy roszczeń dotyczących rzeczy najętej, najemca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wynajmującego.

Najemca powinien przez czas trwania najmu używać rzeczy najętej w sposób w umowie określony, a gdy umowa nie określa sposobu używania – w sposób odpowiadający właściwościom i przeznaczeniu rzeczy. Jeżeli pogorszenie stanu rzeczy najętej (budynku) wynika z niewłaściwej eksploatacji, wynajmującemu, również przed zakończeniem najmu, przysługuje przeciwko najemcy roszczenie o odszkodowanie za wynikłą z tego powodu szkodę³⁵⁷. Jeżeli w czasie trwania najmu okaże się potrzeba napraw, które obciążają wynajmującego, najemca powinien zawiadomić go o tym niezwłocznie.

Bez zgody wynajmującego najemca nie może czynić w rzeczy najętej zmian sprzecznych z umową lub z przeznaczeniem rzeczy. Jeżeli najemca używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową lub z przeznaczeniem rzeczy i mimo upomnienia nie przestaje jej używać w taki sposób albo gdy rzecz zaniedbuje do tego stopnia, że zostaje ona narażona na utratę lub uszkodzenie, wynajmujący może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Najemca może rzecz najętą oddać w całości lub części osobie trzeciej do

---

³⁵⁶ Zob. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1975 r., III CZP 13/75, OSNC 1976, Nr 2, poz. 25 z glosą Z. Radwański, OSP 1975, Nr 12, poz. 265.

³⁵⁷ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1987 r., IV CR 313/87, OSNC 1990, nr 1, poz. 16.

bezpłatnego używania albo w podnajem, jeżeli umowa mu tego nie zabrania. W razie oddania rzeczy osobie trzeciej zarówno najemca, jak i osoba trzecia są odpowiedzialni względem wynajmującego za to, że rzecz najęta będzie używana zgodnie z obowiązkami wynikającymi z umowy najmu. Stosunek wynikający z zawartej przez najemcę umowy o bezpłatne używanie lub podnajem rozwiązuje się najpóźniej z chwilą zakończenia stosunku najmu.

Najemca obowiązany jest uiszczać czynsz w terminie umówionym. Jeżeli termin płatności czynszu nie jest w umowie określony, czynsz powinien być płacony z góry, a mianowicie: gdy najem ma trwać nie dłużej niż miesiąc – za cały czas najmu, a gdy najem ma trwać dłużej niż miesiąc albo gdy umowa była zawarta na czas nie oznaczony – miesięcznie, do dziesiątego dnia miesiąca.

Dla zabezpieczenia czynszu oraz świadczeń dodatkowych, z którymi najemca zalega nie dłużej niż rok, przysługuje wynajmującemu ustawowe prawo zastawu na rzeczach ruchomych najemcy wniesionych do przedmiotu najmu, chyba że rzeczy te nie podlegają zajęciu. Przysługujące wynajmującemu ustawowe prawo zastawu wygasa, gdy rzeczy obciążone zastawem zostaną z przedmiotu najmu usunięte. Wynajmujący może się sprzeciwić usunięciu rzeczy obciążonych zastawem i zatrzymać je na własne niebezpieczeństwo, dopóki zaległy czynsz nie będzie zapłacony lub zabezpieczony. W wypadku gdy rzeczy obciążone zastawem zostaną usunięte na mocy zarządzenia organu państwowego, wynajmujący zachowuje ustawowe prawo zastawu, jeżeli przed upływem trzech dni zgłosi je organowi, który zarządził usunięcie.

Jeżeli najemca dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, wynajmujący może najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Jeżeli czas trwania najmu nie jest oznaczony, zarówno wynajmujący, jak i najemca mogą wypowiedzieć najem z zachowaniem terminów umownych, a w ich braku z zachowaniem terminów ustawowych. Termin umowny można określić np. na 2 tygodnie, miesiąc, 2 miesiące. Ustawowe terminy wypowiedzenia najmu są następujące: gdy czynsz jest płatny w odstępach czasu dłuższych niż miesiąc, najem można wypowiedzieć najpóźniej na trzy miesiące naprzód na koniec kwartału kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny miesięcznie – na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny w krótszych odstępach czasu – na trzy dni naprzód; gdy najem jest dzienny – na jeden dzień naprzód.

Jeżeli czas trwania najmu jest oznaczony, zarówno wynajmujący, jak i najemca mogą wypowiedzieć najem w wypadkach określonych w umowie. Postanowienie umowy najmu zawartej na czas oznaczony przewidujące możliwość wypowiedzenia tej umowy z „ważnych przyczyn” jest wystarczające³⁵⁸.

Jeżeli po upływie terminu oznaczonego w umowie albo w wypowiedzeniu najemca używa nadal rzeczy za zgodą wynajmującego, poczytuje się w razie wątpliwości, że najem został przedłużony na czas nie oznaczony. Po zakończeniu najmu najemca obowiązany jest zwrócić rzecz w stanie nie pogorszonym; jednakże nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy będące następstwem prawidłowego używania. Jeżeli najemca oddał innej osobie rzecz do bezpłatnego używania lub w podnajem, obowiązek powyższy ciąży także na tej osobie. Domniemywa się, że rzecz była wydana najemcy w stanie dobrym i przydatnym do umówionego użytku. Jeżeli najemca zwróci rzecz w stanie pogorszonym, to może uwolnić się od obowiązku naprawienia szkody, gdy udowodni, że gorszy stan rzeczy (lokalu) jest usprawiedliwiony jej (jego) normalnym zużyciem³⁵⁹. Jeżeli pogorszenie stanu rzeczy najętej (budynku) wynika z niewłaściwej eksploatacji, wynajmującemu, również przed zakończeniem najmu, przysługuje przeciwko najemcy roszczenie o odszkodowanie za wynikłą z tego powodu szkodę³⁶⁰.

Jeżeli najemca ulepszył rzecz najętą, wynajmujący, w braku odmiennej umowy, może według swego wyboru albo zatrzymać ulepszenia za zapłatą sumy odpowiadającej ich wartości w chwili zwrotu, albo żądać przywrócenia stanu poprzedniego.

Roszczenia wynajmującego przeciwko najemcy o naprawienie szkody z powodu uszkodzenia lub pogorszenia rzeczy, jak również roszczenia najemcy przeciwko wynajmującemu o zwrot nakładów na rzecz albo o zwrot nadpłaconego czynszu przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy³⁶¹.

---

³⁵⁸ Zob. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 92/06, OSNC 2007, Nr 7-8, poz. 102, glosa krytyczna J.R. Antoniuk, „Monitor Prawniczy” 2008, Nr 6, s. 325; glosa krytyczna A. Rzepecka-Gil, LEX/el. 2007.

³⁵⁹ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1999 r., I CKN 1304/98, OSNC 1999, Nr 12, poz. 206.

³⁶⁰ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1987 r., IV CR 313/87, OSNC 1990, Nr 1, poz. 16.

³⁶¹ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 924/98, OSNC 2001, Nr 6, poz. 92.

W razie zbycia rzeczy najętej w czasie trwania najmu nabywca wstępuje w stosunek najmu na miejsce zbywcy; może jednak wypowiedzieć najem z zachowaniem ustawowych terminów wypowiedzenia. Powyższe uprawnienie do wypowiedzenia najmu nie przysługuje nabywcy, jeżeli umowa najmu była zawarta na czas oznaczony z zachowaniem formy pisemnej i z datą pewną, a rzecz została najemcy wydana. Jeżeli wskutek wypowiedzenia najmu przez nabywcę rzeczy najętej najemca jest zmuszony zwrócić rzecz wcześniej, aniżeli byłby zobowiązany według umowy najmu, może on żądać od zbywcy naprawienia szkody. Najemca powinien niezwłocznie zawiadomić zbywcę o przedwczesnym wypowiedzeniu przez nabywcę; w przeciwnym razie przysługują zbywcy przeciwko najemcy wszelkie zarzuty, których najemca nie podniósł, a których podniesienie pociągnęłoby za sobą bezskuteczność wypowiedzenia ze strony nabywcy.

Do **najmu lokalu** stosuje wyżej omówione regulacje z zachowaniem przepisów poniższych. Do drobnych nakładów, które obciążają najemcę lokalu, należą w szczególności: drobne naprawy podłóg, drzwi i okien, malowanie ścian, podłóg oraz wewnętrznej strony drzwi wejściowych, jak również drobne naprawy instalacji i urządzeń technicznych, zapewniających korzystanie ze światła, ogrzewania lokalu, dopływu i odpływu wody.

Jeżeli wady najętego lokalu są tego rodzaju, że zagrażają zdrowiu najemcy lub jego domowników albo osób u niego zatrudnionych, najemca może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia, chociażby w chwili zawarcia umowy wiedział o wadach.

Najemca lokalu powinien stosować się do porządku domowego, o ile ten nie jest sprzeczny z uprawnieniami wynikającymi z umowy; powinien również liczyć się z potrzebami innych mieszkańców i sąsiadów. Jeżeli najemca lokalu wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko obowiązującemu porządkowi domowemu albo przez swoje niewłaściwe zachowanie czyni korzystanie z innych lokali w budynku uciążliwym, wynajmujący może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Najemca może założyć w najętym lokalu oświetlenie elektryczne, gaz, telefon, radio i inne podobne urządzenia, chyba że sposób ich założenia sprzeciwia się obowiązującym przepisom albo zagraża bezpieczeństwu nieruchomości. Jeżeli do założenia urządzeń potrzebne jest współdziałanie wynajmującego, najemca może domagać się tego współdziałania za zwrotem wynikłych stąd kosztów.

Wynajmujący lokal może podwyższyć czynsz, wypowiadając dotychczasową wysokość czynszu najpóźniej na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego. Ustawowe prawo zastawu wynajmującego lokal mieszkalny rozciąga się także na wniesione do lokalu ruchomości członków rodziny najemcy razem z nim mieszkających. Jeżeli najemca lokalu dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a wynajmujący zamierza najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia, powinien on uprzedzić najemcę na piśmie, udzielając mu dodatkowego terminu miesięcznego do zapłaty zaległego czynszu³⁶².

Jeżeli czas trwania najmu lokalu nie jest oznaczony, a czynsz jest płatny miesięcznie, najem można wypowiedzieć najpóźniej na trzy miesiące naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego. Za zapłatę czynszu i innych należnych opłat odpowiadają solidarnie z najemcą stale zamieszkujące z nim osoby pełnoletnie. Odpowiedzialność tych osób, ogranicza się do wysokości czynszu i innych opłat należnych za okres ich stałego zamieszkiwania.

Bez zgody wynajmującego najemca nie może oddać lokalu lub jego części do bezpłatnego używania ani go podnająć. Jeżeli jednostka OSP nie jest właścicielem danego lokalu, to możliwość wynajęcia go osobom trzecim zależy od podstawy prawnej, w oparciu o którą użytkuje dany lokal. Jeżeli OSP wynajmuje lokal od gminy, to może go wynająć osobom trzecim, gdy zezwala na to umowa najmu zawarta między gminą a OSP³⁶³. Zgoda wynajmującego nie jest wymagana co do osoby, względem której najemca jest obciążony obowiązkiem alimentacyjnym.

Do ochrony praw najemcy do używania lokalu stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie własności.

W razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu

---

³⁶² Jeżeli najemca lokalu mieszkaniowego dopuścił się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a wynajmujący – bez uprzedzenia najemcy na piśmie o zamierzonym z tego powodu wypowiedzeniu najmu bez zachowania terminów wypowiedzenia i bez udzielania najemcy dodatkowego terminu miesięcznego do zapłaty zaległego czynszu (art. 687 k.c.) – wniósł pozew o natychmiastowe rozwiązanie najmu i orzeczenie eksmisji najemcy z lokalu, powództwo jest nieuzasadnione. Jednakże sąd nie może oddalić powództwa, jeżeli stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.) wykazuje, że pozwany mimo wyrażonej w pozwie woli powoda wypowiedzenia najmu bez zachowania terminów wypowiedzenia i mimo upływu terminu miesięcznego od doręczenia mu pozwu nie zapłacił zaległego czynszu – Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 1967 r., III CZP 113/66, OSNC 1967, Nr 6, poz. 102.

³⁶³ Por. D.P. Kała, Umowa najmu lokalu w działalności OSP, „Strażak” 2011, nr 8, s. 46.

wstępują: małżonek nie będący współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą. Osoby ww. wymienione wstępują w stosunek najmu lokalu mieszkalnego, jeżeli stale zamieszkiwały z najemcą w tym lokalu do chwili jego śmierci. W razie braku ww. osób stosunek najmu lokalu mieszkalnego wygasa. Osoby, które wstąpiły w stosunek najmu lokalu mieszkalnego z ww. powodów mogą go wypowiedzieć z zachowaniem terminów ustawowych, chociażby umowa najmu była zawarta na czas oznaczony. W razie wypowiedzenia stosunku najmu przez niektóre z tych osób stosunek ten wygasa względem osób, które go wypowiedziały.

Przepisów o wypowiedzeniu najmu przez nabywcę rzeczy najętej nie stosuje się do najmu lokali mieszkalnych, chyba że najemca nie objął jeszcze lokalu.

Pytanie nr 158. Jak stosować umowę o dzieło w działalności OSP?

Przez umowę o dzieło³⁶⁴ przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie mogą nadać cywilnoprawnego charakteru zatrudnieniu zainicjowanemu taką umową, jeśli wykazuje ono w przeważającym stopniu cechy stosunku pracy. Obowiązki polegające na dozorowaniu obiektów nie mogą mieć charakteru dzieła, ponieważ polegają na wykonywaniu pewnych powtarzających się czynności bez możliwości osiągnięcia rezultatu, co wskazuje na charakterystyczną dla stosunku pracy ciągłość świadczenia pracy³⁶⁵. Pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy³⁶⁶.

Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła można określić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się

---

³⁶⁴ Zobacz wzór umowy w aneksie na końcu książki.

³⁶⁵ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, Lex nr 470956.

³⁶⁶ Zob. Uchwała Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010, Nr 3-4, poz. 46.

w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli także w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie. Jeżeli strony określiły wynagrodzenie na podstawie zestawienia planowanych prac i przewidywanych kosztów (wynagrodzenie kosztorysowe), a w toku wykonywania dzieła zarządzenie właściwego organu państwowego zmieniło wysokość cen lub stawek obowiązujących dotychczas w obliczeniach kosztorysowych, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany umówionego wynagrodzenia. Nie dotyczy to jednak należności uiszczonych za materiały lub robociznę przed zmianą cen lub stawek. Jeżeli w toku wykonywania dzieła zajdzie konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu prac planowanych będących podstawą obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a zestawienie sporządził zamawiający, przyjmujący zamówienie może żądać odpowiedniego podwyższenia umówionego wynagrodzenia. Jeżeli zestawienie planowanych prac sporządził przyjmujący zamówienie, może on żądać podwyższenia wynagrodzenia tylko wtedy, gdy mimo zachowania należytej staranności nie mógł przewidzieć konieczności prac dodatkowych. Przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, jeżeli wykonał prace dodatkowe bez uzyskania zgody zamawiającego. Gdyby w wypadkach wyżej przewidzianych zaszła konieczność znacznego podwyższenia wynagrodzenia kosztorysowego, zamawiający może od umowy odstąpić, powinien jednak uczynić to niezwłocznie i zapłacić przyjmującemu zamówienie odpowiednią część umówionego wynagrodzenia. Jeżeli strony umówiły się o wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiaru lub kosztów prac. Jeżeli jednak wskutek zmiany stosunków, której nie można było przewidzieć, wykonanie dzieła groziłoby przyjmującemu zamówienie rażącą stratą, sąd może podwyższyć ryczałt lub rozwiązać umowę.

Jeżeli materiałów na wykonanie dzieła dostarcza zamawiający, przyjmujący zamówienie powinien ich użyć w sposób odpowiedni oraz złożyć rachunek i zwrócić nie zużytą część. Jeżeli materiał dostarczony przez zamawiającego nie nadaje się do prawidłowego wykonania dzieła albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu, przyjmujący zamówienie powinien niezwłocznie zawiadomić o tym zamawiającego.

Jeżeli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w czasie umówionym, zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła.

Jeżeli przyjmujący zamówienie wykonywa dzieło w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu zamawiający może od umowy odstąpić albo powierzyć poprawienie lub dalsze wykonanie dzieła innej osobie na koszt i niebezpieczeństwo przyjmującego zamówienie.

Jeżeli zamawiający sam dostarczył materiał, może on w razie odstąpienia od umowy lub powierzenia wykonania dzieła innej osobie żądać zwrotu materiału i wydania rozpoczętego dzieła.

Jeżeli dzieło ma wady, zamawiający może żądać ich usunięcia, wyznaczając w tym celu przyjmującemu zamówienie odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu nie przyjmie naprawy. Przyjmujący może odmówić naprawy, gdyby wymagała nadmiernych kosztów. Gdy wady usunąć się nie dadzą albo gdy z okoliczności wynika, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w czasie odpowiednim, zamawiający może od umowy odstąpić, jeżeli wady są istotne. Jeżeli wady nie są istotne, zamawiający może żądać obniżenia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku. To samo dotyczy wypadku, gdy przyjmujący zamówienie nie usunął wad w terminie wyznaczonym przez zamawiającego.

Jeżeli z wyżej omówionych regulacji nie wynika nic innego, do rękojmi za wady dzieła stosuje się odpowiednio przepisy o rękojmi przy sprzedaży³⁶⁷. Wadami istotnymi dzieła mogą być zarówno usterki nie dające się usunąć (wady nieusuwalne), jak i usterki dające się usunąć (wady usuwalne)³⁶⁸.

Zamawiający nie może odmówić zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania dzieła, jeżeli przyjmujący zamówienie był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących zamawiającego. Jednakże w wy-

---

³⁶⁷ Art. 556-576 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm.), dalej jako k.c.

³⁶⁸ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 1999 r., I CKN 957/97, OSNC 1997, Nr 7-8, poz. 131.

padku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła³⁶⁹.

Jeżeli do wykonania dzieła potrzebne jest współdziałanie zamawiającego, a tego współdziałania brak, przyjmujący zamówienie może wyznaczyć zamawiającemu odpowiedni termin z zagrożeniem, iż po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od umowy.

Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia materiału na wykonanie dzieła obciąża tego, kto materiału dostarczył. Gdy dzieło uległo zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwości materiału dostarczonego przez zamawiającego albo wskutek wykonania dzieła według jego wskazówek, przyjmujący zamówienie może żądać za wykonaną pracę umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził zamawiającego o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia dzieła.

W braku odmiennej umowy przyjmującemu zamówienie należy się wynagrodzenie w chwili oddania dzieła. Jeżeli dzieło ma być oddawane częściami, a wynagrodzenie zostało obliczone za każdą część z osobna, wynagrodzenie należy się z chwilą spełnienia każdego ze świadczeń częściowych. Oddanie dzieła nie powoduje wymagalności wierzytelności przyjmującego zamówienie o wynagrodzenie, gdy oddane dzieło jest dotknięte wadą istotną, czyniącą je niezdatnym do zwykłego użytku lub sprzeciwiającą się wyraźnie umowie. Jeżeli natomiast dzieło ma tylko wadę nieistotną, jego oddanie powoduje, w myśl art. 642 § 1 k.c., wymagalność wierzytelności przyjmującego zamówienie o wynagrodzenie za dzieło³⁷⁰.

Zamawiający obowiązany jest odebrać dzieło, które przyjmujący zamówienie wydaje mu zgodnie ze swym zobowiązaniem.

Dopóki dzieło nie zostało ukończone, zamawiający może w każdej chwili od umowy odstąpić płacąc umówione wynagrodzenie. Jednakże w wypadku

³⁶⁹ Jeżeli według umowy stron wykonanie zamówionego dzieła wymaga współdziałania zamawiającego, a ten nie współdziała, przyjmujący zamówienie może odstąpić od umowy (art. 640 k.c.). Na zamawiającym ciąży wówczas obowiązek zapłacenia wynagrodzenia, mimo niewykonania dzieła. Wynagrodzenie to ulega jednak zmniejszeniu o kwotę zaoszczędzoną przez przyjmującego zamówienie wskutek niewykonania dzieła (art. 639 k.c.) – zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., II CKN 426/98, OSNC 2000, Nr 2, poz. 32 z glosami W. Kubala, „Radca Prawny” 2000, nr 5; J.P. Naworski, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001, nr 5.

³⁷⁰ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1998 r., I CKN 520/97, OSNC 1998, Nr 19, poz. 167 z glosami W. Kubala, „Radca Prawny” 1999, Nr 3; J.P. Naworski, „Monitor Prawniczy” 1999, Nr 11.

takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła.

Umowa o dzieło, którego wykonanie zależy od osobistych przymiotów przyjmującego zamówienie, rozwiązuje się wskutek jego śmierci lub niezdolności do pracy. Jeżeli materiał był własnością przyjmującego zamówienie, a dzieło częściowo wykonane przedstawia ze względu na zamierzony cel umowy wartość dla zamawiającego, przyjmujący zamówienie lub jego spadkobierca może żądać, ażeby zamawiający odebrał materiał w stanie, w jakim się znajduje, za zapłatą jego wartości oraz odpowiedniej części wynagrodzenia. Roszczenia wynikające z umowy o dzieło przedawniają się z upływem lat dwóch od dnia oddania dzieła, a jeżeli dzieło nie zostało oddane – od dnia, w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane.

Pytanie nr 159. Jak stosować umowę zlecenia w działalności OSP?

Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie. Umowa zlecenia określona w Kodeksie cywilnym jest umową nazwaną i odnosi się do wykonywania określonych czynności prawnych. Potocznie nazwę umowa zlecenie odnosi się do wykonywania innych czynności niż czynności prawne. Wówczas do umów o świadczenie usług³⁷¹, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Umowa zlecenia z reguły określa rodzaj wykonywanych czynności i w zasadzie nie może polegać na pozostawianiu w dyspozycji zlecającego i wykonywaniu stosownie do jego potrzeb czynności zleczanych na bieżąco³⁷².

Jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Jeżeli nie ma obowiązującej taryfy, a nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy.

Przyjmujący zlecenie może bez uprzedniej zgody dającego zlecenie

---

³⁷¹ Zobacz wzór umowy zlecenia świadczenia usług w aneksie na końcu książki.

³⁷² Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1999 r., I PKN 307/99, OSNP 2001, Nr 7, poz. 214.

odstąpić od wskazanego przez niego sposobu wykonania zlecenia, jeżeli nie ma możliwości uzyskania jego zgody, a zachodzi uzasadniony powód do przypuszczenia, że dający zlecenie zgodziłby się na zmianę, gdyby wiedział o istniejącym stanie rzeczy.

Przyjmujący zlecenie może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy to wynika z umowy lub ze zwyczaju albo gdy jest do tego zmuszony przez okoliczności. W wypadku takim obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie dającego zlecenie o osobie i o miejscu zamieszkania swego zastępcy i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak należytej staranności w wyborze zastępcy. Zastępca odpowiedzialny jest za wykonanie zlecenia także względem dającego zlecenie. Jeżeli przyjmujący zlecenie ponosi odpowiedzialność za czynności swego zastępcy jak za swoje własne czynności, ich odpowiedzialność jest solidarna³⁷³. W wypadku gdy przyjmujący zlecenie powierzył wykonanie zlecenia innej osobie nie będąc do tego uprawniony, a rzecz należąca do dającego zlecenie uległa przy wykonywaniu zlecenia utracie lub uszkodzeniu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny także za utratę lub uszkodzenie przypadkowe, chyba że jedno lub drugie nastąpiłoby również wtedy, gdyby sam zlecenie wykonywał.

Przyjmujący zlecenie powinien udzielać dającemu zlecenie potrzebnych wiadomości o przebiegu sprawy, a po wykonaniu zlecenia lub po wcześniejszym rozwiązaniu umowy złożyć mu sprawozdanie. Powinien mu wydać wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, chociażby w imieniu własnym. Przyjmującemu zlecenie nie wolno używać we własnym interesie rzeczy i pieniędzy dającego zlecenie. Od sum pieniężnych zatrzymanych ponad potrzebę wynikającą z wykonywania zlecenia powinien płacić dającemu zlecenie odsetki ustawowe. Dający zlecenie powinien zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia, wraz z odsetkami ustawowymi. Powinien również zwolnić przyjmującego zlecenie od zobowiązań, które ten w powyższym celu zaciągnął w imieniu własnym. Zleceniobiorca nie może żądać od zleceniodawcy spełnienia do jego rąk świadczenia wynikającego ze zobowiązania, które zaciągnął w imieniu własnym w celu należytego wykonania zlecenia (art. 742 k.c.)³⁷⁴. Jeżeli wykonanie zlecenia wymaga wydatków, dający zlecenie

---

³⁷³ Zob. art. 366-378 k.c.

³⁷⁴ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2003 r., III KKN 167/02, OSNC 2005, Nr 1, poz. 9.

powinien na żądanie przyjmującego udzielić mu odpowiedniej zaliczki.

W razie odpłatnego zlecenia wynagrodzenie należy się przyjmującemu dopiero po wykonaniu zlecenia, chyba że co innego wynika z umowy lub z przepisów szczególnych.

Jeżeli kilka osób dało lub przyjęło zlecenie wspólnie, ich odpowiedzialność względem drugiej strony jest solidarna.

Dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia. W razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę. Przyjmujący zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Jednakże gdy zlecenie jest odpłatne, a wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny za szkodę. Nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów. Umowa zlecenia zawarta na czas oznaczony może być wypowiedziana przez każdą ze stron w każdym czasie (art. 746 k.c.)³⁷⁵. W umowie o świadczenie usług, do której mają zastosowanie przepisy o wypowiedzeniu zlecenia, dopuszczalne jest określenie przez strony terminu jej wypowiedzenia także z ważnych powodów³⁷⁶.

W braku odmiennej umowy zlecenie nie wygasa ani wskutek śmierci dającego zlecenie, ani wskutek utraty przez niego zdolności do czynności prawnych. Jeżeli jednak, zgodnie z umową, zlecenie wygasło, przyjmujący zlecenie powinien, gdyby z przerwania powierzonych mu czynności mogła wyniknąć szkoda, prowadzić te czynności nadal, dopóki spadkobierca albo przedstawiciel ustawowy dającego zlecenie nie będzie mógł zarządzić inaczej. W braku odmiennej umowy zlecenie wygasa wskutek śmierci przyjmującego zlecenie albo wskutek utraty przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych. Jeżeli zlecenie wygasło, uważa się je mimo to za istniejące na korzyść przyjmującego zlecenie aż do chwili, kiedy dowiedział się o wygaśnięciu zlecenia.

Z upływem lat dwóch przedawniają się:

---

³⁷⁵ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2004 r., IV CKN 640/03, OSNC 2005, Nr 9, poz. 157.

³⁷⁶ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 433/03, OSNC 2004, Nr 12, poz. 205 z glosą Z. Kuniewicz, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2007, Nr 1, poz. 10.

- roszczenia o wynagrodzenie za spełnione czynności i o zwrot poniesionych wydatków przysługujące osobom, które stale lub w zakresie działalności przedsiębiorstwa trudnią się czynnościami danego rodzaju. To samo dotyczy roszczeń z tytułu zaliczek udzielonych tym osobom,
- roszczenia z tytułu utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone.

Pytanie nr 160. Jak stosować umowę komisju w działalności OSP?

Przez umowę komisju³⁷⁷ przyjmujący zlecenie (komisant) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (provizja) w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych na rachunek dającego zlecenie (komitenta), lecz w imieniu własnym.

Komisant powinien wydać komitentowi wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, w szczególności powinien przelać na niego wierzytelności, które nabył na jego rachunek. Powyższe uprawnienia komitenta są skuteczne także względem wierzycieli komisanta. Jeżeli komisant zawarł umowę na warunkach korzystniejszych od warunków oznaczonych przez komitenta, uzyskana korzyść należy się komitentowi. Jeżeli komisant sprzedał oddaną mu do sprzedaży rzecz za cenę niższą od ceny oznaczonej przez komitenta, obowiązany jest zapłacić komitentowi różnicę. Jeżeli komisant nabył rzecz za cenę wyższą od ceny oznaczonej przez komitenta, komitent może niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o wykonaniu zlecenia oświadczyć, że nie uznaje czynności za dokonaną na jego rachunek. Brak takiego oświadczenia jest jednoznaczny z wyrażeniem zgody na wyższą cenę. Komitent nie może żądać zapłacenia różnicy ceny ani odmówić zgody na wyższą cenę, jeżeli zlecenie nie mogło być wykonane po cenie oznaczonej, a zawarcie umowy uchroniło komitenta od szkody.

Jeżeli rzecz jest narażona na zepsucie, a nie można czekać na zarządzenie komitenta, komisant jest uprawniony, a gdy tego interes komitenta wymaga – zobowiązany sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności. O dokonaniu sprzedaży obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie komitenta. Jeżeli komitent dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy, stosuje się odpowiednio przepisy o skutkach zwłoki kupującego z odebraniem rzeczy sprzedanej.

³⁷⁷ Zobacz wzór umowy komisju w aneksie na końcu książki.

Komisant nie ponosi odpowiedzialności za ukryte wady fizyczne rzeczy, jak również za jej wady prawne, jeżeli przed zawarciem umowy podał to do wiadomości kupującego. Jednakże wyłączenie odpowiedzialności nie dotyczy wad rzeczy, o których komisant wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć. Komisant prowadzący handel używanymi samochodami może skutecznie powołać się na umowne wyłączenie odpowiedzialności za wadę prawną sprzedawanego samochodu wtedy, gdy sprawdzenie autentyczności numerów i dokumentacji samochodu przyjmowanego do sprzedaży komisowej odbyło się z zachowaniem staranności przewidzianej w art. 355 § 2 k.c.³⁷⁸. Komisanta – w warunkach określonych w art. 770 zd. 2 k.c. – obowiązuje należyta staranność określona rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej (art. 355 § 2 k.c.). Prowadzenie komisowej sprzedaży samochodów używanych oznacza, że komisant musi liczyć się ze zjawiskiem wprowadzania do obrotu pojazdów kradzionych i dlatego obowiązany jest dokładnie sprawdzać numery identyfikacyjne oraz dokumenty pojazdu przyjętego do sprzedaży³⁷⁹.

Do umowy sprzedaży rzeczy ruchomej, zawartej przez komisanta z osobą fizyczną, która nabywa rzecz w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Komisant, który bez upoważnienia komitenta udzielił osobie trzeciej kredytu lub zaliczki, działa na własne niebezpieczeństwo.

Komisant nabywa roszczenie o zapłatę prowizji z chwilą, gdy komitent otrzymał rzecz albo cenę. Jeżeli umowa ma być wykonywana częściami, komisant nabywa roszczenie o prowizję w miarę wykonywania umowy. Komisant może żądać prowizji także wtedy, gdy umowa nie została wykonana z przyczyn dotyczących komitenta. Dla zabezpieczenia roszczeń o prowizję oraz roszczeń o zwrot wydatków i zaliczek udzielonych komitentowi, jak również dla zabezpieczenia wszelkich innych należności wynikłych ze zleceń komisowych przysługuje komisantowi ustawowe prawo zastawu na rzeczach stanowiących przedmiot komis, dopóki rzeczy te znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządzać za pomocą dokumentów. Wymienione należności mogą być

---

³⁷⁸ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2000 r., IV CKN 81/00, OSNC 2001, Nr 1, poz. 14.

³⁷⁹ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1997 r., II CKN 224/97, OSNC 1998, Nr 1, poz. 8.

zaspokojone z wiarytelności nabytych przez komisanta na rachunek komitenta, z pierwszeństwem przed wierzycielami komitenta.

Pytanie nr 161. Jak stosować umowę pożyczki w działalności OSP?

Przez umowę pożyczki³⁸⁰ dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Dający pożyczkę może odstąpić od umowy i odmówić wydania przedmiotu pożyczki, jeżeli zwrot pożyczki jest wątpliwy z powodu złego stanu majątkowego drugiej strony. Uprawnienie to nie przysługuje dającemu pożyczkę, jeżeli w chwili zawarcia umowy o złym stanie majątkowym drugiej strony wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Roszczenie biorącego pożyczkę o wydanie przedmiotu pożyczki przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy przedmiot miał być wydany. Jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę.

Jeżeli rzeczy otrzymane przez biorącego pożyczkę mają wady, dający pożyczkę obowiązany jest do naprawienia szkody, którą wyrządził biorącemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich. Przepisu powyższego nie stosuje się w wypadku, gdy biorący mógł z łatwością wadę zauważyć.

Pytanie nr 162. Jak stosować umowę użyczenia w działalności OSP?

Przez umowę użyczenia³⁸¹ użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nie oznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy.

Jeżeli rzecz użyczona ma wady, użyczający obowiązany jest do naprawienia szkody, którą wyrządził biorącemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich. Zasady tej nie stosuje się, gdy biorący mógł wadę

³⁸⁰ Zobacz wzór umowy w aneksie na końcu książki.

³⁸¹ Zobacz wzór umowy w aneksie na końcu książki.

z łatwością zauważyć.

Jeżeli umowa nie określa sposobu używania rzeczy, biorący może rzeczy używać w sposób odpowiadający jej właściwościom i przeznaczeniu. Bez zgody użyczającego biorący nie może oddać rzeczy użyczonej osobie trzeciej do używania.

Biorący do używania ponosi zwykłe koszty utrzymania rzeczy użyczonej. Jeżeli poczynił inne wydatki lub nakłady na rzecz, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Biorący do używania jest odpowiedzialny za przypadkową utratę lub uszkodzenie rzeczy, jeżeli jej używa w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, albo gdy nie będąc do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności powierza rzecz innej osobie, a rzecz nie byłaby uległa utracie lub uszkodzeniu, gdyby jej używał w sposób właściwy albo gdyby ją zachował u siebie.

Jeżeli umowa użyczenia została zawarta na czas nie oznaczony, użyczenie kończy się, gdy biorący uczynił z rzeczy użytek odpowiadający umowie albo gdy upłynął czas, w którym mógł ten użytek uczynić.

Jeżeli biorący używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, jeżeli powierza rzecz innej osobie nie będąc do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności, albo jeżeli rzecz stanie się potrzebna użyczającemu z powodów nie przewidzianych w chwili zawarcia umowy, użyczający może żądać zwrotu rzeczy, chociażby umowa była zawarta na czas oznaczony.

Jeżeli kilka osób wspólnie wzięło rzecz do używania, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Po zakończeniu użyczenia biorący do używania obowiązany jest zwrócić użyczającemu rzecz w stanie nie pogorszonym. Jednakże biorący nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy będące następstwem prawidłowego używania. Jeżeli biorący do używania powierzył rzecz innej osobie, obowiązek powyższy ciąży także na tej osobie.

Roszczenie użyczającego przeciwko biorącemu do używania o naprawienie szkody za uszkodzenie lub pogorszenie rzeczy, jak również roszczenia biorącego do używania przeciwko użyczającemu o zwrot nakładów na rzecz oraz o naprawienie szkody poniesionej wskutek wad rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

Pytanie nr 163. Jak stosować umowę sprzedaży w działalności OSP?

Przez umowę sprzedaży³⁸² sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.

Cenę można określić przez wskazanie podstaw do jej ustalenia. Jeżeli z okoliczności wynika, że strony miały na względzie cenę przyjętą w stosunkach danego rodzaju,yczytuje się w razie wątpliwości, że chodziło o cenę w miejscu i czasie, w którym rzecz ma być kupującemu wydana. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku może być zapłacona jedynie cena ściśle określona (cena sztywne), cena ta wiąże strony bez względu na to, jaką cenę w umowie ustaliły. Sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą od ceny sztywnej, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę. Kupujący, który według umowy miał zapłacić cenę niższą od ceny sztywnej, a rzecz zużył lub odprzedał po cenie obliczonej na podstawie ceny umówionej, obowiązany jest zapłacić cenę sztywną tylko wtedy, gdy przed zużyciem lub odprzedaniem rzeczy znał cenę sztywną lub mógł ją znać przy zachowaniu należytej staranności. Kupujący, który rzeczy nie zużył ani nie odprzedał, może od umowy odstąpić. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena wyższa od ceny określonej (cena maksymalna), kupujący nie jest obowiązany do zapłaty ceny wyższej, a sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena niższa od ceny określonej (cena minimalna), sprzedawcy, który otrzymał cenę niższą, przysługuje roszczenie o dopłatę różnicy. Jeżeli właściwy organ państwowy ustalił, w jaki sposób sprzedawca ma obliczyć cenę za rzeczy danego rodzaju lub gatunku (cena wynikowa), stosuje się, zależnie od właściwości takiej ceny, bądź przepisy o cenie sztywnej, bądź przepisy o cenie maksymalnej. W razie sporu co do prawidłowości obliczenia ceny wynikowej cenę tę ustali sąd. Wynikające z przepisów o cenie sztywnej, maksymalnej, minimalnej lub wynikowej roszczenie sprzedawcy o dopłatę różnicy ceny, jak

---

³⁸² Zobacz umowę w aneksie na końcu książki.

również roszczenie kupującego o zwrot tej różnicy przedawnia się z upływem roku od dnia zapłaty.

Wystawienie rzeczy w miejscu sprzedaży na widok publiczny z oznaczeniem ceny uważa się za ofertę sprzedaży.

Jeżeli rzecz sprzedana ma być przesłana przez sprzedawcę do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia świadczenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że wydanie zostało dokonane z chwilą, gdy w celu dostarczenia rzeczy na miejsce przeznaczenia sprzedawca powierzył ją przewoźnikowi trudniącemu się przewozem rzeczy tego rodzaju. Jednakże kupujący obowiązany jest zapłacić cenę dopiero po nadejściu rzeczy na miejsce przeznaczenia i po umożliwieniu mu zbadania rzeczy.

Sposób wydania i odebrania rzeczy sprzedanej powinien zapewnić jej całość i nienaruszalność. W szczególności sposób opakowania i przewozu powinien odpowiadać właściwościom rzeczy. W razie przesłania rzeczy sprzedanej na miejsce przeznaczenia za pośrednictwem przewoźnika, kupujący obowiązany jest zbadać przesyłkę w czasie i w sposób przyjęty przy przesyłkach tego rodzaju; jeżeli stwierdził, że w czasie przewozu nastąpił ubytek lub uszkodzenie rzeczy, obowiązany jest dokonać wszelkich czynności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności przewoźnika.

Sprzedawca obowiązany jest udzielić kupującemu potrzebnych wyjaśnień o stosunkach prawnych i faktycznych dotyczących rzeczy sprzedanej oraz wydać posiadane przez siebie dokumenty, które jej dotyczą. Jeżeli treść takiego dokumentu dotyczy także innych rzeczy, sprzedawca obowiązany jest wydać uwierzytelniony wyciąg z dokumentu. Jeżeli jest to potrzebne do należytego korzystania z rzeczy zgodnie z jej przeznaczeniem, sprzedawca powinien załączyć instrukcję dotyczącą sposobu korzystania z rzeczy.

Jeżeli ani z umowy, ani z zarządzeń określających cenę nie wynika, kogo obciążają koszty wydania i odebrania rzeczy, sprzedawca ponosi koszty wydania, w szczególności koszty zmierzenia lub zważenia, opakowania, ubezpieczenia za czas przewozu i koszty przesłania rzeczy, a koszty odebrania ponosi kupując. Jeżeli rzecz ma być przesłana do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia świadczenia, koszty ubezpieczenia i przesłania ponosi kupujący. Koszty nie wymienione wyżej ponoszą obie strony po połowie.

Z chwilą wydania rzeczy sprzedanej przechodzą na kupującego korzyści i ciężary związane z rzeczą oraz niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy. Jeżeli strony zastrzegły inną chwilę przejścia korzyści

i ciężarów, poczytuje się w razie wątpliwości, że niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy przechodzi na kupującego z tą samą chwilą. Przez pojęcie wydania rzeczy sprzedanej według przepisu art. 548 k.c. należy rozumieć nie tylko przeniesienie posiadania przewidziane w art. 348-351 k.c., ale także samo zapewnienie kupującemu możliwości odebrania nabytej rzeczy, która została mu realnie zaofiarowana, a więc niezależnie od tego, czy kupujący rzeczywiście przejął rzecz do swojej dyspozycji. Pojęcie wydania rzeczy nie jest jednoznaczne z odbiorem rzeczy przez kupującego³⁸³.

Jeżeli kupujący zastrzegł sobie oznaczenie kształtu, wymiaru lub innych właściwości rzeczy albo terminu i miejsca wydania, a dopuszcza się zwłoki z dokonaniem oznaczenia, sprzedawca może:

- wykonać uprawnienia, które przysługują wierzycielowi w razie zwłoki dłużnika ze spełnieniem świadczenia wzajemnego, albo
- dokonać sam oznaczenia i podać je do wiadomości kupującego wyznaczając mu odpowiedni termin do odmiennego oznaczenia.

Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu oznaczenie dokonane przez sprzedawcę staje się dla kupującego wiążące.

Jeżeli w umowie sprzedaży zastrzeżona została na rzecz kupującego wyłączność bądź w ten sposób, że sprzedawca nie będzie dostarczał rzeczy określonego rodzaju innym osobom, bądź też w ten sposób, że kupujący będzie jedynym odprzedawcą zakupionych rzeczy na oznaczonym obszarze, sprzedawca nie może w zakresie, w którym wyłączność została zastrzeżona, ani bezpośrednio, ani pośrednio zawierać umów sprzedaży, które mogłyby naruszyć wyłączność przysługującą kupującemu³⁸⁴.

Jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy sprzedanej, sprzedawca może oddać rzecz na przechowanie na koszt i niebezpieczeństwo kupującego. Sprzedawca może również sprzedać rzecz na rachunek

³⁸³ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1999 r., II CKN 552/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 24 z glosami krytycznymi W.J. Katner, „Przegląd Sądowy” 2000, nr 7-8; W. Kubala, „Palestra” 2000, nr 9-10; A. Lutkiewicz-Rucińska, „Przegląd Prawa Handlowego” 2000, nr 8; J.P. Naworski, „Monitor Prawniczy” 2000, nr 8, K. Zagrobelny, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2001, nr 1, poz. 1.

³⁸⁴ Umowa zobowiązująca dostawcę i odbiorcę do przestrzegania wyłączności drugiej strony może być podstawą roszczenia odszkodowawczego o utracone korzyści także wówczas, gdy szczegółowe warunki dostawy (rodzaj świadczeń, ilość i cena) miały być uzgodnione w odrębnych porozumieniach, zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 857/00, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 108.

kupującego, powinien jednak uprzednio wyznaczyć kupującemu dodatkowy termin do odebrania, chyba że wyznaczenie terminu nie jest możliwe albo że rzecz jest narażona na zepsucie, albo że z innych względów groziłaby szkoda. O dokonaniu sprzedaży sprzedawca obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić kupującego.

Jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z zapłatą ceny za dostarczoną część rzeczy sprzedanych albo jeżeli ze względu na jego stan majątkowy jest wątpliwe, czy zapłata ceny za część rzeczy, które mają być dostarczone później, nastąpi w terminie, sprzedawca może powstrzymać się z dostarczeniem dalszych części rzeczy sprzedanych wyznaczając kupującemu odpowiedni termin do zabezpieczenia zapłaty, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu może od umowy odstąpić.

Roszczenia z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy, roszczenia rzemieślników z takiego tytułu oraz roszczenia prowadzących gospodarstwa rolne z tytułu sprzedaży płodów rolnych i leśnych przedawniają się z upływem lat dwóch. Roszczenie o odsetki za opóźnienie w zapłacie ceny wynikającej z umowy sprzedaży zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy przedawnia się z upływem lat dwóch (art. 554 k.c.)³⁸⁵.

Przepisy o sprzedaży rzeczy stosuje się odpowiednio do sprzedaży energii oraz do sprzedaży praw.

Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę zmniejszającą jej wartość lub użyteczność ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub z przeznaczenia rzeczy, jeżeli rzecz nie ma właściwości, o których istnieniu zapewnił kupującego, albo jeżeli rzecz została kupującemu wydana w stanie niepełnym (rękojmia za wady fizyczne). Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana stanowi własność osoby trzeciej albo jeżeli jest obciążona prawem osoby trzeciej. W razie sprzedaży praw sprzedawca jest odpowiedzialny także za istnienie praw (rękojmia za wady prawne).

Sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy. Gdy przedmiotem

---

³⁸⁵ Zob. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 37/03, OSNC 2004, nr 5, poz. 70 z glosami J.P. Naworski, „Głosa” 2004, nr 9; E. Rott-Pietrzyk, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2004, nr 5, poz. 57; M. Tłoczek, „Głosa” 2004, nr 10.

sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku albo rzeczy mające powstać w przyszłości, sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili wydania rzeczy.

Strony mogą odpowiedzialność z tytułu rękojmi rozszerzyć, ograniczyć lub wyłączyć. Jednakże w umowach z udziałem konsumentów ograniczenie lub wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi jest dopuszczalne tylko w wypadkach określonych w przepisach szczególnych. Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi jest bezskuteczne, jeżeli sprzedawca zataił podstępnie wadę przed kupującym.

Sprzedawca nie jest odpowiedzialny z tytułu rękojmi za wady fizyczne, które powstały po przejściu niebezpieczeństwa na kupującego, chyba że wady wynikły z przyczyny tkwiącej już poprzednio w rzeczy sprzedanej.

Jeżeli rzecz sprzedana ma wady, kupujący może od umowy odstąpić albo żądać obniżenia ceny. Jednakże kupujący nie może od umowy odstąpić, jeżeli sprzedawca niezwłocznie wymieni rzecz wadliwą na rzecz wolną od wad albo niezwłocznie wady usunie. Ograniczenie to nie ma zastosowania, jeżeli rzecz była już wymieniona przez sprzedawcę lub naprawiana, chyba że wady są nieistotne. Jeżeli kupujący odstępuje od umowy z powodu wady rzeczy sprzedanej, strony powinny sobie nawzajem zwrócić otrzymane świadczenia według przepisów o odstąpieniu od umowy wzajemnej. Jeżeli kupujący żąda obniżenia ceny z powodu wady rzeczy sprzedanej, obniżenie powinno nastąpić w takim stosunku, w jakim wartość rzeczy wolnej od wad pozostaje do jej wartości obliczonej z uwzględnieniem istniejących wad. Jeżeli sprzedawca dokonał wymiany, powinien pokryć także związane z tym koszty, jakie poniósł kupujący.

Jeżeli przedmiotem sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, kupujący może żądać dostarczenia zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad oraz naprawienia szkody wynikłej z opóźnienia. Jeżeli przedmiotem sprzedaży jest rzecz określona co do tożsamości, a sprzedawcą jest wytwórca tej rzeczy, kupujący może żądać usunięcia wady, wyznaczając w tym celu sprzedawcy odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu od umowy odstąpi. Sprzedawca może odmówić usunięcia wady, gdyby wymagało ono nadmiernych kosztów. Zasady powyższe nie wyłączają uprawnień do odstąpienia od umowy lub do żądania obniżenia ceny.

Jeżeli w umowie sprzedaży zastrzeżono, że dostarczenie rzeczy sprze-

danych ma nastąpić częściami, a sprzedawca mimo żądania kupującego nie dostarczył zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad, kupujący może od umowy odstąpić także co do części rzeczy, które mają być dostarczone później.

Kupujący traci uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca od jej wykrycia, a w wypadku gdy zbadanie rzeczy jest w danych stosunkach przyjęte, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca po upływie czasu, w którym przy zachowaniu należytej staranności mógł ją wykryć. Minister Gospodarki może w drodze rozporządzenia ustalić krótsze terminy do zawiadomienia o wadach artykułów żywnościowych. Jednakże przy sprzedaży między osobami prowadzącymi działalność gospodarczą utrata uprawnień z tytułu rękojmi następuje, jeżeli kupujący nie zbadał rzeczy w czasie i w sposób przyjęty przy rzeczach tego rodzaju i nie zawiadomił niezwłocznie sprzedawcy o dostrzeżonej wadzie, a w wypadku gdy wada wyszła na jaw dopiero później – jeżeli nie zawiadomił sprzedawcy niezwłocznie po jej wykryciu. Do zachowania terminów zawiadomienia o wadach rzeczy sprzedanej wystarczy wysłanie przed upływem tych terminów listu poleconego.

W wypadkach przewidzianych w artykule 563 k.c. utrata uprawnień z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy nie następuje mimo niezachowania terminów do zbadania rzeczy przez kupującego i do zawiadomienia sprzedawcy o wadach, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił albo zapewnił kupującego, że wady nie istnieją.

Jeżeli spośród rzeczy sprzedanych tylko niektóre są wadliwe i dają się odłączyć od rzeczy wolnych od wad, bez szkody dla stron obu, uprawnienie kupującego do odstąpienia od umowy ogranicza się do rzeczy wadliwych.

Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy sprzedanej kupujący odstępuje od umowy albo żąda obniżenia ceny, może on żądać naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba że szkoda jest następstwem okoliczności, za które sprzedawca nie ponosi odpowiedzialności. W ostatnim wypadku kupujący może żądać tylko naprawienia szkody, którą poniósł przez to, że zawarł umowę, nie wiedząc o istnieniu wady. W szczególności może żądać zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł korzyści z tych nakładów. Zasady powyższe

stosuje się odpowiednio, gdy kupujący żąda dostarczenia rzeczy wolnych od wad zamiast rzeczy wadliwych albo usunięcia wady przez sprzedawcę.

Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy nadesłanej z innej miejscowości kupujący odstępuje od umowy albo żąda dostarczenia rzeczy wolnej od wad zamiast rzeczy wadliwej, nie może on odesłać rzeczy bez uprzedniego porozumienia się ze sprzedawcą i obowiązany jest postarać się o jej przechowanie na koszt sprzedawcy dopóty, dopóki w normalnym toku czynności sprzedawca nie będzie mógł postąpić z rzeczą według swego uznania. Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo pogorszenia rzeczy, kupujący jest uprawniony, a gdy interes sprzedawcy tego wymaga – obowiązany sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności. Powyższe uprawnienie przysługuje kupującemu także wtedy, gdy sprzedawca zwleka z wydaniem dyspozycji albo gdy przechowanie rzeczy wymaga znacznych kosztów lub jest nadmiernie utrudnione. W tych wypadkach kupujący może również odesłać rzecz sprzedawcy na jego koszt i niebezpieczeństwo. O zamiarze sprzedaży kupujący powinien w miarę możliwości zawiadomić sprzedawcę, w każdym zaś razie powinien wysłać mu zawiadomienie niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży.

Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne wygasają po upływie roku, a gdy chodzi o wady budynku – po upływie lat trzech, licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana. Upływ powyższych terminów nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu rękojmi, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił. Zarzut z tytułu rękojmi może być podniesiony także po upływie powyższych terminów, jeżeli przed ich upływem kupujący zawiadomił sprzedawcę o wadzie. Przewidziany powyżej termin wygaśnięcia uprawnień z tytułu rękojmi może być przedłużony umową stron³⁸⁶.

Kupujący może dochodzić uprawnień z tytułu rękojmi za wady prawne, chociażby osoba trzecia nie wystąpiła przeciw niemu z roszczeniem dotyczącym rzeczy sprzedanej. Kupujący, przeciwko któremu osoba trzecia dochodzi roszczeń dotyczących rzeczy sprzedanej, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym sprzedawcę i wezwać go do wzięcia udziału w sprawie. Jeżeli tego zaniechał, a osoba trzecia uzyskała orzeczenie dla siebie korzystne, sprzedawca zostaje zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wadę prawną o tyle, o ile jego udział w postępowaniu był potrzebny do wy-

---

³⁸⁶ Zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2005 r., II CK 28/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 107 z glosą aprobującą R. Szostak, „Państwo i Prawo” 2006, nr 6.

kazania, że roszczenia osoby trzeciej były całkowicie lub częściowo bezzasadne. Jeżeli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupujący odstępuje od umowy albo żąda obniżenia ceny, może on żądać naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba że szkoda jest następstwem okoliczności, za którą sprzedawca odpowiedzialności nie ponosi. W ostatnim wypadku kupujący może żądać tylko naprawienia szkody, którą poniósł przez to, że zawarł umowę nie wiedząc o istnieniu wady. W szczególności może on żądać zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł z nich korzyści, a nie otrzymał ich zwrotu od osoby trzeciej. Może również żądać zwrotu kosztów procesu. Jeżeli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupujący jest zmuszony wydać rzecz osobie trzeciej, umowne wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi nie zwalnia sprzedawcy od obowiązku zwrotu otrzymanej ceny, chyba że kupujący wiedział, iż prawa sprzedawcy były sporne, albo że nabył rzecz na własne niebezpieczeństwo.

Jeżeli kupujący uniknął utraty w całości lub w części nabytej rzeczy, albo skutków jej obciążenia na korzyść osoby trzeciej przez zapłatę sumy pieniężnej lub spełnienie innego świadczenia, sprzedawca może zwolnić się od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, zwracając kupującemu zapłaconą sumę lub wartość spełnionego świadczenia wraz z odsetkami i kosztami.

Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady prawne rzeczy sprzedanej wygasają z upływem roku od chwili, kiedy kupujący dowiedział się o istnieniu wady. Jeżeli kupujący dowiedział się o istnieniu wady prawnej dopiero na skutek powództwa osoby trzeciej, termin ten biegnie od dnia, w którym orzeczenie wydane w sporze z osobą trzecią stało się prawomocne. Upływ powyższego terminu nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu rękojmi, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił. Zarzut z tytułu rękojmi może być podniesiony także po upływie powyższego terminu, jeżeli przed jego upływem kupujący zawiadomił sprzedawcę o wadzie.

W wypadku gdy kupujący otrzymał od sprzedawcy dokument gwarancyjny co do jakości rzeczy sprzedanej, poczytuje się w razie wątpliwości, że wystawca dokumentu (gwarant) jest obowiązany do usunięcia wady fizycznej rzeczy lub do dostarczenia rzeczy wolnej od wad, jeżeli wady te ujawnią się w ciągu terminu określonego w gwarancji. Jeżeli w gwarancji nie zastrzeżono innego terminu, termin wynosi jeden rok licząc od dnia,

kiedy rzecz została kupującemu wydana³⁸⁷.

Jeżeli w gwarancji inaczej nie zastrzeżono, odpowiedzialność z tytułu gwarancji obejmuje tylko wady powstałe z przyczyn tkwiących w sprzedanej rzeczy.

Kupujący może wykonywać uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy, niezależnie od uprawnień wynikających z gwarancji.

Kto wykonuje uprawnienia wynikające z gwarancji, powinien dostarczyć rzecz na koszt gwaranta do miejsca wskazanego w gwarancji lub do miejsca, w którym rzecz została wydana przy udzieleniu gwarancji, chyba że z okoliczności wynika, iż wada powinna być usunięta w miejscu, w którym rzecz znajdowała się w chwili ujawnienia wady. Gwarant jest obowiązany wykonać obowiązki wynikające z gwarancji w odpowiednim terminie i dostarczyć uprawnionemu z gwarancji rzecz na swój koszt do miejsca wskazanego w paragrafie poprzedzającym. Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy w czasie od wydania jej gwarantowi do jej odebrania przez uprawnionego z gwarancji ponosi gwarant.

Jeżeli w wykonaniu swoich obowiązków gwarant dostarczył uprawnionemu z gwarancji zamiast rzeczy wadliwej rzecz wolną od wad albo dokonał istotnych napraw rzeczy objętej gwarancją, termin gwarancji biegnie na nowo od chwili dostarczenia rzeczy wolnej od wad lub zwrócenia rzeczy naprawionej. Jeżeli gwarant wymienił część rzeczy, przepis powyższy stosuje się odpowiednio do części wymienionej. W innych wypadkach termin gwarancji ulega przedłużeniu o czas, w ciągu którego skutek wady rzeczy objętej gwarancją uprawniony z gwarancji nie mógł z niej korzystać.

---

³⁸⁷ Umowa gwarancji jakości może ograniczyć obowiązki gwaranta do naprawy rzeczy i wyłączyć możliwość żądania wymiany rzeczy wadliwej na wolną od wad, zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 599/03, OSNC 2005, nr 5, poz. 82 z głosem aprobującą W.J. Katner, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2005, nr 4, poz. 57.

ROZDZIAŁ X

Inne pytania

Pytanie nr 164. Czy OSP może prowadzić zbiórkę publiczną?

Przeprowadzanie zbiórek publicznych regulowane jest przede wszystkim przez ustawę z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych³⁸⁸ oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji³⁸⁹.

Wszelkie publiczne zbieranie ofiar w gotówce lub naturze na pewien z góry określony cel wymaga uprzedniego pozwolenia władzy.

Pozwolenie na zbiórkę publiczną może być udzielone jedynie stowarzyszeniom i organizacjom, posiadającym osobowość prawną, albo komitetom, organizowanym dla przeprowadzenia określonego celu. Cel zbiórki winien być zgodny ze statutem stowarzyszenia lub organizacji, bądź z aktem organizacyjnym komitetu. OSP jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną może więc uzyskać pozwolenie na przeprowadzenie zbiórki publicznej np. na cele związane z ochroną przeciwpożarową.

Pozwolenie na zbiórkę publiczną może być udzielone tylko wówczas, gdy cel zbiórki nie jest przeciwny prawu oraz ze stanowiska interesu publicznego jest godny poparcia. Za takie cele uważa się przede wszystkim cele: religijne, państwowe, oświatowe, zdrowotne, kulturalno-społeczne i społeczno-opiekuńcze. Zbiórki publiczne, zarządzane w interesie osobistym, są wzbronione.

---

³⁸⁸ Dz. U. z 1933 r., Nr 22, poz. 162 z późn. zm.

³⁸⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi ziórkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 199, poz. 1947 z późn. zm.).

Pytanie nr 165. Jakie są zasady i wymogi przeprowadzenia zbiórki publicznej?

Aby zorganizować zbiórkę publiczną należy wystąpić z wnioskiem³⁹⁰ do odpowiednich władz państwowych. Pozwoleń na przeprowadzenie zbiórki udzielają, w drodze decyzji administracyjnej:

- 1) wójt, burmistrz (prezydent miasta) – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze gminy lub jego części,
- 2) starosta – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze powiatu lub jego części obejmującej więcej niż jedną gminę,
- 3) marszałek województwa – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze województwa lub jego części obejmującej więcej niż jeden powiat,
- 4) Minister Spraw Wewnętrznych – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze obejmującym więcej niż jedno województwo.

Jeżeli zebrane ofiary mają być zużyte za granicą państwa, pozwolenia na zbiórkę udziela, w drodze decyzji administracyjnej, Minister Spraw Wewnętrznych, za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych i Ministra Finansów.

W pozwoleniu winien być określony czas, w którym zbiórka ma być przeprowadzona. W pozwoleniu mogą być wymienione warunki co do sposobu przeprowadzenia zbiórki.

Zbiórki publiczne mogą być przeprowadzane jedynie przez członków OSP, która pozwolenie otrzymała, lub przez członków instytucji, mających cele pokrewne, albo przez osoby imiennie zaproszone przez OSP lub te instytucje. Osobami przeprowadzającymi zbiórkę jako członkowie OSP lub jako osoby imiennie zaproszone przez te instytucje mogą być również:

1) małoletni powyżej 16 roku życia, 2) inni małoletni, jeżeli przeprowadzają zbiórkę na rzecz organizacji pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, pod nadzorem osób pełnoletnich odrębnie upoważnionych do tego przez tę organizację. Osoby, organizujące lub przeprowadzające zbiórkę, nie mogą za swe czynności otrzymywać wynagrodzenia.

Władza, która udzieliła pozwolenia, może w każdym czasie sama lub przez podległe sobie władze i organa informować się o stanie akcji zbiorkowej w szczególności przez wgląd w akta, księgi oraz dokumenty kasowe,

³⁹⁰ Zobacz wzór wniosku w aneksie na końcu książki.

przeprowadzać rewizję kasy, żądać ustnych i pisemnych wyjaśnień oraz wysłać swoich delegatów na posiedzenia instytucji. Instytucje te winny zawiadamiać władzę przynajmniej na 24 godziny naprzód o posiedzeniach, na których mają być omawiane sprawy zużytkowania zebranych ofiar. Zasady tych nie stosuje się do instytucji, które zostały powołane do życia na mocy specjalnych ustaw, przewidujących kontrolę władz nad tymi organizacjami.

Wynik zbiórki i sposób zużytkowania zebranych ofiar powinien być podany do wiadomości organu, który udzielił pozwolenia, oraz ogłoszony w terminie 1 miesiąca w prasie, w rozumieniu przepisów Prawa prasowego, o zasięgu obejmującym co najmniej obszar, na którym zbiórka została przeprowadzona.

Władza, która pozwolenie wydała, może je cofnąć w każdym czasie, jeżeli zbiórka przeprowadzana jest niezgodnie z postanowieniami ustawy o zbiórkach publicznych, lub jeżeli ujawnione zostanie, że dalsze prowadzenie zbiórki może zagrażać bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu, albo jeśli odpowiednia władza stwierdzi, że ofiary, uzyskiwane ze zbiórki, nie są przeznaczane na właściwy cel. W takim przypadku władza może jednocześnie zarządzić przekazanie zebranych ofiar na cele humanitarne jednej z instytucji społeczno – opiekuńczych lub oświatowych.

Zbiórka publiczna ofiar w gotówce może być przeprowadzona w formie:

- 1) dobrowolnych wpłat na konto, założone osobno dla każdej zbiórki publicznej przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną,
- 2) zbierania ofiar do puszek kwestarskich oraz skarbon stacjonarnych, umieszczanych w obiektach, za zgodą ich właścicieli lub użytkowników,
- 3) sprzedaży cegiełek wartościowych,
- 4) sprzedaży przedmiotów i usług.

Zbieranie ofiar w naturze może być dozwolone tylko w przypadku, gdy wszystkie dary będą mogły być w niezmienionej postaci użyte na cel określony w pozwoleniu.

Zbiórki publiczne mogą być prowadzone na wolnym powietrzu lub wewnątrz pomieszczeń, w obiektach publicznych lub prywatnych, za zgodą właścicieli tych obiektów. Zbiórek publicznych nie przeprowadza się w urzędach administracji publicznej, na terenie szkół i placówek oświatowych, na terenach i w obiektach pozostających w zarządzie Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych oraz jednostek organizacyjnych

podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych albo Ministra Obrony Narodowej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach organ administracji publicznej udzielający pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej, zwany dalej „organem”, może pozwolić na prowadzenie zbiórki publicznej w urzędach administracji publicznej, na terenie szkół i placówek oświatowych, na terenach i w obiektach pozostających w zarządzie Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych oraz jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych albo Ministra Obrony Narodowej. Organ może pozwolić na domokrażne zbieranie ofiar w formach określonych w gdy ze względu na teren, na którym zbiórka publiczna ma być przeprowadzona, lub ze względu na charakter zbiórki publicznej uzna to za społecznie uzasadnione, w szczególności gdy celem zbiórki publicznej jest pomoc ofiarom klęsk żywiołowych.

Puszki kwestarskie oraz skarby stacjonarne muszą być tak zabezpieczone, by ich otwarcie i wyjęcie zawartości było niemożliwe bez widocznego naruszenia zabezpieczenia. Puszki kwestarskie oraz skarby stacjonarne muszą być ponumerowane, zaopatrzone w nazwę przeprowadzającego zbiórkę publiczną oraz jego adres. Otwieranie skarbon stacjonarnych i przeliczanie zebranych ofiar odbywa się w obecności co najmniej dwóch osób, upoważnionych do tego przez przeprowadzającego zbiórkę. Otwieranie puszek kwestarskich i przeliczanie zebranych ofiar odbywa się w obecności co najmniej dwóch osób, upoważnionych do tego przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną, oraz osoby kwestującej.

Na każdej cegiełce wartościowej sprzedawanej w ramach zbiórki publicznej umieszcza się nazwę przeprowadzającego zbiórkę, jego adres, kolejny numer cegiełki, a także jej cenę. Cegiełki wartościowe stanowią druki ścisłego zarachowania i powinny być sporządzone w sposób uniemożliwiający ich podrobienie. Na cegiełce może być umieszczona informacja dotycząca celów zbiórki publicznej. Na każdym przedmiocie sprzedawanym w ramach zbiórki publicznej wyraźnie i w sposób trwały podaje się nazwę przeprowadzającego zbiórkę publiczną oraz cenę przedmiotu. Napisy te powinny wyróżniać przedmioty sprzedawane w ramach zbiórki publicznej od innych przedmiotów, znajdujących się w obrocie.

Legitymacja osoby przeprowadzającej zbiórkę publiczną, zwana dalej „legitymacją”, powinna zawierać: numer kolejny, nazwę przeprowadzającego zbiórkę i jego adres, cel zbiórki publicznej, nazwę organu, który udzielił

pozwolenia, numer i datę wydanego pozwolenia, fotografię osoby przeprowadzającej zbiórkę publiczną, jej imię, nazwisko i adres oraz określenie terminu ważności legitymacji. Legitymacja powinna być podpisana przez osoby uprawnione do reprezentowania przeprowadzającego zbiórkę publiczną i potwierdzona pieczęcią tej instytucji. Legitymacja osoby małoletniej³⁹¹ poza powyższymi danymi powinna zawierać również imię i nazwisko osoby pełnoletniej, odrębnie upoważnionej do nadzoru nad małoletnim.

OSP ubiegająca się o udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej przedstawia organowi plan przeprowadzenia zbiórki publicznej, który określa:

- 1) cel, na który mają być przeznaczone ofiary pochodzące ze zbiórki publicznej,
- 2) formy przeprowadzenia zbiórki publicznej,
- 3) termin rozpoczęcia i zakończenia zbiórki publicznej,
- 4) obszar, na którym zbiórka publiczna ma być prowadzona,
- 5) sposób informowania o prowadzonej zbiórce publicznej,
- 6) liczbę osób, które mają brać udział w zbiórce publicznej,
- 7) przewidywane koszty przeprowadzenia zbiórki publicznej, w tym rodzaj i wysokość poszczególnych wydatków.

W sytuacji, gdy ofiary pochodzące ze zbiórki publicznej wydatkowane będą poza granicami państwa, plan przeprowadzenia zbiórki publicznej powinien również wskazywać miejsce, gdzie będą wydatkowane zebrane ofiary.

Przeprowadzający zbiórkę publiczną prowadzi dokumentację dotyczącą przebiegu akcji zbiórkowej, w formie rejestru, zawierającą następujące informacje:

- 1) komu, kiedy i jakie puszki kwestarskie, skarby stacjonarne, przedmioty i cegiełki wartościowe zostały wydane,
- 2) kiedy przeprowadzona zbiórka publiczna została zakończona,
- 3) sumę zebranych ofiar pieniężnych,
- 4) rodzaj i ilość zebranych ofiar w naturze.

Dane powyższe muszą być potwierdzone podpisami osób, które zbiórkę przeprowadzały i które odebrały zebrane ofiary. Usuwanie wpisów bądź czynienie ich nieczytelnymi jest niedozwolone; dozwolone są przekreślenia

---

³⁹¹ O której mowa w art. 7 ust. 1a pkt 2 ustawy z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych.

dające możliwość odczytania przekreślonej treści. Przeprowadzający zbiórkę publiczną przechowuje dokumentację zbiórki przez okres dwóch lat od dnia zakończenia zbiórki.

Publiczne ogłoszenie wyników zbiórki publicznej zawiera:

- 1) nazwę i siedzibę przeprowadzającego zbiórkę publiczną,
- 2) nazwę organu oraz datę i numer pozwolenia,
- 3) sumę zebranych ofiar pieniężnych, uwzględniającą ilość i rodzaj zebranych ofiar na poszczególne cele, według form zbiórki publicznej,
- 4) rodzaj i ilość zebranych ofiar w naturze,
- 5) wysokość kosztów przeprowadzenia zbiórki publicznej, z dokładnym wymienieniem rodzaju i wysokości poszczególnych wydatków.

Organ kontroluje przeprowadzane zbiórki publiczne w zakresie:

- 1) zgodności prowadzenia zbiórki publicznej z udzielonym pozwoleniem,
- 2) przestrzegania warunków i sposobów prowadzenia zbiórki publicznej,
- 3) ochrony bezpieczeństwa powszechnego, porządku publicznego, dóbr pozyskanych z ofiarności publicznej oraz dóbr osobistych obywateli,
- 4) sposobu użytkowania zebranych ofiar.

Pytanie nr 166. Czy ochotnicza straż pożarna może handlować alkoholem?

Zgodnie z art. 18¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi³⁹² na sprzedaż napojów alkoholowych jednostkom ochotniczych straży pożarnych mogą być wydawane jednorazowe zezwolenia. Zezwolenia wydawane są na okres do 2 dni. Opłata za jednorazowe zezwolenia wnoszona jest na rachunek gminy przed wydaniem zezwolenia

Napój alkoholowy to w świetle art. 46 tejże ustawy produkt przeznaczony do spożycia zawierający alkohol etylowy pochodzenia rolniczego w stężeniu przekraczającym 0,5% objętościowego alkoholu.

Art. 9¹ tejże ustawy wymienia trzy rodzaje napojów alkoholowych:

- 1) o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
- 2) o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu, z wyjątkiem piwa,

---

³⁹² Tekst jednolity – Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473. – zob. I. Skrzydło-Niżnik, G. Zalas, Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komentarz, doktryna, orzecznictwo, Kraków 2002.

3) o zawartości powyżej 18% alkoholu.

Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), właściwego ze względu na lokalizację punktu sprzedaży, zwanego dalej „organem zezwalającym”. Zezwolenie wydaje się na podstawie pisemnego wniosku OSP³⁹³. Zezwolenia wydaje się oddzielnie na następujące rodzaje napojów alkoholowych:

- 1) do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
- 2) powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- 3) powyżej 18% zawartości alkoholu.

Wniosek o wydanie zezwolenia zawiera:

- 1) oznaczenie rodzaju zezwolenia,
- 2) oznaczenie OSP, jego siedzibę i adres, w przypadku ustanowienia pełnomocników ich imiona, nazwiska i adres zamieszkania,
- 3) numer w rejestrze przedsiębiorców lub ewidencji działalności gospodarczej,
- 4) przedmiot działalności,
- 5) adres punktu składowania napojów alkoholowych (magazynu dystrybucyjnego).

Opłatę za wydanie zezwolenia wnosi się na rachunek gminy, przed wydaniem zezwolenia, w wysokości:

- 1) 43,75 zł na sprzedaż napojów zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa,
- 2) 43,75 zł na sprzedaż napojów zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- 3) 175 zł na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu.

Warunkiem prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży jest:

- 1) posiadanie zezwolenia,
- 2) wniesienie opłaty,
- 3) zaopatrywanie się w napoje alkoholowe u producentów i przedsiębiorców posiadających odpowiednie zezwolenie na sprzedaż hurtową napojów alkoholowych,
- 4) posiadanie tytułu prawnego do korzystania z lokalu, stanowiącego punkt sprzedaży,

---

³⁹³ Zobacz wzór wniosku w aneksie na końcu książki.

- 5) zgłaszanie organowi zezwalającemu zmian stanu faktycznego i prawnego, w stosunku do danych zawartych w zezwoleniu, w terminie 14 dni od dnia powstania zmiany,
- 6) prowadzenie sprzedaży w punkcie sprzedaży spełniającym wymogi określone przez radę gminy,
- 7) przestrzeganie innych zasad i warunków określonych przepisami prawa.

Organ zezwalający lub, na podstawie jego upoważnienia, straż gminna lub członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych dokonują kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia.

Obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 18% alkoholu może być prowadzony tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu może być prowadzony tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez marszałka województwa (art. 9).

Pytanie nr 167. Jakie są zasady zatrudniania kierowców pojazdów samochodowych OSP?

Przepisy prawa nie regulują bezpośrednio zasad zatrudniania kierowców pojazdów samochodowych OSP³⁹⁴. Praktyka w tym zakresie jest niejednolita. Kierowcy są zatrudniani zarówno przez gminę jak i OSP. Zatrudnienie to opiera się najczęściej na umowie zlecenia lub umowie o pracę. Dodatkową okolicznością wpływającą na zatrudnianie kierowców jest fakt, że pojazdy OSP nie zawsze stanowią wyłączną własność OSP. Gminy będące właścicielami samochodów używanych przez OSP, chcą mieć niejako kierowcę „pod kontrolą” i to one wolą zatrudniać kierowców zamiast OSP. Właściwe byłoby przyjęcie jednolitego modelu takiego zatrudnienia.

Jeżeli dana OSP widzi konieczność zatrudnienia kierowcy lub kierowców pojazdów OSP najwłaściwszym modelem byłoby zatrudnianie ich bezpośrednio przez jednostki OSP. Zgodnie z art. 32 ust. 2 u.p.poz. koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina, z zastrzeżeniem, że szkolenie członków ochotniczej straży pożarnej prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna. W związku

---

³⁹⁴ Zob. K. Miazga, Odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania w listach do redakcji „Strażaka”, „Strażak” 2007, nr 9, odpowiedź nr 1.

z tym gmina przekazując OSP środki na zapewnienie gotowości bojowej, może w ramach tych środków przekazać pewną pulę na zatrudnienie kierowcy. OSP powinna wówczas zawrzeć z kierowcą umowę o pracę lub umowę zlecenia świadczenia usług. W przypadku zawarcia umowy o pracę lub umowy zlecenia świadczenia usług, OSP zobowiązana będzie do opłacania kierowcy składek na ubezpieczenia zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych³⁹⁵.

Kierowca może także zostać zatrudniony przez gminę. Jedną z dopuszczalnych form jest możliwość zatrudnienia kierowcy jako pracownika samorządowego na jednym ze stanowisk przewidzianych w rozporządzeniu Rady Ministrów³⁹⁶. Wówczas kierowca będzie podlegał ustawie o pracownikach samorządowych³⁹⁷.

Właściwszą formą byłoby zatrudnienie kierowcy przez gminę na podstawie umowy zlecenia świadczenia usług. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14) ustawy o samorządzie gminnym, jednym z zadań własnych gminy jest zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Zgodnie z art. 9 ustawy o samorządzie gminnym, w celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi. Gmina może więc zawierać umowy cywilnoprawne³⁹⁸.

W przypadku zawierania umowy zlecenia świadczenia usług przez gminę z kierowcą należy zbadać czy ma zastosowanie art. 44 ust. 4 ustawy

---

³⁹⁵ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.). – zob. B. Gudowska, J. Strusińska-Żukowska (red.), Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, Warszawa 2011.

³⁹⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 50, poz. 398 z późn. zm.).

³⁹⁷ Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1458 z późn. zm.).

³⁹⁸ Por. K. Jaroszyński, w: Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011, s. 136; Z. Cieślak, I. Lipowicz, Z. Niewiadomski, Prawo administracyjne. Część ogólna, Warszawa 2002, s. 133; Z. Duniewska i in., Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie, Warszawa 2004, s. 400-401.

o finansach publicznych³⁹⁹ zgodnie z którym jednostki sektora finansów publicznych (w tym jednostki samorządu terytorialnego, a więc gminy) zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane, na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych⁴⁰⁰, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Ustawa o finansach publicznych odsyła do stosowania przez jednostki sektora finansów publicznych przepisów o zamówieniach publicznych zawsze wtedy, gdy jednostki te zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane (art. 44 ust. 4 ustawy o finansach publicznych). Odesłanie to nie wyłącza jednak zastosowania art. 4 pkt 8 ustawy z 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, co oznacza, że jeśli wartość szacunkowa została prawidłowo określona poniżej progu 14.000 euro i nie dokonano nieuprawnionego podziału zamówienia, na mocy powołanego przepisu do takich zamówień nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych⁴⁰¹.

OSP lub gmina zawierając umowę z kierownicą nie powinna stosować umowy o dzieło, lecz umowę zlecenia świadczenia usług lub umowę o pracę. Umowa o dzieło jest umową, którą zalicza się do umów o świadczenie usług, przy czym jest to umowa o rezultat usługi. Umowę o dzieło zawsze musi być ona uwieńczona konkretnym i sprawdzalnym rezultatem. Mniejsze znaczenie ma tu obowiązek osobistego wykonania dzieła przez przyjmującego zamówienie, byle rezultat końcowy był osiągnięty. Umowie o dzieło brak jest także elementu podporządkowania pomiędzy zamawiającym, a przyjmującym zamówienie⁴⁰².

Pytanie nr 168. Jakie towary przeznaczone na cele ochrony przeciwpożarowej można zakupić z 8 % stawką VAT?

Stawka podatku VAT (czyli podatku od towarów i usług) jest określana

³⁹⁹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.). – zob. L. Lipiec-Warzecha, Ustawa o finansach publicznych. Komentarz, Warszawa 2011.

⁴⁰⁰ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759 z późn. zm.). – zob. S. Babiarz i in., Prawo zamówień publicznych. Komentarz, Warszawa 2011.

⁴⁰¹ S. Kowalski-Paszko, artykuł Lex nr 125059/2.

⁴⁰² Por. A. Brzozowski, Umowa o dzieło, w: System Prawa Prywatnego, red. Z. Radwański, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, tom 7, red. J. Rajski, Warszawa 2011, s. 375.

przez ustawę o podatku od towarów i usług⁴⁰³. Zgodnie z art. 41 ust. 10 stawkę podatku w wysokości 8 % stosuje się do dostaw na terytorium kraju towarów wymienionych w poz. 129-134 załącznika nr 3 do ustawy, dla jednostek ochrony przeciwpożarowej, przeznaczonych na cele ochrony przeciwpożarowej. Załącznik nr 3 pod pozycją 129-134 wymienia następujące towary:

129 – Sprzęt przewozowo-samochodowy:

- 1) pożarnicze samochody specjalne i specjalistyczne (gaśnicze, rozpoznawcze, drabiny samochodowe, techniczne, chemiczne, ekologiczne, dźwigi i podnośniki, cysterny, sanitarki) oraz fabrycznie wykonane i oznakowane pojazdy straży pożarnej,
- 2) sprzęt pływający, statki pożarnicze, łodzie, pontony i silniki oraz statki powietrzne dla ratownictwa i gaszenia pożarów,

130 – Sprzęt łączności:

- 1) radiotelefony różnych typów wraz z osprzętem,
- 2) sprzęt łączności przewodowej,
- 3) zestawy komputerowe z urządzeniami peryferyjnymi, oprogramowanie,
- 4) urządzenia dyspozytorskie i aparatownie,
- 5) zestawy antenowe,
- 6) sprzęt do radiowej łączności trunkingowej,

131 – Materiały i środki wyposażenia specjalistycznego:

- 1) sprzęt ochrony osobistej: kombinezony, kamizelki, pasy ratunkowe i okulary,
- 2) aparaty oddechowe z maskami,
- 3) sprzęt burzący: piły spalinowe i elektryczne, rozpieracze i poduszki hydrauliczne, młoty pneumatyczne, narzędzia hydrauliczne uniwersalne, siekierołomy,
- 4) zapory pływające i sprzęt do likwidacji zagrożeń ekologicznych i chemicznych: pompy chemiczne do paliw, kwasów lub ługów, separatory i skimery olejowe wraz z oprzyrządowaniem,
- 5) wykrywacze gazów, temperatury i bezruchu, radiometry, pirometry, kamery termowizyjne,
- 6) urządzenia oddymiające i zadymiające,

---

⁴⁰³ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r., Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.). – zob. W. Modzelewski (red.), Komentarz do ustawy o podatku od towarów i usług, Warszawa 2011.

- 7) wytwornice, agregaty i generatory pianowe,
- 8) prądownice strażackie, działka wodne i wodno-pianowe,
- 9) podręczny sprzęt gaśniczy: gaśnice, agregaty gaśnicze, hydronetki, tłumnice, bosaki, szafki hydrantowe,
- 10) węże pożarnicze (ssawne i tłoczne) oraz armatura wodna: łączniki, zbieracze, zasysacze, stojaki hydrantowe, rozdzielacze, zwijadła, zbiorniki wolnostojące,
- 11) drabiny pożarnicze przenośne: przystawne, wysuwane i zestawiane,
- 12) sprężarki, ładowarki i przetłaczarki do butli gazowych wysokociśnieniowych,
- 13) sprzęt ratowniczy: aparaty, skokochrony, wory, rękawy, linki ratownicze, ratowniczy sprzęt wysokogórski i dla pletwonurków,
- 14) chemiczne środki gaśnicze, sorbenty, neutralizatory i odkażacze, środki zwilżające i modyfikujące,
- 15) sprzęt kontrolno-pomiarowy stanowisk badawczych,
- 16) pompy i autopompy pożarnicze,
- 17) agregaty prądotwórcze i oświetleniowe oraz siłownie energetyczne,
- 18) sprzęt i środki do uszczelniania i ograniczania przemieszczania się materiałów niebezpiecznych,

132 – Wyposażenie zabezpieczające:

- 1) pojazdy i samochody specjalistyczne: kasyna polowe, chłodnie, piece piekarskie polowe, urządzenia dezynfekcyjno-kąpielowe, łaźnie polowe, przyczepy, naczepy i kontenery pożarnicze wraz z wyposażeniem,
- 2) polowe wyposażenie gastronomiczne: kuchnie polowe, termosy polowe, polowe podgrzewacze i rozdzielacze wody, namioty sypialne, techniczne i do kuchni polowych, kasyna polowe, garnki, menażki, niezbędniki,
- 3) wyposażenie samochodów sanitarnych,

133 – Materiały pędne i smary: paliwa i smary z wyłączeniem wyrobów objętych podatkiem akcyzowym,

134 – Pozostałe towary:

- 1) urządzenia szkolno-treningowe: тренаżery, ścieżki biegowe, urządzenia wydolnościowe i do pomiaru masy ciała, drobny sprzęt sportowy oraz przeszkody i urządzenia torów ćwiczeń sportowo-pożarniczych,
- 2) umundurowanie, odzież specjalna i ochronna, wyekwipowanie osobiste strażaka państwowej straży pożarnej według obowiązujących norm i wy-

- posażenie specjalistyczne strażaka oraz odznaki, odznaczenia i dystynkcje,
- 3) wyposażenie stacji diagnostycznych, stacji przeciwdymowych, przeciwgazowych, warsztatów łączności i ćwiczebnych komór gazowych,
  - 4) urządzenia sygnalizacyjno-ostrzegawcze do oznakowania pojazdów uprzywilejowanych w ruchu i terenów akcji ratowniczo-gaśniczych,
  - 5) podwozia oraz nadwozia samochodowe i przyczepy pod zabudowę na pojazdy dla straży pożarnej.

Sprzedaż towarów wymienionych w poz. 129-134 załącznika nr 3 do na rzecz jednostek samorządu terytorialnego ze wskazaniem przeznaczenia tych towarów na rzecz określonej jednostki ochrony przeciwpożarowej i przeznaczonych na cele ochrony przeciwpożarowej objęte jest stawką 7 % (obecnie 8 %) ⁴⁰⁴.

Zgodnie z art. 146a ustawy o podatku vat od powyższych towarów w okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. stawka podatku wynosi 8%. W przypadku gdy relacja państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r., ogłoszona przez Ministra Finansów, w terminie do dnia 31 maja 2012 r., w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, przekracza 55% w okresach od dnia 1 lipca 2012 r. do dnia 30 czerwca 2013 r. oraz od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. stawka podatku od powyższych towarów wynosi 9%.

Pytanie nr 169. Jak przekazać darowiznę na OSP?

Darowizna jest jedną z umów cywilnoprawnych uregulowanych w Kodeksie cywilnym. Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku. Darowizna jest bowiem wyrazem szczodrobliwości darczyńcy. Nie łączy się

---

⁴⁰⁴ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 lipca 2011 r., I FSK 1139/10, opubl. Lex nr 920024; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 października 2008 r., I FSK 1322/07, dostępny: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/7EDA428262>; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 czerwca 2010 r., I FSK 1082/09, dostępny: <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/D2CD153DF7>; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 9 maja 2007 r., III SA/Gl 568/07, Lex nr 259625; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 18 sierpnia 2011 r., I SA/Wr 867/11, Lex nr 896218; Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 26 listopada 2010 r., III SA/Gl 1285/10, Lex nr 756455; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 15 czerwca 2010 r., I FSK 1082/09, Lex nr 706789.

ona z żadnym ekwiwalentnym świadczeniem ze strony osoby obdarowanej. Darowizna stanowi niejako prawzór nieodpłatnych czynności prawnych. Należy ona do kategorii umów o przeniesienie praw majątkowych. Obdarowany nabywa określone prawa na podstawie umowy darowizny⁴⁰⁵.

Darowizna może być dokonana zarówno przez osoby fizyczne jak i prawne. Podobnie, darowizna może zostać przyjęta przez osoby fizyczne i osoby prawne, w tym stowarzyszenia, np. ochotnicze straże pożarne.

Przedmiotem darowizny może być: określona kwota pieniężna, rzeczy ruchomych, nieruchomości, prawa majątkowe, energia elektryczna, ciepła lub gazowa. Darowizna może obejmować całą rzecz ruchomą czy nieruchomą albo jej część ułamkową. Przedmiotem darowizny może być zespół rzeczy. Nie może ona obejmować rzeczy wyłączonych z obrotu. Spośród praw majątkowych mogą być brane pod uwagę tylko te, które mają cechę zbywalności. Może chodzić nie tylko o nieodpłatne ustanowienie prawa majątkowego, ale także o jego przelew, zmianę lub uchylenie (zniesienie). Darowizna może obejmować spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego typu własnościowego oraz przedmioty wniesione przez darczyńcę do spółdzielni tytułem wkładu, chyba że wniesienie to zostało oparte na zasadach przeniesienia własności. Możliwe jest też nieodpłatne ustanowienie odrębnej własności lokalu mieszkalnego w nieruchomości darczyńcy. Nie ma przeszkód do czynienia darowizn, które obejmują rzeczy i prawa przysła⁴⁰⁶.

Oświadczenie darczyńcy powinno być złożone w formie aktu notarialnego. Oświadczenie obdarowanego nie wymaga zachowania jakiegokolwiek formy szczególnej. Jednakże umowa darowizny zawarta bez zachowania formy aktu notarialnego staje się ważna, jeżeli przyrzeczone świadczenie zostało spełnione. Oznacza to, że jeśli forma aktu notarialnego nie zostanie zachowana, darowizna będzie ważna z chwilą spełnienia świadczenia⁴⁰⁷. Kiedy przedmiotem darowizny jest nieruchomość, niezbędna jest zawsze

---

⁴⁰⁵ Por. L. Stecki, Darowizna, w: System Prawa Prywatnego, red. Z. Radwański, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, tom 7, red. J. Rajski, Warszawa 2011, s. 333.

⁴⁰⁶ L. Stecki, Darowizna, w: System Prawa Prywatnego, red. Z. Radwański, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, tom 7, red. J. Rajski, Warszawa 2011, s. 333; M. Safjan, Darowizna, w: Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450-1088, t. II, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2011, s. 869.

⁴⁰⁷ Por. M. Safjan, Darowizna, w: Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450-1088, t. II, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2011, s. 877.

umowa notarialna⁴⁰⁸. Darowiznę można więc wykonać np. przez dokonanie przelewu na konto lub przekazanie rzeczy ruchomych z ręki do ręki. Darczyńca po wykonaniu darowizny może wystawić obdarowanemu pisemne poświadczenie dokonania darowizny, celem rozliczenia się obdarowanego z Urzędem Skarbowym.

Darczyńca obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, jeżeli szkoda została wyrządzona umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Jeżeli darczyńca opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, obdarowany może żądać odsetek za opóźnienie dopiero od dnia wytoczenia powództwa. Jeżeli rzecz darowana ma wady, darczyńca obowiązany jest do naprawienia szkody, którą wyrządził obdarowanemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich w czasie właściwym, chyba, że obdarowany mógł z łatwością wadę zauważyć.

Darczyńca może włożyć na obdarowanego obowiązek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (polecenie). Darczyńca, który wykonał zobowiązanie wynikające z umowy darowizny, może żądać wypełnienia polecenia, chyba że ma ono wyłącznie na celu korzyść obdarowanego. Po śmierci darczyńcy wypełnienia polecenia mogą żądać spadkobiercy darczyńcy, a jeżeli polecenie ma na względzie interes społeczny – także właściwy organ państwowy. Obdarowany może odmówić wypełnienia polecenia, jeżeli jest to usprawiedliwione wskutek istotnej zmiany stosunków. Jeżeli wypełnienia polecenia żąda darczyńca lub jego spadkobiercy, obdarowany może zwolnić się przez wydanie przedmiotu darowizny w naturze w takim stanie, w jakim przedmiot ten się znajduje. Przepisu tego nie stosuje się, gdy wypełnienia polecenia żąda właściwy organ państwowy.

Darczyńca może odwołać darowiznę jeszcze nie wykonaną, jeżeli po zawarciu umowy jego stan majątkowy uległ takiej zmianie, że wykonanie darowizny nie może nastąpić bez uszczerbku dla jego własnego utrzymania odpowiednio do jego usprawiedliwionych potrzeb albo bez uszczerbku dla ciężących na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych. Jeżeli po wykonaniu darowizny darczyńca popadnie w niedostatek, obdarowany ma obowiązek, w granicach istniejącego jeszcze wzbogacenia, dostarczać darczyńcy środków, których mu brak do utrzymania odpowiadającego jego usprawie-

---

⁴⁰⁸ Por. L. Stecki, Darowizna, w: System Prawa Prywatnego, red. Z. Radwański, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, tom 7, red. J. Rąjski, Warszawa 2011, s. 340.

dliwionym potrzebom albo do wypełnienia ciężących na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych. Obdarowany może jednak zwolnić się od tego obowiązku zwracając darczyńcy wartość wzbogacenia. Darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Zwrot przedmiotu odwołanej darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Od chwili zdarzenia uzasadniającego odwołanie obdarowany ponosi odpowiedzialność na równi z bezpodstawnie wzbogaconym, który powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu. Darowizna nie może być odwołana z powodu niewdzięczności, jeżeli darczyńca obdarowanemu przebaczył. Jeżeli w chwili przebaczenia darczyńca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznanieniem. Spadkobiercy darczyńcy mogą odwołać darowiznę z powodu niewdzięczności tylko wtedy, gdy darczyńca w chwili śmierci był uprawniony do odwołania albo gdy obdarowany umyślnie pozbawił darczyńcę życia lub umyślnie wywołał rozstrój zdrowia, którego skutkiem była śmierć darczyńcy. Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego. Odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie.

Przedstawiciel osoby ubezwłasnowolnionej może żądać rozwiązania umowy darowizny dokonanej przez tę osobę przed ubezwłasnowolnieniem, jeżeli darowizna ze względu na wartość świadczenia i brak uzasadnionych pobudek jest nadmierna.

Rozwiązania umowy darowizny nie można żądać po upływie dwóch lat od jej wykonania. Przepisów o odwołaniu darowizny nie stosuje się, gdy darowizna czyni zadość obowiązkowi wynikającemu z zasad współżycia społecznego.

ANEKSY PRAKTYCZNE

A. Wzory umów

1. Umowa sprzedaży

UMOWA SPRZEDAŻY

W dniu ....., w miejscowości ..... została zawarta umowa sprzedaży ..... (wpisać przedmiot umowy sprzedaży) pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną ..... z siedzibą w ..... o numerze KRS .....
....., o numerze REGON ..... o numerze NIP .....
....., reprezentowaną przez .....
zwaną dalej jako ..... (sprzedawca lub kupujący)
a

.....
.....
.....
.....
.....
(Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP. W przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej.)

zwaną dalej jako ..... (sprzedawca lub kupujący)

zwanym dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

Przedmiotem umowy sprzedaży jest .....

.....
(opisać przedmiot sprzedaży, np. samochód, w tym wszelkie dane, np. rok produkcji, numer rejestracyjny, numer identyfikujące itp.)

§ 2 ZOBOWIĄZANIA STRON UMOWY

1. Sprzedawca zobowiązuje się przenieść na Kupującego własność .....
..... (wpisać przedmiot umowy sprzedaży), o którym mowa
w § 1 niniejszej umowy oraz wydać go Kupującemu do dnia .....
2. Wydanie przedmiotu umowy nastąpi w .....
..... (wpisać miejsce wydania, np. adres lokalu, adres sprzedają-
cego lub kupującego w zależności od uzgodnień pomiędzy stronami umowy)
3. Kupujący zobowiązuje się odebrać przedmiot umowy zgodnie z § 1 ust.
1 i 2.
4. Kupujący zobowiązuje się zapłacić Sprzedawcy cenę określoną w § 3
niniejszej umowy.
5. Sprzedawca wraz wydaniem przedmiotu umowy wyda Kupującemu wszel-
kie dokumenty dotyczące przedmiotu umowy (np. instrukcje, gwarancje itp.)

§ 3 CENA SPRZEDAŻY

1. Strony umowy zgodnie ustalają cenę sprzedaży przedmiotu umowy o któ-
rym mowa w § 1 niniejszej umowy na kwotę .....
słownie .....
2. Kupujący przekaze Sprzedawcy kwotę określoną w ust. 1, stanowiącą cenę
sprzedaży do dnia .....
(wpisać czy kwota zostanie przekazana do ręki, czy przelewem na konto lub w inny sposób)
3. Kupujący ma prawo żądać od Sprzedawcy pisemnego pokwitowania przy-
jęcia kwoty stanowiącej cenę sprzedaży. Sprzedawca ma prawo żądać od
Kupującego pisemnego potwierdzenia wydania rzeczy.

§ 4 KARY UMOWNE, ODSTĘPNE, ODSETKI, ZADATEK

1. W przypadku zwłoki w odbiorze przedmiotu umowy, jeżeli Sprzeda-
wca przechowuje przedmiot umowy na własny koszt, Kupujący pokryje
Sprzedawcy koszty przechowania przedmiotu umowy, według wyliczenia,

- w sposób i w terminie określonym przez Sprzedawcę.
2. Sprzedawca zapłaci Kupującemu karę umowną w wysokości .....
..... (można określić kwotą lub w procentach) za każdy dzień zwłoki
w wydaniu przedmiotu umowy.
  3. Kupujący zapłaci Sprzedawcy odsetki umowne w wysokości
..... (jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki
ustawowe) za każdy dzień zwłoki z zapłatą kwoty stanowiącej cenę sprze-
daży określonej w § 1 niniejszej umowy.
  4. Kupujący zapłaci Sprzedawcy odsetki umowne w wysokości .....,
słownie ..... za każdy dzień zwłoki z zapłatą
kwoty stanowiącej koszty przechowania określone w ust. 1 niniejszego
paragrafu.
  5. Kupujący przekazuje Sprzedawcy zadatek w wysokości .....
  6. Każda ze stron ma prawo odstąpić od umowy bez podania przyczyny do
dnia ..... za zapłatą odstępnego w wysokości .....
(strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą odstępnego).
  7. Koszty wydania i odebrania ponosi ..... (Sprzedawca lub
Kupujący, mogą rozdzielić je między siebie).

§ 5

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzem-
plarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy
Kodeksu cywilnego.
3. Jakikolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej
pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo
dla ..... (siedziby lub miejsca zamieszkania jednej ze stron umow-
y lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony).

Sprzedawca

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

Kupujący

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

2. Umowa o dzieło

.....
(miejsowość, data)

UMOWA O DZIEŁO

W dniu....., w miejscowości ..... została zawarta umowa o dzieło w postaci ..... (wpisać przedmiot umowy dzieła) pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną ..... z siedzibą w ..... o numerze KRS ..... o numerze REGON ....., o numerze NIP ....., reprezentowaną przez ....., zwaną dalej jako ..... (przyjmujący zamówienie lub zamawiający).

a

.....
.....
..... (Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP; w przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej)
zwaną dalej jako ..... (przyjmujący zamówienie lub zamawiający)

zwanych dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

Przedmiotem umowy jest dzieło w postaci .....

.....
..... (opisać dzieło,
które ma być wykonane przez przyjmującego zamówienie, jakie cechy ma posiadać to dzieło
po wykonaniu).

§ 2

ZOBOWIĄZANIA STRON UMOWY

1. Przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania dzieła, o którym mowa w § 1 niniejszej umowy do dnia .....
2. Zamawiający zobowiązuje się zapłacić Przyjmującemu zamówienie wynagrodzenie określone § 3 niniejszej umowy za wykonanie dzieła opisanego w § 1 niniejszej umowy.
3. Zamawiający odbierze dzieło do dnia ....., w .....
..... (określić miejsce odbioru dzieła).
4. W przypadku zwłoki Zamawiającego w odbiorze dzieła, jeżeli dzieło jest przechowywane na koszt Przyjmującego zamówienie, koszty przechowania zwraca Zamawiający Przyjmującemu zamówienie według wyliczenia, w sposób i w terminie określonym przez Przyjmującego zamówienie.
5. Zamawiający może żądać od Przyjmującego zamówienie pisemnego potwierdzenia odbioru dzieła, a Przyjmujący zamówienie od Zamawiającego pisemnego potwierdzenia oddania dzieła.
6. Ze strony Zamawiającego upoważnionym do współdziałania przy wykonaniu dzieła jest ..... (dane osoby ustanowionej przez Zamawiającego, jeżeli zamierza taką osobę ustanowić).
7. Przyjmujący zamówienie nie może powierzyć wykonania dzieła w całości lub części bez zgody Zamawiającego w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 3

WYNAGRODZENIE

1. Zamawiający zapłaci Przyjmującemu zamówienie wynagrodzenie za wykonanie dzieła, o którym mowa w § 1 niniejszej umowy w kwocie .....
....., słownie .....

2. Zamawiający przekazuje Przyjmującemu zamówienie kwotą określoną w ust. 1, stanowiącą wynagrodzenie, do dnia .....
.....
(wpisać czy kwota zostanie przekazana do ręki, czy przelewem na konto lub w inny sposób).
3. Zamawiający ma prawo żądać od Przyjmującego zamówienie pisemnego pokwitowania przyjęcia kwoty stanowiącej wynagrodzenie.

§ 4

MATERIAŁY NA WYKONANIE DZIEŁA

1. Materiały na wykonanie dzieła dostarczy ..... *(wybrać: przyjmujący zamówienie lub zamawiający)*
2. Materiały na wykonanie dzieła są następującej postaci .....
..... *(wymienić i opisać materiały)*
3. Materiały na wykonanie dzieła dostarcza się do dnia .....
....., w ..... *(wymienić miejsce gdzie zostaną dostarczone).*
4. Opóźnienie w dostarczeniu materiałów powoduje wydłużenie terminu oddania dzieła, o czas opóźnienia w dostarczeniu materiałów.
5. Jeżeli Zamawiający pierwotnie dostarczy materiałów nie nadających się do wykonania dzieła, to po zawiadomieniu o tym fakcie przez Przyjmującego zamówienie, ma obowiązek wymienić materiały na nadające się do wykonania dzieła.
6. Przyjmujący zamówienie zwraca po wykonaniu dzieła materiały dostarczone przez Zamawiającego, a niezużyte na wykonanie dzieła, do dnia ..... *(termin można określić na dzień oddania dzieła)* w ....
..... *(określić miejsce zwrotu).*

Ustępy 2-6 § 4 umieszcza się w umowie w przypadku dostarczenia materiałów na wykonanie dzieła przez Zamawiającego.

§ 5

KARY UMOWNE, ODSTĘPNE, ODSETKI, ZADATEK

1. Przyjmujący zamówienie zapłaci Zamawiającemu karę umowną w wysokości ..... *(można określić kwotą lub w procentach)* za każdy dzień zwłoki w oddaniu dzieła.

3. Zamawiający zapłaci Przyjmującemu zamówienie odsetki umowne w wysokości ....., słownie ..... *(jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki ustawowe)* za każdy dzień zwłoki z zapłatą kwoty stanowiącej wynagrodzenie określone w § 3 oraz kosztów przechowania określonych w § 2 ust. 4 niniejszej umowy.
4. Zamawiający przekazuje Przyjmującemu zamówienie zadatek w wysokości ....., słownie ..... *(jeżeli strony godzą się na danie zadatku)*.
5. Każda ze stron ma prawo odstąpić od umowy bez podania przyczyny do dnia ..... za zapłatą odstępnego w wysokości ....., słownie ..... *(strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą odstępnego)*.
6. Koszty wydania i odebrania dzieła ponosi ..... *(Zamawiający lub Przyjmujący zamówienie, mogą rozdzielić je między siebie)*.

§ 6

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego.
3. Jakiegokolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo dla ..... *(siedziby lub miejsca zamieszkania jednej ze stron umowy lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony)*.

Zamawiający

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

Przyjmujący zamówienie

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

3. Umowa najmu lokalu

.....

(miejscowość, data)

UMOWA NAJMU LOKALU

W dniu ....., w miejscowości ..... została zawarta umowa najmu lokalu pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną ..... z siedzibą w ..... o numerze KRS ....., o numerze REGON ....., o numerze NIP ....., reprezentowaną przez ..... zwaną dalej jako ..... (wynajmujący lub najemca).

a

.....

(Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP; w przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej).

zwaną dalej jako ..... (wynajmujący lub najemca).

zwanym dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

Przedmiotem umowy najmu jest lokal .....

..... (opisać lokal, który

ma być wynajmowany np. sala bankietowa w remizie; adres lokalu, czy lokal stanowi odrębny budynek, czy pomieszczenie w budynku, powierzchnia lokalu, ile lokal ma pomieszczeń i jakie, czy ma piwnicę, balkon itp., czy lokal wynajmuje się wraz z urządzeniami czy bez urządzeń).

§ 2

ZOBOWIĄZANIA STRON UMOWY

1. Wynajmujący zobowiązuje się oddać Najemcy lokal opisany w § 1 niniejszej umowy do używania na okres ..... *(określić w dniach, tygodniach, miesiącach, latach; umowa najmu lokalu lub pomieszczenia na czas dłuższy niż rok powinna być zawarta na piśmie. W razie niezachowania tej formy poczytuje się umowę za zawartą na czas nie oznaczony).*
2. Najemca za wynajęty lokal zobowiązuje się płacić Wynajmującemu czynsz w wysokości określonej w § 3 niniejszej umowy.

§ 3

CZYN SZ I INNE OPŁATY

1. Wysokość czynszu Strony umowy zgodnie ustalają na kwotę .....
....., słownie .....
.....
(czynsz może być oznaczony w pieniądzech lub w świadczeniach innego rodzaju, np. wykonywanie pracy na rzecz wynajmującego).
2. Oprócz czynszu Najemca zobowiązuje się płacić Wynajmującemu za okres najmu opłaty ..... *(za zużytą w danym okresie rozliczeniowym zimną i ciepłą wodę, energię elektryczną, gaz itp.)* na podstawie rachunków przedstawionych Najemcy przez Wynajmującego. Opłaty te będą uiszczane wraz z czynszem.
3. Najemca przekazuje Wynajmującemu kwotę odpowiadającą wysokości czynszu i opłat określonych w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu do dnia ...
..... każdego miesiąca .....
..... *(do ręki lub na rachunek bankowy o podanym numerze).*
4. Najemca ma prawo żądać od Wynajmującego pisemnego pokwitowania opłaconego czynszu i opłat określonych w ust. 1 i 2 niniejszego paragrafu w każdym czasie.
5. W przypadku poniesienia przez Najemcę kosztów napraw na podstawie art. 663 Kodeksu cywilnego, Najemca potrąca te koszty od kwoty czynszu po przedstawieniu Wynajmującemu rachunków określających koszty napraw.

6. Najemca przekazuje Wynajmującemu ..... (np. *W dniu wydania przedmiotu najmu lub z pierwszym czynszem*) .....
..... (do ręki lub na konto wynajmującego) kaucję w wysokości .....
7. Wynajmujący potrąca z kaucji kwoty stanowiące wysokość szkód w przedmiocie najmu powstałych z winy Najemcy.
8. Wysokość szkód o których mowa w ust. 7 Strony umowy ustalają w drodze polubownych negocjacji.

§ 4

WYDANIE PRZEDMIOTU NAJMU

1. Wynajmujący oświadcza, że jest właścicielem przedmiotu najmu określonego w § 1 niniejszej umowy na podstawie tytułu prawnego .....
.....
Lokal posiada księgę wieczystą o numerze .....
prowadzoną przez sąd ....., wydział .....
..... w ..... (*miejsowość, adres sądu*).
2. Wynajmujący oświadcza, że lokal jest pozbawiony jakichkolwiek wad prawnych, faktycznych, technicznych i innych, które zmniejszałyby przydatność lokalu do umówionego użytku.
3. Wynajmujący wyda Najemcy lokal do dnia .....
wraz z kompletem kluczy, które zostaną zwrócone wraz z lokalem w chwili zakończenia umowy najmu.
4. W dniu wydania przedmiotu najmu Wynajmujący wraz z Najemcą sporządzają i podpisują protokół zawierający wyliczenie rzeczy znajdujących się w lokalu wraz z opisem ich stanu technicznego. Protokół stanowi integralną część umowy.

§ 5

KORZYSTANIE Z PRZEDMIOTU NAJMU

1. Najemca będzie przez czas trwania najmu korzystał z lokalu w sposób następujący .....
.....
(*opisać jakieś szczególne wymagania co do użytkowania lokalu; gdy umowa nie określa sposobu używania, lokal należy używać w sposób odpowiadający właściwościom i prze-*

znaczeniu rzeczy; Najemca może się zobowiązać, że będzie korzystać z przedmiotu najmu tylko w celach mieszkaniowych wraz rodziną).

2. Najemca nie może oddawać przedmiotu najmu w całości lub części w podnajem lub w bezpłatne używanie osobom trzecim.
3. Jakikolwiek zmiany przedmiotu najmu dokonywane przez Najemcę wymagają pisemnej zgody Wynajmującego.
4. Zmiany niekonieczne przedmiotu najmu dokonywane przez Wynajmującego w okresie najmu wymagają pisemnej zgody Najemcy.

§ 6

WYPOWIEDZENIE I ZWROT PRZEDMIOTU NAJMU

1. Każda ze Stron umowy ma prawo wypowiedzieć najem w każdym czasie bez podania przyczyny (lub z podaniem przyczyny, wymienić pozakodeksowe przyczyny wypowiedzenia) z zachowaniem ..... (jedno-, dwu-, trzymiesięcznego lub dłuższego lub krótszego) okresu wypowiedzenia.
2. Najemca zwróci Wynajmującemu przedmiot najmu wraz wydanym kompletem kluczy do dnia ..... (nie musi to być dzień zakończenia umowy najmu).
3. Wynajmujący zwraca najemcy w dniu zwrotu lokalu kaucję w całości lub po potrąceniach, o których mowa w § 3 ust. 7.
4. Kwotę odpowiadającą wartości ulepszeń przedmiotu najmu, które Wynajmujący zatrzymuje za zgodą Najemcy, Wynajmujący odlicza Najemcy od kwoty pozostałej kaucji, lub w jej braku od ostatniego czynszu.

§ 7

KARY UMOWNE, ODSTĘPNE, ODSETKI

1. Najemca zapłaci Wynajmującemu karę umowną w wysokości ..... (można określić kwotą lub w procentach), słownie ..... za każdy dzień zwłoki w zwrocie przedmiotu najmu.
2. Najemca zapłaci Wynajmującemu karę umowną w wysokości ..... (można określić kwotą lub w procentach), słownie .....
w przypadku wypowiedzenia umowy na podstawie art. 672, 685 Kodeksu cywilnego.

3. Wynajmujący zapłaci Najemcy karę umowną w wysokości .....
..... (można określić kwotą lub w procentach), słownie .....
..... w przypadku wypowiedzenia umowy na podstawie art. 664, 682 Kodeksu cywilnego.
4. Najemca będzie płacił Wynajmującemu odsetki umowne w wysokości ..... , słownie ..... (jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki ustawowe) za każdy dzień zwłoki z zapłatą kwot stanowiących czynsz i inne opłaty wynagrodzenia określone w § 3 niniejszej umowy wraz z kolejnym czynszem w sposób określony w § 3 niniejszej umowy.
5. Każda ze Stron umowy ma prawo odstąpić od umowy bez podania przyczyny do dnia ..... za zapłatą odstępnego w wysokości ..... , słownie ..... (strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą odstępnego).

§ 8

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego oraz przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.
3. Jakiegokolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo dla ..... (siedziby lub miejsca zamieszkania jednej ze stron umowy lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony).

Wynajmujący

(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)

Najemca

(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)

4. Umowa o świadczenie usług na podstawie art. 750 Kodeksu cywilnego

.....
(miejscowość, data)

UMOWA O ŚWIADCZENIE USŁUG

W dniu ....., w miejscowości .....
..... została zawarta umowa o świadczenie usług pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną ..... z siedzibą w
..... o numerze KRS .....
, o numerze REGON ..... o numerze NIP .....
....., reprezentowaną przez .....
zwaną dalej jako ..... (przyjmujący zlecenie lub dający zlecenie).

a

.....
.....
(Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP; w przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej.) zwaną dalej jako .....
(przyjmujący zlecenie lub dający zlecenie).

zwanych dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

1. Przedmiotem umowy jest świadczenie usług .....
.....
.....

(Napisać o jakie usługi chodzi. Przy czym usługi są to w tym przypadku czynności faktyczne, jak np. usługi pielęgnacyjne, przegląd techniczny pojazdu, a nie czynności prawne. W polskiej literaturze przeważa pogląd, że np. naprawa, konserwacja, czyszczenie to świadczenia, które nakazują w obejmujących je umowach dostrzegać umowę o dzieło, zob. L. Ogieńko, Zlecenie, w: System Prawa Prywatnego, red. Z. Radwański, tom. 7, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, red. J. Rąjski, Warszawa 2011, s. 584).

§ 2

ZOBOWIĄZANIA STRON UMOWY

1. Przyjmujący zlecenie będzie świadczył na rzecz Dającego zlecenie usługi określone w § 1 niniejszej umowy w okresie .....
....., w .....
..... *(wpisać miejsce świadczenia usług).*
2. Dający zlecenie za świadczenie usług określonych w § 1 niniejszej umowy, będzie płacił Przyjmującemu zlecenie wynagrodzenie określone w § 3 niniejszej umowy.

§ 3

WYNAGRODZENIE

1. Dający zlecenie będzie wypłacał Przyjmującemu zlecenie wynagrodzenie w kwocie .....
....., słownie .....
..... do .....
*(określić czas zapłaty, np. do dnia danego miesiąca lub za całość świadczonych usług, jeśli okres zlecenia jest krótki) .....
..... (do ręki lub na rachunek bankowy o podanym numerze).*
2. Dający zlecenie ma prawo żądać od Przyjmującego zlecenie pisemnego pokwitowania przekazania wynagrodzenia o którym mowa w ust. 1.

§ 4

SPOSÓB ŚWIADCZENIA USŁUG

1. Usługi opisane w § 1 niniejszej umowy będą świadczone w następujący sposób .....
.....
(opisać sposób świadczenia usług).

2. Zmiana świadczenia usług opisanych w § 1 niniejszej umowy wymaga pisemnej zgody Dającego zlecenie.
3. Jeżeli Przyjmujący zlecenie nie może świadczyć usług w sposób uzgodniony z Dającym zlecenie, jest obowiązany niezwłocznie poinformować o tym fakcie Dającego zlecenie.
4. Przyjmujący zlecenie ..... *(może lub nie może)* powierzyć świadczenie usług innej osobie.
5. Dający zlecenie może żądać od Przyjmującego zlecenie sporządzenia pisemnego sprawozdania ze przebiegu świadczenia usług, po zakończeniu świadczenia usług.

§ 5

WYPOWIEDZENIE UMOWY

1. Każda ze Stron *(lub tylko jedna ze stron; ewentualnie każda ze stron, ale z innych przyczyn)* umowy może wypowiedzieć umowę .....
 .....
 . *(z podaniem przyczyny, ewentualnie wymienić przyczyny, lub bez podania przyczyny)* z zachowaniem ..... *(dwi-, trzytygodniowego, dłuższego lub krótszego)* okresu wypowiedzenia.
2. W przypadku śmierci Dającego zlecenie lub utraty przez niego zdolności do czynności prawnych umowa wygasa.

§ 6

ODSTĘPNE, ODSETKI

1. Dający zlecenie będzie płacił Przyjmującemu zlecenie odsetki umowne w wysokości ..... , słownie .....
 ..... *(jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki ustawowe)* za każdy dzień zwłoki z zapłatą kwot stanowiących wynagrodzenie określone w § 3.
2. Każda ze Stron umowy ma prawo odstąpić od umowy bez podania przyczyny do dnia ..... za zapłatą odstępnego w wysokości ..... , słownie .....
 ..... *(strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą odstępnego).*

§ 8

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego
3. Jakikolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo dla ..... *(siedziby lub miejsca zamieszkania jednej ze stron umowy lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony).*

Dający zlecenie

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

Przyjmujący zlecenie

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

5. Umowa użyczenia

.....
(miejsowość, data)

UMOWA UŻYCZENIA

W dniu ....., w miejscowości ..... została zawarta umowa o użyczenia pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną .....
z siedzibą w ....., o numerze
KRS ....., o numerze REGON .....
....., o numerze NIP ....., re-
prezentowaną przez ....., zwaną dalej jako .....
..... (użyczający lub biorący)

a

.....
(Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP; w przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej)

zwaną dalej jako ..... (użyczający lub biorący),

zwanymi dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

1. Przedmiotem umowy jest .....

.....
(przedmiotem użyczenia mogą być rzeczy zarówno ruchome, w tym zbiory rzeczy jak i nieruchomości, w tym nieruchomości rolne, a także część rzeczy, część składowa rzeczy, część powierzchni lokalu; przedmiot umowy opisać możliwie dokładnie).

§ 2

ZOBOWIĄZANIA STRON UMOWY

1. Użyczający zobowiązuje się zezwolić Biorącemu przez okres .....
..... (może być oznaczony lub nieoznaczony) na bezpłatne używanie przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
2. Użyczający oświadcza, że jest .....
..... (właścicielem, posiadaczem samoistnym lub zależnym, dzierżycielem; użyczający nie musi być właścicielem przedmiotu umowy) przedmiotu umowy.

§ 3

SPOSÓB UŻYWANIA I WYDANIE

1. Użyczający wyda Biorącemu przedmiot umowy do dnia .....
..... w ..... (określić miejsce wydania).
2. Biorący będzie używał przedmiotu umowy .....
.....
(opisać sposób używania przedmiotu umowy).
3. Biorący może oddać przedmiot umowy osobie trzeciej tylko za pisemną zgodą Użyczającego.
4. Przedmiotu umowy Biorący używa w celu .....
.....
(art. 715 Kodeksu cywilnego: Jeżeli umowa użyczenia została zawarta na czas nieoznaczony, użyczenie kończy się, gdy biorący uczynił z rzeczy użytek odpowiadający umowie albo gdy upłynął czas, w którym mógł ten użytek uczynić).

§ 4

WYPOWIEDZENIE UMOWY I ZWROT RZECZY

1. Każda ze Stron umowy może ją wypowiedzieć .....
.....
(z podaniem przyczyny, ewentualnie jakiej lub bez podania przyczyny) w każdym czasie z zachowaniem ..... (dwu-, trzytygodniowego, krótszego lub dłuższego) okresu wypowiedzenia.
2. Biorący po zakończeniu użyczenia na własny koszt zwróci przedmiot umowy Użyczającemu w ..... (określić miejsce).

§ 6

KARA UMOWNA, ODSTĘPNE

1. Biorący będzie płacił Użyczającemu karę pieniężną w wysokości ..... , słownie ..... za każdy dzień zwłoki zwrotu przedmiotu użyczenia.
2. Każda ze Stron umowy ma prawo odstąpić od umowy bez podania przyczyny do dnia ..... za zapłatą odstępnego w wysokości ..... , słownie .....
..... (strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą odstępnego).

§ 7

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego.
3. Jakikolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo dla ..... (siedziby lub miejsca zamieszkania jednej ze stron umowy lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony).

Użyczający

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

Biorący

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

6. Umowa pożyczki niepieniężnej

.....
(miejsowość, data)

UMOWA POŻYCZKI NIEPIENIĘŻNEJ

W dniu ....., w miejscowości ..... została zawarta umowa pożyczki pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną ..... z siedzibą w ...
....., o numerze KRS .....,
o numerze REGON ....., o numerze NIP .....,
reprezentowaną przez ....., zwaną dalej
jako ..... (dający pożyczkę lub biorący)

a

.....
.....
.....
(Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP; w przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej).

zwaną dalej jako ..... (dający pożyczkę lub biorący)

zwanym dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

1. Przedmiotem umowy pożyczki jest .....
(przedmiotem pożyczki niepieniężnej mogą być rzeczy oznaczone co do gatunku np. benzyna, cement, węgiel; określić ilość rzeczy oznaczonych co do gatunku).
2. Wartość przedmiotu pożyczki równa jest wartości .....

..... (miernikiem wartości może być inny przedmiot odpowiadający wartości przedmiotu pożyczki w chwili udzielania pożyczki).

§ 2

ZOBOWIĄZANIA STRON

1. Dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność Biorącego oraz wydać mu przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy.
2. Biorący zobowiązuje się zwrócić Dającemu pożyczkę przedmiot umowy w tej samej ilości i w tej samej jakości według miernika określonego w § 1 ust. 2 niniejszej umowy.
3. Biorący na żądanie Dającego pożyczkę przedstawi mu wszelkie informacje potrzebne do określenia zdolności spłaty pożyczki przez Biorącego i uwiarygodni je odpowiednimi dokumentami.
4. Biorący oświadcza, że jego sytuacja finansowa jest zadawalająca i umożliwia mu terminowy zwrot przedmiotu umowy.
5. Dający pożyczkę może żądać od Biorącego pisemnego pokwitowania wydania przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
6. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania zwrotu przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.

§ 3

ZABEZPIECZENIE POŻYCZKI

1. Biorący, celem zabezpieczenia pożyczki, ustanawia na rzecz Dającego pożyczkę zastaw na .....
..... (określić przedmiot zastawu – rzecz ruchomą).
2. Biorący przekaże w posiadanie Dającemu pożyczkę przedmiot zastawu w chwili wydania przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
3. Dającemu pożyczkę zwróci Biorącemu przedmiot zastawu w chwili zwrotu przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
4. Dający pożyczkę może żądać od Biorącego pisemnego pokwitowania zwrotu przedmiotu zastawu określonego w ust. 1.
5. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania wydania przedmiotu zastawu określonego w ust. 1.

§ 4

WYDANIE I ZWROT PRZEDMIOTU UMOWY

1. Dający pożyczkę wyda Biorącemu przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy do dnia ....., w ..... *(określić miejsce wydania)*.
2. Biorący zwróci Dającemu pożyczkę przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy do dnia ....., *(jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, biorący obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę)* w ..... *(określić miejsce wydania)*.
3. Dający pożyczkę może żądać od Biorącego pisemnego pokwitowania wydania przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
4. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania zwrotu przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
5. Biorący pokrywa koszty wydania i zwrotu przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.

§ 5

WYNAGRODZENIE ZA UDZIELENIE POŻYCZKI

1. Biorący przekaze Dającemu pożyczkę wynagrodzenie za udzielenie pożyczki w postaci ....., *(wynagrodzenie może mieć postać zapłaty określonej sumy pieniężnej, przekazania określonej ilości rzeczy oznaczonych co do gatunku albo określonej co do tożsamości lub dodatkowej ilości rzeczy, które są przedmiotem pożyczki)*.
2. Wynagrodzenie o którym mowa w ust. 1 Biorący przekaze Dającemu pożyczkę ..... *(do ręki lub na konto; określić miejsce przekazania)* do dnia .....
3. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania przekazania wynagrodzenie określonego w ust. 1

§ 6

KARY UMOWNE, ODSTĘPNE, ODSETKI

1. Biorący zapłaci Dającemu pożyczkę karę umowną w wysokości .....

- ..... (można określić kwotą lub w procentach), słownie .....
- ..... za każdy dzień zwłoki w zwrocie przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
2. Dający pożyczkę zapłaci Biorącemu karę umowną w wysokości .....
- ..... (można określić kwotą lub w procentach), słownie .....
- ..... za każdy dzień zwłoki w zwrocie przedmiotu zastawu określonego w § 3 niniejszej umowy.
3. Biorący będzie płacił Dającemu pożyczkę odsetki umowne w wysokości .....
- ....., słownie .....
- ..... (jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki ustawowe) za każdy dzień zwłoki z zapłatą wynagrodzenia określonego w § 5 niniejszej umowy.
4. Każda ze Stron umowy ma prawo odstąpić od umowy bez podania przyczyny do dnia .....
- ..... za zapłatą odstępnego w wysokości .....
- ....., słownie .....
- ..... (strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą odstępnego).

§ 7

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego.
3. Jakikolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo dla .....

..... (siedziby lub miejsca zamieszkania jednej ze stron umowy lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony).

Dający pożyczkę

(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)

Biorący

(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)

7. Umowa pożyczki pieniężnej

.....
(miejscowość, data)

UMOWA POŻYCZKI PIENIĘŻNEJ

W dniu ....., w miejscowości ..... została zawarta umowa pożyczki pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną ..... z siedzibą w .....
....., o numerze KRS ....., o numerze REGON ....., o numerze NIP .....,
reprezentowaną przez ....., zwaną dalej jako .....
..... (dający pożyczkę lub biorący)

a

.....
.....
(Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP; w przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej)

zwaną dalej jako ..... (dający pożyczkę lub biorący)

zwanych dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

1. Przedmiotem umowy pożyczki jest kwota w wysokości .....
....., słownie .....
..... (pożyczka może być udzielona w walucie obcej; umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych powinna być stwierdzona pismem).
2. Kwota pożyczki określona w ust. 1 odpowiada wartości .....
..... (określić przedmiot, który jest miernikiem wartości pieniądza na chwilę udzielania pożyczki).

§ 2

ZOBOWIĄZANIA STRON

1. Dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność Biorącego oraz wydać mu przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy.
2. Biorący zobowiązuje się zwrócić Dającemu pożyczkę przedmiot umowy w tej samej ilości według miernika określonego w § 1 ust. niniejszej umowy.
3. Biorący na żądanie Dającego pożyczkę przedstawi mu wszelkie informacje potrzebne do określenia zdolności spłaty pożyczki przez Biorącego i uwiarygodni je odpowiednimi dokumentami.
4. Biorący oświadcza, że jego sytuacja finansowa jest zadawalająca i umożliwia mu terminowy zwrot przedmiotu umowy.
5. Dający pożyczkę może żądać od Biorącego pisemnego pokwitowania wydania przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
6. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania zwrotu przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.

§ 3

ZABEZPIECZENIE POŻYCZKI

1. Biorący, celem zabezpieczenia pożyczki, ustanawia na rzecz Dającego pożyczkę zastaw na .....
(określić przedmiot zastawu – rzecz ruchomą).
2. Biorący przekaze w posiadanie Dającemu pożyczkę przedmiot zastawu w chwili wydania przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
3. Dającemu pożyczkę zwróci Biorącemu przedmiot zastawu w chwili zwrotu przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
4. Dający pożyczkę może żądać od Biorącego pisemnego pokwitowania zwrotu przedmiotu zastawu określonego w ust. 1.
5. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania wydania przedmiotu zastawu określonego w ust. 1.

§ 4

WYDANIE I ZWROT PRZEDMIOTU UMOWY

1. Dający pożyczkę wyda Biorącemu przedmiot umowy określony w § 1

- niniejszej umowy do dnia ..... W .....
 ..... *(określić miejsce wydania lub konto do przelewu).*
2. Biorący zwróci Dającemu pożyczkę przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy do dnia ..... *(jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, biorący obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę) W .....
 ..... *(określić miejsce wydania lub konto do przelewu).**
  3. Dający pożyczkę może żądać od Biorącego pisemnego pokwitowania wydania przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.
  4. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania zwrotu przedmiotu umowy określonego w § 1 niniejszej umowy.

§ 5

WYNAGRODZENIE ZA UDZIELENIE POŻYCZKI

1. Biorący przekaze Dającemu pożyczkę wynagrodzenie za udzielenie pożyczki w postaci .....
 .....
(wynagrodzenie może mieć postać zapłaty określonej sumy pieniężnej, przekazania określonej ilości rzeczy oznaczonych co do gatunku albo określonej co do tożsamości lub dodatkowej ilości rzeczy, które są przedmiotem pożyczki; wynagrodzenie można określić jako oprocentowanie, przy czym zgodnie z art. 359 § 2 Kodeksu Cywilnego przepis ten stanowi, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej – a więc m.in. z umowy pożyczki – nie może przekraczać czterokrotnej wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego – odsetki maksymalne).
2. Wynagrodzenie o którym mowa w ust. 1 Biorący przekaze Dającemu pożyczkę .....
 .....
(do ręki lub na konto, określić miejsce przekazania) do dnia .....
3. Biorący może żądać od Dającego pożyczkę pisemnego pokwitowania przekazania wynagrodzenie określonego w ust. 1

§ 6

KARY UMOWNE, ODSTĘPNE, ODSETKI

1. Biorący zapłaci Dającemu pożyczkę karę umowną w wysokości .....
 ..... *(można określić kwotą lub w procentach), słownie .....*
 ..... za każdy dzień zwłoki w zwrocie przedmiotu umowy

- określonego w § 1 niniejszej umowy.
2. Dający pożyczkę zapłaci Biorącemu karę umowną w wysokości .....
..... (można określić kwotą lub w procentach), słownie .....
..... za każdy dzień zwłoki w zwrocie przedmiotu zastawu
określonego w § 3 niniejszej umowy.
  3. Biorący będzie płacił Dającemu pożyczkę odsetki umowne w wysokości ..
....., słownie .....
... (jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki ustawowe) za każdy dzień
zwłoki z zapłatą wynagrodzenia określonego w § 5 niniejszej umowy.
  4. Każda ze Stron umowy ma prawo odstąpić od umowy bez podania przy-
czyny do dnia ..... za zapłatą odstępnego w wy-
sokości ....., słownie .....
..... (strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą
odstępnego).

§ 7

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzem-
plarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy
Kodeksu cywilnego.
3. Jakikolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej
pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo
dla ..... (siedziby lub miejsca zamieszkania jednej
ze stron umowy lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony).

Dający pożyczkę

(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)

Biorący

(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)

8. Umowa komisju

.....
(miejscowość, data)

UMOWA KOMISJU

W dniu ....., w miejscowości .....
została zawarta umowa komisju pomiędzy:

Ochotniczą Strażą Pożarną ..... z siedzibą w ....., o numerze KRS ....., o numerze REGON ....., o numerze NIP ....., reprezentowaną przez .....
....., zwaną dalej jako .....
..... (komisant – przyjmujący zlecenie lub komitent – dający zlecenie)

a

.....
.....
(Wpisać wszelkie dane identyfikujące stronę umowy. W przypadku osoby fizycznej: imię, nazwisko, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu, którym się legitymuje, PESEL, NIP; w przypadku osoby prawnej: nazwa osoby prawnej, adres siedziby, numer KRS, REGON, NIP, dane osoby reprezentującej)

zwaną dalej jako ..... (komisant – przyjmujący zlecenie lub komitent – dający zlecenie)

zwanym dalej Stronami umowy

następującej treści:

§ 1

PRZEDMIOT UMOWY

1. Przedmiotem umowy jest .....

(przedmiotem umowy komisju może być tylko rzecz ruchoma. Przyjmuje się, że rzeczami ruchomymi są te wszystkie rzeczy, które nie są nieruchomościami. Nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności. Nieruchomościami rolnymi (gruntami rolnymi) są nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyluczając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej; dokładnie opisać rzecz).

§ 2

ZOBOWIĄZANIA STRON

1. Komisant zobowiązuje się za wynagrodzeniem (prowizją) określonym w § 5 niniejszej umowy w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa do ..... *(kupna lub sprzedaży)* rzeczy ruchomych określonych w § 1 niniejszej umowy na rachunek komitenta, lecz we własnym imieniu.
2. Komisant ..... *(kupi/sprzeda)* przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy w okresie od dnia .. do dnia ..... *(umowa komisju może być zawarta na czas nieoznaczony z możliwością wypowiedzenia).*
3. Komitent oświadcza, że rzecz przeznaczona do sprzedaży nie jest obciążona jakimikolwiek wadami fizycznymi lub prawnymi.
4. Komisant na swój koszt ubezpieczy przedmiot umowy na kwotę ..... , słownie ..... za okres przechowania w celu sprzedaży, o której mowa w ust. 1 *(w przypadku komisju sprzedaży).*
5. Komisant kupi przedmiot umowy za własne środki, które zwróci mu Komitent wraz z zapłatą wynagrodzenia (prowizji) *(w przypadku komisju kupna).*
6. Koszty dokonania ..... *(kupna/sprzedaży)* ponosi Komisant, w tym w szczególności koszty zawarcia umów ..... *(kupna/sprzedaży).*
7. Komisant ponosi koszty przechowania rzeczy *(w przypadku komisju sprzedaży).*

§ 3

CENA KOMISOWA

1. Komitent ustala cenę sprzedaży przedmiotu umowy na kwotę .....

- ....., słownie .....
- ..... (w przypadku komisju sprzedaży).
2. Jeżeli Komisant nie sprzeda przedmiotu umowy do dnia ....., Komitent ustala cenę sprzedaży na kwotę ....., słownie .....

..... (w przypadku komisju sprzedaży).

  - 3. Komitent ustala cenę kupna przedmiotu umowy na kwotę ....., słownie .....

..... (w przypadku komisju kupna).

  - 4. Jeżeli Komisant nie kupi przedmiotu umowy do dnia ....., Komitent ustala cenę kupna na kwotę ....., słownie .....

..... (w przypadku komisju kupna).

  - 5. Kwota stanowiąca cenę sprzedaży, pomniejszona o wynagrodzenie (provizję) zostanie przekazana przez Komisanta Komitentowi do dnia .....

....., (na rachunek nr lub do ręki).

§ 4

DOSTARCZENIE I ODBIÓR RZECZY

1. Komitent dostarczy Komisantowi przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy w .....

..... (określić miejsce dostarczenia, np. siedziba komisanta), do dnia .....

..... (w przypadku komisju sprzedaży).

- 2. Koszty dostarczenia, o którym mowa w ust. 1 ponosi Komitent.
- 3. Komitent odbierze od Komisanta przedmiot umowy określony w § 1 niniejszej umowy w .....

..... (określić miejsce odbioru, np. siedziba komisanta), do dnia .....

..... (w przypadku komisju kupna).

- 4. Koszty odbioru, o którym mowa w ust. 3 ponosi Komitent.
- 5. Jeżeli w okresie trwania umowy Komisant nie sprzeda przedmiotu umowy, koszty odbioru przedmiotu umowy ponosi .....

..... (wybrać – komisant lub komitent). Przedmiot umowy zostanie odebrany w .....

..... (określić miejsce odbioru) do dnia .....

§ 5

WYNAGRODZENIE (PROWIZJA)

1. Komitent zapłaci Komisantowi wynagrodzenie (provizję) za .....
..... *(kupno/sprzedaż)* przedmiotu umowy, o którym
mowa w § 1 niniejszej umowy.
2. Kwota wynagrodzenia wynosić będzie .....
słownie .....
..... % (procent) ceny .....
..... *(kupno/sprzedaży)* przedmiotu umowy o którym mowa
w § 1 niniejszej umowy.
3. Komitent przekaze Komisantowi wynagrodzenie o którym w ust. 1 i 2 do
dnia ..... *(na rachunek nr lub do ręki – w przypadku komisji kupna)*.
4. Komisant potrąca z kwoty uzyskanej ze sprzedaży kwotę wynagrodzenia,
o którym w ust. 1 i 2.

§ 6

WYPOWIEDZENIE UMOWY

1. Każda ze Stron umowy ma prawo wypowiedzieć umowę.
2. Do wypowiedzania umowy stosuje się odpowiednio art. 746 Kodeksu cywilnego.

§ 7

KARY UMOWNE, ODSTĘPNE, ODSETKI

1. Komisant zapłaci Komitentowi karę umowną w wysokości .....
..... *(można określić kwotą lub w procentach)*, słownie .....
..... za każdy dzień zwłoki w wydaniu przedmiotu
umowy, które to wydanie określono w § 4 ust 3 niniejszej umowy.
2. Komitent zapłaci Komisantowi karę umowną w wysokości .....
..... *(można określić kwotą lub w procentach)*, słownie .....
..... za każdy dzień zwłoki w odbiorze przedmiotu
umowy, który to odbiór określono w § 4 ust 5 niniejszej umowy.
3. Komisant będzie płacił Komitentowi odsetki umowne w wysokości .....
....., słownie .....
..... *(jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki*

ustawowe) za każdy dzień zwłoki z zapłatą ceny komisowej określonej w § 3 ust. 5 niniejszej umowy.

4. Komitent będzie płacił Komisantowi odsetki umowne w wysokości ....
....., słownie .....
..... *(jeżeli strony nie określą stopy odsetek, należą się odsetki ustawowe)* za każdy dzień zwłoki z zapłatą wynagrodzenia określonego w § 5 ust. 2 niniejszej umowy.
5. Każda ze Stron umowy ma prawo odstąpić od umowy bez podania przyczyny do dnia ..... za zapłatą odstępnego w wysokości .....
....., słownie .....
..... *(strony mogą ustalić, że odstąpienie nie wiąże się z zapłatą odstępnego)*.

§ 8

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Umowa została sporządzona w dwu pisemnych, jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.
2. W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego.
3. Jakikolwiek zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie spory wynikające z umowy rozstrzyga sąd właściwy miejscowo dla ..... *(siedziby lub miejsca zamieszkania jednej ze stron umowy lub dla miejsca ustalonego zgodnie przez strony)*.

Komisant

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

Komitent

*(czytelny, własnoręczny podpis
imienia i nazwiska)*

B. PISMA PROCESOWE

1. Wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych w sprawach cywilnych – osoba fizyczna

....., dn. ....
(miejsowość i data)

WNIOSEK O ZWOLNIENIE OD KOSZTÓW SĄDOWYCH

Sąd Rejonowy w .....
Wydział .....
ul. ....
00-000 .....

Powód:

.....
.....

(dane osoby wnoszącej pozew, w tym adres)

Pozwany:

.....
.....

(dane osoby pozywanej, w tym adres)

Na podstawie art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wnoszę o zwolnienie mnie z kosztów sądowych w całości.

Na skutek wniesienia przeciwko mnie powództwa, moim zdaniem bezasadnego, przez ..... zmuszony zostałem do wytoczenia ..... np. powództwa wzajemnego w celu obrony swoich praw.

Pomiędzy mną, a ..... istniał spór z tytułu ....
....., z powodu ..... Spór starałem się rozwiązać polubownie, aby uniknąć kosztownych, czasochłonnych i stresogennych procesów sądowych. Ze względu na niemożliwe do spełnienia warunki ..... ugoda nie została zawarta. W związku z tym postępowanie sądowe stało się koniecznością.

Nie jestem w stanie ponieść kosztów sądowych związanych z procesem

z ..... Poniesienie kosztów sądowych spowoduje nie tylko uszczerbek utrzymania koniecznego siebie i rodziny, ale może przyczynić się do utraty przeze mnie płynności finansowej i zdolności regulowania bieżących płatności, co w efekcie może mnie wpędzić w poważne tarapaty finansowe.

Obecnie jestem osobą (*np. bezrobotną bez prawa do zasiłku, bez prawa do urlopu macierzyńskiego i wychowawczego*). Aby zdobyć środki na utrzymanie rodziny musiałem z żoną wystąpić o pomoc socjalną na dzieci. Pomoc tę będę jednak otrzymywać jedynie do końca ..... i wynosi ona jedynie ..... miesięcznie. Obecnie jestem na utrzymaniu ..... i nie osiągam żadnych dochodów. Obecny nasz dochód wynosi ok. .... miesięcznie, natomiast koszty utrzymania .....

Należy zwrócić uwagę, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego „Budżety gospodarstw domowych w 2010 r.”: „Poziom przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach domowych na osobę w 2010 r. wyniósł około 991 zł i był realnie wyższy o 1,0% niż w roku 2009 r.”, (s. 39). A więc według danych GUS nasza 4 osobowa rodzina powinna wydawać ok. 3600 zł, aby zaspokoić swoje najważniejsze potrzeby. Nasze wydatki lokują się więc na granicy minimum socjalnego.

Nie byłem w stanie zaoszczędzić na ewentualny proces, niezależnie od faktu że wierzyłem do końca, że proces nie zostanie wszczęty. Sytuacja materialna w żaden sposób nie pozwalała mi na jakiegokolwiek oszczędności. Cały dochód przeznaczałem na bieżące utrzymanie. Ograniczamy wraz z rodziną do minimum nasze potrzeby kulturalne, socjalne i inne, aby móc ubogo przeżyć każdy następny miesiąc. Jakiegokolwiek dodatkowy niezaplany wydatek, np. koszty sądowe, stają się dla nas ogromnym problemem finansowym, gdyż nie mamy skąd uzyskać dodatkowych pieniędzy, aby takie nieoczekiwane wydatki pokryć.

Zwolnienie z kosztów sądowych w całości pozwoli mi skorzystać z mojego konstytucyjnego prawa do sądu, które obecnie jest także traktowane jako jedno z praw człowieka (art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka).

.....
czytelny podpis
imienia i nazwiska wnioskodawcy

**2. Wniosek o zwolnienie z kosztów sądowych w sprawach cywilnych
– osoba prawna**

....., dn. ....
(miejscowość i data)

WNIOSK O ZWOLNIENIE OD KOSZTÓW SĄDOWYCH

Sąd Rejonowy w .....
Wydział .....
ul. ....
00-000 .....

Powód:

Ochotnicza Straż Pożarna w .....
ul. Krakowska 20/50
04-300 Krakówek Warszawski
KRS: 00000000000
Reprezentowana przez .....

Pozwany:

.....
.....
(dane osoby pozywanej, w tym adres)

Na podstawie art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wnoszę o zwolnienie OSP ..... z kosztów sądowych w całości.

Pomiędzy OSP ..... a ..... istnieje spór prawny z tytułu .....

Pomimo podjęcia przeze mnie próby polubownego rozwiązania sporu, konieczne stało się wytoczenie powództwa.

OSP w ..... zawarła z ..... umowę o .....

Pozwany nie wywiązał się z tytułu zawartej umowy, w związku z czym OSP w ..... poniosła stratę finansową w wysokości ..... słownie .....

Pomimo wezwania pozwanego do zapłaty, do dnia ..... nie wywiązał się z zobowiązania finansowego.

Dowód:

Umowa o .....

Wezwanie do zapłaty.

Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej OSP działa w formie stowarzyszenia. Zdecydowaną większość środków na funkcjonowanie OSP przekazują organy gminy z budżetu gminnego. Środki te nie wystarczają na bieżące funkcjonowanie OSP oraz wykonywanie zadań związanych z ochroną przeciwpożarową.

Strażacy naszej jednostki, otrzymywany z gminy ekwiwalent, który jest osobistą rekompensatą otrzymywaną od gminy za ich wkład w ochronę przeciwpożarową, przekazują dobrowolnie w całości na rzecz naszej jednostki, aby mogła wykonywać swoje statutowe zadania i nieść pomoc lokalnej społeczności.

Środki jakimi dysponowała nasza jednostka w zeszłym roku wyniosły ....., słownie .....

Wydatki poniesione przez naszą jednostkę wyniosły w zeszłym roku ....
....., słownie .....

Nasza jednostka posiada obecnie zadłużenie w wysokości .....

....., słownie .....
z racji spłacania kredytu, który przeznaczaliśmy na zakup niezbędnego do
naszych zadań .....

Jednostka nasza nie posiada żadnych oszczędności. Sprzęt którym dysponujemy wymagałby renowacji, aby móc w pełni bezpiecznie i skutecznie wykonywać zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Dowód:

Poświadczenie przekazywania ekwiwalentu na rzecz jednostki,
Sprawozdanie finansowa za dany rok,
Zestawienie wydatków,
Umowa kredytu,
Poświadczenie stanu konta.

.....
*czytelny podpis imienia i nazwiska osoby
uprawnionej do reprezentowania*

Załączniki:

Umowa o .....,
Wezwanie do zapłaty,
Poświadczenie przekazywania ekwiwalentu na rzecz jednostki,
Sprawozdanie finansowe za dany rok,
Zestawienie wydatków,
Umowa kredytu,
Poświadczenie stanu konta.

3. Zwolnienie z kosztów notarialnych – osoba prawna

....., dn. ....
(miejscowość i data)

WNIOSEK O ZWOLNIENIE OD KOSZTÓW NOTARIALNYCH I WIECZYSTOKSIĘGOWYCH

Sąd Rejonowy w .....
Wydział .....
ul. ....
00-000 .....

Ochotnicza Straż Pożarna w .....
Ul. Krakowska 20/50
04-300 Krakówek Warszawski
KRS: 00000000000
Reprezentowana przez .....

Na podstawie art. 6 ustawy Prawo o notariacie, oraz przepisów ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jako strona czynności notarialnej, która będzie zobowiązana do poniesienia kosztów notarialnych, wnoszę o zwolnienie całkowite od kosztów notarialnych w sprawie przeniesienia własności nieruchomości w formie darowizny oraz od kosztów sądowych w postępowaniu wieczysto-księgowym. Nieruchomości, które mają być przedmiotem przeniesienia na jednostkę OSP:

- nieruchomość ..... położona w .....
....., gmina ....., powiat .....
....., województwo ....., obejmująca
działkę nr ..... o powierzchni 0,1700 ha (jeden tysiąc siedemset metrów kwadratowych) i nr ..... o powierzchni 0,1300 ha (jeden tysiąc trzysta metrów kwadratowych);
- budynek gospodarczy o powierzchni ok. 100 m kw. znajdujący się na ww. nieruchomości.

Księga wieczysta PR1P/00062613/5

UZASADNIENIE

Osoba ..... chce dokonać przeniesienia własności

nieruchomości na jednostkę OSP. W celu przeniesienia tych nieruchomości konieczne jest sporządzenie aktu notarialnego oraz dokonania wpisów w księdze wieczystej.

Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej OSP działa w formie stowarzyszenia. Zdecydowaną większość środków na funkcjonowanie OSP przekazują organy gminy z budżetu gminnego. Środki te nie wystarczają na bieżące funkcjonowanie OSP oraz wykonywanie zadań związanych z ochroną przeciwpożarową.

Strażacy naszej jednostki otrzymywani z gminy ekwiwalent, który jest osobistą rekompensatą otrzymywaną od gminy za ich wkład w ochronę przeciwpożarową, przekazują dobrowolnie w całości na rzecz naszej jednostki, aby mogła wykonywać swoje statutowe zadania i nieść pomoc lokalnej społeczności.

Środki jakimi dysponowała nasza jednostka w zeszłym roku wyniosły ..
....., słownie .....

Wydatki poniesione przez naszą jednostkę wyniosły w zeszłym roku .....
....., słownie .....

Nasza jednostka posiada obecnie zadłużenie w wysokości .....
....., słownie .....

. z racji spłacania kredytu, który przeznaczylismy na zakup niezbędnego do
naszych zadań .....

Jednostka nasza nie posiada żadnych oszczędności. Sprzęt którym dysponujemy wymagałby renowacji aby móc w pełni bezpiecznie i skutecznie wykonywać zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Nasza jednostka nie jest w stanie ponieść kosztów notarialnych i kosztów postępowania wieczysto-księgowego, które będą wynosić około np. 5 tysięcy złotych. Zapłata tych kosztów spowoduje znaczący uszczerbek w naszych dochodach.

.....
*czytelny podpis imienia i nazwiska osoby
uprawnionej do reprezentowania*

Załączniki:

Poświadczenie przekazywania ekwiwalentu na rzecz jednostki,
Sprawozdanie finansowa za dany rok,
Zestawienie wydatków,
Umowa kredytu,
Poświadczenie stanu konta.

4. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu – osoba prawna

....., dn. ....
(miejscowość i data)

**WNIOSEK O USTANOWIENIE PEŁNOMOCNIKA
PROCESOWEGO Z URZĘDU**

Sąd Rejonowy w .....
Wydział .....
ul. ....
00-000 .....

Ochotnicza Straż Pożarna w .....
Ul. Krakowska 20/50
04-300 Krakówek Warszawski
KRS: 00000000000
Reprezentowana przez .....

Pozwany:

.....
.....
(dane osoby pozywanej, w tym adres)

Na podstawie art. 117 i n. ustawy o kodeksie postępowania cywilnego wnoszę o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu.

Pomiędzy OSP ....., a .....
istnieje spór prawny z tytułu .....

Pomimo podjęcia przeze mnie próby polubownego rozwiązania sporu, konieczne stało się wytoczenie powództwa.

Nasza OSP nie jest w stanie opłacić fachowego pełnomocnika procesowego. Spór, o którym mowa powyżej, jest skomplikowany i wymaga fachowej wiedzy prawniczej, której nie posiada żadna osoba z naszej jednostki. Brak tej wiedzy może sprawić, że nie będziemy mogli skutecznie bronić swoich praw w postępowaniu sądowym. Żadna z osób w naszej jednostce nie posiada doświadczenia związanego z udziałem w postępowaniach sądowych.

.....
czytelny podpis imienia i nazwiska osoby
uprawnionej do reprezentowania

5. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu – osoba fizyczna

....., dn. ....
(miejsowość i data)

**WNIOSEK O USTANOWIENIE PEŁNOMOCNIKA
PROCESOWEGO Z URZĘDU**

Sąd Rejonowy w .....
Wydział .....
Ul. .....
00-000 .....

Powód:

.....
.....
(dane osoby wnoszącej pozew, w tym adres)

Pozwany:

.....
.....
(dane osoby wnoszącej pozew, w tym adres)

Na podstawie art. 117 i n. ustawy o kodeksie postępowania cywilnego wnoszę o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu.

Pomiędzy mną, a pozwanym istnieje spór prawny z tytułu .....
..... Pomimo podjęcia przeze mnie próby polubownego rozwiązania sporu, konieczne stało się wytoczenie powództwa.

Nie jestem w stanie opłacić fachowego pełnomocnika procesowego. Spór, o którym mowa powyżej, jest skomplikowany i wymaga fachowej wiedzy prawniczej, której nie posiadam. Brak tej wiedzy może sprawić, że nie będę mógł skutecznie bronić swoich praw w postępowaniu sądowym. Nie posiadam doświadczenia związanego z udziałem w postępowaniach sądowych.

.....
czytelny podpis imienia i nazwiska
wnioskodawcy

6. Oświadczenie o dochodach osoby fizycznej

OŚWIADCZENIE O STANIE RODZINNYM, MAJĄTKU, DOCHODACH I ŹRÓDŁACH UTRZYMANIA		
POUCZENIE		
<p>1) Druk należy wypełnić czytelnie, dokonując wpisów bez skreśleń i poprawek.</p> <p>2) Jeżeli oświadczenie nie będzie zawierało wszystkich wymaganych danych, wnioskodawca zostanie zobowiązany do poprawienia lub uzupełnienia oświadczenia w terminie tygodniowym od dnia otrzymania wezwania. Po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwraca wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.</p> <p>3) Jeżeli nie jest możliwe wpisanie wszystkich danych w druku, należy umieścić te dane na dodatkowej karcie.</p> <p>4) Stronę, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, sąd, cofając zwolnienie, skazuje na grzywnę w wysokości do 1 000 złotych. Niezależnie od obowiązku uiszczenia grzywny strona powinna uiścić wszystkie przepisane opłaty i pokryć obciążające ją wydatki. Osobę, która ponownie zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, świadomie podając nieprawdziwe okoliczności o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, sąd, odrzucając wniosek, skazuje na grzywnę w wysokości do 2 000 złotych (art. 111 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) (Dz. U. Nr 167, poz. 1398)</p>		
1. Sąd, do którego składane jest oświadczenie (nazwa i siedziba sądu, ewentualnie również właściwy wydział)		
<input type="text"/>		
Adres Sądu		
<input type="text"/>		
sygnatura sprawy (nie wpisuje się, gdy oświadczenie składa się równocześnie z pozwem lub wnioskiem)		
<input type="text"/>		
2. Dane osoby składającej wniosek Imię i nazwisko		
<input type="text"/>		
3. Stan rodzinny (należy wpisać dane osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z wnioskodawcą: małżonka lub osoby pozostającej we wspólnym pożyciu z wnioskodawcą, wstępnych, zstępnych i osób pozostających w stosunku przysposobienia lub pod opieką wnioskodawcy)		
Imię i nazwisko	Data urodzenia	Stopień pokrewieństwa (lub rodzaj stosunku łączącego osobę z wnioskodawcą)
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

4. Majątek

(należy wpisać stan majątkowy wnioskodawcy, wskazując jednocześnie tytuł władania (własność, użytkowanie wieczyste itp.)

Nieruchomości

dom (wielkość w m²)

nieruchomość rolna (liczba hektarów)

inne nieruchomości (wielkość w m²)

Mieszkanie (wielkość w m²)

Posiadane zasoby

pieniężne
(oszczędności, papiery wartościowe itp. – należy wpisać wartość nominalną)

przedmioty wartościowe
(należy wpisać przedmioty o wartości powyżej 10 000 zł)

5. Dochody i źródła utrzymania

(należy wpisać wszystkie dochody i źródła utrzymania wnioskodawcy)

z jakiego tytułu	wysokość lub wartość (rodzaj) świadczenia	uwagi

6. Inne dane o majątku, dochodach i źródłach utrzymania wnioskodawcy

(przykładowo należy wpisać wysokość i rodzaj zobowiązań oraz wierzytelności, koszty ponoszone z tytułu leczenia, utrzymania mieszkania itp.)

--

7. Miejscowość i data

--

8. Podpis wnioskodawcy

--

7. Pozew w postępowaniu uproszczonym

Załączniki do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia ..... (poz. ....)

Załącznik nr 1

WZÓR FORMULARZA P – POZEW

UWAGA! PRZED WYPEŁNIENIEM NALEŻY DOKŁADNIE ZAPOZNAĆ SIĘ Z POUCZENIAMI

P	POZEW	Data wpływu (wypełnia sąd)
Pouczenie		
<p>1. Formularz należy wypełnić czytelnie, dokonując wpisów bez skreśleń i poprawek. Gdy w rubrykach występuje tekst oznaczony znakiem *, to należy niepotrzebne skreślić.</p> <p>2. Każdą rubrykę niezacieniowaną należy wypełnić albo skreślić. Jeśli po wpisaniu treści w rubryce pozostało wolne miejsce, należy je skreślić w sposób uniemożliwiający dopisywanie.</p> <p>3. Do pozwu należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom, a ponadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale, po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych.</p> <p>4. W wypadku gdy żądanie pozwu, inne wnioski pozwu, uzasadnienie lub załączniki nie zmieściły się w odpowiednich rubrykach, ciąg dalszy zamieszcza się na kolejnych, ponumerowanych kartach formatu A 4, ze wskazaniem uzupełnianej rubryki. Pod dodaną do formularza treścią należy złożyć podpis.</p>		
1. Wartość przedmiotu sporu (kwota w złotych, cyframi i słownie)		2. Sąd, do którego jest składany pozew (nazwa i siedziba sądu, ewentualnie również właściwy wydział)
SĄD REJONOWY		
W rubrykach 3.1.1.– 4.6. należy podać: imię i nazwisko osoby fizycznej bądź pełną nazwę osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej lub organizacji mających zdolność sądową oraz adres (siedzibę) ze wskazaniem kodu pocztowego, miejscowości, ulicy, numeru domu i lokalu.		
3. Strona powodowa		4. Strona pozwana
3.1.1. Powód i jego adres		4.1. Pozwany i jego adres
3.1.2. Pełnomocnik powoda		4.2. Pozwany i jego adres
3.1.3. Adres powoda do doręczeń (jeżeli jest on inny niż miejsce zamieszkania powoda)		4.3. Pozwany i jego adres
3.2.1. Powód i jego adres		4.4. Pozwany i jego adres
3.2.2. Pełnomocnik powoda		4.5. Pozwany i jego adres
3.2.3. Adres powoda dla doręczeń (jeżeli jest on inny niż miejsce zamieszkania powoda)		4.6. Pozwany i jego adres
5. Czy wymieniono wszystkich powodów i pozwanych? (w wypadku odpowiedzi „nie” należy wypełnić i dołączyć do pozwu formularz DS)		tak

6. Żądanie pozwu Należy wybrać właściwy rodzaj żądania 6.1 lub 6.2 i wypełnić odpowiednie rubryki.		
6.1. Żądanie zasądzenia	Gdy żądanie pozwu jest skierowane przeciwko więcej niż jednemu pozwanemu, należy wskazać, w jaki sposób sąd ma zasądzić dochodzoną kwotę.	
żądana kwota	odsetki	
	- ustawowe	
kwota lub kwoty, od których naliczane mają być odsetki	okres, za który należą się odsetki	
	od	do
		Do dnia zapłaty
6.2. Inne żądanie	-----	
Poniżej należy opisać zachowanie, które sąd ma nakazać, lub opisać rzecz, której wydanie ma być nakazane (tak, by wyrok mógł być wykonany), o ile to niezbędne – również wskazać termin wykonania. Jeśli powyżej wskazano „pozostałe” - należy dokładnie wskazać treść takiego żądania.		
-----		
7. Żądanie zwrotu kosztów procesu		
Zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według właściwych przepisów		
8. Inne wnioski pozwu, o których mowa w art. 187 § 2 kpc lub w art. 484¹ § 2 kpc (wskazać jakie)		
1. Wydanie wyroku zaocznego opatrzonego rygorem natychmiastowej wykonalności w przypadku zaistnienia przesłanek z art. 320 kodeksu postępowania cywilnego.		
9. Uzasadnienie		
Należy wskazać wszystkie fakty, z których wynika, że żądanie pozwu jest zasadne (w szczególności należy wskazać umowę, z której roszczenie wynika, obowiązek, którego pozwany nie wykonał, i datę wymagalności tego obowiązku). Okoliczności faktyczne, wnioski i dowody niezgłoszone w pozwie mogą być w postępowaniu uproszczonym zgłaszane tylko wówczas, gdy strona wykaże, że nie mogła ich powołać wcześniej, lub gdy potrzeba ich powołania wynika później. W miarę potrzeby należy uzasadnić również właściwość sądu.		
-----		
10. Wnioski dowodowe		
Należy dokładnie wskazać każdy wnioskowany dowód i wszystkie dane, które są niezbędne, by sąd mógł ten dowód przeprowadzić (np. w wypadku dowodów niedołączonych do pisma – wskazać, gdzie i u kogo się znajdują, w wypadku świadków – wskazać ich dokładne dane i adres).	Należy dokładnie wskazać, który z faktów opisanych w uzasadnieniu ma zostać stwierdzony przez przeprowadzenie wnioskowanego dowodu.	
10.1.1. Zgłaszany dowód	10.1.2. Fakt podlegający stwierdzeniu	
10.2.1. Załączany dowód	10.2.2. Fakt podlegający stwierdzeniu	
10.3.1. Zgłaszany dowód	10.3.2. Fakt podlegający stwierdzeniu	
10.4.1. Zgłaszany dowód	10.4.2. Fakt podlegający stwierdzeniu	
11. Czy powyżej zgłoszono wszystkie dowody? (w wypadku odpowiedzi „nie” należy wypełnić i dołączyć formularz WD) Dowody niezgłoszone w pozwie i załączniku WD mogą być w postępowaniu uproszczonym zgłaszane tylko wówczas, gdy strona wykaże, że nie mogła ich powołać wcześniej, lub gdy potrzeba ich powołania wynika później.		tak
12. Załączniki (należy wymienić wszystkie dołączone do pozwu dokumenty)		
Załączniki w dwóch egzemplarzach:		
13. Imię i nazwisko (czytelne) osoby (lub osób) wnoszącej pozew oraz podpis	14. Data	

POUCZENIE

Pozew należy złożyć na urzędowym formularzu:

(A) w sprawach, które podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, tj. W sprawach, w których powód dochodzi:

- 1) roszczeń wynikających z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych,
- 2) roszczeń wynikających z rękojmi lub gwarancji jakości, lub z niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych,
- 3) roszczeń o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej – bez względu na wartość przedmiotu sporu.

W sprawach tych również odpowiedź na pozew, pozew wzajemny, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i pisma zawierające wnioski dowodowe należy złożyć na urzędowych formularzach.

W postępowaniu uproszczonym jednym pozwem można dochodzić tylko jednego roszczenia. Połączenie kilku roszczeń w jednym pozwie jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy wynikają z tej samej umowy lub umów tego samego rodzaju.

(B) w sprawach, w których powód – usługodawca lub sprzedawca, dochodzi roszczeń wynikających z umów o:

- 1) świadczenie usług pocztowych i telekomunikacyjnych,
- 2) przewóz osób i bagażu w komunikacji masowej,
- 3) dostarczanie energii elektrycznej, gazu i oleju opałowego,
- 4) dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków,
- 5) wywóz nieczystości,
- 6) dostarczanie energii cieplnej.

W sprawach tych zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym należy złożyć na urzędowych formularzach również wtedy, gdy sprawy nie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym. Gdy roszczenie usługodawcy lub sprzedawcy spełnia warunki wymagane do rozpoznania w trybie uproszczonym, obowiązek stosowania urzędowych formularzy dotyczy wszystkich pism wskazanych w pkt (A).

Formularze dostępne są w budynkach sądów, urzędów gmin oraz w Internecie pod adresem www.ms.gov.pl.

Pozew należy złożyć w biurze podawczym sądu lub przesłać pocztą.

Niezachowanie warunków formalnych pisma, które uniemożliwia nadanie mu dalszego biegu, powoduje wezwanie do uzupełnienia braków w terminie tygodniowym. Jeżeli braki nie zostaną w tym terminie uzupełnione, pismo podlega zwrotowi.

C. Druki KRS

1. KRS – ZK

KRS-ZK	ZMIANA – ORGANY PODMIOTU / WSPÓLNICY UPRAWNIENI DO REPREZENTOWANIA SPÓŁKI
 COFRS Krajowy Rejestr Sądowy	Załącznik do wniosku o zmianę danych w Krajowym Rejestrze Sądowym

DANE PODMIOTU (zgodne z podanymi we wniosku)

Nazwa / Firma

Jeśli osób, dla których należy dokonać odpowiedniego wpisu jest więcej niż jedna, informacje o nich należy wpisać na kolejnych egzemplarzach załącznika KRS-ZK przekreślając na nich pole w części I.2 oraz pole oznaczone numerem 4 w części II.2.

Część I

I.1 OKREŚLENIE ORGANU LUB OSOBY, KTÓREJ DOTYCZY WPIS

1. Zgłoszenie dotyczy:

1. Organu uprawnionego do reprezentacji podmiotu   2. Wspólników uprawnionych do reprezentowania spółki   3. Organu nadzoru

- W przypadku zaznaczenia kwadratu 1 lub 2, w części I.2 można zaznaczyć jeden z kwadratów 1, 2, 4 lub 5.
- W przypadku zaznaczenia kwadratu 3, w części I.2 można zaznaczyć kwadrat 1 lub 3.

I.2 OKREŚLENIE RODZAJU WPISU

2. Wpis dotyczy:

1. Zmiany informacji o osobach wchodzących w skład organu lub wspólnikach uprawnionych do reprezentowania spółki   3. Wykreślenia organu nadzoru
2. Zmiany sposobu reprezentacji łącznie ze zmianą informacji o osobach wchodzących w skład organu uprawnionego do reprezentacji podmiotu lub wspólnikach uprawnionych do reprezentowania spółki   4. Wykreślenia sposobu reprezentacji łącznie z organem uprawnionym do reprezentacji podmiotu lub wszystkimi wspólnikami uprawnionymi do reprezentacji spółki
5. Zmiany informacji o sposobie reprezentacji

- 1) W przypadku zaznaczenia kwadratu 1 należy wypełnić pole oznaczone numerem 3 w części II oraz odpowiednie pola w części III. Jeżeli wpis dotyczy wspólników uprawnionych do reprezentowania spółki pole oznaczone numerem 3 w części II należy przekreślić.
2) W przypadku zaznaczenia kwadratu 2 należy wypełnić pola oznaczone numerem 3 i 4 w części II oraz odpowiednie pola w części III. Jeżeli wpis dotyczy wspólników uprawnionych do reprezentowania spółki pole oznaczone numerem 3 w części II należy przekreślić.
3) W przypadku zaznaczenia kwadratu 3 lub 4 należy wypełnić pole oznaczone numerem 3 w części II. Jeżeli wpis dotyczy wspólników uprawnionych do reprezentowania spółki w polu oznaczonym numerem 3 w części II należy wpisać słowa „wspólnicy uprawnieni do reprezentowania spółki”. Pola w pozostałych częściach załącznika należy przekreślić.
4) W przypadku zaznaczenia kwadratu 5 należy wypełnić tylko pole oznaczone numerem 4 w części II.

UWAGA !

Wszystkie pola, w których nie będą wpisane dane należy przekreślić !

Część II

II.1 DANE ORGANU

3. Nazwa organu

II.2 ZMIANA SPOSOBU REPREZENTACJI

4. Nowy sposób reprezentacji podmiotu

2. KRS – Z20

KRS-Z20	Sygnatura akt (wypełnia sąd)
	Wniosek o zmianę danych podmiotu w Krajowym Rejestrze Sądowym FUNDACJA, STOWARZYSZENIE, INNA ORGANIZACJA SPOŁECZNA LUB ZAWODOWA
<ul style="list-style-type: none"> • Formularz należy wypełnić w języku polskim, czytelnie, na maszynie, komputerowo lub ręcznie, wielkimi, drukowanymi literami. • Wnioskodawca wypełnia pola jasne. • We wszystkich wypełnianych polach, w których występuje możliwość wyboru, należy wstawić X w jednym odpowiednim kwadracie. • Wszystkie pola, w których nie będą wpisane odpowiednie informacje, należy przekreślić. • Wniosek składa się do sądu rejonowego (sądu gospodarczego) właściwego ze względu na siedzibę podmiotu, którego wpis dotyczy. Wniosek można złożyć w biurze podawczym właściwego sądu lub nadać w urzędzie pocztowym na adres sądu. • Wniosek złożony z naruszeniem przepisu art. 19 ust. 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym lub nieprawidłowo wypełniony podlega zwrotowi, bez wzywania o uzupełnienie braków. 	
Miejsce na notatki Sądu	Data wpływu (wypełnia Sąd)

SĄD, DO KTÓREGO SKŁADANY JEST WNIOSEK

1. Nazwa sądu

Sąd Rejonowy .....

SIEDZIBA PODMIOTU, KTÓREGO DOTYCZY WPIS

2. Województwo

3. Powiat

4. Gmina

5. Miejscowość

Część A

A.1 DANE PODMIOTU, KTÓREGO DOTYCZY WPIS

6. Numer KRS

7. Oznaczenie formy prawnej lub rodzaju organizacji:

1. Fundacja

2. Stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna lub zawodowa, jaka?

(W przypadku zaznaczenia odpowiedzi 2 należy wpisać właściwą formę prawną lub rodzaj organizacji podmiotu ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym.)

8. Nazwa

9. Numer identyfikacji podatkowej NIP

(Dotyczy tylko podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców)

10. Numer identyfikacyjny REGON

Część B

B.1 DANE WNIOSKODAWCY

11. Wnioskodawca:

1. Podmiot, którego dotyczy wpis

2. Inny wnioskodawca

Pola o numerach 12 i 13 należy wypełnić tylko wówczas, gdy w polu oznaczonym numerem 11 zaznaczono „Inny wnioskodawca”. W pozostałych przypadkach pola te należy przekreślić.

12. Nazwa / firma lub nazwisko

13. Imię

B.2 DANE ADRESATA KORESPONDENCJI

B.2.1 Oznaczenie adresata korespondencji

14. Nazwa / firma lub nazwisko

15. Imię

B.2.2 Adres do korespondencji

16. Ulica

17. Nr domu

18. Nr lokalu

19. Miejscowość

20. Kod pocztowy

21. Poczta

22. Kraj

B.3 DANE PEŁNOMOCNIKA PROCESOWEGO

B.3.1 Oznaczenie pełnomocnika

23. Nazwa / firma lub nazwisko

24. Imię

B.3.2 Adres pełnomocnika

25. Ulica

26. Nr domu

27. Nr lokalu

28. Miejscowość

29. Kod pocztowy

30. Poczta

31. Kraj

Część C

Wnoszę o dokonanie wpisu zgodnie z informacjami zamieszczonymi we wniosku i na załącznikach:

- Wszystkie informacje o podmiocie, które uległy zmianie należy wpisać w odpowiednim polu, podając ich aktualną treść.
- Jeśli któraś z informacji nie uległa zmianie, to pole przeznaczone na jej wpisanie należy przekreślić, a jeśli jest to pole, w którym występuje możliwość wyboru odpowiedzi, należy zaznaczyć odpowiedź „BEZ ZMIAN”.

C.1 ZMIANA NAZWY PODMIOTU

32. Nowa nazwa

C.2 ZMIANA INFORMACJI O PROWADZENIU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ Z INNYMI PODMIOTAMI NA PODSTAWIE UMOWY SPÓŁKI CYWILNEJ

(W przypadku gdy podmiot nie jest wpisany do rejestru przedsiębiorców, pole oznaczone numerem 33 należy przekreślić.)

33. Czy przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą z innymi podmiotami na podstawie umowy spółki cywilnej?

TAK

NIE

BEZ ZMIAN

C.3 ZMIANA SIEDZIBY I/LUB ADRESU PODMIOTU

- W przypadku zmiany siedziby podmiotu należy wypełnić pola oznaczone numerami od 34 do 42.
- W przypadku zmiany adresu bez zmiany siedziby należy wypełnić pola oznaczone numerami od 38 do 42.
- Jeśli podmiot, którego siedzibą jest Warszawa, zmienił adres, a z tym związana jest również zmiana gminy, należy wówczas wypełnić pola oznaczone numerami od 34 do 42.

34. Województwo	35. Powiat	
36. Gmina	37. Miejscowość	
38. Ulica	39. Nr domu	40. Nr lokalu
41. Kod pocztowy	42. Poczta	

C.4 ZMIANA STATUTU

43. Data zmiany statutu (dzień – miesiąc – rok) oraz numery zmienionych, dodanych, usuniętych paragrafów (innych jednostek redakcyjnych)

C.5 ZMIANA INFORMACJI O CZASIE, NA JAKI UTWORZONY JEST PODMIOT

44. Podmiot utworzony jest na czas:

1. Oznaczony, jaki?
2. Nieoznaczony
3. Bez zmian

C.6 ZMIANA ORGANU SPRAWUJĄCEGO NADZÓR (organ samorządowy, administracji państwowej lub właściwy minister)

45. Nowa nazwa organu

C.7 ZMIANA CELU DZIAŁANIA PODMIOTU

46. Nowy cel działania

D.1	INFORMACJA O ZAŁĄCZNIKACH:
<ol style="list-style-type: none"> 1. W celu wpisania nowej jednostki terenowej lub nowego oddziału, lub wykreślenia jednostki terenowej, lub oddziału, lub zmiany informacji o jednostce terenowej, lub oddziale podmiotu, należy wypełnić załącznik KRS-ZA „Zmiana - oddziały, terenowe jednostki organizacyjne”. 2. W celu wpisania organu nadzoru należy wypełnić załącznik KRS-WK „Organy podmiotu”. W celu wykreślenia organu uprawnionego do reprezentacji lub organu nadzoru, zmiany jego składu lub zmiany danych osób wchodzących w jego skład, lub zmiany sposobu reprezentacji należy wypełnić załącznik KRS-ZK „Zmiana - organy podmiotu / wspólnicy uprawnieni do reprezentowania spółki”. 3. Jeśli zmianie uległ przedmiot prowadzonej działalności gospodarczej, należy wypełnić załącznik KRS-ZM „Zmiana - przedmiot działalności”. 4. W celu wpisania wzmianki o złożonych sprawozdaniach finansowych i innych dokumentach, należy wypełnić załącznik KRS-ZN „Sprawozdania finansowe i inne dokumenty”. 5. W celu wpisania informacji o połączeniu lub podziale podmiotu należy wypełnić załącznik KRS-ZS „Zmiana - połączenie / podział”. 6. W celu wpisania informacji (jeśli wcześniej nie była zgłaszana) o posiadanym przez podmiot numerze REGON lub o numerze NIP należy wypełnić załącznik KRS-ZY „Numer identyfikacyjny REGON, numer identyfikacji podatkowej NIP”. 7. W celu wpisania statusu organizacji pożytku publicznego należy wypełnić załącznik KRS-W-OPP „Działalność pożytku publicznego”. 8. W celu zmiany danych dotyczących statusu organizacji pożytku publicznego należy wypełnić załącznik KRS-Z-OPP „Zmiana – działalność pożytku publicznego”. 	

D.1.1 Lista załączonych formularzy uzupełniających		
Lp.	Nazwa załącznika	Liczba załączników
1.	KRS-ZA Zmiana - oddziały, terenowe jednostki organizacyjne	
2.	KRS-WK Organy podmiotu / wspólnicy uprawnieni do reprezentowania spółki	
3.	KRS-ZK Zmiana – organy podmiotu	
4.	KRS-ZM Zmiana - przedmiot działalności	
5.	KRS-ZN Sprawozdania finansowe i inne dokumenty	
6.	KRS-ZS Zmiana – połączenie / podział	
7.	KRS-ZY Numer identyfikacyjny REGON, numer identyfikacji podatkowej NIP	
8.	KRS-W-OPP Działalność pożytku publicznego	
9.	KRS-Z-OPP Zmiana – działalność pożytku publicznego	
10.		

D.1.2 Lista załączonych dokumentów				
	Nazwa załączonego dokumentu	Liczba egzemplarzy	Określenie formy dokumentu: (Należy wstawić znak X w odpowiednim polu)	
			papierowa	elektroniczna
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

D.2	OSOBY SKŁADAJĄCE WNIOSEK		
	Imię i nazwisko	Data	Podpis

Miejsce na naklejenie znaczków sądowych, potwierdzenie opłaty ew. potwierdzenie przelewu

D. Inne pisma

1. Wniosek o przeprowadzenie zbiórki publicznej

Ochotnicza Straż Pożarna ..... , dn .....

w ..... (miejsowość)

ul. ....

..... (kod pocztowy, miejscowość)

Tel. ....

Nr KRS .....

reprezentowana przez.....

WNIOSEK O PRZEPROWADZENIE ZBIÓRKI PUBLICZNEJ

Wójt (burmistrz, prezydent miasta)⁴⁰⁹

Zwracam się z wnioskiem o pozwolenie na przeprowadzenie zbiórki publicznej. Ofiary uzyskane w wyniku przeprowadzonej zbiórki publicznej zostaną przeznaczone na ..... (np. cele związane z realizacją zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej). Zbiórka będzie prowadzona w formie ..... (np. zbierania ofiar do puszek kwestarskich oraz skarbon stacjonarnych). Zbiórka zostanie przeprowadzona w dniach ..... na terenie gminy ..... Informacje o przeprowadzaniu zbiórki publicznej zostaną ogłoszone ..... (np. na plakatach, z ambony, w lokalnej gazecie) Zbiórka będzie prowadzona przez członków OSP w liczbie ..... (mogą zbierać także inne osoby). Przewidywane koszty zbiórki wyniosą ..... , słownie ..... , w tym na ..... (rodzaj i wysokość poszczególnych wydatków).

Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej

w .....

Jan Kowalski

⁴⁰⁹ Jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze gminy lub jego części, 2) starosta – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze powiatu lub jego części obejmującej więcej niż jedną gminę, 3) marszałek województwa – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze województwa lub jego części obejmującej więcej niż jeden powiat, 4) Minister Spraw Wewnętrznych – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze obejmującym więcej niż jedno województwo. Jeżeli zebrane ofiary mają być zużyte za granicą państwa, pozwolenia na zbiórkę udziela, w drodze decyzji administracyjnej, Minister Spraw Wewnętrznych, za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych i Ministra Finansów.

2. Wniosek o jednorazową sprzedaż napojów alkoholowych

Ochotnicza Straż Pożarna ..... dn .....
w ..... (miejsowość)
ul. ....
.....
(kod pocztowy, miejscowość)
Tel. ....
NIP .....
REGON .....
Nr KRS .....
reprezentowana
przez .....

WNIOSEK O JEDNORAZOWĄ SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Wójt
(burmistrz, prezydent miasta)

Wnoszę o wydanie zezwolenia na jednorazową sprzedaż napojów alkoholowych:

- 1) do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
- 2) powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- 3) powyżej 18% zawartości alkoholu.

(wybrać rodzaj sprzedawanych napojów alkoholowych)

Napoje alkoholowe będą sprzedawane w dniach .....
..... (maks. 2 dni sprzedaży) w .....
(miejscowość) w ramach imprezy .....
.....

Prezes
Ochotniczej Straży Pożarnej
w .....
Jan Kowalski

E. USTAWA O OCHRONIE PRZECIWOŻAROWEJ

USTAWA

z dnia 24 sierpnia 1991 r.
o ochronie przeciwpożarowej
(tekst jednolity)

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

- 1) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 2) zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 3) prowadzenie działań ratowniczych.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) zapobieżeniu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia – rozumie się przez to:
  - a) zapewnienie koniecznych warunków ochrony technicznej nieruchomościom i ruchomościom,
  - b) tworzenie warunków organizacyjnych i formalnoprawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także przeciwdziałających powstawaniu lub minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 2) działaniach ratowniczych – rozumie się przez to każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;
- 3) innym miejscowym zagrożeniu – rozumie się przez to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków;

- 4) krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym – rozumie się przez to integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmującą, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń; system ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

ROZDZIAŁ 2

Zapobieganie pożarowi, klęsce żywiołowej lub innemu miejscowemu zagrożeniu

Art. 3. 1. Osoba fizyczna, osoba prawna, organizacja lub instytucja korzystające ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu są obowiązane zabezpieczyć je przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem.

2. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, a także podmioty, o których mowa w ust. 1, ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych, w trybie i na zasadach określonych w innych przepisach.

Art. 4. 1. Właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu, zapewniając ich ochronę przeciwpożarową, jest obowiązany:

- 1) przestrzegać przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych;
- 2) wyposażyć budynek, obiekt budowlany lub teren w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice;
- 3) zapewnić konserwację oraz naprawy urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie;
- 4) zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie, bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji;
- 5) przygotować budynek, obiekt budowlany lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej;
- 6) zapoznać pracowników z przepisami przeciwpożarowymi;
- 7) ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

1a. Odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w ust. 1, stosownie do obowiązków i zadań powierzonych w odniesieniu do budynku, obiektu budowlanego lub terenu, przejmuje – w całości lub w części – ich zarządca lub użytkownik, na podstawie zawartej umowy cywilnoprawnej ustanawiającej zarząd lub użytkowanie. W przypadku gdy umowa taka nie została zawarta, odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej spoczywa na faktycznie władającym budynkiem, obiektem budowlanym lub terenem.

2. Czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej mogą wykonywać osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

2a. Osoby wykonujące czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej, polegające na zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, niezatrudnione w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8, powinny posiadać wykształcenie wyższe i ukończone szkolenie specjalistów ochrony przeciwpożarowej albo mieć wykształcenie wyższe na kierunku inżynieria bezpieczeństwa pożarowego lub tytuł zawodowy inżyniera pożarnictwa lub uzyskać uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu inżyniera pożarnictwa w toku postępowania o uznanie nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego – inżyniera pożarnictwa.

2b. Osoby wymienione w ust. 2a, wykonujące czynności wyłącznie w zakresie wynikającym z ust. 1, powinny posiadać co najmniej wykształcenie średnie i ukończone szkolenie inspektorów ochrony przeciwpożarowej lub mieć tytuł zawodowy technika pożarnictwa lub uzyskać uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu technika pożarnictwa w toku postępowania o uznanie nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego – technika pożarnictwa.

3. (uchylony).

Art. 5. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu budowlanego lub terenu, objętych obligatoryjnym stosowaniem systemów sygn-

lizacji pożarowej wyposażonych w urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe, w przypadku gdy w tym budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie nie działa jego własna jednostka ratownicza, jest obowiązany połączyć te urządzenia z obiektem komendy Państwowej Straży Pożarnej lub obiektem, wskazanym przez właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 6. 1. Właściwe urzędy, instytucje, organizacje, przedsiębiorcy lub osoby fizyczne są obowiązane uwzględnić wymagania w zakresie ochrony przeciwpożarowej przy zagospodarowaniu i uzbrajaniu terenu.

2. Autorzy dokumentacji projektowej zapewniają jej zgodność z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres, tryb i zasady uzgadniania projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej.

2a. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, określa się w szczególności:

- 1) rodzaje obiektów, których projekty budowlane wymagają uzgodnienia;
- 2) tryb i zakres dokonywania uzgodnień przez rzeczoznawców do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych;
- 3) szczegółowe zasady powoływania i odwoływania rzeczoznawców do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych oraz nadzorowania ich działalności i podnoszenia przez nich kwalifikacji zawodowych;
- 4) szczegółowe zasady prowadzenia kontroli przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej nad uzgadnianiem projektów budowlanych pod względem ochrony przeciwpożarowej.

3. Obowiązek spełnienia wymagań ochrony przeciwpożarowej ciąży także na wytwórcy maszyn, urządzeń i innych wyrobów oraz nabywcy licencji zagranicznych lub maszyn, urządzeń i innych wyrobów pochodzących z importu.

4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 3, ciąży również na użytkowniku maszyn, urządzeń i innych wyrobów.

5. Rozpoczęcie eksploatacji nowej, przebudowanej lub wyremontowanej budowli, obiektu lub terenu, maszyny, urządzenia lub instalacji albo innego wyrobu może nastąpić wyłącznie, gdy:

- 1) zostały spełnione wymagania przeciwpożarowe;
- 2) sprzęt, urządzenia pożarnicze i ratownicze oraz środki gaśnicze zapewniają skuteczną ochronę przeciwpożarową.

Art. 7. 1. Wyroby służące zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, wprowadzane do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej oraz wykorzystywane przez te jednostki do alarmowania o pożarze lub innym zagrożeniu oraz do prowadzenia działań ratowniczych, a także wyroby stanowiące podręczny sprzęt gaśniczy, mogą być stosowane wyłącznie po uprzednim uzyskaniu dopuszczenia do użytkowania.

2. Dopuszczenia do użytkowania wyrobów, o których mowa w ust. 1, zwane dalej „dopuszczeniami”, w formie świadectwa dopuszczenia, wydają jednostki badawczo-rozwojowe Państwowej Straży Pożarnej, wskazane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Dopuszczenia są wydawane na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat.

4. Dopuszczenie może być wydane na podstawie:

- 1) pozytywnej oceny właściwości użytkowych należycie zidentyfikowanego wyrobu, potwierdzonych, w zależności od potrzeb: badaniami, opiniami ekspertów lub innymi dokumentami, jeżeli wynika to z warunków stosowania wyrobu;
- 2) pozytywnej oceny warunków techniczno-organizacyjnych producenta wyrobu.

5. Oceny, o której mowa w ust. 4 pkt 1, dokonuje się w oparciu o Polskie Normy, a w przypadku ich braku – wymagania techniczno-użytkowe określone w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 14. Oceny, o której mowa w ust. 4 pkt 2, dokonuje się w oparciu o normy dotyczące systemów zarządzania jakością.

6. W przypadku, gdy wyrób został:

- 1) zgodnie z prawem wyprodukowany lub dopuszczony do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej albo w Republice Turcji,
- 2) zgodnie z prawem wyprodukowany w innym państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) będącym stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym - dopuszczenie wydaje się po ustaleniu, że poziom bezpieczeństwa wyrobu nie jest niższy od określonego w Polskich Normach lub wymaganiach techniczno-użytkowych.

7. Dopuszczony wyrób podlega oznakowaniu przez producenta znakiem jednostki badawczo-rozwojowej Państwowej Straży Pożarnej, która wydała dopuszczenie.

8. W okresie, o którym mowa w ust. 3, wyroby, na które zostało wydane

dopuszczenie podlegają kontroli zgodności wyrobu z wymaganiami technicznymi, dokonywanej przez jednostkę badawczo-rozwojową Państwowej Straży Pożarnej, która wydała dopuszczenie.

9. W przypadku negatywnych wyników kontroli, o której mowa w ust. 8, jednostka badawczo-rozwojowa Państwowej Straży Pożarnej, która wydała dopuszczenie może je cofnąć.

10. Za czynności związane z wydaniem i zmianą dopuszczenia oraz kontrolą, o której mowa w ust. 8, pobiera się opłaty.

11. Na wysokość opłaty za czynności związane z wydaniem lub zmianą dopuszczenia wyrobów mają wpływ:

- 1) rodzaj wykonywanej czynności;
- 2) rodzaj wyrobu;
- 3) stopień skomplikowania wyrobu lub programu oceny;
- 4) koszt pracy na podstawie udokumentowanej liczby godzin pracy i stawki godzinowej;
- 5) koszt badań wyrobu zależny od zakresu badań.

12. Na wysokość opłaty za czynności kontrolne zgodności wyrobu z wymaganiami technicznymi mają wpływ wyłącznie koszty związane z badaniem tego wyrobu.

13. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe czynności wykonywane w kolejnych etapach procesu dopuszczenia, zmiany i kontroli dopuszczenia, podmiot uprawniony do pobierania opłat, a także sposób ustalania ich wysokości, uwzględniając okoliczność, że powinny one zapewnić pokrycie kosztów procesu dopuszczenia i jego kontroli.

14. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, kierując się potrzebą zapewnienia ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wykaz wyrobów, o których mowa w ust. 1;
- 2) wymagania techniczno-użytkowe wyrobów;
- 3) tryb wydawania, zmiany i cofania dopuszczenia;
- 4) tryb przeprowadzania kontroli dopuszczenia;
- 5) sposób znakowania wyrobów.

Art. 8. Korzystanie przez właściciela, zarządcę lub użytkownika budynku, obiektu lub terenu z usług z zakresu ochrony przeciwpożarowej jest dobrowolne.

Art. 9. Kto zauważy pożar, klęskę żywiołową lub inne miejscowe zagrożenie, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz: centrum powiadamiania ratunkowego lub jednostkę ochrony przeciwpożarowej albo Policję bądź wójta albo sołtysa.

Art. 10. (uchylony).

Art. 11. (uchylony).

Art. 11a. Członkowie ochotniczych straży pożarnych mogą uczestniczyć w przeglądach przeprowadzanych przez gminy w ramach realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

ROZDZIAŁ 3

Organizacja ochrony przeciwpożarowej

Art. 12. Minister właściwy do spraw wewnętrznych pełni nadzór nad funkcjonowaniem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i systemu powiadamiania ratunkowego.

Art. 13. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposoby i warunki ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się:

- 1) czynności, których wykonywanie w obiektach budowlanych oraz na terenach przyległych do nich jest zabronione ze względu na możliwość spowodowania pożaru lub jego rozprzestrzeniania się albo możliwość wystąpienia utrudnień w prowadzeniu działań ratowniczych lub ewakuacji;
- 2) sposób, w jaki właściciele, zarządcy lub użytkownicy obiektów budowlanych lub terenów powinni spełniać swoje obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
- 3) sposoby postępowania przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych;
- 4) odpowiednie warunki ewakuacji oraz warunki, w których użytkowany budynek istniejący uznaje się za zagrażający życiu ludzi;
- 5) wymagania, jakie powinny spełniać instalacje wodociągowe przeciwpożarowe;
- 6) zakres obligatoryjnego stosowania w obiektach budowlanych stałych urządzeń gaśniczych, systemów sygnalizacji pożarowej obejmujących

urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe oraz dźwiękowych systemów ostrzegawczych i gaśnic;

- 7) wymagania, jakie powinny spełniać instalacje i urządzenia techniczne w obiektach budowlanych;
- 8) sposoby prowadzenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym i oceny zagrożenia wybuchem;
- 9) sposoby zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów;
- 10) sposoby zabezpieczenia przeciwpożarowego zbioru palnych płodów rolnych, ich transportu i składowania.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, uwzględnia się:

- 1) rodzaje obiektów, w stosunku do których jest wymagane zapewnienie zaopatrzenia w wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru;
- 2) sposoby określania wymaganej ilości wody do celów przeciwpożarowych;
- 3) wymagania przeciwpożarowe, jakie powinny spełniać sieci wodociągowe;
- 4) źródła wody do zewnętrznego gaszenia pożaru;
- 5) wymagania, jakie powinny spełniać hydranty zewnętrzne przeciwpożarowe;
- 6) rodzaje obiektów budowlanych, do których powinna być doprowadzona droga pożarowa;
- 7) wymagania, jakie powinna spełniać droga pożarowa.

Art. 14. 1. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

- 1) walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi;
- 2) ratownictwo techniczne;
- 3) ratownictwo chemiczne;
- 4) ratownictwo ekologiczne;
- 5) ratownictwo medyczne;
- 6) współpracę z jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego, o których mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410, z późn. zm.¹⁾) oraz systemem powiadamiania ratunkowego.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady organizacji krajowego systemu ratowniczo-

-gaśniczego, w szczególności w zakresie:

- 1) organizacji na obszarze powiatu, województwa i kraju;
- 2) walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi;
- 3) ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego i medycznego;
- 4) dysponowania do działań ratowniczych;
- 5) kierowania działaniem ratowniczym;
- 6) prowadzenia dokumentacji zdarzeń określonych w art. 2 pkt 2 oraz dokumentacji funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego;
- 7) organizacji odwodów operacyjnych;
- 8) organizacji stanowisk kierowania.

3. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, wojewoda lub starosta odpowiednio na obszarze kraju, województwa lub powiatu określają zadania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, koordynują jego funkcjonowanie i kontrolują wykonywanie wynikających stąd zadań, a w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska kierują tym systemem.

4. Wojewoda i starosta wykonują swoje zadania przy pomocy odpowiednio wojewódzkiego i powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego, działających na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.²⁾).

5. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) koordynuje funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze gminy w zakresie ustalonym przez wojewodę. Zadanie to może być wykonywane przy pomocy komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), albo przy pomocy komendanta gminnego związku ochotniczych straży pożarnych.

6.-9. (uchylone).

Art. 14a. Tworzy się system powiadamiania ratunkowego integrujący krajowy system ratowniczo-gaśniczy i system Państwowego Ratownictwa Medycznego, w zakresie realizacji następujących zadań:

- 1) bieżącej analizy zasobów ratowniczych;
- 2) przyjmowania zgłoszeń alarmowych oraz obsługi numeru alarmowego 112;
- 3) kwalifikacji zgłoszeń;
- 4) podejmowania działań zgodnie z określonymi procedurami, w szczególności:

- a) dysponowania sił ratowniczych i zespołów ratownictwa medycznego,
- b) koordynowania oraz monitorowania działań ratowniczych i medycznych czynności ratunkowych,
- c) powiadamiania o zdarzeniu szpitalnych oddziałów ratunkowych lub, jeżeli wymaga tego sytuacja na miejscu zdarzenia, jednostek organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego,
- d) inicjowania procedur reagowania kryzysowego.

2. Zadania systemu powiadamiania ratunkowego wykonują na terenie województwa:

- 1) wojewódzkie centrum powiadamiania ratunkowego, przez które rozumie się wspólne stanowisko kierowania, w skład którego wchodzi:
  - a) stanowisko kierowania komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej,
  - b) stanowisko lekarza koordynatora ratownictwa medycznego, o którym mowa w art. 29 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym;
- 2) centra powiadamiania ratunkowego, przez które rozumie się wspólne stanowiska kierowania, w skład których wchodzi:
  - a) stanowiska kierowania komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej,
  - b) dyspozytorzy medyczni zatrudnieni przez dysponentów jednostek określonych w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, funkcjonujących na terenie działania centrum powiadamiania ratunkowego;
- 3) pozostałe stanowiska kierowania Państwowej Straży Pożarnej;
- 4) stanowiska kierowania Policji obsługujące numery alarmowe, w zakresie określonym w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.³⁾).

3. Jednostkami współpracującymi z systemem powiadamiania ratunkowego są ponadto, inne niż wymienione w ust. 2, służby ustawowo powołane do realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia oraz bezpieczeństwa obywateli, a także mienia i środowiska.

4. Jednostkami współpracującymi z systemem powiadamiania ratunkowego mogą być społeczne organizacje ratownicze.

5. W centrach powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrach po-

wiadamiania ratunkowego mogą być zatrudnieni operatorzy numerów alarmowych, do przyjmowania zgłoszeń alarmowych oraz podejmujący określone procedurami czynności.

6. Centrum powiadamiania ratunkowego działa na terenie co najmniej jednego powiatu lub miasta na prawach powiatu, na obszarze którego wykonywane są zadania centrum powiadamiania ratunkowego.

7. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej koordynuje oraz kontroluje funkcjonowanie systemu powiadamiania ratunkowego, na obszarze kraju, w szczególności poprzez analizę funkcjonowania systemu powiadamiania ratunkowego w województwach oraz inicjowanie przedsięwzięć w zakresie systemu powiadamiania ratunkowego, z wyłączeniem świadczeń zdrowotnych, o których mowa w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

8. Wojewoda, przy pomocy komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej oraz komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej, na obszarze województwa organizuje oraz koordynuje funkcjonowanie systemu powiadamiania ratunkowego.

9. Wojewoda kontroluje oraz nadzoruje funkcjonowanie systemu powiadamiania ratunkowego na obszarze województwa.

Art. 14b. 1. Dysponent jednostki, w rozumieniu ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, zapewnia środki łączności umożliwiające komunikację z centrum powiadamiania ratunkowego i pomiędzy jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz zatrudnienie dyspozytorów medycznych.

2. Komendant wojewódzki Policji zapewnia jednostkom podległym środki łączności umożliwiające komunikację z centrum powiadamiania ratunkowego.

Art. 14c. 1. Wojewódzkie centrum powiadamiania ratunkowego oraz centra powiadamiania ratunkowego organizowane są odpowiednio przez komendantów wojewódzkich i komendantów powiatowych (miejskich) Państwowej Straży Pożarnej, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, w uzgodnieniu z wojewodą, określi liczbę, lokalizację i teren działania centrów powiadamiania ratunkowego oraz liczbę stanowisk dyspozytorów medycznych i stanowisk operatorów numerów alarmowych.

3. Wojewoda może, w drodze porozumienia, powierzyć organizowanie centrów powiadamiania ratunkowego starostom lub prezydentom miast na prawach powiatów. Porozumienie określa prawa i obowiązki stron oraz zasady współfinansowania centrów powiadamiania ratunkowego.

4. Centra powiadamiania ratunkowego w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 14a ust. 1, mogą wykonywać zadania innych podmiotów oraz jednostek samorządu terytorialnego, na podstawie porozumienia zawartego z wojewodą. Porozumienie określa zakres i zasady wykonywania zadań oraz ich finansowanie.

Art. 14d. 1. Wojewódzkie centra powiadamiania ratunkowego są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest właściwy wojewoda.

2. Centra powiadamiania ratunkowego organizowane przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej są finansowane z budżetu państwa w formie dotacji celowej na zadania z zakresu administracji rządowej.

Art. 14e. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółową organizację, sposób funkcjonowania oraz realizacji zadań centrów powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego,
  - 2) ramowe procedury obsługi zgłoszeń przychodzących na numery alarmowe,
  - 3) kwalifikacje wymagane dla operatorów numerów alarmowych, o których mowa w art. 14a ust. 5,
  - 4) sposób i organizację przeprowadzania szkolenia operatorów numerów alarmowych,
  - 5) zakres, formę, sposób tworzenia i przekazywania informacji niezbędnych do funkcjonowania systemu powiadamiania ratunkowego,
  - 6) kryteria, do określenia liczby, lokalizacji i terenu działania centrum powiadamiania ratunkowego oraz liczby stanowisk dyspozytorów medycznych i stanowisk operatorów numerów alarmowych
- uwzględniając potrzeby systemu powiadamiania ratunkowego, w zakresie jego sprawnego funkcjonowania.

Art. 14f. Centrum powiadamiania ratunkowego i wojewódzkie centrum

powiadomienia ratunkowego mają prawo uzyskać, za pośrednictwem centralnego punktu systemu centrów powiadomienia ratunkowego albo własnego punktu centralnego, o których mowa w art. 78 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.⁴⁾), informacje dotyczące lokalizacji zakończenia sieci, z którego zostało wykonane połączenie do numeru alarmowego „112” albo innego numeru alarmowego oraz dane dotyczące abonenta lub zarejestrowanego użytkownika końcowego usługi przedpłaconej, o których mowa w art. 169 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne.

Art. 15. Jednostkami ochrony przeciwpożarowej są:

- 1) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej;
- 1a) jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej;
- 2) zakładowa straż pożarna;
- 3) zakładowa służba ratownicza;
- 4) gminna zawodowa straż pożarna;
- 4a) powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna;
- 5) terenowa służba ratownicza;
- 6) ochotnicza straż pożarna;
- 7) związek ochotniczych straży pożarnych;
- 8) inne jednostki ratownicze.

Art. 16. Zadania i organizację Państwowej Straży Pożarnej określa odrębna ustawa.

Art. 16a. 1. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8, tworzy się jako jednostki umundurowane i wyposażone w specjalistyczny sprzęt, przeznaczone do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

2. W jednostkach wymienionych w art. 15 pkt 1a-5 i 8 są zatrudnieni pracownicy podlegający szczególnym obowiązkom wynikającym z charakteru pracy oraz posiadający odpowiednie kwalifikacje i warunki psychofizyczne, zwani dalej „strażakami jednostek ochrony przeciwpożarowej”.

3. Strażakiem jednostki ochrony przeciwpożarowej może być pracownik, który ma kwalifikacje wymagane do wykonywania zawodu strażaka, technika pożarnictwa, inżyniera pożarnictwa albo uzyskał uznanie kwalifikacji do wykonywania tych zawodów regulowanych w toku postępowania o uznanie nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach człon-

kowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej kwalifikacji do ich wykonywania, chyba że nie wykonują czynności ratowniczych.

4. Kwalifikacje wymagane do wykonywania zawodu strażaka obejmują posiadanie wykształcenia ogólnego, co najmniej średniego, oraz odbycie szkolenia podstawowego albo szkolenia podstawowego i uzupełniającego.

5. Strażacy jednostek ochrony przeciwpożarowej powinni posiadać zdolność fizyczną i psychiczną do pracy w tych jednostkach. Oceny zdolności fizycznej i psychicznej strażaka do pracy dokonuje lekarz służby medycyny pracy.

6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać pracownicy na poszczególnych stanowiskach pracy w jednostkach ochrony przeciwpożarowej,
- 2) zakres szkolenia podstawowego i uzupełniającego do wykonywania zawodu strażaka,
- 3) zakres szkoleń specjalistów i inspektorów ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 4 ust. 2a i 2b,
- 4) podmioty uprawnione do przeprowadzania szkoleń, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz formę i elementy składowe programów szkoleń, oraz tryb ustalania programów tych szkoleń,
- 5) tryb wydawania oraz wzory zaświadczeń i świadectw, stwierdzających ukończenie szkoleń, oraz okres ważności zaświadczeń,

kierując się: rodzajem zadań wykonywanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8 oraz na stanowiskach, na których wykonuje się czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej, koniecznością współdziałania w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, potrzebą zachowania standardów merytorycznych i dydaktycznych szkoleń oraz zapewnienia jednolitości i spójności programów szkoleń w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Art. 17. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, a za jego zgodą inni ministrowie, wojewodowie, organy jednostek samorządu terytorialnego, mogą, w drodze zarządzenia, tworzyć, przekształcać lub likwidować zakładowe straże pożarne, zakładowe służby ratownicze, gminne (miejskie) albo

powiatowe (miejskie) zawodowe straże pożarne, terenowe służby ratownicze lub inne jednostki ratownicze, uwzględniając częstotliwość występowania pożarów, klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń oraz potrzeby w zakresie zapewnienia należytej ochrony przeciwpożarowej na danym terenie.

2. Instytucje, organizacje, osoby prawne lub fizyczne mogą, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, tworzyć, przekształcać lub likwidować zakładowe straże pożarne, zakładowe służby ratownicze, gminne (miejskie) albo powiatowe (miejskie) zawodowe straże pożarne, terenowe służby ratownicze lub inne jednostki ratownicze, uwzględniając częstotliwość występowania pożarów, klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń oraz potrzeby w zakresie zapewnienia należytej ochrony przeciwpożarowej na danym terenie.

Art. 18. Organizację i szczegółowe zasady funkcjonowania zakładowej straży pożarnej, zakładowej służby ratowniczej, gminnej zawodowej straży pożarnej, terenowej służby ratowniczej oraz innych jednostek ratowniczych – określają osoby prawne lub fizyczne je tworzące, w porozumieniu i pod nadzorem komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej właściwego ze względu na teren działania.

Art. 19. 1. Ochotnicza straż pożarna i związek ochotniczych straży pożarnych funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy – Prawo o stowarzyszeniach.

1a. Ochotnicza straż pożarna jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

1b. Bezpośredni udział w działaniach ratowniczych mogą brać członkowie ochotniczych straży pożarnych, którzy ukończyli 18 lat i nie przekroczyli 65 lat, posiadający aktualne badania lekarskie dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczych oraz odbyli szkolenie pożarnicze, o którym mowa w art. 28 ust. 1.

2. Szczegółowe zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej i ich związku określa statut.

3. Wszelkie sprawy dotyczące ochrony przeciwpożarowej, określone w statucie ochotniczej straży pożarnej i ich związku, wymagają uzgodnienia z komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej właściwym ze względu na teren działania lub Komendantem Głównym Państwo-

wej Straży Pożarnej w przypadku związku ochotniczych straży pożarnych działającego na terenie całego kraju.

Art. 20. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres, szczegółowe warunki i tryb włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-6 i 8, do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Art. 21. 1. Wojewoda może żądać od:

- 1) związku ochotniczych straży pożarnych,
  - 2) ochotniczej straży pożarnej pozostającej poza strukturami związku ochotniczych straży pożarnych,
  - 3) organów wykonawczych gmin i powiatów, instytucji, organizacji, osób prawnych i fizycznych, które utworzyły jednostki ochrony przeciwpożarowej na podstawie przepisu art. 17,
- informacji związanych z wykonywaniem ich zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie danego województwa.

2. Uprawnienia wojewody określone w ust. 1 stosuje się odpowiednio do starosty.

Art. 21a. Organy administracji rządowej są obowiązane zasięgać opinii ogólnokrajowych organizacji zrzeszających strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej o projektach ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony przeciwpożarowej.

Art. 21b. Do zadań własnych powiatu w zakresie ochrony przeciwpożarowej należy:

- 1) prowadzenie analiz i opracowywanie prognoz dotyczących pożarów, klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń;
- 2) prowadzenie analizy sił i środków krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu;
- 3) budowanie systemu koordynacji działań jednostek ochrony przeciwpożarowej wchodzących w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz służb, inspekcji, straży oraz innych podmiotów biorących udział w działaniach ratowniczych na obszarze powiatu;
- 4) organizowanie systemu łączności, alarmowania i współdziałania między podmiotami uczestniczącymi w działaniach ratowniczych na obszarze powiatu.

ROZDZIAŁ 4

Działanie ratownicze

Art. 22. 1. Działanie ratownicze prowadzą jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1-6 i 8.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym.

3. (uchylony).

Art. 23. 1. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-6 i 8, mają obowiązek uczestniczyć, na wezwanie Państwowej Straży Pożarnej, w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 koszty związane z działaniami ratowniczymi są zwracane tym jednostkom z budżetu państwa.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, teren działania poszczególnych jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunki udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakres, szczegółowe warunki i tryb zwrotu poniesionych przez nie kosztów.

Art. 24. 1. W przypadku powstania pożaru w pomieszczeniach misji dyplomatycznej, urzędu konsularnego lub instytucji międzynarodowej, korzystających z immunitetu dyplomatycznego lub konsularnego, prowadzenie działania ratowniczego przez jednostki ochrony przeciwpożarowej jest dopuszczalne po uprzednim uzyskaniu zgody szefa misji, kierownika urzędu konsularnego lub kierownika instytucji międzynarodowej, z zastrzeżeniem przepisu ust. 2.

2. Zgoda, o której mowa w ust. 1, może być jednak domniemana w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia wymagającego niezwłocznego działania ratowniczego.

Art. 25. 1. Kierujący działaniem ratowniczym może:

- 1) zarządzić ewakuację ludzi i mienia;
- 2) wstrzymać ruch drogowy oraz wprowadzić zakaz przebywania osób trzecich w rejonie działania ratowniczego;
- 3) przejąć w użytkowanie na czas niezbędny dla działania ratowniczego nieruchomości i ruchomości, środki transportu, sprzęt, ujęcia wody, inne

środki gaśnicze, a także przedmioty i urządzenia przydatne w działaniu ratowniczym.

2. Kierujący działaniem ratowniczym ma prawo żądać niezbędnej pomocy od instytucji, organizacji, przedsiębiorców i osób fizycznych.

3. Kierujący działaniem ratowniczym może odstąpić w trakcie działania ratowniczego od zasad działania uznanych powszechnie za bezpieczne.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres i tryb korzystania z praw, o których mowa w ust. 1-3.

ROZDZIAŁ 5

Uprawnienia strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej i członków ochotniczych straży pożarnych

Art. 26. 1. Strażakowi jednostki ochrony przeciwpożarowej, a także członkowi ochotniczej straży pożarnej, zwanemu dalej „osobą poszkodowaną”, który w związku z udziałem w działaniach ratowniczych lub ćwiczeniach doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie w razie doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu;
- 2) renta z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy;
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

2. Członkom rodziny osoby poszkodowanej, która zmarła wskutek okoliczności, o których mowa w ust. 1, przysługuje:

- 1) jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci osoby poszkodowanej;
- 2) renta rodzinna;
- 3) odszkodowanie z tytułu szkody w mieniu.

3. Jednorazowe odszkodowania, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1, przysługują na zasadach określonych dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej w wysokości kwot ustalanych na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych i są wypłacane przez podmioty ponoszące koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej.

4. Renty, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2, przysługują:

- 1) osobom poszkodowanym będącym członkami ochotniczych straży pożarnych oraz członkom ich rodzin – na zasadach, w trybie i wysokości określonych w przepisach o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób

zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach;

- 2) osobom poszkodowanym będącym strażakami jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz członkom ich rodzin – na zasadach, w trybie i wysokości określonych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

5. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 oraz w ust. 2 pkt 3, ustala i wypłaca, z zastrzeżeniem ust. 6, podmiot ponoszący koszty funkcjonowania jednostki ochrony przeciwpożarowej na podstawie przepisów o odszkodowaniach przysługujących w związku ze służbą w Państwowej Straży Pożarnej.

6. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 oraz w ust. 2 pkt 3, przysługujące osobie poszkodowanej lub członkowi rodziny osoby poszkodowanej będącej członkiem jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ustala i wypłaca właściwy komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej.

7. Wysokość odszkodowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 oraz w ust. 2 pkt 3, ustala się według następujących zasad:

- 1) w razie utraty lub całkowitego zniszczenia mienia odszkodowanie ustala się według ceny zakupu obowiązującej w czasie ustalania odszkodowania, z uwzględnieniem stopnia zużycia mienia;
- 2) w razie uszkodzenia mienia odszkodowanie stanowi równowartość przywrócenia go do stanu sprzed wypadku; jeżeli jednak stopień uszkodzenia jest znaczny albo koszty naprawy przekroczyłyby wartość uszkodzonego mienia, wypłaca się odszkodowanie w wysokości określonej w pkt 1.

8. Osobie poszkodowanej, której świadczenia odszkodowawcze, o których mowa w ust. 1, przysługują także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego lub majątkowego, przyznaje się jedno świadczenie wybrane przez zainteresowanego.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania świadczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3 oraz w ust. 2 pkt 1 i 3, z uwzględnieniem rodzaju dokumentów stanowiących podstawę do wszczęcia, prowadzenia i zakończenia postępowania, treści orzeczenia kończącego postępowanie oraz trybu odwoławczego.

Art. 27. Z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych korzystają:

- 1) uprawnieni do prowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych;

- 2) strażacy jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkowie ochotniczych straży pożarnych biorący udział w działaniu ratowniczym lub wykonujący inne zadania związane z ochroną przeciwpożarową;
- 3) osoby fizyczne, które na podstawie art. 25 ust. 2 zostały zobowiązane do udziału w działaniu ratowniczym.

Art. 27a. Strażakowi jednostki ochrony przeciwpożarowej, o której mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8, o ile nie jest strażakiem Państwowej Straży Pożarnej, oraz żołnierzowi pełniącemu służbę w tej jednostce przysługuje prawo do odzieży specjalnej i ekwipunku osobistego, na zasadach określonych dla strażaków Państwowej Straży Pożarnej w ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68 i Nr 18, poz. 97).

Art. 28. 1. Członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną lub gminę, otrzymuje ekwiwalent pieniężny. Wysokość ekwiwalentu ustala rada gminy w drodze uchwały.

2. Wysokość ekwiwalentu, o którym mowa w ust. 1, nie może przekraczać 1/175 przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) przed dniem ustalenia ekwiwalentu, za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym. Ekwiwalent jest wypłacany z budżetu gminy.

3. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie przysługuje członkowi ochotniczej straży pożarnej za czas nieobecności w pracy, za który zachował wynagrodzenie.

4. Członkowie ochotniczych straży pożarnych, za czas nieobecności w pracy z przyczyn określonych w ust. 1, zachowują przewidziane w odrębnych przepisach uprawnienie do innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą.

5. W przypadku zbiegu świadczeń, o których mowa w ust. 1 i 4, przysługujących na podstawie odrębnych przepisów stosuje się przepisy korzystniejsze.

6. Członek ochotniczej straży pożarnej biorący bezpośredni udział

w działaniach ratowniczych ma prawo do okresowych bezpłatnych badań lekarskich.

7. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób przeprowadzania oraz zakres badań, o których mowa w ust. 6, a także podmioty uprawnione do ich przeprowadzania, uwzględniając specyfikę działań ratowniczych, a także kwalifikacje podmiotów przeprowadzających badania lekarskie.

ROZDZIAŁ 6

Świadczenia rzeczowe i finansowe

Art. 29. Koszty funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej pokrywane są z:

- 1) budżetu państwa;
- 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) dochodów instytucji ubezpieczeniowych, ubezpieczających osoby prawne i fizyczne;
- 4) środków własnych podmiotów, o których mowa w art. 17, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych na utworzenie jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Art. 30. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu ponosi w pełni koszty nabycia i utrzymania, w stanie zapewniającym sprawność, sprzętu, urządzeń przeciwpożarowych, środków gaśniczych, urządzeń sygnalizacyjno-alarmowych i innych urządzeń oraz instalacji ochrony przeciwpożarowej, do których posiadania zobowiązują go przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 1 i 3, a także koszty wykonania obowiązku określonego w art. 5.

Art. 31. 1. Państwowa Straż Pożarna jest obowiązana do przekazywania nieodpłatnie technicznie sprawnego, zbędnego sprzętu i urządzeń ochotniczym strażom pożarnym, po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zakładowe straże pożarne lub zakładowe służby ratownicze mogą przekazywać nieodpłatnie sprawny technicznie, zbędny sprzęt i urządzenia Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej

spolitej Polskiej oraz ochotniczym strażom pożarnym pozostającym poza strukturami związku.

Art. 32. 1. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8, ponoszą podmioty tworzące te jednostki.

2. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 1.

3. Gmina ma również obowiązek:

- 1) bezpłatnego umundurowania członków ochotniczej straży pożarnej;
- 2) ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej; ubezpieczenie może być imienne lub zbiorowe niemienne;
- 3) ponoszenia kosztów okresowych badań lekarskich, o których mowa w art. 28 ust. 6.

3a. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) może zatrudnić komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej. Na stanowisku komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej może być także zatrudniony komendant gminny związku ochotniczych straży pożarnych.

3b. Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać ochotniczym strażom pożarnym środki pieniężne w formie dotacji.

4. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do ochotniczej straży pożarnej funkcjonującej w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę.

Art. 33. 1. Budżet państwa uczestniczy w kosztach funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 2-6 i 8, jeżeli jednostki te działają w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych corocznie określi, w drodze rozporządzenia, wysokość środków finansowych i ich podział między podmioty, o których mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ich wykorzystania wyłącznie dla zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej.

Art. 34. 1. Inne koszty funkcjonowania ochotniczych straży pożarnych i ich związków, związane z ochroną przeciwpożarową, pokrywane są z budżetu państwa, o ile na podstawie odrębnych przepisów zostaną przekazane gminom jako zadania zlecone.

2. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 1, określana jest corocznie przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i przekazywana ochotniczym strażom pożarnym lub ich związkom.

Art. 35. 1. Szkolenie członków ochotniczej straży pożarnej, o których mowa w art. 28 ust. 6, prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna.

2. Szkolenie strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8, oraz członków ochotniczej straży pożarnej, o której mowa w art. 32 ust. 4, może prowadzić odpłatnie Państwowa Straż Pożarna.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi szczegółowe zasady i sposób odpłatności za szkolenia, o których mowa w ust. 2.

Art. 36. (uchylony).

Art. 37. 1. Nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt pozostający w dyspozycji ochotniczej straży pożarnej lub ich związku mogą być, z zastrzeżeniem wynikającym z przepisu art. 33 ust. 1, odpłatnie wykorzystywane do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej lub ich związku.

2. Środki uzyskane z tytułu, o którym mowa w ust. 1, stanowią dochody własne ochotniczej straży pożarnej lub ich związku.

Art. 38. 1. Zakłady ubezpieczeń są obowiązane przekazywać 10 % sumy wpływów uzyskanych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia na określone cele ochrony przeciwpożarowej.

1a. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i Zarząd Główny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej otrzymują po 50 % kwoty, o której mowa w ust. 1.

2. (uchylony).

Art. 39. 1. Środki finansowe przekazane Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej i Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie przepisów art. 35 ust. 2 i art. 38 ust. 1a są przeznaczone wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady rozdziału środków, o których mowa w ust. 1.

ROZDZIAŁ 7

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 40. 1. Działające w dniu wejścia w życie ustawy ochotnicze straże pożarne oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych stają się stowarzyszeniami w rozumieniu ustawy – Prawo o stowarzyszeniach.

2. Ochotnicze straże pożarne oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, złożą wnioski o rejestrację stowarzyszenia do właściwego sądu rejestrowego.

3. Organy dotychczas prowadzące rejestr ochotniczych straży pożarnych, w terminie dwóch miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, prześlą sądom rejestrowym rejestry ochotniczych straży pożarnych.

4. Minister Spraw Wewnętrznych, w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy, przekaże statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych sądowi rejestrowemu dla miasta stołecznego Warszawy.

Art. 41. Do czasu zorganizowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego funkcjonariusze pożarnictwa, którzy są zatrudnieni w resortowych jednostkach organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej, zachowują wszystkie dotychczasowe uprawnienia wynikające ze stosunku pracy.

Art. 42. (uchylony).

Art. 43. 1. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi ministrami określi, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, szczegółowe zasady i tryb umożliwiający utrzymanie bądź przekształcenie zakładowych straży pożarnych w zakładowe służby ratownicze.

2. Właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określi, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, szczegółowe zasady i tryb likwidacji niektórych zakładowych straży pożarnych.

Art. 44. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, w którym funkcjonuje resortowa lub zakładowa straż pożarna albo inna jednostka ochrony przeciwpożarowej, w tym ochotnicza straż pożarna, ponosi wszelkie koszty związane z utrzymaniem tych jednostek.

Art. 44a. Ustawa nie narusza przepisów prawa geologicznego i górnictwa.

Art. 45. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, obowiązują dotychczasowe akty wykonawcze, jeżeli nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 46. Traci moc ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 106, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 35, poz. 192 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198).

Art. 47. Ustawa wchodzi w życie w ciągu 14 dni od dnia ogłoszenia.

ŹRÓDŁA PRAWA

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 483, poz. 483 z późn. zm.)

USTAWY

1. Ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiorcach publicznych (Dz. U. z 1933 r., Nr 22, poz. 162 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 46, poz. 275 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Tekst jednolity – Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 143).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Tekst jednolity – Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591).
10. Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (Tekst jednolity – Dz. U. z 2008 r., Nr 189, poz. 1158 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 12, poz. 68 z późn. zm.).
12. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności
14. kulturalnej (Tekst jednolity – Dz. U. z 2001 r., Nr 13, poz. 123 z późn. zm.).
15. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 152, poz. 1223 z późn. zm.).

16. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553).
17. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).
18. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Tekst jednolity – Dz. U. z 2005 r., Nr 108, poz. 908 z późn. zm.).
19. Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Tekst jednolity – Dz. U. z 2007 r., Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.).
20. Ustawa z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz. U. z 1997 r., Nr 160, poz. 1080 z późn. zm.).
21. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.).
22. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.).
23. Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 77, poz. 512 z późn. zm.).
24. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Tekst jednolity – Dz. U. z 2008 r., Nr 133, poz. 848 z późn. zm.).
25. Ustawa z dnia 30 października 2001 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2009 r., Nr 167, poz. 1322 z późn. zm.).
26. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz. U. z 2002 r., Nr 62, poz. 558 z późn. zm.).
27. Ustawa z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 153, poz. 1269 z późn. zm.).
28. Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Tekst jednolity – Dz. U. z 2012, poz. 270).
29. Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2002 r., Nr 199, poz. 1674 z późn. zm.).
30. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).
31. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r., Nr 264, poz. 1573 z późn. zm.).
32. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej (Dz. U. z 2003 r., Nr 223, poz. 2217 z późn. zm.).
33. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759 z późn. zm.).
34. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Tekst jednolity – Dz. U. z 2011 r., Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.).

35. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Tekst jednolity – Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 z późn. zm.).
36. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2006 r., Nr 191, poz. 1410 z późn. zm.).
37. Ustawą z dnia 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., Nr 163, poz. 1015).
38. Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 223, poz. 1458).
39. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.).
40. Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 62, poz. 504 z późn. zm.).
41. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2011 r., Nr 30, poz. 151 z późn. zm.).
42. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. Nr 208, poz. 1240).
43. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. Nr 208, poz. 1241).
44. Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2011 r., Nr 234, poz. 1385).

ROZPORZĄDZENIA

1. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lipca 1991 r. w sprawie właściwości i trybu postępowania komisji lekarskich podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych (Dz. U. Nr 79, poz. 349, z 1992 r. Nr 83, poz. 425 oraz z 1995 r. Nr 146, poz. 712).
2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 kwietnia 1996 r. w sprawie organizacji, sposobu wydawania i rozpowszechniania oraz podstawy ustalania ceny numerów Monitora Sądowego i Gospodarczego i wysokości opłat za zamieszczenie w nim ogłoszenia lub obwieszczenia (Dz. U. z 1996 r., Nr 45, poz. 204 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz. U. z 1996 r., Nr 60, poz. 281 z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie terenu działania jednostek ochrony przeciwpożarowej, okoliczności i warunków udziału tych jednostek w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania oraz zakresu, szczegółowych warunków i trybu zwrotu poniesionych przez nie kosztów (Dz. U. z 1998 r., Nr 94, poz. 598 z późn. zm.).
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 1998 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek

- ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo gaśniczego (Dz. U. z 1998 r., Nr 121, poz. 798).
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad rozdziału środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. z 1999 r., nr 53, poz. 564 z późn. zm.).
  7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy oraz formalnej kontroli zaświadczeń lekarskich (Dz. U. z 1999 r., Nr 65, poz. 743).
  8. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie określenia wzorów urzędowych formularzy wniosków o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu i miejsca ich udostępniania (Dz. U. z 2000 r., Nr 118, poz. 1247 z późn. zm.).
  9. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. z 2001 r., Nr 82, poz. 895 z późn. zm.).
  10. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. z 2002 r., Nr 236, poz. 1990 z późn. zm.).
  11. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. z 2002 r., Nr 236, poz. 1991 z późn. zm.) oraz.
  12. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi zbiórkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 199, poz. 1947 z późn. zm.).
  13. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie przyznawania świadczeń odszkodowawczych strażakom jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkom ochotniczej straży pożarnej z tytułu uszczerbku na zdrowiu albo szkody w mieniu, a w przypadku ich śmierci przyznawania odszkodowań członkom ich rodzin (Dz. U. z 2004 r., Nr 1, poz. 6).
  14. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 27, poz. 199 z późn. zm.).
  15. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie określenia wysokości opłat za udzielanie informacji, wydawanie odpisów, wyciągów i zaświadczeń z Krajowego Rejestru Sądowego oraz za udostępnianie kopii dokumentów z elektronicznego katalogu dokumentów spółek (Dz. U. z 2006 r., Nr 247, poz. 1812).
  16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (Dz. U. z 2007 r., Nr 60, poz. 408).

17. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 października 2007 r. w sprawie warunków poruszania się po drogach pojazdów specjalnych, pojazdów używanych do celów specjalnych oraz pojazdów używanych w związku z przewozem pojazdów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej oraz pojazdów straży pożarnej biorących udział w akcjach ratowniczych, a także warunków przewozu osób pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej, Służby Więziennej oraz straży pożarnej (Dz. U. z 2007 r., 201, poz. 1454 z późn. zm.).
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. z 2007 r., Nr 251, poz. 1885 z późn. zm.).
19. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 50, poz. 398 z późn. zm.).
20. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu ustalania szkód powstałych w związku z działaniami w miejscu i czasie trwania imprezy masowej oraz trybu występowania o wypłatę odszkodowań (Dz. U. z 2009 r., Nr 121, poz. 1006).
21. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2009 r. w sprawie zakresu instrukcji postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej (Dz. U. z 2009 r., Nr 135, poz. 1113).
22. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych (Dz. U. z 2009 r., Nr 210, poz. 1627).
23. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie kierowania ruchem (Dz. U. z 2010 r., Nr 123, poz. 840).
24. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 września 2010 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy organizacji i realizacji widowisk (Dz. U. z 2011 r., Nr 184, poz. 1240).
25. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. z 2011 r., Nr 46, poz. 239).
26. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wysokości środków finansowych w 2011 r. i ich podziału między jednostki ochrony przeciwpożarowej działające w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. z 2011 r., Nr 128, poz. 729).
27. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz trybu i sposobu udzielania informacji z Krajowego Rejestru Sądowego i wydawania kopii dokumentów z katalogu, a także struktury udostępnianych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz cech wydruków umożliwiających ich weryfikację z danymi w Rejestrze (Dz. U. z 2011 r., Nr 297, poz. 1760).

BIBLIOGRAFIA

1. Antoniuk J.R., Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 92/06, „Monitor Prawniczy” 2008, Nr 6.
2. Antonow K. (red.), *Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz*, Warszawa 2009, dostęp google books.
3. Babiarz S. i in., *Prawo zamówień publicznych. Komentarz*, Warszawa 2011.
4. Blicharz J., Huchla A., *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz*, Warszawa 2008.
5. Błachnio-Parzych A., *Przepisy odsyłające systemowo (wybrane zagadnienia)*, „Państwo i Prawo” 2003, nr 1.
6. Brzozowski A., *Umowa o dzieło*, w: *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, tom 7, red. J. Rąjski, Warszawa 2011.
7. Budyn-Kulik M., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2007.
8. Chlebny J., *Prawo o cudzoziemcach. Komentarz*, Warszawa 2005.
9. Cieślak Z., Lipowicz I., Niewiadomski Z., *Prawo administracyjne. Część ogólna*, Warszawa 2002.
10. Czachórski W., *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2007.
11. Duniewska Z. i in., *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Warszawa 2004.
12. Florek L., *Kodeks pracy. Komentarz*, Warszawa 2011.
13. Garlicki L. (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 1-5, Warszawa 1999.
14. Gonera K., *Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz*, Warszawa 2011.
15. Grzegorzczak T., *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2008.
16. Grzeszczyk W., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2011.
17. Gudowska B., Strusińska-Żukowska J. (red.), *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz*, Warszawa 2011.
18. Gudowski J. (red.), *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz*, Warszawa 2009.
19. Hauser R., *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa – uwagi porządkujące*, „Przeegląd Prawa i Administracji”, t. LXV, Wrocław 2005.
20. Hauser R., M. Wierzbowski, *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi*.

Komentarz, Warszawa 2011.

21. Hauser R., Niewiadomski Z. (red.), *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, Warszawa 2011.
22. Hauser R., w: *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, *Instytucje prawa administracyjnego*, tom 1, Warszawa 2012.
23. Jagielski J., w: *System Prawa Administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, *Prawo administracyjne materialne*, tom 7, Warszawa 2012.
24. Jankowska A., *Członek OSP funkcjonariuszem*, „Strażak” 2004, nr 7.
25. Jaroszyński K., w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011.
26. *Jeszcze o komendancie gminnym* (dwugłos S. Machowicz, R. Szałajko), „Strażak” 2002, nr 3, dostępny na: http://www.strazak.org.pl/archiwum/03_2002/numer1_35.htm
27. Kała D.P., *Najnowsze projekty nowelizacji sądownictwa polubownego w kontekście niewydolność wymiaru sprawiedliwości*, (w druku w materiałach pokonferencyjnych).
28. Kała D.P., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r., i UK 351/08 (w recenzji).
29. Kała D.P., Glosa do Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11 (w recenzji).
30. Kała D.P., *Charakter prawny zapisu na sąd polubowny*, w: *Ogólnopolski Zjazd Cywilistów Studentów, 45 lat kodeksów cywilnych. Materiały pokonferencyjne*, red. J.J. Skoczylas, D.P. Kała, P. Potakowski, Lublin 2009.
31. Kała D.P., *Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego (cz. I)*, „Radca Prawny” 2010, nr 2 – dostęp: <http://www.e-radcprawny.org/eshop,1,2,2,474,szczegoly,0,20,1,2.html>.
32. Kała D.P., *Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego (cz. II)*, „Radca Prawny” 2010, nr 3, dostęp: <http://www.e-radcprawny.org/eshop,1,2,2,493,szczegoly,0,20,1,2.html>
33. Kała D.P., *Strażak ochotnik jako ratownik*, „Strażak” 2010, nr 10.
34. Kała D.P., *Orzeczenia sądów w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2010, nr 11.
35. Kała D.P., *Udział ochotniczych straży pożarnych w zabezpieczaniu imprez masowych*, „Strażak” 2011, nr 1.
36. Kała D.P., *OSP jako organizator widowiska*, „Strażak” 2011, nr 5.
37. Kała D.P., *Odnowiony Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy*, „Strażak” 2011, nr 7.
38. Kała D.P., *Umowa najmu lokalu w działalności OSP*, „Strażak” 2011, nr 8.
39. Kała D.P., *Podział finansów pomiędzy OSP*, „Strażak” 2011, nr 9.
40. Kała D.P., *Rezygnacja z ekwiwalentu*, „Strażak” 2011, nr 9.
41. Kała D.P., *Sprawozdanie merytoryczne i finansowe OSP jako organizacji pożytku publicznego*, „Strażak” 2011, nr 10.

42. Kała D.P., *Liczba osób przewożonych w pojazdach straży pożarnej*, „Strażak” 2012, nr 1.
43. Kała D.P., *O relacjach między sądownictwem państwowym a polubownym w znaczeniu wąskim*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2012, nr 1.
44. Kała D.P., *Uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi – nowe zasady*, „Strażak” 2012, nr 1.
45. Kała D.P., *O relacjach między sądownictwem państwowym a polubownym w znaczeniu szerokim*, „Radca Prawny” 2012, nr 2.
46. Kała D.P., *Podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego*, „ADR. Arbitraż i Mediacja” 2012, nr 2.
47. Kała D.P., *Uchwała rady gminy w sprawie ekwiwalentu*, „Strażak” 2012, nr 3.
48. Kała D.P., *Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego Ochotniczej Straży Pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz.I)*, „Strażak” 2012, nr 4.
49. Kała D.P., *Wybrane zagadnienia związane z wyrokiem sądu polubownego*, „Rejent” 2012, nr 4.
50. Kała D.P., *Wybrane aspekty funkcjonowania pojazdu samochodowego Ochotniczej Straży Pożarnej jako pojazdu uprzywilejowanego w ruchu drogowym (cz.II)*, „Strażak” 2012, nr 5.
51. Kała D.P., *Ekwiwalent dla członków OSP do korekty*, „Wspólnota” 2012, nr 11.
52. Katner W.J., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1999 r., II CKN 552/98 „Przegląd Sądowy” 2000, nr 7-8.
53. Katner W.J., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2004 r., i CK 599/03 „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2005, nr 4, poz. 57.
54. *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t I – V, red. T. Ereciński, Warszawa 2012.
55. Kość A., *Podstawy filozofii prawa*, Lublin 2005.
56. Kotowski W., Kurzępa B., *Bezpieczeństwo Imprez Masowych. Komentarz do Ustawy o Bezpieczeństwie Imprez Masowych*, Warszawa 2010.
57. Kotowski W., *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2011.
58. Kowalski-Paszko S., artykuł Lex nr 125059/2.
59. Książak P., *Komentarz do art. 201 Kodeksu cywilnego*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Osajda, Warszawa 2011, opubl. Legalis.
60. Kubala W., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1998 r., i CKN 520/97 „Radca Prawny” 1999, Nr 3.
61. Kubala W., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., II CKN 426/98 „Radca Prawny” 2000, nr 5.
62. Kubala W., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1999 r., II CKN 552/98 „Palestra” 2000, nr 9-10.
63. Kuniewicz Z., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 433/03 „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2007, Nr 1, poz. 10.

64. Lipiec-Warzecha L., *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, Warszawa 2011.
65. Lutkiewicz-Rucińska A., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1999 r., II CKN 552/98 „Przegląd Prawa Handlowego” 2000, nr 8.
66. Łabudy G., Razowski T., Glosa do postanowienia SA we Wrocławiu z dnia 16 maja 2002 r., Prok. i Pr. 2003, nr 3.
67. Marek A., *Prawo karne*, Warszawa 2006.
68. Marek A., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2007, dostęp google books.
69. Marszałkowska-Krześ E., w: *Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2008.
70. Miazga K., *Odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania w listach do redakcji „Strażaka”*, „Strażak” 2007, nr 9, pytanie nr 3.
71. Miazga K., *Odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania w listach do redakcji „Strażaka”*, „Strażak” 2007, nr 9, odpowiedź nr 1.
72. Miazga K., *Ekwiwalent po wyroku*, „Strażak” 2008, nr 7.
73. Modzelewski W. (red.), *Komentarz do ustawy o podatku od towarów i usług*, Warszawa 2011.
74. Morawski L., *Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz*, Toruń 2002.
75. Mozgawa M. (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2007, dostęp google books.
76. Naworski J.P., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1998 r., I CKN 520/97 „Monitor Prawniczy” 1999, nr 11.
77. Naworski J.P., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1999 r., II CKN 552/98 „Monitor Prawniczy” 2000, nr 8.
78. Naworski J.P., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., II CKN 426/98 „Przegląd Prawa Handlowego” 2001, nr 5.
79. Naworski J.P., Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 37/03 „Glosa” 2004, nr 9.
80. Niewiadomski Z., w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011.
81. Nocuń J., *Rola i zadania komendanta gminnego*, „Strażak” 2002, nr 2, dostępne na: http://www.strazak.org.pl/archiwum/02_2002/numer1_11.htm.
82. Nowacki J., „*Odpowiednie*” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, nr 3.
83. Oklińska E., w: *Prawo administracyjne*, (red.) B. Orlik, A. Puczko, Warszawa 2011.
84. Oleszko A., *Prawo o notariacie. Komentarz*, cz. I, Warszawa 2011.
85. Palmirski T., Glosa do uchwały SN z dnia 11 maja 2005 r., III CZP 16/05, „Palestra” 2007, nr 5-6.
86. Poździoch S., Guła P. (red.), *Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Komentarz*, Warszawa 2009.

87. *Prawo administracyjne*, (red.) M. Wierzbowski, Warszawa 2010.
88. Radwański Z., *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2005.
89. Rott-Pietrzyk E., Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 37/03 „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2004, nr 5, poz. 57.
90. Ruczkowski R., komentarz LEX/el. 2002, Komentarz do ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej.
91. Rzepecka-Gil A., Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 92/06, LEX/el. 2007.
92. Safjan M., *Darowizna*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450-1088*, t. II, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2011.
93. Sarnecki P., *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, Kraków 2007.
94. Sawicki T., *Przestępstwo prowadzenia pożaru*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 7-8.
95. Siwik Z., „Odpowiednie” stosowanie przepisów kodeksu karnego w prawie karnym skarbowym, „Przegląd Prawa i Administracji”, t. XXIII, Wrocław 1987.
96. Skoczylas A., w: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011.
97. Skrzydło-Niżnik I., Zalas G., *Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komentarz, doktryna, orzecznictwo*, Kraków 2002.
98. Sobolewski P., *Komentarz do art. 43 Kodeksu cywilnego*, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Osajda, Warszawa 2011, opubl. Legalis.
99. Stahl M., w: *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, (red.) Z. Duniewska i in., Warszawa 2004.
100. Stecki L., *Darowizna*, w: *System Prawa Prywatnego*, red. Z. Radwański, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, tom 7, red. J. Rajski, Warszawa 2011.
101. Stefański R.A., *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz*, Warszawa 2008, dostęp google books.
102. Szostak R., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2005 r., II CK 28/05 „Państwo i Prawo” 2006, nr 6.
103. Tarska M., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2009.
104. Płoczek M., Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 37/03 „Glosa” 2004, nr 10.
105. Walińska E. (red.), *Ustawa o rachunkowości. Komentarz*, Warszawa 2011.
106. Waltoś S., *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2008.
107. Wróbel A., w: *System Prawa Administracyjnego*, t. 1, *Instytucje prawa administracyjnego*, (red.) R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2010.
108. Zagrobelny K., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1999 r., II CKN 552/98 „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2001, nr 1, poz. 1.
109. Zieliński M., *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2008.

ORZECZNICTWO

Sąd Najwyższy

1. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 1967 r., III CZP 113/66, OSNC 1967, Nr 6, poz. 102.
2. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1975 r., III CZP 13/75, OSNC 1976, Nr 2, poz. 25.
3. Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2000 r., I KZP 50/00, OSNKW 2000, z. 3-4, poz. 16.
4. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1995 r., II UZP 38/94, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych” 1995, Nr 11, poz. 135.
5. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 gru2000, III CZP 41/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 57.
6. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 37/03, OSNC 2004, nr 5, poz. 70.
7. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 gru2003 r., III CZP 93/03, Lex 82116.
8. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2005, III CZP 16/05, OSNC 2006, nr 3, poz. 49.
9. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2006 r., I KZP 6/06.
10. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 92/06, OSNC 2007, Nr 7-8, poz. 102.
11. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010, Nr 3-4, poz. 46.
12. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1971 r., IV KR 68/71, OSPiKA 1972, nr 7-8, poz. 151.
13. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1971 r., III KR 64/71, OSNKW 1971, nr 11.
14. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 1974 r., II CZ 167/74, OSP 1975, nr 7, poz. 176.
15. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1974 r., Rw 53/74, OSNKW 1974, nr 6, poz. 125.
16. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 1976 r., I CZ 96/76, OSPiKA 1977 nr 10, poz. 165.
17. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1976 r., III KR 316/76, OSNKW 1977, nr 3, poz. 20.

18. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1978 r., IV KR 18/78, OSNPG 1978, nr 7.
19. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., I CZ 99/80.
20. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1980 r., II CZ 126/80.
21. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1983 r., IV 113/83, OSNPG 1984, nr 4, poz. 24.
22. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1983 r., I CZ 151/83, OSNCP 1984, nr 5, poz. 82.
23. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r., II CZ 104/84.
24. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1985 r., III KR 348/85, OSNPG 1986, nr 4, poz. 49.
25. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1987 r., I CZ 26/87, OSNCP 1988, nr 7-8, poz. 103.
26. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1987 r., IV CR 313/87, OSNC 1990, nr 1, poz. 16.
27. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1990 r., I PR 440/90, Lex 9540, OSNC 1992, nr 9, poz. 167.
28. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., I PRN 28/95, Lex 23738.
29. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1997 r., II CKN 224/97, OSNC 1998, Nr 1, poz. 8.
30. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1998 r., I CKN 520/97, OSNC 1998, Nr 19, poz. 167.
31. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 1999 r., I CKN 957/97, OSNC 1997, Nr 7-8, poz. 131.
32. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1999 r., I CKN 1304/98, OSNC 1999, Nr 12, poz. 206.
33. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., II CKN 426/98, OSNC 2000, Nr 2, poz. 32.
34. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 1999 r., II CKN 552/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 24.
35. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1999 r., I PKN 307/99, OSNP 2001, Nr 7, poz. 214.
36. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2000 r., IV CKN 81/00, OSNC 2001, Nr 1, poz. 14.
37. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 924/98, OSNC 2001, Nr 6, poz. 92.
38. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 857/00, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 108.
39. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2003 r. IV CZ 3/03, opubl. Legalis.
40. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2003 roku, III KK 61/03, niepubl.

41. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2003 r., III CKN 167/02, OSNC 2005, Nr 1, poz. 9.
42. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2004 r., I CK 599/03, OSNC 2005, nr 5, poz. 82.
43. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 433/03, OSNC 2004, Nr 12, poz. 205.
44. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2004 r., IV CKN 640/03, OSNC 2005, Nr 9, poz. 157.
45. Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2005 r., III SPP 11/05, OSNP 2005, nr 16, poz. 260.
46. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 2005 r., II CK 28/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 107.
47. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2006 r., I CSK 169/06, Legalis.
48. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2007 r., II CSK 392/06, OSP 2009, Nr 5, poz. 55.
49. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 r., IV CZ 51/07, opubl. Legalis.
50. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2007 r., V CZ 106/07, opubl. Legalis.
51. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2008 r., II PZ 1/08, OSNP 2009, Nr 11-12, poz. 147.
52. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, Lex nr 470956.
53. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2008 r., II CSK 111/08, „Wspólnota” 2009, Nr 7, s. 30.
54. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2008 r., V CSK 278/08, Lex nr 784222.
55. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2009 r., III CZ 9/09, opubl. Legalis.
56. Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r., I UK 351/08, Lex nr 515410.
57. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 83/09, opubl. Legalis.
58. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2010 r., II CZ 31/10, opubl. Legalis.

Sądy powszechne

1. Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 12 lutego 1991 r., II AkR 10/91, KZS 1991, nr 4, poz. 22.
2. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 kwietnia 1992 r., I ACr 130/92, Lex.
3. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 sierpnia 1997 r., I ACa 392/97, OSA 1998 nr 5, poz. 23.

4. Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 4 września 1997 r., sygn. II Aka 87/97, OSA 1998, nr 5, poz. 25.
5. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 marca 2000 r., I ACa 215/00, OSA 2001/7-8/39.
6. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 maja 2000 r., I ACa 26/00, opubl. Legalis.
7. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 czerwca 2000 r., I ACa 806/00, Lex 50073.
8. Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 marca 2010 r. I ACz 303/10, opubl. Legalis.
9. Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 5 czerwca 2008, I Ca 141/08.
10. Wyrok Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 23 stycznia 2008 r. I C 98/07.

Sądy administracyjne

Naczelny Sąd Administracyjny

1. Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 kwietnia 2007 r. II OPS 2/07, ONSAiWSA 2007, nr 3, poz. 60, str. 61.
2. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 13 lipca 2006 r., I OSK 614/06, ONSAiWSA 2007, nr 2, poz. 52.
3. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 czerwca 2007 r., II OSK 1738/06, opubl. Legalis.
4. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 październik 2008 r., I FSK 1322/07.
5. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 maja 2009 r., II FSK 163/08, Lex nr 513321.
6. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1115/09, Lex nr 594898.
7. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 stycznia 2010 r., I OSK 1298/09, „Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych” 2011, nr 5, poz. 100.
8. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 czerwca 2010 r., i FSK 1082/09.
9. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 20 lipca 2010 r., II FSK 516/09.
10. Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 czerwca 2011 r., II OZ 480/11, Lex nr 1083757.
11. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 lipca 2011 r., I FSK 1139/10, opubl. Lex nr 920024.

Wojewódzkie Sądy Administracyjne

1. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2005 r., III SA/Wa 2736/05, opubl. Lex nr 198839.
2. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 29 grudnia 2005 r., III SA/Lu 565/2005, „Rzeczpospolita” 2006, nr 24, C2.
3. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 9 maja 2007 r., III SA/GI 568/07, Lex nr 259625.
4. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 4 marca 2009 r., IV SA/Wr 33/09, opubl. Legalis.
5. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 24 kwietnia 2009 r., IV SA/GI 186/09, Lex nr 536565.
6. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 19 czerwca 2009 r., IV SA/GI 257/09.
7. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 22 czerwca 2009 r., IV SA/GI 236/09.
8. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 23 lipca 2009 r., IV SA/GI 270/09, opubl. Lex nr 553428.
9. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 września 2009 r. IV SA/Wr 93/09, opubl. Lex nr 569906.
10. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu z dnia 3 gru2009 r. II SA/Op 380/09, opubl. Lex nr 551821.
11. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 14 stycznia 2010 r., II SA/Bk 603/09, Lex nr 554968.
12. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 12 maja 2010 r., IV SA/Wa 346/10.
13. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 15 czerwca 2010 r., I FSK 1082/09, Lex nr 706789.
14. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 29 lipca 2010 r., II SA/Gd 166/10.
15. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 26 listopada 2010 r., III SA/GI 1285/10, Lex nr 756455.
16. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 13 stycznia 2011 r., II SA/Sz 928/10.
17. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 28 marca 2011 r., III SA/Wa 1695/10, Lex nr 860026.
18. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 18 sierpnia 2011 r., I SA/Wr 867/11, Lex nr 896218.
19. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 4 listopada 2011 r., II SA/Sz 848/11.